הארץ

VOL. 68/20628 MARCH 6 1987 — 1.35 ש"ח יום ו' ה' אדר תשמ"ז, 6 במרץ

בזיון המשפט והתבזות פוליטית

גם לאחר ששובתי המנהל המשיכו בתי החולים שבו לעבודה, אין לעבור לסדר היום על הפרת החוק, הכליאה בחולים ובזיון בתי המשפט.

אולם, בפרשה זו יש אף התבזות גדולה יותר: התחרות בין חברי הכנסת של שתי המפלגות הגדולות בכניעה למפרי החוק.

בקלות רבה הוליכה ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, שיש להקנע לשובתים מפרי החוק ולשלם להם משכורת.

מה יהיה על שלטון החוק בישראל? מי יממן את תוספת השכר? מה תהיה מידת השפעת התוספות הללו על מערכת השכר במשק ומה יהיו השלכותיהן? כל אלה אינם מעניינים את חברי הכנסת של הליכוד והמערך.

שינוי מתקוממת נגד הבזיון וההתבזות ותובעת לקיים את החוק ולהמשיך בבדיקות...

שינוי מפלגת המרכז

בעקבות גזר הדין על פולארד והאווירה בארה"ב

שרים מבקרים הטיפול בפרשה; בממשלה תועלה תביעה לחקירה

מאת עקיבא אלדר ואילן שחורי סופרי "הארץ"

שרים בכירים מתחים ביקורת על הטיפול הישראלי בפרשת פולארד ומביעים פליאה על עיתוי ההחלטה בדבר קידומו של אל"מ אביאם סלע. לדעתם, יקשה עתה הדבר על ארה"ב לקבל את הודעות ההתנצלות של ממשלת ישראל.

השר עזר ויצמן מתכוון לתבוע בישיבת הממשלה או הקבינט לקיים חקירה בנסיבות פרשת פולארד ואחריות הדרג המדיני. שרים נוספים עשויים להצטרף אליו. סבורים כי ראש הממשלה יצחק שמיר ידחה בקשות של שרים לקיים דיון בנושא בישיבת הממשלה הקרובה ויעביר את הדיון לקבינט.

בשיחות שלא לציטוט מתחים שרים ופקידים בכירים ביקורת קשה נגד המעורבים בפרשה מראשיתה ועד השלב שבו נמסרה לחוקר המיוחד מטעם ארה"ב, אברהם סופר, אינפורמציה חלקית על מעורבותם של ארבעת הישראלים בפרשת הריגול.

אתמול גם נשמעה בחוגים פוליטיים דרישה לחקור מי הורה לאסור את כיסתם של בני הזוג פולארד לבנין שגרירות ישראל בוושינגטון בעת שנמלטו מאנשי האף־בי־איי.

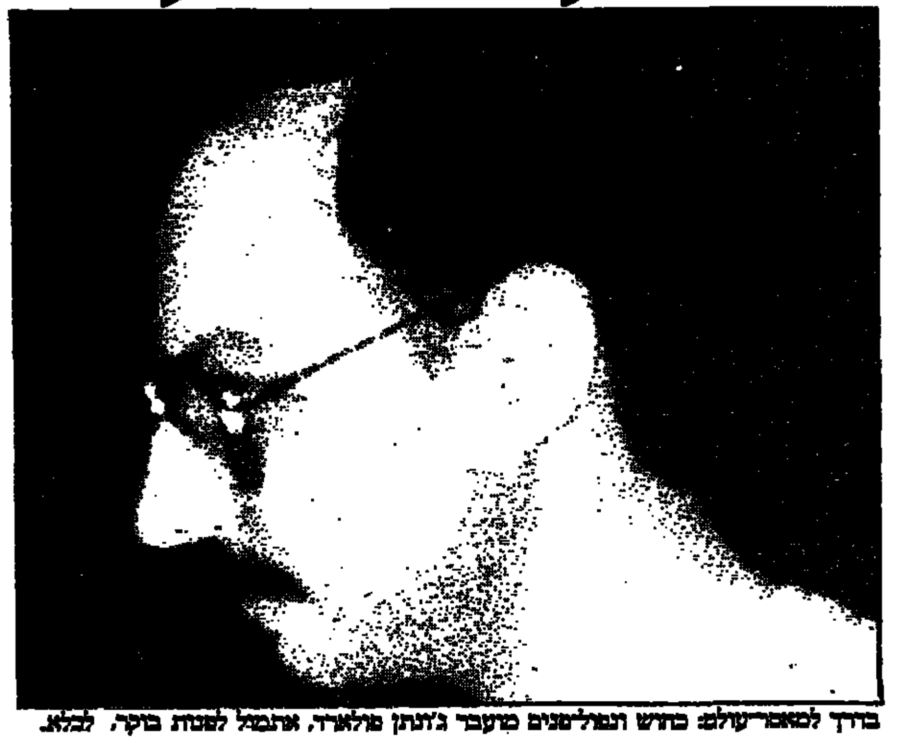

בדרך למאסר־עולם: כתוש והמוליטנים מעבר ג'ונתן פולארד, אתמול לפנות בוקר. לכלא.

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, הודה אתמול כי חל באחרונה כירסום רציני ביחסי ישראל עם ארצות הברית, סביב פרשת פולארד. אולם לדברי פרס, הקרע שנגרם הוא מסוג כזה, שאפשר להתגבר עליו מאחר והבסיס בין שתי המדינות איתן.

מ"מ ראש הממשלה ששוחח עם עיתונאים בבית מפלגת העבודה, לפני פגישתו עם ראשי עיידות הפדרציה, אמר כי הבהרתו של שר ההגנה האמריקאי כספר וויינברגר, אם אכן אמר כי שצוטט בעיתונות היא שגיאה חמורה. לדברי פרס, רק ישראל חזקה תואיל לשלום, וכל מי שמצפה להמשך תהליך השלום חייב את ישראל חזקה.

בהתייחסו לפרשת פולארד, אמר פרס כי ישראל תתפנה לקיים בדיקה פנימית סביב נתינת ההוראה, רק לאחר פיתרון הבעייה עם ארצות הברית. "תהיה זו שגיאה גדולה, לבדוך את שני הדברים יחדיו. אנו צריכים קודם כל, לפתור את הבעייה המרכזית. יחסינו עם ארצות הברית סביב הפרשה, ורק לאחר מכן להפיק את הלקחים בארץ".

"אין ספק האירוע יצר בעייה קשה למדינת ישראל, ביחסיה עם ארצות הברית. מערכת יחסים זו

(סוף בעמוד 8)

בוואשינגטון גובר הזעם על מינויו של סלע; תחושת מצוקה בקהילה היהודית

בפנטגון מדברים על "שחצנות ישראלית" במינוי סלע ● גילויים חדשים: פולארד חשף סוכנים אמריקאים במדינות ערב, וארה"ב נאלצה להחליפם ● וויינברגר הכחיש באוזני רוזן כאילו דיבר נגד יתרון איכותי לצה"ל

מאת צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). ג'ונתן פולארד העביר לישראל רשימה של סוכנים אמריקאים, בנויי קוד, וחשף דרכי ה־

תקשורות עם סוכנים אלה במסגרת שפע המידע הוא מסר לישראל. מקורות אמריקאים הקרובים לחקירה מסרו כי העברת מידע זה חייבה את ארה"ב לערוך פעולה מקפת של שינוי קודים והחלפת

רשתות ביון במדינות ערב — דבר שפגע קשות באיסוף האינפורמציה במדינות אלה.

הערכה היא כי פעולת הריגול של פולארד גרמה לעכב אותו טווח בפעילות המודיעין ה־אמריקאית, סלל ביטול מ־

בצעים בהם שותפו סוכנים אלה, אותם נאלצו אנשי המודיעין האמריקאי להחליף תוך פעולת ביום חרשה וארוכה של סוכנים חדשים.

המקורות מסרו כי ככל ה־נראה מסר פולארד לישראל

מידע גם על מקורות ישראליים הפועלים במדינות ערב אותם איתר המודיעין האמריקאי. "לא מן הנמנע שפולארד מסר ל־ישראל מידע שבאוסף מסוכנים אמריקאיים השוחה אותו למודיע

(סוף בעמוד 8)

פרס יתמוך כנראה בקבינט בהצעה בדבר חלופה ללביא

בדרג המדיני נרתעים מהעלות הגבוהה וגם מקווים שהדבר יסייע להפיג המתיחות עם ארה"ב ● רבין מעריך כי אין רוב לביטול הפרוייקט

מאת עקיבא אלדר מופרו המדיני של "הארץ"

מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס יתמוך בהצעה שתובא כנראה בקרוב לקבינט להוליך את פרוייקט הלביא בחלופה הכוללת ייצור האוויאוניקה של האפ־16 בארץ והדפיית המהנדסים העוסקים בשלב התכנון של הלביא לתכנון מטוס של ראשית שנות האלפיים.

בדרג המדיני הבכיר מתגבשת החלטה זו לאחר שהוברר כי עלות הלביא תחרוג בהרבה מהמתוכנן בגלל מספר ההזמנות המצומצם הצ־פוי. גורמים ממשלתיים בכירים מקווים כי הדבר יתרום גם להפגת המתיחות בין גורמים בממשל ה־ בראשם שר ההגנה כספר וינברגר שהתבטאו באחרונה בחריפות רבה נגד פרוייקט הלביא.

ראובן פדהצור, מופרו הצבאי של "הארץ", מוסר כי בלשכת שר הביטחון מעריכים כי אין סיכויים רבים להשיג רוב בממשלה לביטול פרוייקט הלביא. גורמים, המקורבים לשר, טוענים, כי גם אם שר הביטחון והרמטכ"ל יציגו בפני שרי הממשלה את מלוא הנתונים ואת כל המשמעות שעלולה להיות ל־פרוייקט הלביא על צה"ל וכוחו, גם אז עשוי להיווצר רוב בין השרים שיתמוך בהמשכת הפרוייקט.

יתכן שהשגריר רוזן יוחזר מארה"ב לפני שימונה מחליף

כך לא מתבצע הסכם פרס־שמיר שסוכם לפני הרוטציה ● פרס איחר בהגשת הרשימה שבה 4 שמות: נוביק (לו מתנגד שמיר), יעקבי (הסיר מועמדותו השבוע), ארתור בן נתן, ושלמה אבינרי (סירב מלכתחילה לקבל המינוי) ● שמיר שהתחייב להודיע על המועמד המועדף בהקדם מנמק העיכוב בחוסר הבהירות סביב עתידה של הממשלה

מאת עקיבא אלדר מופרו המדיני של "הארץ"

שר החוץ יודיע, קרוב לוודאי, בי־מים הקרובים לשגריר ישראל בארה"ב מאיר רוזן כי הוא מסיים את תפקידו בחודש מאי ועליו לשוב ארצה במועד זה. פרס יעשה כך, גם אם יוסיף ראש הממשלה יצחק שמיר לעכב את הסכמתו למינוי שגריר חדש. במקרה כזה יעמוד בראש השגרירות הציר עודד ערן ופרס יאשים את שמיר במחדל, שכן הוא מחזיק בידו מזה יותר מחודש רשימה ובה שלושה שמות של מועמדים לשגריר ישראל בארה"ב, אשר קיבל מידי פרס.

ברשימה (לפי הסדר ברשימה): ד"ר נמרוד נוביק, השר גד יעקבי הדיפלומט בדימוס ארתור בן נתן. שמו של הפרופסור שלמה אבינרי מופיע כשלצידו סימן שאלה וקו מחיקה (אבינרי הודיע לפרס כי אינו חפץ בתפקיד).

לאחר שיעקבי הסיר את מועמדותו ושמיר כבר פסל בעבר את נוביק, נותר למעשה רק בן נתן, השלישי ברשימה. נראה אפשר כי פרס יעדיף לצרף מועמדים חדשים.

פרשת אי־מינוי שגריר חדש לוואשינגטון היא דוגמה ל"אוטומיה של אי מילוי הסכם" בין שמיר ופרס.

וזו השתלשלות העניינים:

על פי ההסכם שנחתם ערב הרו־טציה (ראה מסגרת בתוך ידיעה זו) היה על פרס להפקיד את הרשימה בידי שמיר עד ה־17 בינואר וזה התחייב (בנוכחות הנשיא) להודיע בהקדם על המועמד המועדף בעיניו. אך למעשה הגיש פרס את הרשימה רק בשבוע הראשון של פברואר, ומאז מעכב שמיר את ההכרעה. שמיר נימק זאת השבוע בחוסר הב־הירות סביב עתידה של ממשלת האחדות בעקבות הוויכוח הנוקב על הוועידה הבינלאומית. הוא טען כי אין לצפות ממנו להסכים למינוי מפתח, כאשר אין לדעת מה יעלה למחרת בגורלה של הממשלה.

שמיר חושש אימא להיקלע לממשלה צרה, או לממשלת מעבר עם שגריר מטעמו של פרס. שמיר אינו מתכחש להסכם הכתוב ומודה למעשה כי בגלל המתיחות בינו לבין פרס הוא מפר הסכם שהיה תנאי למימוש הסכם הרוטציה.

> ## מסמך
>
> ### מיזכר ההבנה למינוי שגריר
>
> זהו סעיף 9 במיזכר־ההבנה שנחתם בין יצחק שמיר ושמעון פרס ב־17 באוקטובר 1986. סעיף זה עוסק במינוי השגריר הבא של ישראל בוואשינגטון, וזו לשונו:
>
> "המועמד לכהונת שגריר ישראל בארה"ב יוצע לממשלה על ידי שר החוץ, בהסכמת ראש הממשלה. ברוח זו שר החוץ יציע לראש הממשלה, בהקדם האפשרי, מועמד או מועמדים לכהונה זו, והסכמת ראש הממשלה תינתן לא יאוחר מש־לושה חודשים מהיום".

נסים: ההסכם בבתיה"ח לא על דעתי; לא אשלם מקדמה

"ישנם גורמים פוליטיים שעודדו השביתה הארוכה ● הסכם היציבות עם ההסתדרות מלפני כחודשיים אוסר לשלם תוספות שכר בניגוד להסכמים חתומים היות והדבר יערער את היציבות במשק"

מאת צבי זרחיה סופר "הארץ" לענייני כלכלה

שר האוצר משה נסים אומר, כי משרדו אינו אחראי ואינו קשור בהסכמים למתן הלוואות או מקדמות לעובדי המינהל והמשק. בהתייחסו לידיעות על הסכם שנחתם עם עובדי המינהל והמשק,

(סוף בעמוד 8)

מאמץ בליכוד לגייס רוב להוספת סעיף "לאום קודם" לתעודות הזהות

יתכן שהצעה תובא להצבעה בוועדת החוקה, חוק ומשפט כבר בשבוע הבא ואז יחזור הרב פרץ לממשלה ● דרעי: יש יסוד להניח שפרץ יחזור בקרוב למשרד הפנים

מאת נדב שרגאי סופר "הארץ"

אישים בליכוד וביניהם מחזיק תיק הפנים, סגן השר רוני מילוא, מקיימים בימים האחרונים מגעים עם חברים בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת במגמה לגייס רוב שיצביע בעד הוספת הסעיף "לאום קודם" בתעודות הזהות של גרים.

יתכן שההצעה תובא להצבעה כבר בשבוע הבא ואולי אף ביום שני. אם יתקבל התיקון, אומרים בש"ס, יחזור הרב יצחק פרץ לממשלה.

מנכ"ל משרד הפנים אריה דרעי אומר בראיון לבטאון ש"ס "שורשים", המתפרסם היום, כי יש לו יסוד להניח שבקרוב יחזור הרב פרץ למשרד הפנים: "אינני מתנבא ואני נמצא כעת בהמתנה. יש לי יסוד להניח שבתוך תקופה קצרה ישוב הרב יצחק פרץ לתפקידו במשרד הפנים".

הרב אקסלרוד: הרב הראשי אישר את עצומת הדיינים; שפירא: לא נכון

יוזם העצומה נגד בג"ץ בעניין שושנה מילר: אליהו שפירא אישר לי להחתים על נוסח שהיברתי בשני תנאים: שלא יהיה כתוב דייני ישראל ושעל הנוסח יהיו חתומים גם רבנים

מאת נדב שרגאי סופר "הארץ"

"הרב הראשי לישראל, העומד בראש בית הדין הרבני הגדול, הרב אברהם שפירא, אישר את תוכנה ואת פרסומה של עצומת הדיינים נגד החלטת בג"ץ בפרשת שושנה מילר", כך מסר אתמול ל"הארץ" יוזם העצומה, הדיין הרב גרשון אקסלרוד.

כזכור תקפו 19 דיינים ורבנים בגילוי דעת שפרסמו את החלטת בג"ץ, שהורה לרשום את שושנה מילר כיהודיה.

הרב הראשי לישראל הרב אברהם שפירא הכחיש אתמול את דבריו של הרב אקסלרוד. כשמו של הרב הראשי נמסר כי הרב אמר לדיין אקסלרוד שלדיינים אסור להתערב בעניין זה.

הרב אקסלרוד אומר כי העביר את נוסח העצומה קודם שהתפרסמה באמצעות שליח מיוחד לרב שפירא, לישיבת מרכז הרב. "שפירא מסר שיתן תשובה תוך כמה ימים. לאחר יומיים באתי אליו בעצמי. הוא אישר לי להחתים, אך התנה שני תנאים:

● שבנוסח לא יהיה כתוב דייני ישראל.

● שעל הנוסח יהיו חתומים גם רבנים ולא רק דיינים.

"לדבריו של אקסלרוד הפנה אותו אל הרב הראשי היועץ המשפטי של מחלקת בתי הדין במשרד הדתות הרב קולין. אקסלרוד אומר עוד כי שוחח בטלפון עם הרב הראשי

(סוף בעמוד 8)

חשד שמתנחלים התפרעו בעיירה חלחול וניפצו זגוגיות של עשרות מכוניות

"ועד למען בטחון התנועה בכבישים" שהוקם בקרית ארבע, וחבריו מזוהים עם "כך", מכריז כי יפעל להפסקת הפגיעות ברכב ישראלי "מאחר והצבא אינו מצליח להשתלט על התופעה"

מאת אודי ניר סופר "הארץ"

גורמי הביטחון לא עצרו עד כה אף חשוד אחד מבין המתנחלים שביקרו בלילה שבין יום רביעי וחמישי בעיירה חלחול. הנושאים בכל הנראה באחריות לניפוץ שמשותיהן של 20 מכוניות ערביות שם. המוכתרים וחברי מועצת העירייה של חלחול זמנו אתמול ללשכתו של מושל חברון ונדרשו להשליט משמעת בקרב הצעירים בעיירה, כדי למנוע תקריות של ידויי אבנים.

ההתפרעות בעיירה חלחול התרחשה באישון לילה, לאחר ששלשום בערב נרגם באבנים ליד חלחול אוטובוס "אגד" בקו 60, שעשה דרכו מירושלים לקריית ארבע וחברון. אחת משמשות האוטובוס נופצה, ולא היו נפגעים. עקב האירוע הוטלו כוחות הביטחון עוצר על הכפר סעיר, במרחק 500 מטר לערך מחלחול. מעט לפני חצות פרצו לחלחול כמה מכוניות של מתנחלים, וחוללו מהומה כאשר נסעו ברחובותיה במהירות רבה. חיילי צה"ל, שהיו במקום, ניסו להרגיע אותם, והמתנחלים אכן התרחקו משם. כעבור שעתיים הגיע דיווח לכוחות הביטחון, כי בחלחול נופצו זגוגיות של 20 מכוניות של ערבים.

חיילי צה"ל הציבו מחסומים בכניסה לקריית־ארבע, ורשמו את מספרי הזיהוי של המכוניות הנכנסות והיוצאות. לא בוצעו כל מעצרים.

ועד לבטחון בכבישים

בקרית ארבע הוקם לאחרונה גוף המתקרא "הוועד למען בטחון התנועה בכבישים". שהחברים בו מזוהים עם תנועת "כך". אחד מהחברים בוועד, שמואל בן־ישי, חבר במועצת קרית־ארבע מטעם תנועת "כך". אמר אתמול ל"הארץ", כי מטרת הוועד היא לדאוג להפסקת הפגיעות בכלי רכב ישראליים באיזור. "הצבא אינו מצליח להשתלט על התופעה, ולכן החלטנו שאם הצבא לא יעשה סדר, אנחנו נעשה סדר". עם זאת סירב בן־ישי לאשר שהוא האיש נושאים באחריות לפגיעה בכלי הרכב של תושבי חלחול שלשום.

בן־ישי אמר: "הפעולה שנעשתה בחלחול היא חלק מהפעולות שנעשו בזמן האחרון כדי להחזיר להם כגמולם. זו הדרך היחידה. זו השפה היחידה שהם מבינים. עובדה שזה עוזר". הוא הביע שביעות רצון מניפוץ הזגוגיות בחלחול, והוסיף: "יש להצטער על כך שעד עתה נגרם רק נזק ברכוש לערבים בת־גובה על השלכת האבנים, ולא היתה תגובה תואמת כאשר יהודים נפגעו בגופם".

ערך את העמוד: ברוך שפירא

שוק ההון

ביקוש להנפקת בנק ישראל

מאת יהודה שרוני

בנק ישראל גייס אתמול 50 מי־ליון שקל באמצעות שתי סדרות של אגרות חוב. לאגרות אלה נרשם ביקוש כולל של 195 מיליון שקל, והם נמכרו מעל למחירי המינימום. הצלחת ההנפקות מוסברת בעודפי נזילות גבוהים הקיימים במערכת הבנקאית, שהביאו לירידה במשכת בריבית על פקדונות שיקליים.

הכספה האמיתית חדשות הארץ

מתפרסם היום בעמודים

חלק א' 9—11

חלק ג' 1—12

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:

ג'ונתן פולארד הולך לכלא — פולס, צבי בראל

עניינים קטנוניים — יואל מרקוס

מיהו יהודי במשפט דמיאניוק — דן מרגלית

הדרך המסוכנת אל סמי וסוסו — גדעון סאמט

עמ' ב'2:

מקורות מדיניים — עקיבא אלדר

שטח צבאי — ראובן פדהצור

שיחת השבוע עם הפרופ' שלמה שוהם על משפט דמיאניוק — לילי גלילי

עמ' ב'3:

רוחות המזרח הרחוק — זמן פריסטר

התחזקות האיסלאם בגדה — אודי ניר

המרוץ אל ראשות הלישכה — צבי הראל

הרמב"ם בין חב"ד למתנגדים — נדב שרגאי

עמ' ב'4:

מבחר תרגומים מה"ניו־יורק טיימס", ה"צייט" וה"ניוזוויק"

עמ' ב'5:

חריקות — זאב יפת

עיר בצל טורבינה — חיים הנדוורקר

אל פריחת האירוס בגולן — אלי אלעד

עמ' ב'7—6:

תרבות וספרות

עמ' ב'8:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: בצפון ובמרכז: מטרים בלווים רוחות חזקות. בדרום: טיפות חול.

● ירושלים: 7—11.

● תל־אביב: 10—15.

● חיפה: 10—13.

● באר־שבע: 9—15.

הגולן 7—11, צפת 4—7, שומרון 9—13, נתב"ג 9—14, עזה 10—15, אילת 15—20.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.6180	+0.0017
נוסעים	1.9231	+0.0020
שחור	1.5900	—

שער הסל

יציג	1.6787	−0.0006

בגליון זה 32 עמודים בצרוף 52 עמודי מוסף העתון מופיע ב־3 חלקים

هكذا من الاهل

ראיתי שמעתי

שובי שובי השולמית

חברת הכנסת שולמית אלוני, שעברה לאחרונה ניתוח בכבד, אינה מקבלת מבקרים. גזרה זו גרמה גלים של סימפטיה ציבורית, המתבטאים בשקי הדואר מלאים במכתבים, הזורמים אליה הן מ"עמך" והן מפוליטיקאים מכל גווני הקשת הפוליטית. ח"כ אברהם שפירא הודיע שהוא מתפלל להחלמתה ואילו כתבי הכנסת כתבו "משעמם כאן. שובי שובי השולמית".

ומה שלא עושים המכתבים למען החלמתה, עושה הידיעה שעבודה רבה מצפה לה במשרד. אנשים רוצים להינשא מחוץ לרבנות בנישואים אזרחיים. כיום מכינה עו"ד תמי שירה, העובדת במשרדה של אלוני, הסכמי נישואים לרפי נלסון ולצייר אורי ליפשיץ. אלוני תוכל לערוך את טקסי הנישואים מיד כשתעזוב את בית החולים.

מילוא מתלונן על פרס

להזהיר שעון שמקבלים במתנה זה לא מנומס. אבל לומר "להכניס בשיניים", זו אלימות מילולית מטונפת. כך כתב השר רוני מילוא במכתב תלונה ליו"ר ועדת האתיקה של הכנסת נגד מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס. היה זה בעקבות התבטאויותיו של פרס כלפי מילוא ומפלגתו שלשום במליאת הכנסת. מילוא אומר שיש לעצור מיד את סוף התבטאויותיו של פרס, בעיקר בעקבות הביטויים "מי שמשמיץ אותי יקבל בחזרה בשיניים" ו"מי שמתנגד לוועידה בינלאומית הלא הוא כרוצח את השלום".

אילן שחורי

פרס, ומנכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, אירחו אתמול בבית המפלגה את כל ראשי עיירות הפיתוח של העבודה, וביניהם שלושה שהצטרפו רק לאחרונה: אלי דיין מאשקלון, שלמה בוהבוט ממעלות ויוסף ואנונו מקריית מלאכי. כשהוצגו ראשי העיירות לפני פרס, היה מי שטעה בשמו הפרטי של ואנונו וקרא לו שלמה ואנונו. לאחר שתוקן השם ליוסף אמר ברעם: שיהיה יוסף, שיהיה שלמה, לא חשוב. העיקר שלא יהיה מרדכי".

אילן שחורי

משפט דמיאניוק עם כתוביות

גם לקויי שמיעה ועולים חדשים המתקשים בעברית יוכלו מעתה לעקוב אחר משפט דמיאניוק. צוות פרויקט הטלטקסט ללקויי שמיעה, ברשותה של לילי סגל, התארגן למשימה המיוחדת ומדי יום, ב־12 בצהריים ילוו המשדרים בכתוביות הניתנות לקליטה בדף 670 בטלטקסט.

הבעיה היא, שרבים מ־160 אלף לקויי השמיעה בארץ מתקשים ברכישת המפענחים המיוחדים הדרושים לקליטת שידורי הטלטקסט. הם יזדקקו לעזרה מהארגונים הפועלים למען לקויי השמיעה.

"הדסה" בת שבעים וחמש

בשבוע הבא ייפתחו בירושלים אירועי 75 השנה לארגון "הדסה". לרגל המאורע תגיע לארץ משלחת שתמנה כ־2,500 חברות הדסה ובני משפחותיהן. הן ימלאו את שבעת בתי המלון המרכזיים בעיר עד אפס מקום. ביום ראשון תיפתח גם תערוכה מיוחדת של "הדסה" בבית התפוצות, שתכלול מסמכים שלא פורסמו עד כה. בפורים תהיה תהלוכה גדולה של עובדי מוסדות "הדסה" ושל חברי המשלחת ברחובות ירושלים. בברכה שתעבור בראש התהלוכה יישבו ראש עיריית ירושלים, טדי קולק ונשיאת "הדסה", רות פופקין.

החברה הממשלתית למטבעות ולמדליות הנפיקה לכבוד האירוע מדליה ועדיליון מיוחדים, שאותם עבר מנכ"ל החברה, אליעזר שילוני לרות פופקין, ליו"ר הנציגות, שרלוט ג'ייקובסון וליו"ר המשלחת לוות מוזל, רוזלין ברבר.

הלילה הארוך של האופנה

לילה ארוך שכזה אופנה היה ביום רביעי. ב"גן אורנים" בתל אביב הציג מפעל "ראש אינדיאני" את אופנת הקיץ בעזרת 30 דוגמנים ודוגמניות, מחשים ונרות דלוקים. חברת "סאבי" הציגה את האוסף שלה באולם המינורה בעזרת 45 דוגמנים ודוגמניות ו־20 ילדים. היה זה מופע מעניין, שבו חזר על עצמו כל דגם בין 20 ל־40 פעם בתמונה אחת, בכוריאוגרפיה חדשנית.

המופע של "סאבי" עלה ליצרן 40 אלף דולר והערב הארוך הסתיים בשעות הקטנות של הלילה.

שולמית קיסרי

רוברט רדפורד לישראל, לכנס צפרים

השחקן והבימאי רוברט רדפורד יגיע לביקור ראשון בישראל. הוא ישתתף בסוף החודש בכנס צפרים שיהיה באילת. רדפורד יתארח במלון "המלך שלמה", ושם מצפה לו הכנסת אורחים מכובדת. רוברט רדפורד הוא צפר מקצועי, הוא יגיע עם כל הציוד הנדרש לתצפיותיו.

אזור אילת ידוע כמוקד משיכה למאות צפרים מרחבי העולם. מדי שנה הם באים לעיר לצפות בציפורים נדירות הפוקדות את האזור בעונה זו.

איתן רבין

רוברט רדפורד

לא מאהבת מרדכי

מ"מ ראש הממשלה, שמעון

בעריכת עידית רוזנבלום

שר החוץ שמעון פרס שוחח אתמול עם אמהות של מסורבי עליה, השובתות מול משרד ראש הממשלה בירושלים. "אני בטוח שננצח ובניכן יגיעו ארצה", אמר. (צילום: יצחק אלהרר)

שצ'רנסקי: הפגיעה בזכויות האדם נמשכת גם תחת שלטון גורבצ'וב

ז'נווה (ע"ר). בתקופת שלטונו של מיכאיל גורבצ'וב נמשכת הפגיעה בזכויות האדם בבריה"מ, ואף לבשה ממדים מרשעים חדשים — דברים אלה אמר אתמול נתן (אנטולי) שצ'רנסקי, בהעידו בפני הוועדה לזכויות האדם של האו"ם בז'נווה.

שצ'רנסקי, אשר שוחרר לפני שנה לאחר שבילה 9 שנים בבתי כלא סובייטיים, קרא למוסקווה לשחרר את כל האסירים הפוליטיים ולהתיר את יציאת היהודים. הוא גם קרא לבריה"מ להשעות את הצו שפורסם בחודש ינואר, המקשה עוד יותר על הגירת יהודים מבריה"מ.

לדברי שצ'רנסקי ממתינים כ־ארבע מאות אלף יהודים סובייטים להיתר ממשלתי לצאת את גבולות המדינה.

"האמת היא שתחת הנהגתו של גורבצ'וב אין מתירים לצאת כמעט לאף אחד", אמר שצ'רנסקי לוועדה, אשר בה מיוצגות 43 מדינות.

הוא הוסיף, כי פחות מאלף יהודים הורשו לצאת את בריה"מ מאז עלה גורבצ'וב לשלטון לפני שנתיים — וזאת לעומת 50,000 יהודים שהורשו לצאת בשנת 1979, בשיא העליה מבריה"מ.

בתודריך לעיתונות הוסיף שצ'רנסקי מאוחר יותר: "תחת שלטונו של גורבצ'וב רמת ההגירה נמוכה יותר משהיתה ב־15 השנים הקודמות". עוד אמר שצ'רנסקי, כי בשעה ש־150 ממתנגדי השלטון זכו לחנינה מאת הקרמלין בחודש שעבר, הרי בקשות להגירה מבריה"מ נענות שוב בסירוב. חלק מן היהודים שביקשו לשוב ולהגיש בקשות ליציאה מן המדינה, אף זכו לתשובה כי אל להם לטרוח ולשוב ולבקש היתרי יציאה לפני שנת 2000.

מצרים מקווה: ועידה בינלאומית תיערך בסתיו בהשתתפותו של אש"ף

"ניו־יורק טיימס": רק כשחוסיין ירגיש עצמו חזק כדי לבקש שלום ישיר תוכל ישראל לשקול פשרות בגדה ורק אז תוכל ועידה בינלאומית לספק את האמצעי המתאים לקראת שלום

מאת מוסד "הארץ" לענינים ערביים

מצרים דבקה בייצוג הפלשתינים על ידי אש"ף בכל מהלך מדיני ובמיוחד הוועידה הבינלאומית, והיא דוחה פירסומים שלא עלו בקנה אחד עם עמדה זו. דברים אלה קבע אתמול ראש לשכת הנשיא מובארק לענינים מדיניים ד"ר אסאמה אל־באז בראיונות לעתון "אל־אהראם" הקהירי ולעתון "אל־ראי אל־עאם" הכוויתי.

לדבריו ההכנות לוועידה הבינלאומית ייערכו משך חודשים ספורים וכי אם תכונס בסתיו הקרוב, יהיה זה השג.

בתשובה לשאלה ציין כי מצרים מתייחסת לדו"ח טאוור כאל ענין פנימי אמריקאי. הוא הדגיש כי הנשיא מובארק מקדם בברכה מפגש עם הנשיא רייגן, אך המועד למפגש זה ייקבע לאור הנסיבות והאווירה שבעקבות הצלחת השיחות.

מצרים השיבה אתמול לטענות לוב כי נחיתת מטוס התובלה הצבאי הלובי וחמשת אנשי צוותו במצרים בראשית השבוע היה "פעולה פיראטית מצרית". בהודעה רשמית בקהיר נמסר, כי השיחה בין צוות המטוס לבין בסיסם הלובי באלכפרא, לפני נחיתתם במצרים, מוכיחה כי הצוות ביקש מקלט מדיני. שיחה זו הוקלטה על ידי המצרים.

"ניו־יורק טיימס" ממליץ: לדחות את הוועידה

ניו־יורק (ע"ר). "מן הראוי לעכב לפי שעה את כינוסה של ועידת השלום הבינלאומית למזרח התיכון בגלל התסבוכות והניגודים הכרוכים בארגונה", כותב ה"ניו־יורק טיימס" במאמר ראשי שהתפרסם אתמול.

העתון מוסיף, כי כינוסה של ועידה כזאת "שופע ניגודים": "שר החוץ הישראלי שמעון פרס תומך בלהיטות בכינוסה של ועידת שלום למזה"ת, אך הוא עצמו אינו מצפה שהיא תצא לפועל", כותב בעל המאמר.

"ראש הממשלה, יצחק שמיר מתנגד בתקיפות למאמצי שר החוץ שלו, ואילו ממשל רייגן, אף על פי שיש לו הסתייגויות מוועידה כזאת, אומר, כי הרעיון ראוי לבדיקה. המשוקים הללו עלולים היו להיראות [illegible] אם אכן היה ערך ברור לכינוסה של ועידה בינלאומית בשעה זו. אבל אין הדבר כך".

העתון מציין בהמשך, כי להערכתו העלה פרס את ההצעה הזאת כ"עלה תאנה" בשביל חוסיין מלך ירדן, אשר טען כי יוכל להיפגש עם ישראל פנים אל פנים רק לאחר מפגש כללי יותר בחסות האו"ם. אולם העתון מוסיף, כי המלך חוסיין לא יסכים בשלב זה להשתתף בשיחות ישירות.

"רק כאשר המלך חוסיין ירגיש את עצמו חזק די הצורך כדי לבקש שלום ישיר עם ישראל, תוכל המדינות הישראלית לשקול פשרות בגדה המערבית. רק אז תוכל ועידה בינלאומית שהרכבה נבחן בקפדנות לספק את האמצעי המתאים לקראת שלום", כותב בעל המאמר.

קהיר: פרס פועל לבניית העתיד; שמיר סמל העבר

מאת מוסד "הארץ" לענינים ערביים

פרס פועל באמצעות תכניותיו לבניית העתיד, בעוד ששמיר אינו יכול להיות אלא סמל לעבר — כך כתב אתמול "אל־אהראם" הקהירי במאמרו הראשי המוקדש לראשונה למאבק הפנימי בישראל בין ראש הממשלה לבין ממלא מקומו בענין הוועידה הבינלאומית.

העתון אומר כי בניגוד לראיה הערבית, הרי העימות בין שמיר לפרס בענין הוועידה הבינלאומית הוא אמיתי. העתון מאשים את שמיר, כי הוא מתייחס [illegible] מתייחס לפלשתינים כאילו אינם קיימים וכי כבר מימש את ההגדרה העצמית על ידי הבדוה בירדן כמולדת ובשאר המדינות הערביות כמקומות קבע.

שר החוץ הקנדי: לא כדאי לחטט בסיבותינו לדחיית אלוף ירון

מאת גלעד דוהן

אוטאווה (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ הקנדי ג'ו קלארק, עשה אתמול באוטאווה מאמצים גלויים, שלא להפוך את סירוב ממשלתו לאשר את האמנתו של אלוף עמוס ירון כנספח צבאי בקנדה, למקור מתיחות בין שתי המדינות. דובר משרד החוץ מסר, כי סירובה של ממשלת קנדה נמסר אתמול בשיחה לנציגי שגרירות ישראל באוטאווה. שר החוץ הסביר כי סירוב מעין זה "איננו נעשה תכופות אבל הוא נעשה הפעם". לעיתונאים אמר כי איננו מצפה שהדבר ישפיע על יחסי קנדה ישראל, והטעים "שום מטרה לא תושג אם נחטט בסיבות".

הממשל הגיש בקשה לקונגרס לאשר מכירת מסוקי קרב בל־4 לסעודיה

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). הממשל האמריקאי הודיע אתמול לקונגרס, כי בכוונתו למכור לסעודיה 15 מסוקי קרב מסוג בל־4 על ציודם הקרבי וכן ציוד אלקטרוני מתוחכם שיעלה את רמתם של מטוסי האף 15 המצויים ברשות סעודיה. זו הבקשה השניה תוך חודש אותה מגיש הממשל עבור סעודיה.

בקשה קודמת כללה נגמ"שי ברדלי ומטוסים אף־16 לבחריין.

ישראל מצידה הגישה בקשה לרכוש 12 מסוקי קוברה חדשים מצבא ארה"ב כולל ציוד. מן הפנטגון נמסר כי בקשה זו נשקלת בחיוב לאחר שבקשה קודמת של ישראל לרכוש מסוקי אפאש נדחתה על ידי שר ההגנה.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 10/87 שהתקיימה ביום 5/03/87 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 180,000.00 ש"ח זכה המספר 775932

הפרס המצטבר בסך 400,000.00 ש"חים יתחלק בהגרלה הקרובה.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 280,000.00 ש"חים (כולל צבירה). (מינימום פרס ראשון 180,000.00 ש"חים).

בסך 12,000.00 ש"ח זכה המספר: 629236.

בסך 6,000.00 ש"ח זכו המספרים: 768900 338441.

בסך 300.00 ש"ח זכו המספרים:
:000774 :096857 :128797
:146028 :218515 :228644
:232338 :269827 :274221
:301969 :372488 :382806
:414962 :416198 :428817
:458848 :491693 :540367
:542441 :586667 :592214
:598298 :612277 :631006
:635137 :642918 :682235
:707582 :717772 :764668
:837668 877111.

בסך 150.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 3270 :7291.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 517 :705.

בסך 16.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 059 :395 :950.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

בסך 5.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים:
:019 :068 :100 :107 :178 :187
:332 :334 :339 :346 :379 :419
:423 :435 :524 :632 :713 :825
:834 :840 :853 :892 :900 :903
:935 974.

בסך 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים:
:01 :06 :13 :23 :24 :30 :38 :39
:41 :42 :43 :47 :48 :51 :52 :60 :61
:62 :68 :69 :71 :82 :84 :90 :93.

עורך את העמוד: בועז שפירא

שיחת היום / דן סגיר

עם: יהושע נגרין, יו"ר הוועד הארצי של מנהלים ומורשי חתימה בבנק לאומי

על: הוויכוח עם הנהלת בל"ל על השי לפסח ומערכת היחסים בין העובדים להנהלה החדשה

השמחה עדיין לא חזרה לבנק

ועד עובדי בל"ל טוען שהשי לפסח שהוצע לכם ע"י ההנהלה "עלוב ביותר" וכי לאחר הפרשיות האחרונות בבנק מגיע לכם יותר. מה הוצע לכם ומה אתם חושבים שמגיע?

האמת היא שאין לזה כל קשר לפרשיות האחרונות, השי עלוב כבר הרבה שנים. מדובר במתנה בשווי של 20 דולר, וניתן לבחור באחת משלש אפשרויות: כמה בקבוקי יין, כמה מפיות, או מחרוזים. הצענו לעובדים לוותר על השי ובעקבות זאת שמענו שההנהלה רוצה להוסיף משהו, איני יודע מה ובכמה.

באיזה סכום מדובר?

המדובר בכעשרת אלפים עובדים, 20 דולר כל אחד זה מסתכם ב־200 אלף דולר. היו"ר החדש, בינו צדיק, אמר שהוא מוכן לשפר זאת בצורה משמעותית, אולם זה יהיה כנראה בשנים הבאות, יתנו לנו כסף, תקנה מה שרוצה.

האם אינך חושב שלשם הבראת הבנק ושיקומו לאחר סערת ההנפקות, יהיה מן הראוי שתוותרו כליל על השי השנה, ובוודאי שלא תדרשו יותר?

מבחינה אישית הייתי תורם את הסכום לאיזה גוף נזקק, ואני אף אומר זאת לוועד ולהנהלה. מבחינת הדיסקונט הסכום הזה לא משמעותי. 200 אלף דולר לא ישנו מאומה מבחינת הבנק.

ביצד היית מתאר את היחסים ביניכם להנהלה החדשה של הבנק?

ניתן להשוות את זה למשחק כדורגל, עכשיו הוא שלב הגישושים ואנחנו בעמדת המתנה. ההנהלה יודעת מה אנחנו רוצים.

מה אתם רוצים?

יש לנו תוכנית די מפורטת. למשל, דרשנו אי קבלת עובדים מבחוץ בכל הדרגים. לא יתכן שיורשו צימצומים בכוח אדם ויקבלו מצד שני עובדים חדשים. כמו כן אנחנו מתנגדים לכך שהבנק ימשיך להעסיק מנהלים בכירים ופחות בכירים שיצאו לפנסיה. המדובר הוא בכמה עשרות מנהלים שיושבים כחברי מועצות מנהלים בחברות בת של הבנק. ב"כלבו שלום" בנו לשכות להרבה אנשים שפרשו, מחזיקים להם משרד עם מזכירה והם מקבלים הוצאות או משכורות. אנחנו דורשים שיעסיקו אנשים מתוך הבנק, לא יתכן שידברו על צימצום וימשיכו בהעסקת מנהלים אלה.

איזו השפעה לטווח ארוך יותר תהיה לפרשיות בצמרת בל"ל על היחסים בין העובדים להנהלה?

זו היתה פגיעה עצומה באמון של העובדים בהנהלה. אחרי 1983 (מפולת המניות) שילמנו את מחיר הכישלון של ההנהלה והאמנו שמה שאנחנו עושים היה על מנת לבנות עתיד טוב יותר לכולם. למעשה זה היה במטרה לשרת מספר מצומצם של אנשים, ובפועל רימו אותנו. היתרון של ההנהלה הנוכחית הוא שהיא חדשה, אולם בכל זאת אנחנו מעתה לא נאמין למילים, רק למעשים.

האווירה בבנק היא אם כן נינוחה?

זה לא ענין של אווירה נינוחה. העובדים לא מרוצים מהמשכורות, ויש אי שקט שבשלב זה הוא לא פורץ החוצה ולא יוצאים לרחובות. אנחנו מצפים שיהיה שיפור בעתיד. אך יחד עם זאת השמחה עדיין לא חזרה לבנק. מחכים שזה יקרה.

אמש במחול / נתן מישורי

יש ויש

הכוריאוגרף והרקדן מייקל קלרק ועמיתיו הרקדנים לולי בייאנו, יואנים צבילר, דאון הרטלי, דיוויד הולה, אמנדה קינג, אלן ואן־שרלינבורך בכוריאוגרפיה בשלוש מערכות ("אור", "אור", "עכשיו אליס") ב"אין יציאת חירום מהגיהנום". בהיכל התרבות בתל־אביב.

יש חולשה במבנה הריקודי ויש כח בדמויות הריקודיות הבלתי שיגרתיות ובראשן מייקל קלרק, גם בתלבושות, שבחלקן "משוגעות" ובחלקן ממש אמנותיות, וגם באביזרים, החל מאלה דמויי האברים האינטימיים ועד לכפפיים האדירות ולרגליים התותבות.

יש בשתי המערכות הראשונות כמה פרקי מחול קצרים וטובים מאוד, שחלקם מיוסד על הקלסיקה הבלטית ושחלקם נפתח לעברים ולאברים חדשים. נרמז בכך על ראשית התפתחויות לצורות חדשות ולכיוונים מגוונים חדשים. אך יש גם הישרדות בין אלה לבין תוצאת הצורך של מייקל קלרק לומר דברים שלא באמצעים מחוליים — דימוי, רמזי התעלסות ואמנות ביזארית ומזכירה רעה, שטרם התמזגו עם המחול די צורכם.

כאשר מתרכז מייקל קלרק במחול, כמו במערכה השלישית, שם גם מרשימה מאוד המוסיקה (לייבאך) והמילים המעוותות מתוך ה"מיסה", נוצרת אולי לא "הללויה", אך ראשיתה של הילולת מחול אמיתית.

דימיון ותפיסה יש ויש. אך טעמו של יין חדש, רב טעמים זה, טרם הבשיל.

אמש בקונצרט / אורי אפשטיין

לא לחליל ולא לאקורדיון

"קמבריג' באסקרס" הוא הזוג של חלילן ואקורדיוניסט שניגנו מאוד יפה על יצירות מרפרטואר הקונצרטים ופרפראזות מוסיקליות אחרות בתיאטרון ירושלים.

תכניתם מורכבת מיצירות, שבגנבו "לא לחליל ולא לאקורדיון", כדברי עצמם. "דג הטרוטה" של שוברט בסיום ג'אזי, "ריקוד האש" של דה פאיה בקצב של קינה, "טוקטה בלי פוגה בדה מינור" ושעת הקונצרטים הברנדנבורגיים של באך בגירסה מתמצתת. לחמש דקות, וכל הסימפוניות של בטהובן בתמצות לחצי דקה — הם רק כמה מן הדוגמאות של תכניתם המגוונת. יצירות קלאסיות ידועות היטב נגנו בכתבם עד להופעתם של צלילים חריגים במקומות המתאימים והלא מתאימים — והכל תוך שמירה על "כלי" פוקר רציניים לשם הגברת ביזיות הרעה.

רק מוסיקאים מקצועיים השולטים היטב בחומר ובכלים מסוגלים להתבדח על מוסיקה רצינית באופן כל כך שנון וקליל — ומעל לכל, בחומר דק כל כך, שאינו מוציא את המטרה, אך גם אינו עובר את מידות הטעם הטוב. אלה שני מוסיקאים אנגליים היודעים בדיוק מה הם עושים ובאיזו פואנטה הם מתכוונים לקלוע.

ביצוע מסמר שיער של "הללויה" מאת הנדל ומפגש פרוע של האפרוני הרומני עם קוקיה תועה שלחו את הקהל הביתה בחיוך מטושטש.

המעלות של אל על

	מעלות מינימום	מעלות מכסימום		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	-6	1	בהיר	-10	2
אתונה	-1	4	גשום	0	2
בוקרשט	-11	-4	מ"ח	–	–
בריסל	-8	2	בהיר	-4	2
וינה	-18	5	בהיר	-10	-6
ז'נבה	2	5	מ"ח	-3	2
לונדון	1	8	גשום	3	8
ליסבון	12	20	מ"ח	11	23
מדריד	6	18	מ"ח	9	23
ניו־יורק	-2	4	בהיר	-1	5
פאריס	1	3	גשום	-4	-2
פרנקפורט	-8	-2	מ"ח	-10	-5
ציריך	-2	1	שלג	–	–
קהיר	14	18	מעונן	9	18
קופנהגן	-10	-2	שלג	-11	-6
רומא	1	8	מ"ח	6	15
שטוקהולם	-18	-9	בהיר	-16	-10

העסק המאושר
אל על ELAL

הודעה בדבר מכירת מקרקעין

לשכת ההוצאה לפועל בירושלים תיק מס' 7092/86

מודיעים בזה למכירה המקרקעין המתוארים להלן לשילום חוב בסך 385,000 שקלים חדשים המגיעים לזוכה זהב"י — זכויות המשפחה ברוכה ילדים מאת אלכסנדר פלאי.

עו"ד יוסף ריכטר מונה כונס נכסים לנכסי החייב בוקשקו למכור שבבית קרל נטר 4, תל אביב, והידוע גם כגוש 6938, חלקה 65.

תאור הנכס: אזור (שטח 384 מ"ר) ובית של 3 קומות, הכל תפוס ע"י דיירים מוגנים ברח' קרל נטר 4 תל אביב.

המקרקעין שוויו בסך השווה בשקלים ל־145,000$

על כן המעונין בקניית הנכס לפנות לעו"ד ריכטר — כונס הנכסים — בכתב תוך 30 יום מפרסום הודעה זו, הצעה שתכלול את שמו, מענו, וסכום ההצעה של המציע, ויצרף להצעה ערבון בסכום שלא יפחת מ־10% מהסכום המוצע.

פרטים נוספים ומלאים יותר אפשר לקבל אצל עו"ד י. ריכטר, כונס נכסים, רח' בן יהודה 13, ירושלים 94626.

אין בהודעה זו כל התחייבות למכור את הנכס. המכר כפוף לאישור יו"ר ההוצל"פ ירושלים.

יוסף ריכטר, עו"ד
כונס הנכסים

ב"ה

צלילה ומיכאל גלזר
מודיעים בשמחה על הולדת בנם
גיא יעקב
אח לזוהר
נכד
לשרה ודוד גלזר אסתר ואוריאל בכרך
נין
למלכה ועמנואל זכרין

רמת ישי א' אדר תשמ"ז 1.3.87

זוג אקדמאים
מעוניין לשמור על
וילה/דירה בשרון
03-7527967

ביום ד' 11.3.87
יצורף ל"הארץ"
מוסף מיוחד
יקירי התעשיה 1987

מר יצחק בירנהק — מנעמים בע"מ
מר סולומון גולן — ת.ג.ל.
מר אנשל כהן — מסקו טכנולוגיות
מר אנטול נפתלי דייטמן — סיניבר ושות' בע"מ
מר בראון מיכאל — אינטרקוסמא וולה בע"מ
מר אלכס רפאלי — עפרונות ירושלים
גב' עליזה וויספילד — גל תעשיות וייספילד
מר עוזיאל בנציונברג הר־ציון — פעמון האודים הר־ציון
מר בלום אליעזר — פיברוטקס
מר צבי פדרליין — בגד 9
שרה וזאב פלד — כליל יופי
מר יעקב זילברשץ — פרגוד תעשיות
מר יצחק טרזבוביץ — אות נשיא התאחדות התעשיינים

המעוניינים להצטרף לברכות יפנו לגב' להב 03-5121115

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של יקירנו

עו"ד מרדכי איזנר

ההלוויה תצא היום יום שישי ה' אדר תשמ"ז 6.3.87 בשעה 11.30 לפני־הצהריים
מבית ההלוויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין קרית שאול.

אבלים:
אשתו: לאה איזנר
פרופ' יונה מהלר וב"ב
עו"ד יצחק וולף וב"ב
עו"ד יהושע וולף וב"ב
משפחות: פרידמן

משפט דמיאניוק

נצ"מ אלכס איש-שלום העיד על מהלך חקירתו והודעותיו של דמיאניוק במשטרה

"מדוע עושים ממני אייכמן, הוא היה גדול ואיוואן היה קטן וזה לא אני"

התפרץ דמיאניוק באחת מחקירותיו • "הייתי רק בורג קטן וביצעתי רק פקודות", אמר לשני המארשלים מארה"ב במהלך טיסתו לארץ • "לא הייתי בטרבלינקה, אבל למי שהיה שם לא היתה ברירה" • הייתי בן 21 כשנפלתי בשבי ובמחנות הייתי כולי עור ועצמות, על כל קבוצות השבויים היה מופקד קאפו יהודי ופעמים רבות הקאפו היהודי היכה אותי"

(ע). "הייתי בורג קטן וביצעתי פקודות. מה רוצים ממני, היתה מלחמה". דברים אלה אמר הנאשם ג'ון דמיאניוק לשני המרשלים מארצות-הברית במהלך טיסתו לישראל, כאשר הוסגר לפני כשנה.

פרטים אלה על מהלך שיחתו של דמיאניוק עם המרשלים מארה"ב מסר ניצב משנה אלכס איש-שלום, סגן מפקד היחידה לחקירת פשעים חמורים במשטרת ישראל, במהלך משפטו של ג'ון דמיאניוק בבנייני האומה בירושלים. ביום ה' העיד נצ"מ אלכס איש-שלום, שעמד בראש צוות החקירה שחוקר את דמיאניוק בארץ.

נצ"מ איש-שלום אמר, כי פעמים רבות במהלך החקירה אמר דמיאניוק לחוקריו: "לא יכולנו לעשות אחרת. לחצו עלינו. היינו שבויים". דמיאניוק הוסיף: "לא הייתי בטרבלינקה. אבל לאלו שהיו בטרבלינקה לא היתה ברירה".

העד סיפר כי ב-1985 הודיעו לו כי אדם בשם דמיאניוק עומד להיות מוסגר לישראל ומוקם צוות חקירה מיוחד שבראשו יעמוד. הצוות בן שישה אנשים הוקם סמוך לאוקטובר 1985 ושולב במסגרת הצוות של פרקליטות המדינה. לדבריו, אנשי הצוות עברו על פרוטוקולים של משפטים בגרמניה ובארצות-הברית, על עדויות שונות ועל כל החומר שהגיע לפרקליטות המדינה.

בין שאר החברים בצוות היה ראש המדור לחקירת פשעי הנאצים, סגן ניצב מנחם רוסק, ומפקח איזיה טובלמן, ששולט בשפה האוקראינית. "האיש הובא ארצה ביום שישי 28.2.86. בלווית שני מרשלים אמריקאים. אני עליתי על כבש המטוס, המרשלים התירו את כבלי הידיים של דמיאניוק. הודעתי לו בעברית שאני עוצר אותו והוריתי לכבול אותו בכבלים של משטרת ישראל".

"כאן שהגיע אני מביט על האיש הזה ולנגד עיני תצלום תעודת השומר, שהוצאה, לטענת התביעה, במחנה האימונים של הגרמנים בטרווניקי ואשר היוותה בסיס לזיהויו של דמיאניוק.

כל הזמן ניסיתי להשוות בין האיש בתצלום, האיש על כבש המטוס והאיש שלפני בחקירות. למזלי לא הייתי בטרבלינקה, אבל יכולתי להשוות. לא יכולתי שלא לבאות את הדמיון הרב".

הסניגור הישראלי התפרץ

כאשר העד אמר משפטים אלה, התפרץ הסניגור הישראלי, עו"ד יורם שפטל, והתנגד שדברים אלה יירשמו בפרוטוקול. "העד גולש לעדות, שבה הוא מביא התרשמות סובייקטיבית", אמר. אב בית הדין, השופט דב לוין, דחה את ההתנגדות וקבע, כי התרשמותו של החוקר הינה אינטריקציה לכיווני חקירה ולכן התרשמות זו נרשמת בפרוטוקול.

נצ"מ איש-שלום המשיך וסיפר, כי במהלך החקירה ביקש שמומחה ינסה להשוות בין הנאשם ובין התמונות שבתעודות השונות. הוא סיפר כי פרופ' פטרישיה סמית מבית-ספר לרפואת שיניים בישראל, מומחית בנושאי לסת, השוותה בין הצילומים השונים והיא תעלה ותעיד כעדת תביעה במשפט.

"לקחנו איש משטרה, השולט בשפה הרוסית, רב פקד אריה קפלן, והוא הוצב בצוות השמירה על דמיאניוק. דאגנו לצייד את האיש במדי שרות בתי הסוהר, ורק מתי-מעט ידעו שהוא איש משטרה. הסוהרים, אנשי המשמרות ששמרו על דמיאניוק, לא ידעו, כי הוא שוטר. זאת כדי לשמור על קשר עם החשוד ולקבל בשיטה זו את גירסאותיו". סיפר נצ"מ איש-שלום והוסיף כי רפ"ק אריה קפלן יעיד בבית המשפט. עוד אמר כי דמיאניוק הגיע את משאלתו בפני רפ"ק קפלן להעביר מכתבים לבני משפחתו. "אנחנו הסכמנו לכך וקיווינו שיהיו דברים מעניינים שיעזרו לחקירה במכתבים אלה" — סיפר העד.

ראש צוות החקירה סיפר על הקווים המנחים לחקירה שנערכה לג'ון דמיאניוק. הוא אמר, כי שאלו את דמיאניוק פעמים רבות היכן היה במהלך המלחמה. שאלו אותו מי היה איתו במחנות השבויים, מי ישן מעליו במיטות הקומתיים, וביקשו ממנו למסור שמות של אנשים ששהו אתו במחנות השבויים השונים. זאת כדי לאמת גירסתו, כאילו לא היה בטרבלינקה, אלא במחנות שבויים גרמניים.

החקירה התנהלה באנגלית, לעתים באוקראינית. אך ההקלטות הרשמיות, תחת אזהרה, התנהלו באנגלית.

"דחקנו אותו לפינה לגבי התקופה שבין השנים 1943-1942". ניצב משנה איש-שלום קרא את

לא צריך להעמידני לדין

בהמשך נשאל דמיאניוק, לדברי העד, כיצד הוא מסביר את השיחה עם המרשלים, בה הודה כי "היה בורג קטן". איוואן הסביר, כי "דיבר עם האמריקאים על עדותו של אליהו רוזנברג לפיה איוואן נורא". נצ"מ איש-שלום הוסיף כי במהלך החקירה אמר הנאשם: "גם אם הייתי במקום הזה, לא היה לי סיבה ולא צריך להעמיד אותי לדין. זו בושה לגרור איש תם מפשע לישראל".

נצ"מ אלכס איש-שלום תיאר את מהלך חקירתו של ג'ון דמיאניוק בארץ. הוא סיפר כי היו עשרות חקירות של הנאשם על ידי צוות חוקרים ובמהלך עדותו, פירט אחת לאחת את כל החקירות שבוצעו ומה עלה מכל חקירה.

הנאשם התבקש לשחזר את מעשיו ואת המקומות בהם שהה מאז גויס לצבא הסובייטי. נצ"מ איש-

נצ"מ איש שלום בעדותו במשפט דמיאניוק.

(צילום: אליהו הראתי)

זכרון הדברים שנרשם במהלך חקירתו של ג'ון דמיאניוק: "איוואן אמר שלא היה בטרבלינקה ואז נאמר לו שהיו עדים רבים שראו אותו שם. כיצד ייתכן שכולם משקרים". "גם אם הייתי שם.

שלום מסר, כי דמיאניוק סיפר בזה קירתו שהיה בן 21 בעת שנפל בשבי הגרמני. לדבריו, תנאי החיים במחנות היו קשים מנשוא והוא רזה עד שהגיע למצב של עור ועצמות. כששאל מדוע לא יתכן, לדבריו, שהוא הובא לטרבלינקה, ענה "הייתי כל כך עור ועצמות, איך הייתי יכול להגיע לטרבלינקה".

למרות שנשאל פעמים אחדות, לא יכול היה הנאשם — לדברי נצ"מ איש-שלום, לתת שום שם של מי שהיו עמו בשבי. הוא רק סיפר, כי על קבוצת השבויים היה מופקד קאפו יהודי. הוא סיפר כי פעמים רבות הקאפו היהודי היכה אותו וכמו כן אמר שעל כל אחת מקבוצות השבויים היה מופקד קאפו יהודי. עוד סיפר בחקירה, כי השבויים הסובייטיים שכבו בצריף ארוך וישנו במיטות בנות קומותיים. הוא סיפר כי ישן במיטה התחתונה, אך כשנתבקש לציין מי ישן במיטה מעליו, לא ידע לעשות זאת.

בעדותו אמר נצ"מ א. איש-שלום כי דמיאניוק נשאל מדוע שיקר לשלטונות ההגירה האמריקאים. לשאלה זאת השיב איוואן כי רצה להגיע לארה"ב ולא רצה שיגרשו אותו לברית המועצות, שם נחשב לבוגד מאחר והצטרף לכוחות הפרו-גרמנים שנלחמו נגד הסובייטים. עוד אמר דמיאניוק בחקירתו, כי כולם שיקרו לשלטונות ההגירה האמריקאים.

כאשר התבקש לחתום דמיאניוק על ההודעות שנתן, אמר איש המשטרה, כי הוא סירב לחתום על ההודעות וכי אמר שיעשה זאת רק בנוכחות עורך דינו ובאישורו.

במהלך עדותו של נצ"מ איש-שלום הוצג מסמך טרווניקי ונמסר למשמרת במשטרה. תצלומי המסמך נותרו בתיק בית המשפט וב"כ 14 במארס תילקחנה על ידי הסניגוריה דגימות ממסמך זה. נמסר כי בכוונת הסניגוריה לבצע בדיקת של נייר הדיו והתצלום, כדי להוכיח את טענתה כי המסמך מזויף ומפוברק בקגב"ה של השלטונות הסובייטיים.

במהלך החקירה, כך סיפר מר איש-שלום, התבקש הנאשם לזהות את התמונה על המסמך ואמר כי זו אינה תמונתו ואינו יכול להזהות. כמו כן נאמר במשפט כי על מסמך טרווניקי מתנוססת חתימת ידו של דמיאניוק וכאשר התבקש על ידי חוקריו לזהות את החתימה אמר, כי החתימה מזוייפת ואינה חתימתו.

נצ"מ איש שלום סיפר עוד כי כאשר חוקריו להזדהות את החתימה התברר בחקירה, כי החתימה מזוייפת ואינה תמונתו של אייכמן. התפרץ הנאשם לעבר חוקריו ואמר: "מדוע אתם עושים את העניין שלי כמו העניין של אייכמן.

אייכמן היה גדול ואיוואן היה קטן, וזה לא אני".

באותה חקירה, כך סיפר העד, הטיח איוואן בחוקרים כי כל העדים משקרים והמשטרה אמרה לעדים גם לשקר במהלך המשפטים נגדו בארצות הברית, כדי לשלול את אזרחותו.

הנאשם ניסה לדחוף החוקר מתאו

עוד סיפר העד כי הוצגו בפני דמיאניוק שורה ארוכה של תמונות. המדובר בשמונה תמונות שונות שלו מתקופות שונות בחייו. את חלקם זיהה דמיאניוק והודה כי מדובר בתמונותיו, אך הכחיש כי הוא מזהה תמונות אחרות.

העד סיפר גם על תקרית במהלך החקירה. "באתי להראות לו את התמונות שפורסמו בראיון שלו ב'עולם הזה' ובעיתון בחו"ל. שאלתי אותו אם אלה תמונותיו. איוואן סירב לענות לי ודרש ממני לעזוב את החוא. הוא החל לדחוף אותי החוצה, הסרתי את ידיו והצעקתי עליו, שפה זה ישראל ושלא ידחוף אותי, זה לא התא הפרטי שלו. אחר כך אישר שהתמונות הן שלו — סיפר נצ"מ איש-שלום.

לאחר מכן החלה החקירה הנגדית על ידי הסניגור עו"ד מארק אוקונור. אב בית הדין הורה לו לשאול אותו שאלות ספורות מאחר והדיון עומד להסתיים.

הסניגור שאל את העד כמה זמן נמשכה החקירה בעניינו של דמיאניוק. העד השיב כי הוא יכול לענות על שאלה זו רק מהתאריך בו מונה לעמוד בראש צוות החקירה, כלומר מאוקטובר 1985. עוד נשאל העד, באילו ארצות שהו אנשי צוות החקירה ואספו חומר וגבו עדויות. העד השיב כי חוקרים היו בגרמניה, בארצות הברית ובבלגיה. הסניגור שאל האם היו גם חוקרים בפולין ובברית המועצות והעד השיב בשלילה.

המשך המשפט — ביום ב' 9 במרס.

האגודה למדיטציה תעתור לבג"ץ להפסיק הפצתו של הדו"ח לבדיקת הכיתות

באת כוח האגודה: נוסח הדו"ח סרקסטי, פוגעני ומגלה גישה חד-צדדית ומשוחדת

מאת נילי מנדלר
מתכתבת "הארץ" לענייני חינוך

האגודה למדיטציה בישראל מאיימת כי תעתור לבג"ץ נגד שר החינוך, יצחק נבון, אם לא יורה להפסיק מייד את הפצת דו"ח הוועדה הבין-משרדית לבדיקת הכתות.

במכתב ששלחה לנבון באת-כוח האגודה, עו"ד דליה בריקול-סופרמן, עם העתק ליועץ המשפטי לממשלה, כלולה תביעה, שלא לאמץ או ליישם את הדו"ח, מי-מצאיו, מסקנותיו והמלצותיו, בכל הנוגע לאגודה. תביעה נוספת היא למנות ועדת מומחים, שתבדוק מחדש את נושא המדיטציה.

עו"ד בריקול-סופרמן טוענת, כי נוסח הדו"ח סרקסטי, פוגעני, מזלזל, מגלה גישה חד-צדדית ומשוחדת, כולל ציטוטים סלקטיביים, עדויות שקריות ברובן ודברי כזב. לדבריה, פירסום הדו"ח הוא בבחינת הוצאת לשון הרע וגורם לאגודה נזקים כבדים. לטענתה, נגרמו לפעילי האגודה ולעשרות אלפי העוסקים בה "נזקים כבדים, עגמת נפש ובושה".

בג"ץ יכריע ביום ג' אם יוסגר נקש לצרפת

(ע). בג"ץ יפרסם ביום ג' את החלטתו בעניין העתירות בפרשת הסגרתו של ויליאם נקש לצרפת.

הרכב מורחב של חמישה שופטים, בראשות נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר, יכריע אם יוסגר נקש לצרפת או תאושר החלטת שר המשפטים, לפיה הוא לא יוסגר ול-פיכך ישוחרר מן הכלא.

כזכור, עתרו ח"כים מר"צ וממפ"ם וכן 11 פרופסורים למשפטים, נגד החלטת שר המשפטים שלא להסגירו לצרפת. הם טענו, כי לשר המשפטים לא היתה עילה שלא להסגירו. העותרים טענו גם, כי לא היה ביסוס לטענת השר שריר, כי נשקפת סכנה לחייו של נקש בכלא הצרפתי, אם יוסגר.

מנגד עתרו גם שלושה ח"כים אחרים והצטרפו כמשיבים לשר המשפטים, בהגינם על החלטת השר. גם רינה נקש עתרה לבג"ץ בטענה, כי זכויותיה עלולות להפגע אם יד-לים בג"ץ להסגיר את בעלה.

בג"ץ קיים מספר ישיבות, במהלכן הגישו הצדדים תצהירים רבים.

תיתכן אפשרות שלישית, לפיה יורה בג"ץ לשר המשפטים לחזור ולשקול את החלטתו לא להסגיר את נקש.

ערכה את העמוד: עדה אושפיז

הורי חיילים נעדרים בקשו משר הביטחון לעורר נושא שחרור בניהם

(ע). בני משפחותיהם של חיילי צה"ל הנעדרים ממלחמת לבנון, יהודה כץ, צבי פלדמן וזכריה באומל, נפגשו אתמול עם שר הביטחון, יצחק רבין, ודרשו ממנו לעורר את נושא שחרור בניהם מהשבי.

בתום הפגישה אמר יוסף כץ, כי בה בשעה שהאסירים הבטחוניים, הכלואים בישראל, נהנים מכל הזכויות המוקנות להם על פי אמנת ג'נווה, אין הדבר כך לגבי השבויים. "אנו המוציאים", אמר, "אבל לא צריך להזכות, צריך לתת לאוייב סימן שיש גבול לסבלנות ה משפחות".

בהודעה שפרסמו המשפחות הם מוסרים, כי פנו גם לחברי כנסת ולשרים אחרים וביקשו מהם לנקוט בכל דרך אפשרית לסייע להם לקבל את חיים מן הבנים.

המלצה להגביל מעצרים המתבצעים ע"י המשטרה

למקרים שהחשוד מהווה סכנה של ממש לשלום הציבור או כאשר קיים חשש ממשי לשיבוש הליכי חקירה

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

מועצת לשכת עורכי הדין ממליצה להגביל את שיעור המעצרים המתבצעים על ידי המשטרה לשני מקרים בלבד: א) כאשר החשוד או הנאשם מהווה סכנה של ממש לשלום הציבור. ב) כאשר קיים חשש ממשי שהחשוד או הנאשם ישבש את הליכי החקירה או המשפט.

הוועדה אורחות של המועצה, שיישומן יחייב שינויים בחקיקה הן: חומרת העבירה בלבד לא תהווה נימוק למעצר. כל עציר יועבר אחרי 48 שעות מהשגחת המשטרה לאחריות שירות בתי הסוהר. כן החליטה המועצה (בהסתייגות נציג פרקליטות המדינה) להקים ועדה משותפת למשטרה, לפרקליטות המדינה, לנציגות שופטים וללישכת עורכי הדין, שתגבש נורמות לגבי מדיניות המעצרים ותגיש מסקנות שיגובשו לה בנושא זה.

הוועדות המועצה התקבלו בע-קבות ממצאי ועדה מיוחדת של לשכת עורכי הדין, שדנה בנושא המעצרים. הוועדה דאגה מריבוי מספר המעצרים שבוצעו בארץ בשנים האחרונות והעיקר לגבי המעצרים שהתברר בעבר, כי לא הי' מוצדקים.

כן החליט שמשלחת מטעם לשכת עורכי הדין, בראשות יו"ר הלישכה מנחם ברגר, יו"ר המועצה הארצית יצחק נגר וחבר הוועדה, עו"ד דן שינמן, תיפגש עם שר המשפטים, אברהם שריר, כדי להציג בפניו את ההמלצות שנתקבלו בנושא המעצרים.

בפסק דין בעל חשיבות עקרונית:

בורר הכיר בקיום זכויות יצירה של בימאי תיאטרון

אך לא השתכנע שהופרו ב"עוץ לי גוץ לי" ★ הבימאי יוסי יזרעאלי יפוצה בסך 8000 ש"ח על שימוש בשמו על ידי האמרגן אברהם דשא

מאת סופר "הארץ"
לענייני תרבות

הבימאי יוסי יזרעאלי יפוצה בסך 8000 ש"ח, בשל שימוש שעשה בשמו האמרגן אברהם דשא במר-דעת ההצגה "עוץ לי גוץ לי", שהועלו בחנוכה תשמ"ה. דשא חוייב לשלם 75 אחוז משכרו של הבורר, עו"ד ויקטור חזן, המסתכם ב-9315 ש"ח, וכן את הוצאות שכר טרחה של עורך דינו של יזרעאלי (2,500 ש"ח).

יחד עם זאת הגיע חזן למסקנה, שלא ניתן להוכיח שבהצגתו של פשנל ב"היכל הספורט" הופרו זכויות היוצרים של יזרעאלי לגבי ההצגה, שביים בתיאטרון הקאמרי עוד משנות ה-60, וזאת בשל העובדה שלא היתה "הטבעה" מספקת של עבודתו של יזרעאלי על החומר שנכתב על פי האגדה של האחים גרים, עם טקסט של שלונסקי ומוסיקה של דובי זלצר.

הנושא הגיע לבוררות אחרי שיזרעאלי טען שההצגה שהפיק דשא, בבימויו של יוסף כרמון, משתמשת בבימוי המקורי שלו. למרות שהבורר ויקטור חזן הגיע למסקנה שלא הוכחה הפרה, כיוון שלא היה במצא סרט או ספר ההצגה המקורית של יזרעאלי וההוראות הבימוי בספר אינן מספיקות לצורך זה, הוא הקדיש חלק ניכר מפסק דינו לשאלת הגדרת זכויות היוצר של בימאי, שהחקיקה הזרה והישראלית מתעלמת מהן באורח מוזר. בפסק דין בעל חשיבות עקרונית הוא קובע שקיימת זכות יוצרים בגין בימוי", שהוא אשר הפך מחזה שהוא יצירה ספרותית ליצירה דרמטית. חזן כותב כי "אני רואה את הבימאי כיוצר לכל דבר", וממליץ שבימאים יקפידו על קיומו של מידע של "ספר ההצגה", שיאפשר להעריך את עבודתם והשקעתם ו-אפשר את הגנת זכויותיהם.

בחלק האחרון של פסק הדין האורך והמנומק עוסק חזן בשאלה אם מגיעים ליזרעאלי פיצויים על שימוש מסחרי בשמו במודעות שפרסם דשא, ובהן תצלום הפרס שקיבלה הצגתו של יזרעאלי בתיאטרון הקאמרי. חזן הגיע למסקנה כי השימוש בשמו של יזרעאלי נעשה על ידי דשא, כדי לקדם את מכירת ההצגה שלו ולצור רושם שמדובר בהצגת ההת. הוא סבור כי יזרעאלי אינו צריך להוכיח נזק כדי לזכות בפיצוי על הפרת זכותו, לפי חוק הגנת הפרטיות. הוא גם כותב כי דשא גילה מידה לא מבוטלת של זלזול כלפי יזרעאלי וחזן אינו מבין מדוע לא הגיע עמו להסכם או לפשרה, בטרם הגיע העניין לבית-המשפט. במצו הודה בית-המשפט על פשרה, לפיה ייכתב במודעות שהבימוי החדש הוא על פי הבימוי המקורי של יזרעאלי.

יזרעאלי יוצג על ידי עו"ד דן מירקין, ואילו דשא על ידי עו"ד אלכס ליק וחזן חולק בפסק דינו שב-חים לרצינות עבודת שניהם.

200 בתי"ס על יסודיים יושבתו הבוקר לשעתיים

מאת נילי מנדלר

שביתה בת שעתיים צפויה הבוקר ב-200 בתי-ספר על-יסודיים בכל הארץ והלימודים יחלו ב-10 בבוקר. חברי הסתדרות המורים שובתים במחאה על שלא קיבלו משכורת פברואר. חברי ארגון המורים העל-יסודיים שלא קיבלו שכרם, אינם שובתים. השבתה תקיף את בתי הספר של רשויות אורט ועמל וכן בתי ספר עירוניים בחלק מהרשויות המקומיות. מדובר במורים ששכרם משולם להם על ידי הבעלויות השונות ב-5 בפברואר. אם לא תשלום המשכורות עד השבוע הבא, צפוייה הרחבת השיבושים עד השבתה מלאה.

ברשתות אורט ועמל וכן בחלק מהרשויות המקומיות אמרו אתמול, כי משרד החינוך לא העביר להם הכספים השוטפים לתשלום המשכורות.

ממשרד החינוך נמסר אמש בת-גובה, כי משרד האוצר אמנם העביר את הכספים השוטפים כחוק, אולם הם אינם מספיקים לכל הצרכים.

קו הבריאות

לשכת דובר קופת חולים הכללית והמחי' לחנוך לבריאות עורכים:

קו פתוח לבריאות הציבור

רופאים מהמרכז הרפואי "בילינסון" מבי"ח "גהה", מבי"ח "קפלן" וממחוז יהודה ישיבו טלפונית לשאלות הציבור בנושא:

הרטבה אצל ילדים ומבוגרים

במבצע מיוחד שייערך ביום שני 9.3.87 בין השעות 19:00-16:00

בהשתתפות:
דר' פ. לבנה
דר' א. אפטר
דר' י. אברמוביץ
האחות אלישבע לבסקי

בטלפונים:
03/433300, 03/433306,
03/217078, 03/433500.

עוז יוקר בריאות!

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

לשכת הדובר כלל

חדש בחנויות התקליטים

בחזרה לשנות השישים

15 להיטי ענק בביצועים מקוריים

PAT BOONE SPEEDY GONZALES · LAVERNE BAKER BUMBLE BEE · ARETHA FRANKLIN RESPECT · PERCY SLEDGE WHEN A MAN LOVES A WOMAN · THE FOUR ACES LOVE IS A MANY SPLENDORED THING · SONNY AND CHER I GOT YOU BABE · TRINI LOPEZ IF I HAD A HAMMER · LOUIS ARMSTRONG HELLO DOLLY · THE FIFTH DIMENSION AQUARIUS · THE MONKEES DAYDREAM BELIEVER · THE EVERLY BROTHERS ALL I HAVE TO DO IS DREAM · BOBBY HELMS IT'S SPECIAL ANGEL · BRENDA LEE ALL ALONE AM I · THE MAMAS AND THE PAPAS MONDAY MONDAY · BRIAN HYLAND SEALED WITH A KISS

על תקליט וקלטות

הד ארצי

להשיג בחנויות התקליטים

אנו החתומים מטה, יהודים ולא יהודים, תושבי צרפת שוחרי שלום, מבקשים את ביטול החוק האוסר דו-שיח בין ישראלים לבין פלסטינים חברי אש"ף, והפסקת ההליכים המשפטיים נגד הנאשמים בעבירה על חוק זה.

ד"ר אוולין אנדרייבסקי	מנהלת מחקר במכון הלאומי לבריאות ומחקר רפואי
דוד ענתבי	מהנדס
ד"ר אני בגלן	מנהלת במרכז הלאומי למחקר מדעי
מיי-יינג ברוך	כלכלנית
פרופ' אלעזר ברוך	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי
ד"ר ז'אן-פול בלוך	מנהל ההסברה, שיתוף-הפעולה והחילופים הטכניים במרכז הלאומי לטלקומוניקציה
ז'אן-קלוד בולר	בורר ימאות
מרטינט קוקו	אמנית
הנרי קוקו	צייר
ד"ר קתרין סזרסקי	ראש המדור לאסטרופיזיקה בועדה לאנרגיה אטומית
ד"ר דייגו סזרסקי	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי פיזיקאי
סיראנו דה דומיניקיס	פרופסור למשפט, אוניברסיטת פריס 10 — ננטר
פרופ' ג'רו דה לה פרדל	חבר פרלמנט, סגן-נשיא האסיפה הלאומית לשעבר, צלב המלחמה, אות המחתרת, ניצול בוכנוולד
גי דוקולונה	
ד"ר וואסק אלייאפי	קרדיולוג
ד"ר טרסה פלדמן	היסטוריונית
שמואל פלדמן	מחזאי
אנייס פלוס	מזכירה
ד"ר מרדכי פלוס	מהנדס
ד"ר איב פוקס	מרצה באוניברסיטת פייר ומרי קירי
סנדרין גביזון	מזכירה
אלפרד גביזון	מהנדס
ז'נין ג'נדרון	מרפאת בעיות דיבור
ד"ר רוז'ר ג'נדרון	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי, מנהל המרכז לחקר הפיזיקה של סביבת כדור הארץ וכוכבי הלכת
ד"ר ז'אק חסון	פסיכואנליסט
ד"ר אלאן הרשקוביץ	רופא
פרופ' ז'אן-פייר כהנא	אוניברסיטת פריס 11 — אורסיי
ד"ר פול קסלר	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי
ענת לנג'ון	מדענית, חברה לשעבר בקיבוץ משמר הנגב (1947-9)
שארל לדרמן	עו"ד, סנטור, צלב המלחמה עם כוכב כסף
אינה לוי	מחנכת
הכומר ז'אק מורי	נשיא הפדרציה הפרוטסטנטית של צרפת
פרופ' ז'אן-פייר מון	אוניברסיטת פריס 13 — צפון
האב ז'וזף פרה	כומר המיסיונים הזרים בצרפת
שייך מוחמד עומרני	אימאם המסגד ברח' דה טנג'ר
מוריס ריספוס	סופר
ד"ר ז'נין רוגלסקי	עמיתה חוקרת במרכז הלאומי למחקר מדעי
סמיר סלמה	צייר
פרופ' לורן שוורץ	פוליטכניקום
ד"ר שלום טייב	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי
ברונו טייבוא	מורה בתיכון
ד"ר ג'ראר ורניון	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי
פרופ' פייר וידאל-נקה	מנהל מחקרים בביה"ס הגבוה למדעי החברה
ד"ר פיליפ ולדטויסל	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי
ד"ר אלאן וייל	מנהל במרכז הלאומי למחקר מדעי
הרב מיכאל ויליאמס	רב בית הכנסת ברח' קופרניק

החתמה דומה נערכת בארה"ב, קנדה, אנגליה, שוויץ ושבדיה. בישראל מקיים "הועד הציבורי לביטול החוק האוסר מפגשים עם פלסטינים" החתמה על עצומה דומה.

בדבר פרטים, חתימות ותרומות, נא לפנות לת.ד. 17489 ת"א 61171

החברה להגנת הטבע

מציעה:

נופש בפורים – חג למטיילים

בוא עם משפחתך לחוות את פריחת האביב – 3 ימים של נופש

★ משישי אחה"צ – שני אחה"צ 13 – 16.3
★ טיולים עם הדרכה צמודה
★ לינה בחדרים משפחתיים
★ כלכלה מלאה – 5 ארוחות ביום – כשר
★ מידי ערב פעילויות חברה, הרצאות ומשחקים
★ מסיבת תחפושות בחג הפורים

היכן נלון?	איך ניסע?	לאן נטייל?
בית ספר שדה חרמון	[illegible]	טיול במורדות החרמון, לאורך הנחלים שופעי המים, פריחה אביבית ברמת הגולן ובעמק החולה
בית ספר שדה גליל מערבי אכזיב	[illegible]	פריחת אביב בחורש הים-תיכוני, נחל כזיב ומבצר המונפור, נחל בית העמק וקניון בית הכרם
בית ספר שדה מעגן מיכאל	[illegible]	נטייל ונצלם את הפרחים בכרמל בהדרכת מדריך צילום מקצועי
בית ספר שדה מעלה אפרים גיל הזהב	[illegible]	יריחו וגשר אדם, "ארמון הוזעמנקיון" (הישאם), מעיין אלישע, הר גריזים ועיינות בידאן
בית ספר שדה עין גדי	[illegible]	הר סדום וים המלח, נווה המדבר עין גדי וקניון "המגילות הגנוזות"
בית ספר שדה אילת	[illegible]	נופי אילת וים סוף

לפרטים והרשמה (באמצעות כרטיסי אשראי)
מח' טיולים רח' השפלה 3, ת"א 03-382501
ובסניפי החברה: ירושלים: 02-222357, חיפה: 04-664135
כרמיאל: 04-981010

ישראכרט

במרכז הארצי למטייל של החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 3 ת"א, וכן בסניפי "החברה":
ספרים, מסלולי טיולים, מפות וציוד טיולים ומחנאות

ועד ראשי האוניברסיטאות

הודעה למועמדים לשנת הלימודים תשמ"ח

בימים אלו נשלחות הודעות קבלה למועמדים שעמדו בקריטריוני הקבלה הנוכחיים.

המוסדות להשכלה גבוהה מפנים את תשומת לב המועמדים כי אם לא ימצא פתרון למצוקה התקציבית של מערכת ההשכלה הגבוהה, ייאלצו המוסדות להתאים את היקף פעילותם לתקציב שיעמוד לרשותם, ועקב כך לצמצם את מספר המתקבלים לשנת הלימודים תשמ"ח וזאת ע"י העלאת כספי הקבלה.

אם תתממש אפשרות זו תבוטל קבלתם של מועמדים שנתוניהם נמוכים מן הסף החדש שיקבע, ומועמדים אלו יקבלו הודעות אישיות על כך.

המידע האמור בהודעה זו מצורף גם להודעות הקבלה האישיות הנשלחות למתקבלים.

صكا من الاهل

להשכרה
משרדים מרווחים
(מאחורי הבורסה ברמת־גן)
35 מ"ר
* וילונות
* ארונות
* מיזוג אוויר
לפנות לטלפון 7516425, למשה

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

נבלמה שחיקת השערים

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה מעורבת, עם נטיה לירידות שערים. לקראת סוף המסחר חל שיפור בולט באווירה, והמציעים במניות נקלטו במהירות וללא שינוי שער. השבוע בבורסה, שהחל בעליות שערים תלולות, אופיין בהמשך בעצבנות רבה, שהביאה לשחיקה מתמשכת ברמת המחירים. מדד המניות הכללי ללא בנקים ירד בסיכום השבועי ב־0.67%. אחת הסיבות לעצבנות הן ידיעות על הסיכון הרב הכרוך בהשקעה במניות, שהביאו למכירות מצד מקורבי השוק. למרות זאת, היקף הפדיונות בקרנות הנאמנות היה מצומצם יחסית, ואתמול לדוגמה הם הסתכמו ב־6 מיליון שקל. מחזור המסחר היומי במניות ירד לעומת השבועות האחרונים, ואתמול הסתכם ב־12.8 מיליון שקל. בבורסה מעריכים כי מגמת עליות השערים הסלקטיביות, שאפיינה את הבורסה כבר אתמול, תימשך גם בשבוע הבא. עוד סבורים בבורסה כי הדו"חות הכספיים החיוביים שהציגו אתמול חברות, יביאו לשיפור נוסף באווירה.

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	119.67	−0.24
כללי ללא בנקים	140.72	−0.45
מדד אג"ח כללי	110.15	+0.09
אג"ח צמוד מדד	110.43	−0.01
אג"ח צמוד מט"ח	107.69	+0.70

בנק ישראל צמצם מעורבותו

בנק ישראל צמצם השבוע את מעורבותו במהלך המסחר במניות ההסדר, מכיוון שהיקף הפעילות בבנקאיות הצטמצם באופן משמעותי. הבנקאיות נסו אתמול לרדת, במחזור של 2.3 מיליון שקל.

	תשואה שנתית דולרית ב־%
בל"ל 0.1	17.66
הפועלים ש	17.49
אי.די.בי. רג	17.76
דיסקונט א	17.75
המזרחי ש	17.80

תומכים את החברות

אווירת הנכאים ששררה אתמול בתחילת המסחר בבורסה, פינתה את מקומה בהמשך לאווירה אופטימית. עקב כך, המציעים שהוזרמו למניות הכבדות נחטפו במהירות וללא שינוי שער. כך היה לדוגמה במניות דיסקונט השקעות, כלל ישראל, אי.די.בי. פיתוח ואחרות. בתחילת המסחר נקלטו המציעים בכבדות בירידות שערים מתונות.

שוק סלקטיווי

לקראת סוף השבוע, ובמיוחד אתמול, הולכת מסתמנת אט אט מגמה של סלקטיוויות בעליות השערים. בעוד שמניות ללא אבא ירדו בצורה תלולה, הרי שערי ניירות ערך שבהן קיים טיפול, או שהינן בעלי איכות כלכלית גבוהה, עלו בדרך כלל. אתמול, ובמהלך כל השבוע, ניכרו עליות שערים, לעיתים תלולות, במניות תעשיות לכיש, קינג, המטוויות המאוחדות ותפטא.

דו"חות כספיים בקבוצת כלל

קבוצת כלל פירסמה השבוע חלק מתוצאות העיסקיות של חברות מתפירמות, ואתמול פורסמו הדו"חות של חברות המקרקעין והבניה. נכסי אחוזים הרוויחה ב־1986 676 אלף שקל, לעומת הפסד של 919 אלף שקל בשנה הקודמת. החברה תחלק 400 אחוז במניות הטבה. יום ה"אקס" יהיה ה־6 באפריל. מודול בטון הרוויחה בשנת 1986 401 אלף שקל, לעומת 520 אלף שקל בשנה הקודמת. אי.פי. הרוויחה בשנת 1986 1.7 מיליון שקל, לעומת 2.8 מיליון שקל בשנה הקודמת. החברה המליצה לחלק 500 אחוז מניות הטבה. יום ה"אקס" יהיה ה־6 באפריל.

האיגרות הדולריות ממשיכות לעלות

איגרות החוב הדולריות, ובמיוחד האיגרות מסוג רמון וגלבוע, עלו אתמול עד 3 אחוזים. בנק ישראל גייס אתמול 50 מיליון שקל. לאיגרות אלה נרשם ביקוש כולל של 195 מיליון שקל, הם נמכרו מעל למחירי הבורסה. הביקושים הגדולים לאיגרות החוב מוסברים בנזילות הגבוהה הקיימת בשוק ההון. היקף הפעילות במק"מ היה גם אתמול גבוה יחסית, והסתכם ב־11.4 מיליון שקל.

הודעות בורסה

- קיטמאות מה הרוויחה ב־1986 3.8 מיליון שקל, לעומת הפסד של 10.6 מיליון שקל בשנה הקודמת.
- כור תעשיות אישרה ידיעה ב"הארץ", כי היא בודקת אפשרות הנפקת מניות בבורסה.
- נמגא מסרה בתגובה לידיעה שפורסמה ב"מעריב", כי היא בודקת אפשרויות לגיוס הון מהציבור. עקב פרסומים חוזרים ונשנים בעניין זה, תימנע הבורסה מלפנות לחברה לקבלת תגובות לידיעות מסוג זה.
- מתדיין הגישה לבורסה טיוטת תשקיף לגיוס 6.5 מיליון שקל בב־ תבי אופציות.
- שים סיכמה עם בנק דיסקונט על גיוס 2.5 מיליון דולר באיגרות חוב להמרה.

שערי המניות 5.3.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע.נ.	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע.נ.
אהבה ש	23800	שב				
הבנות 0.1	1865		2301	−5	−0.3	−1273
הבנות א 0.5	1022		5330	+20	+2	+620
הבנות אפ 2	1586		2317			−169
כללי לא בהסדר	23700		55	+199	+0.9	+6
בנק צפאמר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאמר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	4790		2818	−10	−0.2	−88
פ.י.ב.י. 0.5	5760		2188	−160	−2.7	−4192

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	89300		248	−250	−0.3	−68
אידיבי ב 100.0	89500		7	−490	−0.5	−15
אידיבי בב א	544300	שב				
אגוד 0.1	66270		62	−200	−0.3	−67
דיסקונט ב	115600		3	−400	−0.4	−3
דיסקונט א	114000		211			+87
דיסקונט שה ב	13620	שב				
המזרחי ש	36730		796	+80	+0.2	+1290
המזרחי ב	36905	בז	1	+365	+1	+10
המזרחי שה 9	16650		12			−12
הפועלים בבב	95555		1.5	−45	−0.1	−1.5
הפועלים ש	60900		1328			−60
הפועלים ב	60600		132	+450	+0.8	+304
כללי א 1.0	154225		58			−54
כללי שה 7	7402	שב				
בלל 0.1	38600		1298	−50	−0.1	−84
בלל שה 11	14590		132	+30	+0.2	+86
מימון וסחר 1.0	51000		4			−4
מימון וסחר 5.0	26250	שב				

בנקים למשכנתאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אדנים 0.1	33800		30	−1170	−3.4	−28
לאומי משכ ש	9500		450	−200	−2.1	−443
לאומי משכ ב	9400		125	−300	−3.1	−311
כרמל ש	3999		70	+259	+4.5	+70
כרמל שה 1	3868		2			
בנין ב' 5.0	10818		28.5	+212	+2	+32.3
פת משכ ש	4280		975	−120	−2.7	−1295
משכן ב ש	4100	תב	115	+270	+7.1	+190
עצמאות 0.1	15780		40			+99
טפחות מבב ש	22260		5			
טפחות רג ש	22400		94			
טפחות שה 1	9805	שב				
טפחות שה 2	4973		127	+2		+73
יעמר 1.0	1850		58	+44	+2.4	+275
יעמר 5.0	1080		669	+11	+1	+800
בירב 1.0	7950		117	−340	−4.1	−187

מוסדות מימון

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
שלמון אש	880		11359	−12	−1.4	−12979
הקלאות כבב א	273780	לנ				
הקלאות מבב ג	150500	לנ				
לאומי תעש א ש	12330		77	−200	−1.6	−154
פתוח תעש מבב	152334	לנ				
פת תעש בב ג	285950	לנ				
פת תעש בב גג	192000	לנ				
פת תעש בב גגג	192000	לנ				
פת תעש בב ד	201000	לנ				
פת תעש בב דד	69278	לנ				
מרס קבלנים 5.0	1310		1566	−10	−0.8	−1352
תיירות בב	167000	לנ				
כלל ליסינג 0.1א	28000		266			
כלל ליסינג 0.5ב	20801		372			+9
כלל ליסינג אמו	17500		54			−92

ביטוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
איתן	271		17795			−5288
אריה 0.1	1630	בז	552	+64	+4.1	+1204
אריה א 0.5	905		1486			−83
בטוח משנה 0.1	656		523	−13	−2	−665
בטוח משנה 0.5	271		17004	+12	+4.6	+16630
הדר 1.0	365		4965	−8	−2.1	−6569
הדר 5.0	220		14122	−1	−0.5	−9600
הדר אפ סד 2	192		21460			+7940
הסנה ש	407		38411			
הפניקס 0.1	720		8689	+6	+0.8	+7745
הפניקס 0.5	669		7422	+29	+4.5	+8960
המגשי־הראל 1.0	[illegible]		6	+106	[illegible]	+10
המגשי־הראל 5.0	3720	תב	484	−279	−7	−825
מנורה 1.0	2600		[illegible]	−58	[illegible]	[illegible]
מנורה 5.0	1334		23	+48	+3.7	+31
סהר ב 1.0	8447		996			
סקוריטס 0.1	1400		1685			−570
צור ש	390		7200			−7808
ציון השקעות 1.0	14910	בז	9	−150	−1	−20
ציון השקעות 5.0	4405	בז	176	−45	−1	−46

מסחר

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אינטר גאבא 1 ש	8700		269	−232	−2.6	−561
אינטר גאבא 5 ש	6040		1260	−20	−0.3	−505
מאיר עזרא 1.0	1280	תב	1005	−67	−5	−5114
כלל סחר	429		29024			−2293
אפ 4	350		51835	+11	+3.2	+26816
אמו 2	151		23795			−32095
קיסטל 1.0	936		5683	+13	+1.4	+227
רפק 0.1	33000					
רפק 0.5	11680		65	−400	−3.5	−45
שופרסל א 2.0	10400		320			−150
שופרסל ב 10.0	9500		841	−70	−0.7	−972

שירותים

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
דלק ג ש	5535		4204	−70	−1.3	−10271
הראל 1.0	2600	בז	70	+97	+3.9	+100
הראל 5.0	2129		90	−30	−1.4	−36
ספנות הספקה 0.1	21580		37	−20	−0.1	−32
ספנות הספקה 0.5	10350		1092			−1716
קידר 0.1	1145		1971			−1130
קידר 1.0	300		63507	+5	+1.7	+29453
חברת הדסמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' ערובה 0.1	3230	תב	134	+180	+5.9	+464
מוס' ערובה 0.5	1490		1486			−770
קנטוריסים 0.1	3250	שב				
קנטוריסים 0.5	2500		200			

מלונות ושירותי תיירות

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
קופל 1.0	3950	תב	199	−300	−7.1	−279
קופל אפ 1	2550	בז	52	−65	−2.5	−68
גלי זהר 1.0	6196		5			
גלי זהר 5.0	4377		12.5	−93	−2.1	−35
מלונות דן 1.0	1705		550	+6	+0.4	+378
מלונות דן 5.0	1400	תב	750	−99	−6.6	−830
חוף האלמוג 1.0	6410		187	+1		+108
כנס מר 1 ש	2161					
מלונות הירדן	2735		301	−27	−1	−801

מחשבים ושירותי מחשבים

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
איכות מחשבים	1649		1560	+49	+3.1	+846
רטה ביטון 1.0	10900		533			−125
תהילה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
יעבא 1.0	11900		150	−75	−0.6	−210
כלל מחשבים 1.0	12700		109	−315	−2.4	−169
מ.ל.ל. 1.0	13000		35	+300	+2.4	+17
מ.ל.ל. 5.0	4500		272	−40	−0.9	−150
מטב מחשבים 1.0	701	תב	1354	−48	−6.4	−2141
מטב אפ	598		200			
ניקוב מחשבים 1	14200		55	−600	−4.1	−124
ניקוב מחש 5	6850	תב	447	−398	−5.5	−843
ניקוב אפ סד 2	5400	תב	306	−321	−5.6	−733
תים מחשבים 1.0	955		1536			+264

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אברהם בינוי 1ש			—	הפסקת	מסחר	—
אברהם בינוי 5ש			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 1.0	711		394			+394
אורן 5.0	357		2500			−2200
אזורים 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אזורים אפ			—	הפסקת	מסחר	—
אזורים אמו			—	הפסקת	מסחר	—
ידלון 1.0	480		11254			−4272
אל־רוב 1.0	1590		1500	+75	+5	+2737
אמנים 1.0	4588	תב	861	+417	+10	+1370
אפריקה 0.1	51100		138	−1200	−2.3	−193
אפריקה 1.0	44500		229	−1000	−2.2	−472
אפריקה אפ	28200		101			+105
ארזים	2820		513	+120	+4.4	+3009
אלדן 0.1	3330		1566	−120	−3.5	−990
אלדן 0.5	2090		1610			−1174
בן־יקר גת 1.0	10165		395			−293
ברנוביץ 1.0	4200	תב	533	−301	−6.7	−2214
ברנוביץ 5.0	3410		890	−11	−0.3	−1027
דנקנר 1.0	7780		556	−200	−2.5	−859
הדזקר 1.0	470		261	+20	+4.4	+723
הדזקר 5.0	323	תב	620	−27	−7.7	−620

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
דרפי 0.1	504	תב	1488	−56	−10	−4020
דרפי 0.5	397	תב	3177	−44	−10	−11125
המסלול 1.0	1680		87	+9	+0.5	+264
המסלול 5.0	1155	תב	500	+60	+5.5	+845
תלב 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3610		2638	−51	−1.4	−5232
גבים 0.1	4760		1037			−775
גבים 0.5	3975		886			−1165
הכשרת הישוב ש	82950		149	−450	−0.5	−200
ישפרו 0.1	5225		1926			−422
ישראלום 1.0	1860	תב	1631	+104	+6.9	+1903
ישרס 10.0	19230		276			
כנף פיתוח 1.0	10340	תב	21	+670	+6.9	+125
כלל בנ' ז	692		12067			−18492
לומיר 1.0	5367		204	+53	+1	+4
לומיר 5.0	2290		324			
מ.ת.מ. 1.0	435		15025			−10409
מ.ת.מ. אפ 2	286		5100	−13	−4.4	−9898
מ.ת.מ. אמו	115		11950			−8100
מגורי בניה 1.0	795		6249			−4154
מישכל 5.0	440		4116	−2	−0.5	−6814
מבנה 5.0	2954		617	+10	+0.3	+199
מרלז 1.0	930		3241			−847
לוינשטין 1.0	472		1131	+1	+0.2	+248
לוינשטין 5.0	170.5		13099	−0.5	−0.3	−8234
ליפשיץ 1.0	2535		742			−179
ליפשיץ 5.0	1528	תב	3804	+100	+7	+4165
נאות אביב 0.5	10650		315			−371
נכסי אחזים			—	הפסקת	מסחר	—
סהר השקעות 1.0	19505	שב				
סהר השקעות 5.0	15450		11			
סלע 1.0	8195	בז	10	−85	−1	−19
סלע 5.0	3650	שב				
עמר וסלע מר 1 ש	726		3216			−177
עמר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
קינריה 0.1	5070		340			
קינריה 0.5	2229		1700			−736
רומבן 1.0	398		4093	+8	+2.1	+3007
רומבן 5.0	240		8750	−3	−1.2	−23383
רומבן אפ	1100		2322			−940
רומבן אג"ח	122		21500	−0.5	−0.4	−26468
רסקו מבנ	5990		119	−100	−1.6	−52
רסקו רג	5600		172			−143

חקלאות

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	3409		237			+83
מטעי הדר 0.5	3150		344			+45
מהדרין 0.1	7750		757	−150	−1.9	−2058
נכסי הדרים 1.0	1910		3817	−45	−2.3	−5291
פרי אור 0.5	2634		490	−36	−1.4	−1040
שביהר 5.0	11500		175	+270	+2.4	+157

מזון וטבק

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אסאב	1591		3272			−228
גולפרוסט 1.0	3161					
גולפרוסט 5.0	2332		315			−58
גולפרוסט אפ 1	1330			−20	−1.5	−126
דובק בב ש	6460		1869	−120	−1.8	−2381
דובק בב ב	6460		1894	−110	−1.7	−1934
זגלבל 1.0	1060		966	−40	−3.6	−639
זגלבל 5.0	837		660	−8	−1	−660
פרי־הו 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרי־הו 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
טמפו בירה 1.0	31300		141	−1000	−3.1	−224
טמפו בירה 5.0	28400		215			−146
יצור 1.0	1490		1118	+60	+4.2	+981
יצור א 5.0	839		2571	+7	+0.8	+2705
יצור אפ 2	608		4571			−4424
כן 1.0	750		1536	+3	+0.4	+367
כן 5.0	397		1430	−1	−0.3	−175
סנפרוסט 1.0	16000		20	+200	+1.3	+17
עלית	23350		554	−200	−0.9	−815
עסיס ב 0.5	459		7721			−1486
אבגל שקל 1	3201		205	−9	−0.5	−306
שמן מבב א	5550		421	−150	−2.6	−435

טכסטיל והלבשה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אינטר מר 1 ש	858		4850			
אפיטס 1.0	1500		460	−50	−5.2	−827
אתמת ברוך 1.0	699		1844	−3	−0.4	−8013
אתמת ברוך 5.0	498		4815			−155
אפ א	472		6900	+7	+1.5	+6855
ארגמן רג ש	15150		100	−700	−4.4	−406
דלתא־גליל 1.0	[illegible]		[illegible]			−299
דלתא־גליל א 5.0	3680		1025	−70	−1.9	−1427
[illegible]	[illegible]	תב	204.4	+352	+10	+836.4
[illegible]	1641	תב	685.8	+149	+10	+18142
ויטלס 1.0	1995		660	−75	−5.6	−1150
ויטלס 5.0	1460		623	−40	−2.7	−931
וריינד 1.0	11100		176			−213
זיקית 1.0	3000		1648			−612
זיקית 5.0	2100		1050			−617
לודזיה 0.1	3160		585	−40	−1.3	−491
לודזיה 0.4	2225		1014	−40	−1.8	−1684
ליבנת 1.0	980		1545	−19	−1.9	−2925
מים גליק	798		685			−39
מקס 0.1	4790		100	−11	−0.2	−263
מקס 0.5	2915		467	−15	−0.5	−117
עיט 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
עיט 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
עמק פרינה 1 ש'	440		9627			−9967
פולגת א 0.1	4350		1598	−100	−2.3	−1497
פולגת ב 0.4	3160		3025	−70	−2.2	−2407
פליגן א 0.5	12865		358			−465
פרנוד	4687	בז	449	−300	−6	−658
גיבור סבירינה	17819		144			+29
תעש רוגזין 1.0	2845		1003	−45	−1.6	−695

מתכת ומוצריה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אקסגאן 5.0	2650	תב	262	−240	−8.5	−357
אורדן 0.1	8400		108			
אורדן 0.5	7731		62	−42	−0.5	−54

תעשיות שונות

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אלומית 1.0	7275		44			−29
אלומית 5.0	5000					−25
כבלים ש	47700		65	−1000	−2.1	−57
התבוף 1.0	9170		567	−6	−0.1	−570
התבוף 5.0	5400		129	−150	−2.7	−376
התבוף אפ	5311		445			−55
זיקה 1.0	5565		60.9			
זיקה 5.0	2400		668	−110	−4.4	−712.8
קסטמת פז 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קסטמת פז 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מתכת סדום 1.0	3090	תב	526	−200	−6.1	−504
כבלי ציון 1.0	2540		477			−577
כבלי ציון 5.0	1580		841	−15	−0.9	−2037
כבלי ציון אפ	643		1315	−7	−1.1	−791
מודגן 1.0	1188	בז	825	−132	−10	−3454
קרמני 1.0	349	תב	5873	−22	−5.9	−17504
קרמני 5.0	211		20679	+1	+0.5	+5465
מושפן 0.1	45460	שב				
מושפן 0.5	15490		38			−52
פקר פלדה 1.0	22150		121	−800	−3.5	−111
קינג 1.0	1200		621	+20	+1.7	+949
קינג 5.0	650		3530	+31	+5	+6702
קליל 1.0	2525	בז	650	+100	+4.1	+1875
קליל 5.0	1956		427			−148
שלרות 5.0	11900		546			−229
תעשיות לכיש 1.0	1299		1324			−194
תעשיות לכיש 5.0	882	תב	6915	+80	+10	+8820

חשמל, אלקטרוניקה ואפטיקה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אלביט 3.0	617000		17	−1000	−0.2	−27
אלקו 0.1	7791		210			+150
אלקו ש 0.25	4180	תב	1434	+200	+5	+2325
אלקו ב 0.25	4050		48			
אלקטרה 0.1	2230	תב	1045	−160	−6.7	−1182
אלקטרה א 0.5	1485		2002			−1784
אפ 5	1315	תב	1728	−70	−5.1	−3088
אמו 3	144.5		52440	−3	−2	−119402
אלרון 3.0	511000		13	−1000	−0.2	−9
אריס 1.0	31000		99	−950	−3	−142
כלל תעש אלק	2515		5244	+65	+2.7	+6121
ספקטרוניקס 1.0	2997		750			−955
ספקטרוניקס 5.0	2270		4014	−20	−0.9	−4612
מיכמנגר 1.0	742		3442	−2	−0.3	−7739
מיכמנגר 5.0	582		6273	−3	−0.5	−7143
ציקלון 1.0	2376		28	+46	+2	+465
ציקלון 5.0	1160		398	−43	−3.6	−284
קנטסון אלקו 1	5599		186	+241	+4.3	+226
קנטסון אלקו 5	3900		526	−43	−1.1	−854
ת.א.ת. 1.0	1758	תב	642	−140	−7.4	−1306
ת.א.ת. 5.0	792		10158	−3	−0.4	−10526
ת.א.ת. אפ 1	20100		75	−550	−2.7	−174
תדיאה	11000		725			−936

מוצרי בניה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
א.י.ב. תעשיות 1			—	הפסקת	מסחר	—
א.י.ב. אפ			—	הפסקת	מסחר	—
א.י.ב. אמו			—	הפסקת	מסחר	—
אלקל 5.0	10063		127	+479	+5	+171
אקרשטיין 1.0	1095		1779	−47	−4.1	−1975
אקרשטיין 5.0	855		1841	−10	−1.2	−2502
אקרשטיין אפ	550		4150	+10	+1.9	+4048
אקרשטיין הנא	127.5		35550	−2	−1.5	−61006
בטון תעיד 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בטון תעיד 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בי־סן 1.0	1557		150			−150
בי־סן 5.0	633		1700	−17	−2.6	−1280
פרומקסבט 1.0	9000		31.8			
פרומקסבט 5.0	4410	תב	77	+310	+7.6	+186
מ.ל.ב. 1.0	879		355	−1	−0.1	−345
מ.ל.ב. 5.0	650		390	+27	+4.3	+310
מודול השק בנעש			—	הפסקת	מסחר	—
מודוקה ולפסן 1	22360	לנ				
מודוקה ולפסן 5	13800					

כימיה, גומי ופלסטיק

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אגן 5.0	21150		232	−458	−2.1	−519
אליאנס ב	2250		566			−161
גל תעשיות 1.0	19650		114			−49
גל תעשיות 5.0	17500		20	+380	+2.2	+54
דקסטר 1.0	2880	תב	135	−170	−5.6	−270
דשנים 0.1	5250		116	+150	+2.9	+47
דשנים 0.5	1535		700			−479
חיפה כמי' 10.0	950		12399	−9	−1	−13627
מכע ש	11990		1478	−9	−0.1	−1205
ליפסקי 1.0	3791		617	+151	+5.6	+371
ים המלח	3910		7727	−40	−1	−12413
פטרוכימים 10.0	590		20835			−8888
מקסימה 1.0	8200		277	−400	−4.7	−277
מקסימה 5.0	5500		376			−196
סקה כמיקל 1.0	7800		236	−100	−1.3	−379
סנו 1.0	23900		173			−127
סנו 5.0	20800		125	−200	−1	−230
פריקלאס	631		4819	+16	+2.6	+5826
פריקלאס אפ	265		8951	+5	+1.9	+7223
קרם כימיקל 1.0	5900		218	−100	−1.7	−218
ת.ג.ל. 1.0	4030		25	+19	+0.5	+37
ת.ג.ל. 5.0	3500			+50	+1.5	+43
תא 5.0	16577		170			−78
פרוטארום 10.0	18550		150			−65
תרז א 5.0	18620		50	+311	+5	+35

עץ, נייר ודפוס

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
כתר	234		29867			
תפרין 1.0	9980		15			−5
תפרין 5.0	6400		64			−64
מגב 1.0	7000		180	+100	+1.5	+187
יאה 1.0	6300		374	+248	+4.1	+330
להב אשקלון 1	600		2152			−1987
להב אשקלון אפ	1045	תב	706	−110	−9.5	−1526
מלם ב 0.5	52008		2	+1000	+2	+3
מפעלי ניר 10.0	439000		105	−3000	−0.7	−135
סקאנדיה 1.0	3656	בז	232	+56	+1	+22
רים 0.1	2543		281	+80	+3.3	+301
רים 0.4	1874		607	+10	+0.5	+283
תעל ב 0.2	18400		109	−582	−3.1	−260
אבריץ 1.0	12300		140	+100	+0.8	+127
אבריץ 5.0	6150		498	+31	+0.5	+345
תמישה יד	10100		167	−100	−1	−142
הנפלק 1.0	2200	תב	247	−170	−7.2	−452
הנפלק 5.0	1485		1843			−371

שף נאמנות
בנלמה כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

השקעות בתעשיה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	12160		495			
כור בב ש			—	הפסקת	מסחר	—
כלל תעש 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מאגר טכנולוגיה	580		6826			−7191

חברות השקעה

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
אמיק ש	8060		309			−149
אדיבי פתוח 2.0	3760		4345			−3530
אינקסה	96		55125	+1	+1.1	+28152
אלגר ש	16500		193	+298	+1.9	+64
אלגר ב	16200		35			−1
אלרן ש	5200		1852			−2669
אלרן ב	5280		130			−534
אמישר בב	27500		2.5			−5
אפיק 1.0	290		5552			
אפיק 5.0	263		2960	+4	+1.5	+945
גוהלה 1.0	1590		1450	+59	+3.9	+1450
חברה לישראל 1.0	19000		420	−400	−2.1	−1370
חברה לישראל 5.0	16580		316	−400	−2.4	−753
חלמסן 0.1	127000		1			
חלמסן 1.0 ש	27876		64			
אנבא א 0.5	24950	תב	241	−1600	−6	−587
פעלים השק ש	10300		1190			−123
דיסקונט השק ש	5870		10092			−6408
מזרחי השק ש	29669		45	+500	+1.7	+67
מנר השקעות 124	12500		4	−325	−2.5	−11
חירון 1.0	4094	תב	292	+280	+7.3	+273
חירון 5.0	1620		877	+5	+0.3	+461
ישום השקעות	250		12516	+1	+0.4	+2470
יצוא ש	14200		280	−550	−3.7	−439
ירדן א 0.1	3665	בז	92	+180	+5.2	+151
כלל 10.0	1560		11003			−6004
כלל 50.0	1475		1590	−25	−1.7	−2698
לגוסק 0.1	3070		102	+106	+3.4	+226
לגוסק 0.1	1150		1200			−1200
מגור 0.1	700		1469			−186
מגור א 0.5	434		940	+4	+0.9	+1205
אמו 1	117		1000	−2	−1.7	−10732
עץ השק ב 0.1	3750		138	+20	+0.5	+54
עץ השק ב 0.5	2355		465	+55	+2.4	+332
פז השק ש	3666		2712			−1425
פמה א 0.1	11900	בז	94	+350	+3	+152
פמה 0.5	8100		767	−200	−2.4	−1366
פריון ב 2.5	8333		643	+85	+1	+41
צפאמרינפט 1.0	616		2219			−1345
צפאמרינפט 5.0	449		1850	+13	+3	+3458
קדרן 1.0	218		24957			31232
קדרן 5.0	182		22600			−510
גליל טכנולוגיות			—	הפסקת	מסחר	—

חיפושי נפט

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	4058		1297			−589
דלק חיפושים 5.0	2770		1480			−658
דלק חיפ' אפ 2	2000		3851	+52	+2.7	+2409
פז חיפושי נפט	26850		69	−150	−0.6	−194
יו.א.ל. 5.0	5265		917			−352
מ.ב.ג. 1.0	7800		885	+800	+4	+928
מ.ב.ג. 5.0	3000	בז	1592	+210	+7.5	+1267
פראיל ב 0.5	8032		195			−195
נפטא ש	2750500		12	05000	+4	+13

נסחרות במט"ח

שם החברה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש
גזית ב	220			−4	−1.8	−370

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יזוזה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	5406.55	5389.70	−3.60	−0.07
אבוקה	524.96	514.86	0.04	0.01
אגוד	238.12	233.58	0.81	0.35
אדיר	1558.80	1527.97	0.28	0.02
אודם	2698.48	2646.19	−11.85	−0.45
אופיר	1813.62	1800.35	−0.48	−0.03
אור	413.59	404.92	0.55	0.14
אוריון	155.12	152.02	0.23	0.15
אורלי	253.40	251.55	0.34	0.14
אורן	765.99	751.29	−2.03	−0.27
אייל	3735.23	3662.84	20.02	0.55
איריס	5109.56	5087.18	−0.24	−0.00
איתן	706.67	692.47	0.21	0.03
אלון	567.36	555.71	0.17	0.03
אלמוג	667.91	654.97	−0.66	−0.10
ארז	723.64	709.80	−2.86	−0.40
אש	180.92	180.17	−4.63	−2.51
אשל	180.38	176.85	−0.09	−0.05
אתרוג	222.69	220.61	−0.39	−0.18
בדולח	2694.57	2644.21	−5.80	−0.22
ברוש	532.46	522.27	−1.39	−0.27
ברק	547.72	537.10	−1.26	−0.23
ברקת	836.00	819.60	0.82	0.10
גביש	1447.14	1437.37	−1.93	−0.13
גבע	1029.16	1014.33	1.25	0.12
גורן	723.98	710.15	−0.90	−0.13
גיא	9368.31	9229.47	10.72	0.12
גיל	3149.20	3089.87	−17.41	−0.56
גלית	594.96	587.95	−0.06	−0.01
דובדבן	411.67	407.81	−1.14	−0.28
דוכיפת	720.39	706.65	−1.73	−0.24
דולב	217.87	213.28	0.48	0.23
דורון	1445.72	1412.81	−5.98	−0.42
דותן	249.78	244.93	0.87	0.36
דליה	529.71	520.00	[illegible]	[illegible]
דרור	421.96	413.90	−2.00	−0.48
דקל	440.52	432.07	−3.04	−0.70
הדס	419.59	417.94	−1.11	−0.26
ורד	501.22	492.02	−0.31	−0.06
זהבית	2726.38	2669.54	−0.59	−0.02
זוהר	19611.46	19325.76	24.51	0.13
זיו	18037.71	17774.18	35.25	0.20
זמיר	1086.95	1066.10	−4.74	−0.44
חוחית	145.98	142.75	0.78	0.55
חליפין	128.19	127.63	−0.58	−0.45
חלמיש	626.18	623.16	−0.13	−0.02
חן	133.46	133.19	−0.07	−0.05
טוב	1318.02	1287.89	3.08	0.24
טל	5590.44	5526.29	7.73	0.14
יגל	817.97	802.41	−0.79	−0.10
יהלום	2449.57	2404.02	−11.42	−0.47
יסודות	418.88	414.88	−2.74	−0.66
ישרה	663.73	649.30	−0.03	−0.00
כוכב	1252.54	1228.32	−5.16	−0.42
כחל	129.54	127.01	−0.09	−0.07
כלנית	584.40	573.42	−0.74	−0.13
כספית	705.14	698.11	−0.28	−0.04
כרמל	145.53	142.66	0.04	0.03
כתר	1111.56	1090.29	3.03	0.28
להב	4506.95	4421.59	−23.21	−0.52
למשקיע	112730.66	110679.13	−245.39	−0.22
לפיד	434.66	426.18	0.06	0.01
לקח	1714.19	1679.48	1.93	0.12
לשם	987.31	968.43	−0.25	−0.03
מבחר	1220.01	1196.61	−0.67	−0.06
מבטח	3511.83	3480.05	−3.60	−0.10
מגד	231.99	228.62	1.73	0.76
מגוון	3475.00	3442.23	−9.29	−0.27
מגל	744.90	740.39	−0.18	−0.02
מור	2022.21	1994.05	−8.53	−0.43
מורן	957.51	949.08	−1.45	−0.15
מטח	26686.63	26263.65	−118.25	−0.45
מימד	918.97	900.94	−1.02	−0.11
מניף	4439.39	4355.84	−16.72	−0.38
מעיין	752.07	737.80	−0.78	−0.11
מקשה	1016.15	996.87	0.10	0.01
מרגלית	1429.91	1402.39	−5.14	−0.37
[illegible]	[illegible]	1113.00	−0.05	−0.04
מרום	1192.98	1170.16	−1.63	−0.14
נוגה	27110.86	26720.27	−16.35	−0.06
נטיף	1028.46	1009.56	−3.72	−0.37
נטע	515.24	505.51	−0.22	−0.04
נילי	6845.48	6747.72	−24.09	−0.36
סביון	621.93	609.98	−0.91	−0.15
סגולה	131.61	129.01	0.10	0.08
סלע	978.00	973.68	0.02	0.00
סנונית	713.79	700.00	−0.67	−0.10
סער	826.75	811.31	−2.13	−0.26
ספיר	526.59	523.98	0.36	0.07
עדיף	920.38	903.16	−2.25	−0.25
עידית	2601.50	2553.53	−10.90	−0.43
עידן	7383.42	7278.15	−9.54	−0.13
ענבר	1176.87	1151.77	3.07	0.27
ענת	2616.40	2591.57	−3.31	−0.13
עפרוני	668.12	653.68	−1.02	−0.16
ערמון	140.93	138.25	0.11	0.08
פאר	1618.44	1607.11	−2.77	−0.17
צבר	545.16	534.41	1.11	0.21
צופית	708.42	694.67	−0.13	−0.02
צוק	117.97	117.50	0.13	0.11
צמיר	998.09	977.37	0.08	0.01
צמיחה	8495.03	8373.16	−17.69	−0.21
צפרה	1722.69	1688.79	−0.69	−0.04
קלע	2254.21	2242.96	−3.94	−0.18
רונית	18518.61	18338.66	−36.65	−0.20
רימון	117.80	117.55	0.13	0.11
רקפת	722.12	709.03	0.30	0.04
רשף	742.12	726.22	2.15	0.30
שביט	801.33	785.98	−0.32	−0.04
שחם	926.87	904.18	4.24	0.47
שירה	425.31	422.43	−0.26	−0.06
שמיר	359.47	356.93	−0.18	−0.05
שנהב	952.04	938.74	−5.88	−0.62
שסק	928.45	905.87	−3.91	−0.43
שקד	178.94	175.42	0.02	0.01
תאנה	248.04	245.83	−0.54	−0.22
תדהר	580.01	577.12	−2.70	−0.47
תירוש	504.03	498.08	−0.03	−0.01
תמר	217.08	212.95	0.02	0.01
תפוח	202.41	201.01	−0.38	−0.19
תרשיש	1421.36	1411.61	−0.80	−0.06
תשרי	475.76	[illegible]	−0.34	0.07

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי בנק'
3601	38682	−44
3602	35630	−42
3603	38152	−40
3604	29819	−38
3605	27230	−37
3606	25665	−35
3607	25554	+1
3608	22251	+181
3609	21150	−64
3610	19028	−134
3611	18899	+51
3612	18531	+14
3613	17653	+191
3614	16921	+13
3615	15605	+12
3616	14290	+10
3617	13495	+28
3618	12811	+27
3619	11789	+25
3620	11218	+112
3621	10662	+108
3622	9619	+98
3623	9132	+24
3624	8604	+24
3625	7814	−33
3626	7250	−31
3627	6708	−29
3628	6174	+5
3629	5787	+5
3630	5472	+4
3631	4990	+4
3632	4702	+4
3633	4442	+3
3634	3912	+3
3635	3774	+3
3636	3636	+3
3637	3421	−17
3638	3186	−16
3639	2917	−16
3640	2411	−1
3641	2090	−1
3642	1857	+2
3643	1611	+1
3644	1484	+18
3645	1339	+17
3701	1129	−16
3702	871.1	−14
3703	761	+19.1
3704	652.2	+16.6
3751	340.2	+4.9
3752	138.2	+3.1
3753	132.8	+3
3901	126.5	+0.1
3902	120.5	+0.1
3903	119.7	+0.1
3904	117.8	+0.1
3754	118.3	−0.6
3755	113.9	−0.7
3756	113.2	−0.6
3757	111	−0.6
3758	108.7	−0.1
3759	108.3	−0.1
3760	106.9	−0.1
3761	104.6	−0.1
3762	101.9	— —
3826	117.4	−0.5
3827	115	−0.7
3828	114.2	−0.6
3829	112.1	−0.5
3830	110.3	−0.2
3831	110	−0.1
3832	108.5	−0.2
3833	106.2	−0.1
3834	103.4	−0.2

4.25% שג"א

סדרה	שער	שינוי
4101	363.7	+0.3
4102	143.4	+0.1
4103	137.8	+0.1
4104	133.6	+0.1
4301	133.6	+0.1
4302	126.6	+0.1
4303	125.8	+0.1
4304	123.9	+0.1
4105	110.5	−0.3
4106	107.7	−0.3
4201	124.1	+0.1
4204	118.7	— —
4205	116.5	— —
4206	114.2	−0.4
4207	113.9	−0.4
4208	112.4	−0.4
4209	110	−0.4
4210	107.2	−0.4
3205	209550	— —
3206	210450	+500
3210	212200	+5000
3211	201300	— —
3212	202001	— —
3213	190400	— —
3214	187666	— —
3501	179500	+500
3502	177500	— —
3503	165574	— —
3504	158386	−2500
3505	151800	— —
3521	150900	−100
3522	145500	−100
3523	156800	— —
3524	147000	+3000
3525	145714	— —
3526	141900	−227
3527	139000	+200
3528	134700	+100
3529	134600	+200
3530	131500	— —
3531	131000	+100
3532	128000	−200
3533	127510	−380
3534	119800	— —
3535	120200	— —
3536	120100	— —
3537	121200	+1200
3538	112800	−200
3539	113450	−150
3540	112700	+200
3541	109000	−100
3542	108900	−100
3543	103500	— —
3544	104000	— —
3545	101317	+92
3549	95857	+88
3552	88134	+79
3554	91869	+86
3555	91869	+86
3546	102359	+465
3547	102086	+466
3548	101950	+467
3550	96862	+455
3551	96410	+454
3553	92129	+66
3556	88299	−115
3558	88176	−125
3559	85238	−119
3560	80858	−119
3557	88595	−1004
3572	80815	−999
3561	80148	+58
3571	79880	+58
3573	80417	+58
3574	74149	+53
3577	74250	+34
3578	68567	+50
3575	73734	+54
3576	73487	+55
3579	67950	+49
3580	63707	−32
3581	58062	−31
3582	53644	−31
3583	49660	−1183
3584	47322	−1165
3585	44930	−1158
3586	41455	+29
3588	45176	+31
3589	39418	+28
3587	43438	+31
3591	39673	+28
3592	39621	+28
3593	39543	+28
3590	38837	−165
3595	37876	−163
3594	37163	+27

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	242.6	+3.1
7002	235	+3
7003	224.3	+3.6
7004	206.4	+3.5
7005	193	+3.5
7006	180.7	+2.3
7007	166.6	−1.1
7008	163.9	−1
7009	160.4	+3
7010	152.6	+3.7
7011	140.8	+0.2
7012	135.7	+0.2
7013	127.5	+0.2
7014	111.8	+0.1
7015	93.3	+1.7
7016	95.4	+1.8
7017	94.3	+1.8
7018	94.1	+1.8
7019	94.5	+1.9
7020	94.3	+1.9
7021	93.4	+1.9
7201	90.8	+2.5

5% מלווה פיתוח (בריבית כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	150700	−500
2002	150600	−100
2003	144600	−100
2004	145000	— —
2005	136503	— —
2006	140700	— —
2007	140400	— —
2008	136500	— —
2009	138500	— —
2010	137800	— —
2011	135100	— —
2012	133300	+400
2013	135900	— —
2014	133100	— —
2015	132400	+1000
2016	132100	— —
2017	129700	— —
2018	129200	— —
2019	128000	— —
2020	124500	— —
2021	125200	— —
2022	117500	−400
2023	119200	— —
2024	110200	— —
2025	111100	−100
2026	110600	— —
2027	106450	— —
2028	107000	+200
2029	101500	−500
2030	101500	— —
2031	98900	−2000
2032	101142	+1984
2034	95741	+1946
2033	93002	−656
2035	85487	−634
2036	88977	+65
2038	84645	+63
2040	81794	+60
2037	84055	−2329
2039	81094	−2343
2041	76818	+56
2052	70803	+52
2051	77789	+56
2053	72432	+52
2055	67029	+48
2054	66515	+48
2056	61660	+44
2057	64534	+44
2059	58851	+40
2058	58581	+39
2060	54202	+36
2061	40842	+390
2062	37540	+365
2063	35646	+357

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	13079	+15
6102	7916	+165
6103	6888	+8
6104	6285	+35
6105	5953	+34
6106	5741	+7
6107	5529	+7
6108	3873	+5
6109	3680	+4
6110	3615	+4
6111	3099	+92
6112	3004	+91
6113	2001	+61
6151	751.1	+8.8
6152	725.1	+0.9
6153	630.6	+2.8
6154	618.9	+2.8
6155	406.5	+12.4
6156	321.7	+1.5
6157	240.9	+1.1
6158	228.1	+1
6159	192.3	+0.9
6160	182.3	+0.2
6161	176.1	+0.2
6162	157.3	+0.9
6163	145.2	+1.3
6164	139.6	+1.3
6165	131.5	+0.6
6166	125.3	+0.1
6167	122.5	+0.1
6168	120.6	+0.2
6169	113.8	+0.6
6170	106.7	+0.2
6171	77.7	+2
6172	76.5	+2.1
6801	86.8	+2.4

ארדמן

סדרה	שער	שינוי
2501	170.9	+2
2502	168.6	+3
2503	160.6	+0.1
2504	159	— —
2505	152.6	+0.1
2506	149.2	+3
2507	141.1	+0.4
2508	105.5	−0.5

100% מט"ח

	שער	שינוי
אל אפ	1086	+13
אלביס	185.6	— —
אלתא	1096	+3
אלסינט	1930	— —
מעיטקס	710	+10
תרד 84	117.6	−0.2
תרד 85	441	−1
הכ היש	213	+1
דיס הש	151.8	— —
כור	132.7	— —
כלל	428	— —
מ'צע ר	207.2	+0.5
מ'צע מ	280	+0.8
מ'צע י	345	— —
דן	185.5	— —
טל בנק	147.5	— —
תיעש	208.8	— —

מדד/מט"ח

	שער	שינוי
בלתן	158.9	+2
דיס הש	143.2	−0.8
כור	135.6	−1.4
כלל	174.5	— —
לאומי	131.5	— —
מב דיס	138.6	+0.1
משא מן	133.2	+0.1
משא מן	133.7	— —
משא מן	123	+1

שערים בינבנקאיים

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.57	1.64	1.6080	1.6280	1.57	1.65	1.6080	1.6280	1.57	1.64	1.6080	1.6282	1.6180	0.0017
1 ליש"ט	2.46	2.57	2.5262	2.5576	2.48	2.60	2.5229	2.5544	2.47	2.59	2.5212	2.5538	2.5362	0.0042
1 מארק גרמני	0.85	0.89	0.8744	0.8853	0.86	0.90	0.8748	0.8858	0.86	0.90	0.8753	0.8863	0.8794	−0.0036
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2626	0.2657	0.25	0.27	0.2624	0.2657	0.25	0.27	0.2622	0.2655	0.2643	−0.0011
1 גולדן הולנדי	0.76	0.79	0.7742	0.7838	0.76	0.80	0.7749	0.7846	0.76	0.80	0.7735	0.7832	0.7789	−0.0033
1 פרנק שוויצרי	1.01	1.06	1.0357	1.0486	1.02	1.07	1.0354	1.0483	1.01	1.07	1.0363	1.0494	1.0431	−0.0061
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2490	0.2521	0.24	0.26	0.2487	0.2518	0.24	0.26	0.2492	0.2523	0.2505	−0.0005
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2304	0.2333	0.23	0.24	0.2304	0.2333	0.22	0.24	0.2304	0.2333	0.2319	−0.0005
1 כתר דני	0.23	0.24	0.2321	0.2350	0.23	0.24	0.2321	0.2349	0.22	0.24	0.2322	0.2352	0.2336	−0.0010
1 מרק פיני	0.35	0.36	0.3550	0.3595	0.34	0.36	0.3546	0.3590	0.34	0.37	0.3549	0.3594	0.3571	−0.0009
1 דולר קנדי	1.18	1.23	1.2054	1.2204	1.18	1.24	1.2052	1.2203	1.18	1.24	1.2044	1.2196	1.2128	−0.0004
1 דולר אוסטרלי	1.01	1.11	1.0918	1.1054	1.05	1.13	1.0917	1.1054	1.06	1.14	1.0947	1.1084	1.0992	−0.0003
1 ראנד דרא"פ	0.50	0.60	0.7751	0.7847	0.53	0.78	0.7753	0.7850	0.49	0.69	0.7756	0.7854	0.7800	−0.0004
10 פרנק בלגיים	—	—	0.4219	0.4272	—	—	0.4221	0.4274	—	—	0.4219	0.4272	0.4247	−0.0018
10 שילינג אוסטריים	1.21	1.27	1.2415	1.2569	1.22	1.28	1.2411	1.2566	1.21	1.28	1.2307	1.2553	1.2498	−0.0051
1000 לירות איטלקיות	1.19	1.26	1.2289	1.2442	1.21	1.28	1.2312	1.2466	1.20	1.28	1.2309	1.2464	1.2375	−0.0047
100 יינים יפאניים	1.02	1.06	1.0442	1.0571	1.02	1.07	1.0445	1.0575	1.02	1.08	1.0451	1.0582	1.0517	−0.0012

לא מכרת לא שילמת
רק לוח העיר
קבלת מודעות
20.00–8.00 מ־
03־371261

מועצת הלול מייצאת עודפי ביצים לטורקיה — המייצאת ביצים לאיראן

לטורקים עודפי ביצים, אך הם רוכשים מישראל בשל המחירים המוזלים יחסית למחירי התוצרת המקומית ● מועצת הלול נותרה ללא כספים והפסיקה לשלם סובסידיות לחקלאים שהעבירו ביצים למחסני המועצה

מאת אברם צחר

זה כמה חודשים שמועצת הלול מייצאת עודפי ביצים לטורקיה, הנוהגת לייצא ביצים לאיראן. בחודשים ינואר־פברואר נשלחו לטורקיה למעלה מ־5 מיליון ביצים. לדברי אנשי מועצת הלול, ביצי היצוא הישראליות מועברות כנראה במישרין לאיראן.

לטורקים עצמם יש עודפי ביצים, אך למרות זאת יש להם סיבות טובות לקנות ביצים גם מישראל. המחיר שהטורקים משלמים עבור ביצי היבוא מישראל, כ־1.5 עד 2 סנט לביצה (כולל הוצאות הובלה), בעוד מחיר הביצה המקומית בטורקיה (כבישראל) מגיע לכ־12.5 עד 13 סנט.

מאחר שמועצת הלול משלמת בארץ לחקלאים עבור הביצים את המחיר המלא, אך מקבלת מהתורכים 1.5 עד 2 סנט בלבד עבור כל ביצה, היא מסבסדת למעשה את יצוא הביצים הטורקיים לאיראן בשיעור של למעלה מ־80% מהמחיר.

בנוסף לטורקיה, ישראל מייצאת ביצים - בתנאים דומים - גם לאיטליה ואף ללבנון. על פי נתוני מועצת הלול, היצוא ללבנון הגיע בחודשים הראשונים של שנה זו לכ־900 אלף ביצים, שנשלחו לסיטונאים בדרום לבנון.

באמצעות יצוא מגבר הפניית מיליוני ביצים לתעשיה הצליחה מועצת הלול להקטין במידה ניכרת את עודפי הביצים במחסנים. בחודשים האחרונים נשלחו כ־55 מיליון ביצים לעיבוד תעשייתי וכ־20 מיליון נוספות ליצוא. בבתי הקירור נמצאות - על פי נתוני המועצה - לא יותר מ־19 מיליון ביצים טריות, לעומת למעלה מ־180 מיליון לפני שנה.

מאחר שגם מהתעשיה מקבלים עבור כל ביצה רק כ־8 עד 10 אחוז בלבד מהמחיר המובטח לחקלאים, נותרה מועצת הלול ללא כספים ומאז יולי הפסיקה לשלם לחקלאים סובסידיות. המגיעות להם עבור הביצים שהעבירו למחסני המועצה. יוצא איפה שבינתיים לפחות, החקלאים הישראליים מסבסדים את עקרות הבית הקונות ביצים בטורקיה, באיטליה, בלבנון ולפי כל הסימנים גם באיראן.

שר האנרגיה, משה שחל, מעניק מנורת שמן מתקופת הבית השני לראש ממשלת האיים הקריביים, סאוודדה אבורה, המבקר בארץ בראש משלחת בת 50 איש. שני האישים סיכמו על שיתוף פעולה בין המדינות בתחומי האנרגיה הסולארית. צילום: אלי הראתי

קורפו ישתתף בטיסת בכורה של ארקיע למצפה רמון

לאחר שהחברה קיבלה על עצמה להפעיל הקו בקצב של שתי טיסות ליום

מאת זוהר בלומנקרנץ

שר התחבורה, חיים קורפו, ישתתף מחרתיים בטיסת הבכורה של ארקיע משדה התעופה דב בתל־אביב למצפה רמון, לאחר שהחברה קיבלה עליה להפעיל את הקו בקצב של שתי טיסות ביום.

מנהל מינהל התעופה האזרחית, שי שוהמי, ביטל שלשום את הרישיון להפעלת הקו, שניתן בשעתו לחברת "שחף". לדעתו, לא עמדה בהתחייבותה ולא החלה בהפעלת הקו כמתוכנן. "שחף" מתכוננת לעתור בנושא זה לבג"צ.

מחיר כרטיס הטיסה הלוך ושוב נקבע ל־140 ש"ח ולתושבים מקומיים 70 ש"ח. משרדי האוצר והתחבורה יסבסדו את כרטיסי התושבים המקומיים. הטיסות יבוצעו במטוסי "איילנדר" בעלי תשעה מושבים, הואיל והמנחת המקומי לא ערוך לקליטת מטוס גדול יותר. "ארקיע" תפנה לרשות שדות התעופה ולמשרד התחבורה בבקשה לפעול להרחבת המסלולים במצפה רמון ובעין יהב, כדי להכשירם לתנועת מטוסים גדולים יותר.

קיסר: רבע ממשוחררי צה"ל בעיירות פיתוח מובטלים

(עע). מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר אמר כי רבע מכלל המשוחררים מצה"ל המגיעים לעיירות פיתוח הם מובטלים. קיסר שהיה אתמול אורח עיריית כפר סבא, אמר "צעירים המתחילים את חייהם בלי לטעום יום אחד של עבודה, זה ביגוד לכל ערך עליו קמה מדינת ישראל".

הצעתו לתיקון המצב הצטרפות לקרן תנופה לצמיחה של ההסתדרות, אשר הציבה בתקופה האחרונה 1000 מקומות עבודה חדשים ב־23 מפעלים חדשים שהוקמו בעיירות הפיתוח. הוא הודיע כי ביום ו' הצטרפו לקרן גם עובדי חברת החשמל.

הבורסה אישרה הצעה לאפשר גיוס הון במניות גם לחברות מסוג ב'

שאינן עונות על הקריטריונים לרווחיות ולמחזור מכירות

מאת יהודה שרוני

הבורסה לניירות ערך מאמצת מגמה המסתמנת בבורסות לניירות ערך בעולם: אתמול אישר דירקטוריון הבורסה הצעה לאפשר גיוס הון במניות גם לחברות מסוג ב' (רשימה ב'), שאינן עונות על הקריטריונים לגיוס הון. הצעה זו פותחת את הדרך לגיוס הון לכמה חברות, אשר ביקשו לגייס הון, אך לא עמדו בקריטריונים הקיימים.

על פי הכללים שאושרו, תוכלנה חברות אשר אינן עומדות כיום בקריטריונים לרווחיות או למחזור מכירות, לגייס הון בבורסה בתנאי שהן תהיינה בעלות הון עצמי מינימלי של 750 אלף דולר.

חברות מסוג זה תצטרכנה להציע לציבור הרחב לפחות 25 אחוז מהמניות, ובלבד שההנפקה תהיה במניות מסוג 1. ההנפקה תאושר בתנאי שתושג רמת פיזור סבירה. את ההנפקה ילווה בשנים הראשונות חתם שאינו בעל עניין בחברה.

מתחילת השנה ועד אתמול שום חברה חדשה לא גייסה הון בבורסה, וזאת חרף העובדה ששערי המניות עלו מתחילת השנה ב־40 אחוז בממוצע. בבורסה מקווים כי ההחלטה שהתקבלה אתמול תעודד את גיוס ההון בקרב חברות תעשייה, שהן בעלות סיכוי לצמיחה.

מנכ"ל כור: יהיה צורך בפיחות נוסף של השקל

אם האינפלציה תמשיך לעלות

מאת צבי זרחיה

מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש הזהיר כי יהיה צורך בביצוע פיחות נוסף של שער השקל, אם האינפלציה תמשיך לעלות. בפגישה עם כתבים כלכליים, ציין שכ־70%־80% מהתוספת שניתנה ליצואנים בחודש ינואר באמצעות הפיחות, כבר נשחקה. גרמו לכך ייקור הדלק לתעשיה, העלאת הריבית, והכוונה להטיל היטל בסך של 3% על יבוא אשראי מחו"ל.

לדבריו אין תעשיה בעולם היכולה לעמוד בעלות מימון גבוהה כמו הנוכחית והמחיר. התעשיות המתמודדות במתחרים בחו"ל וביבוא. אם לא יבוצעו מהלכים להפחתת השחיקה בתוספת שניתנה ליצואנים, יאבדו היתרונות של הפיחות ויתגבר שוב על שערך פיחות שהגביר את התחקריות במשק.

גביש אמר עוד כי ייקור ההון בארץ פוגע בכושר התחרות של התעשיה ומבלי שיועמדו מקורות מימון זולים לתעשיה, לא יהיה ניתן להגיע לצמיחה. גביש אמר כי זה קרוב לשנתיים מיטלטל המשק הישראלי בין תוכנית כלכלית אחת לשניה. תוכניות אלו מכתיבות צעדים כלכליים שונים ולפעמים אף סותרים. בבסיס המדיניות עמדה מטרה של הורדת שיעור האינפלציה וחידוש הצמיחה. בפועל נבלם אמנם הסחרור האינפלציוני אך הדבר בא על חשבון רווחיות היצור והיצוא ועל חשבון חידוש הצמיחה.

קושי בהשגת מקומות טיסה לעונת הפסח

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

סוכני הנסיעות והתיירות מתקשים כבר היום להשיג מקומות טיסה בחברות התעופה לעונת חופשת הפסח הקרובה. הקושי בהשגת מקומות טיסה מתמקד בטיסות המתוכננות שבין ה־5 ל־17 באפריל.

הטיסות, כמעט בכל חברות התעופה ללא יוצא מהכלל, מלאות בין אותן תאריכים וקשה מאוד להשיג מקומות טיסה פנויים, גם לאחר שחברות התעופה הגדילו את מספר הטיסות לאותה תקופה. כך, לדוגמא, לא נמצא מקום לקבוצה גדולה של כ־200 נוסעים אשר ביקשו להגיע ב־16 באפריל מפאריס לישראל. סוכנות הנסיעות שטיפלה בעניינם לא הצליחה למצוא לאנשי הקבוצה מקומות באף לא אחת מארבע חברות התעופה הסדירות ("אל על", "איר פראנס", "טי. וו. איי." ו"פאן אמריקן"), הפועלות מאותו יעד, בתאריך האמור. קשה להשיג מקומות טיסה לעונת חופשת הפסח גם בטיסות השכר. במקרה אחר לא נמצאו מקומות בשתי חברות התעופה הסדירות הפועלות מגרמניה המערבית לישראל ("אל על" ו"לופטהנזה"), לטיסות המתוכננות להתקיים ב־12 באפריל.

במקרה נוסף לא נמצאו מקומות טיסה לקבוצה של 47 נוסעים אשר ביקשה כבר אתמול לצאת לפאריס. מקרה מיוחד אירע, כאשר חברת נסיעות ותיירות מתל־אביב ניהלה משא ומתן עם חברת תעופה מארה"ב על אבטחת 40 מקומות טיסה מניו־יורק ללוד. חברת התעופה התחייבה למסור את תשובתה לסוכנות הנסיעות עוד באותו יום, אולם בערב התברר, כי אותם מקומות "נחטפו" על ידי סוכנות נסיעות אחרת. הטיסות בעונת תיירות הפסח מלאות ליעדים המרכזיים באירופה, דוגמת לונדון ולארה"ב.

המנהל המורשה מטעם הפיקוח על הבנקים:

הבינלאומי הראשון — מועמד עיקרי לרכישת השליטה בבנק צפון אמריקה

ההעברה תבוצע בשבועות הקרובים ● הבינלאומי הועדף בשל יכולתו לקלוט את סניפי הבנק ללא ריכוזיות יתר

מאת יהודה שרוני

הבנק הבינלאומי הראשון הוא המועמד העיקרי לרכישת השליטה בבנק צפון אמריקה, לדברי יוסף ריגיצין, המנהל המורשה של בנק צפון אמריקה, שמונה מטעם הפיקוח על הבנקים לאחר שנודע על המעילה בבנק.

עוד גילה המנהל המורשה, כי הדיונים על העברת הבנק נמצאו בשלב מתקדם, ואם הכל יתנהל כשורה, יועבר בנק צפון אמריקה לבעלות הבנק הבינלאומי בתוך שבועות.

לרכישת בנק צפון אמריקה היו מספר מועמדים, אך בנק ישראל החליט להעדיף את הבנק הבינלאומי הן מבחינת יכולתו לקלוט את סניפי הבנק ללא יצירת ריכוזיות יתר, והן בגלל העובדה שלקוחות בנק צפון אמריקה, מתאימים מבחינת אופיים העסקי ללקוחות בנק פועלי אגודת ישראל, הנשלט על ידי הבנק הבינלאומי.

לבנק צפון אמריקה שש סניפים, המרוכזים באיזורים המיושבים באוכלוסיה חרדית. בנק צפון אמריקה ימוזג עם בנק פועלי אגודת ישראל.

ואולם פעילות הבנק בתחומי מטבע חוץ, תועבר ישירות לבנק הבינלאומי. זאת מכיוון שלבנק פועלי אגודת ישראל אין רישיון לעסוק בסוג זה של פעילות.

בבית המשפט המחוזי בירושלים מתנהל משפט נגד יהושוע הלפרין, מי שעמד בראש הבנק, המואשם במעילה בכספי לקוחות הבנק.

כונסי הנכסים: פי"ט ניהלה מערכת ספרים כפולה ומשולשת

כדי להונות את גופי הביקורת השונים

(עע). בחברת ה"ברוקרים" פי"ט נוהלה מערכת ספרים כפולה ואף משולשת, בטרם נמסרה החברה לניהולם של כונסי־נכסים. זאת כדי להונות את גופי הביקורת למיניהם, כולל הבורסה לניירות־ערך ורואי החשבון של פי"ט — כך נאמר בבקשה למתן הוראות, שהגישו אתמול כונסי הנכסים לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב.

בבקשה שהוגשה ע"י עו"ד מיכאל שפיגלמן נאמר, כי כונסי הנכסים של פי"ט וחברות הבת שלה מונו במארס 1986 ומאז הם עוסקים ביחד עם רואי־החשבון ועוזרים אחרים בניהול החברה, הגשת תביעות ובקשות לבית המשפט ולימוד החומר הסבוך של החברות.

במהלך העבודה התברר, כי היתה בחברה מערכת ספרים כפולה ומשולשת, למטרות הונאת הגופים השונים, כך שלא ניתן היה לסמוך על המידע אשר נאגר בשעתו במחשבים של פי"ט. לפיכך נאלצו רואי החשבון "לבנות" הנהלת חשבונות מבראשית, ועל פי כמות הפעולות העצומה מדובר באלפי פעולות מדי שנה — נטען. כן נתבקשו רואי־החשבון לספק לכונסים נתונים כספיים ופיננסיים מסובכים, בהתייחס לזכויות למניות, למניות הקיימות ולמניות שנעלמו וכיו"ב.

לפיכך, מבקשים כונסי הנכסים מבית המשפט, שיאשר להם רכישת מחשב י.ב.מ. מסוג מסויים, שיאפשר להתגבר על הפעולות הרבות, ותהא לו משום תרומה מכרעת לעבודתם ולייעול הליכי הפירוק.

הכונסים מציינים עוד, כי עלות המחשב הזה הינה זעירה, בהתחשב בסכומי העתק המעורבים בפירוק של חברת פי"ט ובנותיה.

הבקשה תידון בשבוע הבא.

פרס יפעל להפניית כספי מגבית לעיירות הפיתוח

להקמת מפעלי תיעוש וחינוך גבוה ● יזום לשם כך פגישת שרי מפלגת העבודה עם חברי העבודה בהנהלת הסוכנות

אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, אמר אתמול בפגישה עם ראשי ערי הפיתוח של מפלגת העבודה, כי הוא עומד ליזום בשבוע הבא פגישה של שרי מפלגת העבודה עם חברי העבודה בהנהלת הסוכנות היהודית, כדי להביא לכך שכספי המגבית יופנו לעיירות הפיתוח, להקמת מפעלי תיעוש וחינוך גבוה לתושבים.

כשלושים ראשי מועצות מקומיות ועיירות פיתוח מטעם מפלגת העבודה התכנסו בבית מפלגת העבודה, כחלק ממאמץ ראשי המערך להבליט את הפעילות המפלגתית בעיירות אלו.

למפלגת העבודה הצטרפו באחרונה שלושה ראשי עיירות פתוח: אלי דיין מאשקלון, שלמה בוחבוט ממעלות, ויוסף ואנונו מקריית מלאכי. גם אלי הללי, ראש עיריית דימונה, שוקל להצטרף בקרוב למפלגת העבודה.

פרס, בשיחתו עם ראשי עיירות הפיתוח, הדגיש כי מפלגת העבודה רואה כהישג גדול את הצטרפותם של ראשי עיירות הפיתוח. הוא ציין לצערו, כי בשנים האחרונות, חלה הגירה שלילית מעיירות הפיתוח לעומת ההגירה החיובית לישובי הגדה.

"נוצר מצב שיותר קל היום להיות באריאל מאשר בקריית שמונה, דימונה או נצרת, ובמקום להעניק פיצוי לעיירות הפיתוח יש מי שפועל להגדיל את המרחק ולהקטין את הפיצוי" — אמר פרס. לדבריו, כפי שהקיבוצים והמושבים העניקו למדינת ישראל את הבסיס הכלכלי, כן ערי הפיתוח חייבים להעניק לה את הבסיס התעשייתי.

מ"מ ראש הממשלה תקף את הליכוד ואמר, כי סדר העדיפות במפלגת העבודה הוא קודם כל ערי הפיתוח והנגב, ולא כפי שבליכוד דואגים, קודם כל לישובי יהודה ושומרון. פרס אמר, כי המשימה הגדולה ביותר בערי הפיתוח היא בתחום החינוך הגבוהה והתיעוש המתקדם. "מדינת ישראל צריכה להגדיל את היצוא. יש להביא לשיפור נוסף בכלכלה, ולא — נחזור למצב הקשה בו היינו רק לפני זמן קצר", אמר. לדברי פרס, הנושא הכלכלי יהיה בוודאי נושא מרכזי במערכת הבחירות הבאה, כשהדגש יהיה סביב ההנהגה המסוגלת לבצע את התוכנית הכלכלית ולהביא להבראת המשק.

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, אמר לראשי עיירות הפיתוח, כי מפלגת העבודה תולה בהם תקוות רבות, כי יצליחו להוות כוח אלקטוראלי גדול, ולמשוך קולות למפלגת העבודה מקרב תושבי עיירות הפיתוח, גם בעת הבחירות לכנסת. לדברי ברעם, חייבת מפלגת העבודה לשנות את חוקתה הפנימית, כדי שראשי הערים מטעמה יוכלו להתמודד ברשימת המערך לכנסת. סופר "הארץ" מציין, כי עד היום, נוכח ההחלטה נגד "כפל התפקידים" במפלגת העבודה, היו חייבים ראשי הערים שנבחרו לכנסת, להתפטר מתפקידם.

ערכה את העמוד: עדה אושפיז

תערוכת
הולוגרמות
נמשכת בחיפה!!!
40,000 מבקרים!!
לראשונה בחיפה
אסור להחמיץ!
רח' מחניים 8
(מרכז הכרמל ליד קולנוע אורלי) חיפה,
טל: 04-381069
שעות פתיחה:
א'-ה' 22.00-10.00
ו' 15.00-10.00
שבת 23.00-10.00

השכר החודשי הממוצע ברוטו עלה ב־1986 ב־7.9 אחוזים

ביחס ל־1985 ● בשירותים הציבוריים עלה רק ב־4.3%

מאת צבי זרחיה

השכר החודשי הממוצע ברוטו במחירים קבועים עלה ב־1986 ב־7.9%. בשירותים הציבוריים עלה רק ב־4.3%, בתעשיה ב־7%, בבינוי ב־12.9%, בחקלאות ב־9.7%, ובתחבורה ב־9.2%. בסיס ההשוואה: 1985.

מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עולה כי בחודשים אוקטובר־דצמבר 86', היה השכר הממוצע גבוה ב־23.8% לעומת התקופה המקבילה ב־85'. סך התשלומים ברוטו למשרת שכיר בדצמבר 86' היה 1,260 ש"ח.

עם זאת, יש לזכור כי ב־86' הוקדם סוף שנת המס לדצמבר 86', במקום סוף מארס 87', לכן חלק מהתשלומים החד־פעמיים הנובעים מסוף שנת המס שולמו בדצמבר 86'. יש להביא זאת בחשבון כאשר משווים את נתוני הרבע האחרון של 86' לנתוני הרבע האחרון של שנים קודמות.

בכל שנת 86' היה השכר החודשי הממוצע למשרת שכיר במחירים קבועים גבוה מאשר בשנת 85'.

העלייה בשכר הממוצע למשרת שכיר באה לאחר שב־85' היה השכר, במחירים קבועים, נמוך ב־9% מאשר ב־84'. אם משווים את השכר הממוצע ב־86', לעומת השכר הממוצע ב־84', הרי שאשתקד נרשמה ירידה ב־1.8% בשכר.

מרכז השלטון המקומי בישראל

הרשויות המקומיות לא תממנה את משרד החינוך!

בגלל אי העברת כספים על ידי משרד החינוך לתשלום משכורות המורים והעובדים ועקב החוב הגדל והולך בסך של עשרות מיליוני שקלים של המשרד, החליטה הנהלת המרכז **כי הרשויות המקומיות לא תממנה תקציבים ממלכתיים אלה.**

לא ישולמו משכורות מורים ועובדי מערכת החינוך עד אשר יועברו הכספים!

ההנהלת
מרכז השלטון המקומי בישראל

אגרקסקו תובעת כ־2 מיליון שקלים על נזק למטען תפו"א

טוענת כי 6000 טון תפו"א העלו עובש וקיבלו כתמים בעת העברתם להולנד, לבלגיה ולגרמניה באוניות של רשות הנמלים ● הנתבעים — רשות הנמלים והחברה הימית הישראלית–סקנדינווית — מכחישים ההאשמה

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

חברת אגרקסקו לייצוא חקלאי תובעת פיצוי של יותר משני מיליון שקל מרשות הנמלים והחברה הימית הישראלית–סקנדינווית על נזק שנגרם ל־6000 טון תפוחי־אדמה, שהובלו במאי 85' בשלוש אניות מנמל אשדוד להולנד, לבלגיה ולגרמניה.

לטענת אגרקסקו, המטען העלה עובש וקיבל כתמים באוניות מחוסר איוורור הטעינה נכונה. החברה הימית טוענת בכתב ההגנה שהגישה לבית המשפט, כי היא אינה אחראית לנזק שנגרם. בשלושת כתבי התביעה שהגישה אגרקסקו. לדבריה, במאי 85' הוטענו שלוש אוניות, הספרוס, ריאה וטכלנה, בנמל אשדוד ועליהן 6000 טון תפוחי־אדמה.

כעבור חמישה ימים הגיע המטען לנמלי רוטרדם ואנטוורפן, מלא עובש ואינו ראוי למאכל. כתוצאה מכך הפסידה חברת אגרקסקו כשני מיליון שקל. אגרקסקו טוענת כי רשות הנמלים והחברה הסקנדינווית התחייבו להוביל את המטען בשלימות ולא כן נעשה הדבר. חברת אגרסקו טוענת עוד, כי הנתבעות אחראיות כלפי התובעת על הנזק שנגרם למטען אשר יצא במצב טוב.

בכתב ההגנה דוחים הנתבעים את האשמות של חברת אגרסקו ולחלופין טוענת החברה הסקנדינווית כי המטען לא נבדק על ידה ואם היה פגם במטען יש לפנות לרשות הנמלים. התביעות יישמעו בימים הקרובים בפני השופט המחוזי, אליעזר ריבלין.

מבצע לא מכרה לא שילמת
זקוק דחוף למודעה?
לשירותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד
מודפון

הפקת קטלוג לקידום היצוא
לזה' המומחיות שלנו
קבל הצעה מתחרה בלתי־מחייבת
צימט, פרסום והוצאה לאור (03)222865

גראנולה ירושלים
מבצע ארצי
למעלה מ־25% הנחה
על כל סוגי הגראנולה:

גראנולה הוואי עם אננס 400 גר'	~~3.93 ש"ח~~	2.95 ש"ח
גראנולה עם תפוחי עץ 400 גר'	~~3.93~~	2.95
גראנולה בטעם קינמון 400 גר'	~~3.93~~	2.95
גראנולה עם צימוקים 400 גר'	~~3.93~~	2.95
גראנולה עם בננות 400 גר'	~~3.93~~	2.95
גראנולה בטעם קינמון 750 גר'	~~6.15~~	4.61
גראנולה עם צימוקים 750 גר'	~~6.15~~	4.61
גראנולה עם תפוחי עץ 750 גר'	~~6.15~~	4.61
שבולת שועל (קווקר) 500 גר'	~~3.18~~	2.23
סוכר חום 500 גר'	~~1.86~~	1.12
סובין ודבש 400 גר'	~~3.51~~	2.63

תלמה

هكذا من الاصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

אחרי שאורתז גברה על זאראר 73–69

עכשיו הכל ברור: צריך לנצח במאדריד

פרשנות

מאת מיכאל קרונן

מה שנראה בשבועות האחרונים כאפשרות תיאורטית ביותר להבטיח את הכרטיס לגמר גביע אירופה, קיבל אמש אישור סופי. מכבי תל־אביב יצטרך קרוב לוודאי לנצח ביום חמישי בהיכל הספורט של מאדריד את ריאל, כדי להופיע בגמר החמישי שלו בגביע האלופות.

התקוות לראות את זאראר מבצעת באורתז נגוזו, וכמו בכל מישחקי הבית האחרים שלה ניצחה אמש הקבוצה הצרפתית בפער קטן 69–73 והשתוותה בנקודות (15) למכבי ולטרייסר מילאנו, כשנותר מחזור אחד לסיום. טרייסר נוצחה אמש במאדריד ע"י ריאל 96–99 אחרי שפיגרה במחצית בהפרש גדול של 35–63.

גם לאורתז היה יתרון מכריע במחצית מול היוגוסלבים, 43–26. אבל במחצית השניה חל מהפך. זאראר הקטינה ל־44–50, 52–57 ודקה ושבע שניות לסיום עד ל־69–72. אבל אורתז החזיקה מעמד והשיגה את ניצחונה השישי בבית הגמר, בדיוק כמו מכבי וטרייסר.

אם יישמר שוויון הנקודות גם בשבוע הבא, יעלו מכבי וטרייסר לגמר מאחר ובהפרש הסלים הפנימי יש למכבי פלוס 15, לטרייסר פלוס 10 ולאורתז מינוס 25.

מילאנו מארחת ביום חמישי את זאראר ומועמדת לניצחון שיקנה לה 17 נקודות. אורתז משחקת בקובנה נגד זלגיריס ואם שוב ייעדר סאבוניס, היא בהחלט מסוגלת לנצח שם את הרוסים כפי שעשו בשבועיים הקודמים זאראר וטרייסר. כדי להשתוות אליהן ולסיים בראש בית הגמר, יהיה על מכבי לנצח במאדריד.

אפשרות אחרת של מכבי לשחק בגמר, גם אם יפסיד במאדריד, תהיה אם תפסיד אורתז בקובנה. אם ינצחו הצרפתים בקובנה וישיגו 17 נקודות, בעוד שמכבי יפסיד במאדריד וטרייסר תנוצח בבית ע"י זאראר, יעלו הצרפתים עם האיטלקים מאחר ובחישוב הפנימי בין מכבי וטרייסר יש לקבוצה ממילאנו יתרון של שלוש נקודות על האלוף הישראלי.

טבלת בית הגמר

1. מכבי ת"א	9	738–772	15
2. מילאנו	9	739–764	15
3. אורתז	9	719–725	15
4. זאראר	9	725–734	13
5. ריאל	9	804–780	12
6. זלגיריס	9	778–727	11

מצ'יר הדיח את אדברג ונואה את וילאנדר מטורניר פלורידה

הטניסאי הצ'כי מילוסלאב מצ'יר, שיתמודד בסוף השבוע הבא עם הישראלים בגביע דייויס, הובס במישחק בו הדיח במפתיע את השוודי שטפאן אדברג ברבע גמר הטורניר בפלורידה. (צילום־רדיו אי־פי).

טניס

קי ביסקיין, פלורידה (אי־פי). שתי הפתעות מרעישות היו כאן בשלב רבע הגמר של הטורניר המקומי הגדול, על פרסים בסך כולל של 1.8 מיליון דולאר.

הגדולה שבהן: ניצחונו של המדורג 9, הצ'כי הצעיר המוכשר מילוסלאב מצ'יר, על השוודי שטפאן אדברג שדורג כאן שני. מצ'יר, שחקן נבחרת גביע דייויס של ארצו שתתמודד בסוף השבוע הבא עם טניסאי ישראל בבית העליון, ניצח ברבע הגמר 3–6, 2–6, 6–2, 4–6. הצרפתי יאניק נואה (מדורג 4) גבר 6–4, 2–6, 4–6, 2–6, 7–6 על השוודי מאטס וילאנדר, שדורג כאן חמישי.

כן עלו לחצי הגמר האמריקאי ג'ימי קונורס שהכניע 4–6, 4–6, 1–6, 2–6 את בן ארצו דייויד ווסטאגיט [illegible] בסיבוב השלישי) והמדורג הבכיר, איוואן לנדל מצ'כיה, שהדיח את האמריקאי ג'יי ברגר 3–6, 1–6, 1–6.

לחצי גמר טורניר הנשים עלו כריס אוורט־לויד, שניצחה את קלאודיה קודה־קילש ממערב גרמניה 2–6, 5–7 והאנה מנדליקובה, שניצחה בדרבי כל־צ'כי את הלנה סוקובה 4–6, 3–6.

הפתעה מרעישה אירעה אמש בחצי הגמר, כאשר הטניסאית המערב גרמנית שטפי גראף הדיחה בחצי הגמר את המדורגת הבכירה, מארטינה נאבראטילובה מארה"ב 3–6, 2–6.

ויינברג הפתיע בחצי גמר המאסטרס

מאת סופר "ספורט הארץ"

הפתעה היתה אתמול בשלב רבע הגמר של תחרות המאסטרס בטניס לנוער, כשאהוד ויינברג גבר על המדורג 2 חיים ציון 5–7, 7–5, 1–6. יתר תוצאות רבע הגמר: יורם ברון — יובל קרדי 2–6, 1–6; אורן מר־טאוסל — רביב ויידנפלד 3–6, 2–6; מנשה צור — בועז מרנשטיין 3–6, 5–7.

בגלל הגשמים אתמול בערב נדחו מישחקי חצי הגמר להבוקר בשעה 10.

בחצי הגמר לנשים גברה אילנה ברגר על ענת ורון 3–6, 2–6 ודליה קוריאט ניצחה את יעל שביט 4–6, 6–7.

אם ישתפר מזג האויר יהיו היום ב־3 אחה"צ, על מגרשי מכבי צפון תל אביב, מישחקי הגמר לגברים ולנשים.

השאלה המסקרנת של סוף השבוע:

איזו קבוצה לאומית תודח בסיבוב ה־8?

גביע המדינה

מאת משה הר־נעש, סופר "ספורט הארץ"

איזו מקבוצות הליגה הלאומית תודח — אם בכלל — בסיבוב ה־8 של גביע המדינה? זו השאלה המרכזית בפרוס מאבק הגביע שיהיה בסוף השבוע, לראשונה העונה בהשתתפות הקבוצות הלאומיות. אחדים מהמישחקים יהיו כבר היום. השעה הראשית 14.30.

מחזיקת הגביע, קבוצת בית"ר ירושלים, הנערכת לקראת תואר אליפות ראשון בליגה, תארח בימק"א את בית"ר חיפה מליגה א'. נראה שהחיפאים יאלצו להסתפק בהפסד של כבוד. האלוף הפועל תל־אביב יארח באיצטדיון בלומפילד יריב מליגה א', הפועל רמת־השרון. הפגנה כפולה תהיה באיצטדיון וינטר. ב־12.00 יתמודדו הכח רמת־גן, מתחתית הליגה הארצית, והפועל כפר־סבא; במישחק השני יארח בית"ר תל־אביב את מכבי שעריים.

פייגנבוים חוזר לנתניה

גם בנתניה יהיו שני מישחקים, אך לא במגרש אחד. בית"ר המקומי, המוביל את טבלת הליגה הלאומית, יארח במגרשו (11.00) את הפועל ירושלים מצמרת הליגה הארצית.

יהושע פייגנבוים חוזר למגרש [illegible] — אך הפעם לא כמאמן המקומיים. מכבי נתניה, שנוצחה השבוע 0–2 בגמר גביע הטוטו, יבקש להתנחם בניצחון על הפועל עכו שנוצח בגמר גביע הטוטו של הליגה הארצית.

כמה משחקני שמשון תל־אביב, שזכה השבוע בגביע הטוטו, כבר הצהירו כי הם מצפים להצלחה דומה בגביע המדינה. קודם לכן יהיה עליהם לנצח בנהריה את בית"ר המקומי מתחתית הליגה הארצית.

אירוח לא שיגרתית

גם במגרשים אחרים של קבוצות מהליגות הנמוכות תהיה אווירה בלתי שיגרתית לרגל אירוח קבוצות מהליגה הלאומית. בסכנין יארח הפועל המקומי מליגה א' את מכבי יפו; הפועל רעננה מליגה א' יארח את בני־יהודה; בית"ר רמלה מהליגה הארצית יארח את מכבי תל־אביב, הפועל טבריה את הפועל באר־שבע, הפועל [illegible] את הפועל לוד (היום) והפועל מרמורק את מכבי פתח תקוה (היום).

לקבוצות אחרות מליגות נמוכות לא האירה ההגרלה פנים והן ישחקו בחוץ: הפועל פתח־תקוה — הפועל באר־יעקב (ליגה ב'), מכבי חיפה — הפועל בית־שאן (היום), מכבי יבנה — הפועל חולון.

לאחר ניצחון משכנע 74–87 על אליצור נתניה

האלוף צועד בנחת לגמר

לי ג'ונסון וקווין מגי מסתערים בחומת זעם על סל אליצור נתניה, אמש בהיכל הספורט, במישחק בו ניצח מכבי תל אביב 87–74. (צילום: עודי קרן).

גמר־סל

מכבי תל־אביב — אליצור נתניה 74–87 (46–51)

מאת שמואל קליגר

כך אין שום סיכוי לנצח את מכבי תל־אביב בגמר־סל. לפחות לא כשמדובר ביריב כמו אליצור נתניה. לא צריך להיות חכם גדול מדי כדי להבין הערכה בסיסית זו, ככל שהיא מתייחסת ליחסי כוחות פנימיים בליגה שלנו בכדורסל; ומישחקי הגמר־סל אינם יוצאי דופן. לפיכך התקבל ניצחון מכבי תל־אביב על אליצור נתניה, בפער מצומצם יחסית של 13 נקודות בלבד, כדבר מובן מאליו. איש לא התרגש ואף אחד לא הניד עפעף. 74–87 אמש, כמעט כמו הפועל תל־אביב שלשום נגד הפועל חיפה. 75–87. זוכרים?

האלופים שלנו שיחקו כמו בהילוך שני, אולי משום שהיריב מנתניה התפתל בהילוך סרק. פתאום ראינו את השחקנים ה"משוגעים" של אליצור נתניה מגלים רוב הזמן יכולת קבוצתית, מעין משמעת קבוצתית מבוקרת, וזה לרוח השוד קנים. כשפרקו חלק משחקני נתניה כל עול לקראת הסיום, זה עלה להם בהפרש נקודות יותר גבוה ממה שהורה לוח התוצאות במרבית הזמן, בפרט במחצית הראשונה.

ואת יש לזכור: שחקני נתניה לא האמינו אפילו לרגע קט ביכולתם להכריע מישחק זה. ואי אפשר לומר שכדורסלני האלוף לא לקחו זאת בחשבון. עובדה: אפילו הכוכבים הגדולים של מכבי, קווין מגי ולי ג'ונסון, לא יצאו מגדרם כדי להפגין עוד אחד במישחקי השיא שלהם, אלא דווקא התפקדו בהפגנת אותה יכולת מינימלית שאמורה להספיק להכנעת יריב שכזה.

בעיקר בזכות 4 סלי 3 הנקודות שלו, ומיקי ברקוביץ', חרף חוסר יציבותו (חלש בפתיחה — תוסס וקולע בהמשך) גרמו לחלוקת עומס צודקת בין כל מרכיבי הקבוצה. התרשמנו כי מוטי ארואסטי היה הפעם עדיף על עמיתו הצעיר חן ליפין ועובדה היא, שחן אשר פתח בחמישיה יצא בדקה התשיעית במצב של 20–23 לזכות אליצור ופינה את מקומו למוטי. ואז רכשו המכביים יתרון של 10 נקודות לקראת ההפסקה. במחצית השניה לא ראינו כלל את מוטי. הרושם היה, כי לא ההפרש היה חשוב הפעם אלא עצם הניצחון. וזה לא הוטל כלל בספק, אף כי מבחינה אופטית דומה היה כי היריב קרוב לכך באותם שלבים שבהם צומצם הפער ל־3 נקודות או קרוב לזה.

והוא הדין בברקוביץ'. כשהיה חלש מאד בפתיחה, עם אחוזי קליעה נמוכים, נשאר מיקי במיגרש והאחרים הרימו גבה כשואלים מדוע לא הוחלף. משסיגר מחביו וקלע כמה סלים לא אופייניים ואחר כך גם צלף מרחוק ל־3 נקודות. החלף בלאסוף. שוב הרימו גבה משהתברר כי לאסוף נשאר על המישטח בשלבים רבים של המישחק כלא שקלע אפילו פעם. חרף העבודה הטובה שעשה בהגנה.

סלחנו למכבי, כי נגד יריב כמו אליצור של אמש לא היה צריך להפגין יותר מדי. גם הקהל הבין זאת היטב והחל להצביע ברגליו נגד היריב מנתניה, כאשר במצב 65–72, דקה ומחצה מן הסיום, החלו רבים לנטוש במהירות את היציעים. השאלה היחידה שעוד נותרה היא, כמה מהם ישובו להיכל למיפגש הגומלין ביום א', או שמא חבל יהיה על הטירחה.

● למכבי תל־אביב קלעו: מגי 24, ג'ונסון 23, ג'מצ'י 20, ברקוביץ' 17, ליפין 3.

● לאליצור נתניה קלעו: פייר 17, נורדסון 16, ג'ונסטון 15, סימס 11, מאלוביץ 7, ברכה 6, גידנס 2.

שפטו דוד רגן ודסי פישר. 4000 צופים בהיכל הספורט ביד־אליהו.

דורון ג'מצ'י השאיר רושם חיובי.

גמול מתוק של מכבי חיפה

מכבי חיפה — בית"ר ת"א 92–109 (47–57)

מאת אברהם ציבין

כדורסלני מכבי חיפה גמלו אמש על שני הפסדי הליגה לבית"ר ת"א, כשגברו על יריביהם במישחק הראשון בבית התחתון (ניגוד 5–8) של הגמר־סל 92–109, לאחר 47–57 במחצית.

ארי רוזנברג, תומר שטיינהאואר, ויניצ'י ג'ונסון וחבריהם היו עדיפים על שחקני בית"ר. יתרון הגובה של החיפאים, שהקנה להם שליטה מוחלטת לשני הסלים, הוא שהכריע את הכף. חיפה הוליכה כמעט בכל השלבים. שחקניה הגיעו במהירות את הכדור וארי רוזנברג צלף מבחוץ, בעוד שטיינהאואר, ג'ונסון ושלכטר עשו עבודה מצויינת בקליטת הכדורים החוזרים. בבית"ר ת"א רון דייויס והוויס ג'נגס, בעוד היתר גילו חולשה ובעיקר אמורים הדברים לגבי שחקנים מנוסים כמו פנחס חוזז ואביגדור מוסקוביץ.

חיפה הובילה בפתיחה 8–4, אבל שחקני בית"ר הצליחו להפוך את הקערה ולהוליך 13–11. חיפה התאוששה בהמשך, כדי להוביל 34–25 ו־57–47 במחצית. במצב של 61–49 לחיפה יצא ג'ון פלאוארס ב־5 עבירות, כשאחרונה היתה טכנית, אך למרות זאת המשיכו המארחים לצלוף ולהוליך 73–53, 81–61.

שבע דקות לפני הסיום נאלץ השופט הצעיר רון בורנשטיין לנטוש את המגרש לאחר שנפצע בהתנגשות־ראשים עם שחקן בית"ר ת"א רון דייויס. את בורנשטיין החליף השופט הבינלאומי שלום חולצר שצפה במישחק. חיפה לא איבדה את יתרונה עד הסיום וניצחה 109–92.

● למכבי חיפה קלעו: ג'ונסון 22, א. רוזנברג 21, שטיינהאואר 20, שלכטר 12, פלאוארס 10, שפע 9, י. רוזנברג 7, גורדון 6, גינזלמן 2.

● לבית"ר ת"א קלעו: דייויס 31, ג'נגס 21, הבאוד 10, סליגס 9, שטיין 8, קלוסאס 7, חזוז 2, מוסקוביץ 2, ויינברג 2.

שפטו מנשה הרמן ורון בורנשטיין, שהוחלף אחרי פציעתו על ידי שלום חולצר, 500 צופים בהיכל הספורט ברוממה בחיפה.

ליגה אנגלית

ליוורפול שואפת להדיח את אוורטון

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). האלופה ליוורפול (55 נק') תוכל לעלות מחר למקום הראשון בטבלה, אם תנצח או אפילו תסיים בתיקו את מישחקה הביתי נגד היריבית העירונית, לוטון (50). אוורטון, המקדימה אותה רק בהפרש שערים, תשחק רק ביום א' בווטפורד ועד לולה לאבד זמנית את הבכורה.

ארבעה מישחקי דרבי יתקיימו מחר: במנצ'סטר תארח יונייטד את הסיטי ובלונדון יהיו שלושה מישחקים: צ'רלטון — ווסטהאם, צ'לסי — ארסנאל, טוטנהאם — קווינס פארק ריינג'רס.

יתר המישחקים: קובנטרי — שפילד ונסדיי, ניוקאסל — אסטון וילה, נוריץ' — ווימבלדון, נוטינגהאם — אוקספורד, סאות'המפטון — לסטר.

שוב התפרעות אוהדים במישחק ליגה באנגליה

דרבי, אנגליה (אי־פי). מכונית הועלתה באש, חלונות ראווה נופצו וכמה שוטרים נפצעו באורח קל, כאשר 60 אוהדים לבנים של קבוצת פורטסמות פרצו לרובע של שחורים בעיר דרבי, בהתפרעות על רקע גזעני. מישחק הליגה השניה בין שתי הקבוצות, שהסתיים ב־0–0, הותיר חורבן רב מחוץ לאיצטדיון. המשטרה עצרה 20 איש.

מנשנגלאדבך — איידינגן מחר ברבע גמר הגביע

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). מישחקי רבע גמר הגביע הגרמני יתקיימו מחר, כשבמוקד העימות בין בורוסיה מנשנגלאדבך ובאייר איידינגן. כן יהיו שלושה מיפגשים בין קבוצות מהליגה הראשונה והשניה: שטוטגארט קיקרס (ב') — איינטראכט פרנקפורט, דארמשטאט (ב') — האמבורג, פורטונה דיסלדורף — קארלסרוהה (ב').

שלושה מישחקים יהיו בבונדסליגה. מחר: שאלקה — נירנברג, לוורקוזן — דורטמונד.

ביום א': שטוטגארט — מאנהיים.

כדוריד

נבחרת הנוער ניצחה את לוכסמבורג 17–21

מאת סופר "ספורט הארץ"

נבחרת הנוער של ישראל בכדוריד הכניעה אמש במכון וינגייט 21–17 את הנבחרת הלאומית של לוכסמבורג. במחצית הוליכו הישראלים 10–8, אחרי שבדקה ה־12 כבר רכשו יתרון 6–0.

בין הישראלים בלט השוער גיא מרום ממכבי קרית שרת חולון, עד שנפצע בדקה ה־37.

נבחרת הנוער מתכוננת לאליפות העולם שתהיה השנה ביוגוסלוויה.

את השערים לישראל הבקיעו קושניר 6, דיין 4, אקרמן 4, אליגב 2, ברויד 2, פרוכטר 2 ובלום 1. שפטו גרוס ונבריך.

מחר בשעה 4 אחה"צ יהיה באולם אוניברסיטת תל אביב ברמת אביב טורניר כדוריד בהשתתפות נבחרת לוכסמבורג, נבחרת הנוער ונבחרת אוניברסיטת תל אביב.

אליפות הורדת ידיים

במוצאי שבת (21.00) תהיה אליפות חיפה הפתוחה בהורדת ידיים, במועדון האדם הירוק בצומת הצ'ק פוסט, במעמד ראש העירייה אריה גוראל. ישפוט מיקי שרוני, אלוף הארץ במשקל כבד לשנת 1986.

ה"קיקר" הגרמני ממליץ לקבל את ישראל לאירופה

דיסבורג (מיוחד ל"ספורט הארץ"). שני עמודים (18–19) של שבועון הספורט הגרמני הנפוץ ביותר באירופה, "קיקר", מוקדשים השבוע לכדורגל הישראלי. במרכזם תצלום ענק, בו נראים יו"ר הנהלת ההתאחדות שאול סוירי, ממלא מקומו עזריקם מילצ'ן, חשב ההתאחדות נחום צפלוביץ, יחד עם שני שליחי העיתון שביקרו בארץ, רישר איבריאן ווינגמנר שפיגלה. תחת הכותרת: אנחנו רוצים בית ספורטיבי באירופה.

היו"ר סוירי אמר, כי בסיוע של נויברגר כבר משחק הנוער הישראלי במסגרת האירופית וראשי ההתאחדות הישראלית מקווים, כי בסיוע נשיא ההתאחדות הגרמנית וסגן נשיא פיפ"א ובעל עמדה באופ"א, הרמן נויברגר, תצליח ישראל להגיע במעמד של דבר לאירופה. "לא ייתכן שמדינות קרובות לישראל, כמו קפריסין ומלטה, בעלות פוטנציאל ספורטיבי קטן ממנה, יופיעו באירופה ואילו אנחנו מנודים וחייבים לנסוע ליבשות נידחות כדי לשחק נגד אוסטרליה, טאיוואן ואיי פיג'י", הוסיף סוירי.

תחת הכותרת "שלום — נהיה איתכם", מסמך ה"קיקר" בכתבה נפרדת על מאמצי ישראל להתקבל לאירופה, על יחסי ישראל–גרמניה, על נגינת ההמנון הגרמני ב־25.3 באיצטדיון ברמת־גן והמסכם בהצעה לקבל את ישראל לאיגוד הכדורגל האירופי. "קיקר" מודיע, כי עד למועד המישחק בין שתי הנבחרות ישהו מדי שבוע מאמר על הכדורגל בישראל.

אן.בי.איי.

עוד שיא של מייקל ג'ורדן: 61 נקודות

דטרויט (אי־פי). מייקל ג'ורדן הציב שיא חדש, במהלך העונה הסדירה, כאשר קלע 61 נקודות בניצחון קבוצתו שיקאגו בולס על דטרויט פיסטונס, 125–120 בהארכה. שיאו הקודם במסגרת זו היה 58 נקודות נגד הניו־ג'רזי נטס, ב־26 בפברואר. שיאו האישי של ג'ורדן בפליי־אוף היה 63 נקודות נגד בוסטון ב־20 באפריל אשתקד.

ג'ף מאלון קלע 48 נקודות לוושינגטון בולטס, שהכניעה 117–114 את ניו ג'רזי. ג'ראלד ווילקינס קלע 41 נקודות במישחק בו הפתיעה ניו יורק ניקס את פילדלפיה 102–99.

תוצאות אחרות: לוס אנג'לס לייקרס — סיאטל 138–124, יוסטון — סקראמנטו 108–102, בוסטון סלטיקס — יוטה 123–105, דאלאס — דנבר 115–107, מילווקי — לוס אנג'לס קליפרס 110–100.

גביע עולמי

דרום קוריאה פרשה, נותרו 6 מועמדות לאירוח מישחקי 1994

ציריך (אי־פי). 24 שעות לאחר שהציגה את מועמדותה לאירוח שלב הגמר של טורניר הכדורגל העולמי ב־1994, חזרה בה דרום קוריאה והודיעה על פרישתה מהמירוץ.

היא הותירה בו שש מועמדות אחרות, בהן שתיים שכבר אירחו אירועים כאלה בעבר, ברזיל וצ'ילה, וכן אלג'יריה, יוון, מארוקו וארצות הברית. פיפ"א תבחר באחת מהן ב־30 ביוני. מישחקי הגמר של 1990 יהיו באיטליה.

אנו מודיעים בצער רב על פטירת
ראש משפחתנו היקר והאהוב
הרצל סן ז"ל
ההלויה התקיימה ביום חמישי 5.3.87
בבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים
המשפחה המתאבלת

בצער עמוק אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
ד"ר שמואל (זיגפריד) גרינשפן
הלויה תצא היום, יום שישי, 6.3.87, בשעה 11.00 לפנה"צ מבית הלוויות בסנהדריה, ירושלים.
להר המנוחות
יורם ודינה גרינשפן
איתי, אורן וגלי
רות גרינשפן ומשפחתה

במלאת 30 יום לפטירתו של יקירנו
חיים פייר ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון
ז' באדר תשמ"ז 8.3.87 בשעה 15.30
בבית העלמין בשיכון ותיקים נתניה
נפגשים בבית העלמין
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו
של פַּטִי שלנו
יעקב קרלינר ז"ל
תתקיים אזכרה וגלוי מצבה ביום חמישי 12.3.87
בשעה 15.30 בבית העלמין, שכון הותיקים, נתניה
אנו מודים מעומקא דלבא לכל מנחמינו
חוה ויוסף עופר, רמת־השרון
צבי וחנה קרלינר, בית־יצחק

במלאת שנה לפטירת יקירתנו
חנה הורוביץ ז"ל
לבית הפשר (צ'נסטיכוב)
[illegible]
נעלה לקברה לאזכרה ביום א'
ז' אדר תשמ"ז 8.3.87 בשעה 4.00
בבית העלמין החדש בחדרה.
המשפחה

ביום השנה לפטירתו של
פרופסור **שמאי (סם) דווידסון** ז"ל
יעלו המשפחה והחברים לקברו
ביום ראשון 8.3.87, בשעה 15.00
בבית הקברות החדש של רמת השרון (גבעת מורשה)
ג'צ'י

לד"ר ניצה יונה־שטורמן ולמשפחתה
תנחומינו והשתתפותינו באבלך על פטירת אמך
לולה שטורמן ז"ל
דיירי הבית
רח' [illegible] 2
ירושלים

למשפחות שנירר וסטריקובסקי
לשלושים להלקחה ללא עת של
דליה ז"ל
אתכם באבלכם הכבד
מי יתן ולא תדעו דאבה עוד.
משפחות: [illegible], גולדמן,
[illegible], [illegible]
גל, טייטלבאום
[illegible]

להריוט שלוסברג
אתך באבלך הכבד במות עליך
בעלך
עובדי בית החרושת [illegible]

למיכל גל ומשפחתה
אתך באבלך הכבד על מות
אביך
מחבריך במועדון הקליעה
מכבי רעננה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של אבי, אחינו וסבנו היקר
משה סברדלוב
מוותיקי החקלאים בגדרה
ההלויה תצא היום יום ששי ה' באדר תשמ"ז (6.3.87) בשעה 10.45 לפני הצהרים
מבית ההלוויות העירוני רחוב דפנה 5 תל אביב ומשם לבית העלמין בגדרה בשעה 12.00
המשפחה האבלה

יקירנו
זאב (וילי) מנהיים
איננו
ההלויה תתקיים ביום הראשון ז' באדר תשמ"ז 8.3.87 בשעה 14.00
בבית העלמין בקרית שאול נפגשים ליד השער של בית העלמין
מבכים אותו מרה, האוהבים והאהובים
רעיתו: אסתר (סטניה)
בתו וחתנה: [illegible] ורפי רפאלי
בנו וכלתו: ד"ר אמיר והאן מנה
בנו: אלדד מנהיים
האחים והגיסים: מתתיהו, צבי ורחל מנהיים וכ"ב
יהודית וד"ר יצחק קריגל וכ"ב
הנכדים: יעל תרצה ומשה
וכל בני המשפחה
יושבים שבעה בבית המנוח

במלאת 30 לפטירתו של יקירנו
נתן גזית (גוז) ז"ל
נקיים אזכרה וגילוי מצבה
בבית העלמין החדש בחדרה
ביום ראשון ז' באדר תשמ"ז (8.3.87) בשעה 15.30.
תחבורה ליד בית המנוח רח' רוטשילד 7, בשעה 15.15.
אזכרה תתקיים בבית הכנסת הישן בחדרה בשעה 18:15
אביו: גוז אהרון
אשתו: גזית חנה
ילדיו, נכדיו, ואחיותיו
משפחות: הורוביץ, גזית, זמורה,
שור ופדרמן

במלאת שנה למותו של
גידי שלנו
נעלה לקיברו ביום ראשון ז' באדר תשמ"ז 8.3.87
בשעה 08.15 בבית העלמין בחולון
משפחת ארקין
משפחת ינאי

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו
דבורה אנקר ז"ל
נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ביום א' ז' באדר תשמ"ז 8.3.87
בשעה 4.00 אחה"צ בבית הקברות הישן רחוב קלאוזנר רעננה.
המשפחה

מוזיאון חיפה

רח' שבתאי לוי 26, חיפה, טל. 523255

אמנות חדשה - הקריקטורה הישראלית

אירועי השבוע 12.3.87-7.3.87

תערוכות

אמנות חדשה

מול הראי

הקריקטורה הישראלית עכשיו
תערוכת הקריקטורות הגדולה ביותר שנערכה בישראל, בהשתתפות זאב, דוש, לוריא, גבון, כץ, מטוסי, שטרן, גבע, שילה, הופמקלר, מייק, ניקסון, פרץ וחבריהם.

מוסיקה ואתנולוגיה
מגזרות נייר בעולם.
כשלוש מאות מגזרות מעשר מדינות
בתערוכה הגדולה ביותר מסוגה שנערכה בישראל

תערוכה חדשה

אמנות עתיקה
מטבעות עכו בעת העתיקה.
פתיחה שבת 7.3.87 בשעה 11.30 לפנה"צ
הכניסה לפתיחת התערוכה לבעלי הזמנות בלבד ולחברי אגודת ידידי המוזיאון עם תעודת חבר.
שעות ביקור א'-ה' 13.00-10.00, שבת 14.00-10.00
ג' ה' ושבת גם 21.00-18.00

מוזיאון טיקוטין לאמנות יפנית
(שדרות הנשיא 89)
רגעים ביפן - תערוכת צילומים של טל גליק
שעות ביקור. א'-ה' 17.00-10.00
שבת 14.00-10.00.

המוזיאון הימי הלאומי (דרך אלנבי 198)
ציורי אוניות עתיקות משל האמן בן דיליו
שעות ביקור. א'-ה' 16.00-10.00
שבת 13.00-10.00

מוסיקה
רסיטל למוסיקה קאמרית בביצוע יערה ויין - חליל צד, נאוה נוית - פסנתר.
מוצ"ש 7.3.87 בשעה 20.30

שעת סיפור לילדים ולהורים
"אגדות מחייכות לכבוד פורים" מספרת חוה חביב, יום חמישי 12.3.87 בשעה 17.00

הרצאה
הנגב בפרהיסטוריה - תמורות אקלים ויישוב ע"י ד"ר יצחק גלעד, יום שלישי 10.3.87 בשעה 20.30

הכניסה לתערוכות ולאירועים במוזיאון חיפה בכל ימות השבוע בתשלום, כרטיסי כניסה לשבת בבוקר ניתן לרכוש בימי חול בלבד בקופות המוזיאון הנ"ל בשעות הביקור ובקופת מוזיאון חיפה גם ביום ו' בין השעות 08.00-14.00 כמו כן בקופות הכרטיסים "קסטל", "יהודה" ת"א, "בימותי" י-ם "ערבי" חיפה.
לחברי אגודת ידידי המוזיאון הכניסה חופשית עם הצגת תעודת חבר

The Light Opera Group of the Negev presents

Princess Ida
by Gilbert and Sullivan

Operetta in 3 acts – in English, fully staged, with orchestra

Kfar Menahem, Beit Habanim, Mar. 17.
Jerusalem, Jerusalem Theatre, Mar. 19*.
Tel Aviv, Beit Hahayal, Mar. 23.
Kfar Saba, Hechal Hatarbut, Mar. 26.
Haifa, Auditorium, Apr. 2.
Beersheba, Keren, Apr. 6.

TICKETS: Kfar Menahem – Yoav Regional Council, 055-83501. Jerusalem – Jerusalem Theatre, 02-667167. Tel Aviv – Hadran, 90 Ibn Gabirol, 03-248787. Castel, 153 Ibn Gabirol, 03-447678. Groups: 03-223167. Kfar Saba – Hechal Hatarbut, 052-28617, Sun.-Thur. 4-8 p.m. Fri. 11 a.m.-3 p.m. Haifa – AACI, 04-387140. Beersheba – Mini Book Shop, Hadassah Passage, 057-79396. Sheila Warshavsky, 057-690437, after 5 p.m. Discounts for groups.

* Dedicated to the memory of Yohanan Boehm.

פנחס פוסטל - ליליאן שרן - משה יוסף מציגים:
ארועי אביב 1987
בברכת העיר ת"א-יפו

בחסות:
ראש עיריית ירושלים מר טדי קולק
ראש עיריית ת"א-יפו מר שלמה להט
ראש עיריית חיפה מר אריה גוראל

בלט בית האופרה של וינה

70 משתתפים — 5 טון ציוד

BALLETT DER WIENER STAATSOPER

תכנית א': תמונות ויאויות (י. שטראוס), מתולות וינאיות, שיר ערש (קיליאן-ברם)
תכנית ב': יצירות ירי קיליאן (מוסיקה יאנצ'ק, היידן, ברם)

תל-אביב "היכל התרבות"	חיפה "אודיטוריום"	ירושלים "תיאטרון שרובר"
יום ג' 10.3 ב-20.30 – תכנית א'; יום ד' 11.3 ב-16.30 תכנית א', ב-21.00 תכנית ב'; כרטיסי "יהודה" 248844 אבן-גבירול 90, "קסטל" 444725 אבן-גבירול 153 ת"א, "חשוקה" 494786 סוקולוב 56 רמת-השרון; כרטיסים באשראי: בטל' 221792, 239258	יום ה' 12.3 ב-21.00 תכנית א'; הפצת כרטיסים ראשית: "ערבי" 04-384777, מרכז הכרמל ובמשרדים	מוצ"ש 14.3 ב-20.30 תכנית א'; יום א' 15.3 ב-14.00 – תכנית א', ב-21.00 – תכנית ב'; הפצת כרטיסים ראשית: "ביטוח" 02-221624, שמאי 8, ובכל משרדי הכרטיסים

AUSTRIAN AIRLINES — הזמנות בטלפון – ועם ידידים הסליחה.

רמת השרון
כוכב – נשיקת אשת העכביש שישי 21.30, 23.45, הפירטים שבת 11.00 בבקר, ד"ר סטרינג'לאב שבת 13.15, 15.15, איך לשנוא תמורים מוצ"ש 19.00, נשיקת אשת העכביש מוצ"ש 21.30

רחובות
בית העם – צוחק מי שצוחק אחרון מוצ"ש 7.15, 9.15
הדר – הבבל הבוהמי מוצ"ש 7.15, 9.15
חן – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.15, 9.15

נס ציונה
מופת – סוזיה האדומה מוצ"ש 7.00, 9.15

דני פלס · אושר שניר · סטבו סולומון מציגים:
מוסיקה באוזן צוהקת כל המוסיקה הקלסית - בערב אחד
(ללא הקטעים המשעממים)

THE CAMBRIDGE BUSKERS

מייקל קופלי אשף החלילים **דייויד אינגרם** אשף האקורדיון

בתוכנית: 9 הסימפוניות של בטהובן, 1812 לצ'ייקובסקי, "הבלרו" [illegible] לשוברט ובן לוהטי באך, מוצרט, ויוולדי, ברהמס ועוד...

The Dallas Morning News	משעשע ערב שכולו מלא הנאה
Record World	מוסיקה סוחפת ביצוע מבריק...
The New Yorker	יוצא מן הכלל... ראוי לציון...
The Stage	IRRESISTIBLE
San Francisco Examiner	מוסיקאים מדהימים.

תל-אביב "צוותא" היום יום ו' 6.3 ב-15.00, כרטיסים "יהודה" 248787 "קסטל" 444725 ובמשרדים ובקופת "צוותא" טל. 250156/7; פסטיבל "היכל התרבות" הערב יום ו' 6.3 ב-22.00

חיפה "בית רוטשילד" מחר מוצ"ש 7.3 ב-21.00; כפר-סבא "היכל התרבות" יום א' 8.3 ב-20.30 טל. הקופה 052-28617; תל-אביב "צוותא" יום ב' 9.3 ב-21.00, כרטיסים "יהודה" 248787 "קסטל" 444725 ובמשרדים.

טלית הפקות ע. קלין מציגים ארגונית-אורון מפיקים:
תיאטרון האופרטה הממלכתי ההונגרי מציג:
THE NATIONAL HUNGARIAN OPERETTA THEATER PRESENTS

הרוזנת מריצה

Grafin MARIZA
...ית: קלמן אימרה

ביצוע קונצרטנטי מבוים עם תלבושות - בשפה הגרמנית

המשתתפים: - הרוזנת מריצה - מרתה טאטייל - ליזה - הדוכס - פופולסקי - סיבלדי מאריה - יאנקוביץ' יולי - אסטואלי מאריקה - הידואגי מיקלוס - האריק לאסלו

תזמורת סימפונית 30 נגנים
להקת רקדנים מבית תיאטרון האופרטה
בליווי מקהלה קאמרית
בהדרכת יובל בן-עוזר

תיאטרון ירושלים	תל-אביב	גבעת-חיים / יגור
"הנרי קראון" יום ג' 31.3 ב-8.30; כרטיסי קלעים 221624, בימות 240896 ובקופה טל. 690293	"היכל התרבות" יום ד' 1.4 ב-8.00; כרטיסי "דוקטן" 248824, "יהודה" 248787, "קסטל" 444725, "לאך" 247373, "חשוקה" 494786, "לאך הערבי" 052-22816, לקבוצות: "יהודה-קסטל" 223167 וביתר המשרדים בעיר	"בית-שרית" מוצ"ש 4.4 ב-9.00, כרטיסי מופע 053-30535 ובקופה 06-368489; יגור "יד-למגינים" יום א' 5.4 ב-8.30, כרטיסי קופת חיפה 662244, מופע 710106 בתחנת שרותי דוד

בית ליסין

"בעל שיגעתי בסוד" בכיכוב אילן אלדיד עם: אילן דר, דיקה דורון, רחל תפלר. הערב 6.3 באולם התיאטרון הקאמרי ב-22.00 – הצגות ראשונות

יהונתן גפן "על המכיס" ועם אלון אולארצ'יק הערב 6.3 ב-21.00

רוביזון קרוזו עם יוסי פלק ורבקה מיכאלי הערב 6.3 ב-22.00 (מתמונה באנגלית בתרגום)

טלית שמבראי – משחקת עם שירים וסיפורים – לילדים מחר שבת 7.3 ב-11.00

אני וקישקשתא הכי בעולם – לילדים מחר שבת 7.3 ב-11.30

פורים הערב 7.3, א' 8.3 ב-20.30 וכניסת מאוחרים רק בהפסקה)

אשר צרפתי ב"סונטת קרויצר" עפ"י לב טולסטוי מחר 7.3 ב-21.00

פרוקי הבאזו – אבי אדריאן והכרים א' 8.3 ב-21.45

עלילות-מכס, סוגיסי ובלת, מורדוך הערבי רבישק, הטנוס בהשתתפות עם ת' חיסקין ב-8.3, ב' 10.3 ב-20.30 (הצגות ראשונות)

פסטיבל סרטי וודי אלן "זהרון שלי" עם אנני היום ב-14.30, ג' 10.3 ב-23.15
"מלחמה ואהבה" הערב 6.3 ב-23.30
"שחק אותה סם" מחר 7.3 ב-23.15
"בננות" 8.3 ב-23.15

רח' ויצמן 34 ת"א טל. הקופה 216653, 03-257966 — ישראכרט אלא מה.

לאחר הצלחת המופע זוגות-זוגות מופע חדש עם תכנית חדשה!!!
בידור · בינגו · אופנה · ראיונות · סרט · פרסים והכל בכרטיס אחד! למבוגרים בלבד
(ערב רטוב)

זוגות זוגות מס' 2

★ לצחוק עד דמעות עם דני ליאונוב
★ 3 משחקי בינגו נושאי פרסים (כלול במחיר הכרטיס)
★ שעשועי לילה לזוגות
★ תצוגת לבני נשים סקסיים
★ ראיונות פיקנטיים
★ מופע מיוחד - אלי הנה, מר ישראל - בתצוגת שרירים !!!

מרילין במופע ארוטי

★ תחרות החזה הסקסי והנשיקה הלוהטת
★ תצוגת אופנה עם דוגמניות צמרת
★ סרט ★★★ "המכורים לתאווה"
★ הגרלות: טיסה ללונדון, סוף שבוע זוגי במלון מנדרין.

אניטה פללי - מרת שרירים

מופע חדש משגע מברזיל "סמבה ברזיל 87"

חולון "ארמון" הערב יום ו' 6.3 ב-10.15 — כרטיסים "ביחד" 885885, "יהודה" 846239, בת"א "יהודה", "קסטל", "לאך", "דוקטור"; לחיילים 50% הנחה בקופה טל. 842431

צבע הכסף: סרטו החדש של מרטין סקורסיזה.
בכיכובם של פול ניומן וטום קרוז.
צבע הכסף – הסרט המועמד השנה ל-4 פרסי אוסקר!
צבע הכסף בבכורה ארצית רב-חן ת"א.
רב-גת חיפה אואזיס ר"ג אורגיל י"ם.

בתי קולנוע

תל-אביב
אורלי – סגור לרגל שיפוצים פרט הפתיחה: ילדים חורגים לאלוהים
סיון – הבעיה השלישית שלי שישי 10.00, 12.00, גבעת וחורשים שבת 13.00, גיבור מקומי שבת 15.00, ויקטור ויקטוריה שבת 17.00, הבעיה השלישית שלי מוצ"ש 19.30, 21.40, סודי ביותר מוצ"ש 24.00
אסתר – הזבוב שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
בית לסין – הזמן שלי עם אנני שישי 14.30, מלחמה ואהבה שישי 23.30, שחק אותה סאם מוצ"ש 23.15
בן-יהודה – ניפגש בחוץ שישי 10.00, 12.00, שבת 11.00 בבקר, מוצ"ש 6.30, 8.15, 10.00, 11.45
גורדון – סיגליות הן כחולות מוצ"ש 7.15, 9.30
גת – ג'ק פלאש המקפץ שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
דקל – קרוקודיל דנדי שישי 10.00 בלילה, מוצ"ש 7.15, 9.30
דיזינגוף 1 – המשימה שישי 10.00 בבקר, שישי 1.30 בצהרים, שישי 10.00 בלילה, מוצ"ש 7.15, 9.40
דיזינגוף 2 – שיחות מלכלכות שישי 11.00 בבקר, שישי 1.30 בצהרים, שישי 10.00 בלילה, מוצ"ש 7.15, 9.40
דיזינגוף 3 – מונה ליזה שישי 10.00 בלילה, מוצ"ש 7.15, 9.40
דרייב אין – נעולים במלכודת שישי 10.00, סקס שישי 12.15, נעולים במלכודת מוצ"ש 7.15, 9.30, סקס מוצ"ש 12.00
הוד – נעולים במלכודת שישי 9.45, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
הקולנוע – בית ציוני אמריקה – קברט שישי 14.30, פינק-פלויד – החומה שישי 12 בלילה, ג'ינג'ר ופרד מוצ"ש 7.15, 9.30, ראסטי ג'יימס מוצ"ש 23.45
סינמה 1 – חנה ואחיותיה שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
סינמה 2 – בובה שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
סינמטק ישראלי – החייל האלמוני מוצ"ש 19.15, דיווה מוצ"ש 22.00
פאר – משחק מסוכן שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
פריז – יפהפית היום שישי 2.30, קבקבי העץ שישי 4.30, מציצים שישי 10.00, 12.00 בלילה, סדום שבת 11.00 בבקר, אלגרו נון טרופו שבת 1.00, לילות כביריה שבת 3.00, שר הטבעות שבת 5.00, קץ הדמים מוצ"ש 7.15, 9.30, גשם עגול מוצ"ש 23.30
תכלת – דקה לחצות מוצ"ש 7.00, 9.35
לב 1 – מפרץ מוסקיטו שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.40
לב 2 – קיץ שישי 10.00, מוצ"ש 7.40, 9.40
לב 3 – בחור בי שישי 10.00, מוצ"ש 7.40, 9.40
לב 4 – הקשר הטורקי שישי 10.00, מוצ"ש 7.40, 9.40
לימור – שודדי השחקים שבת 11.00 בבקר, להתחתן שנית שישי 10.00, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
רב-חן
חן 1 – צבע הכסף שישי 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.15, 9.45, מרי פופינס שבת 11.00 בבקר
חן 2 – ג'ושוע אתמול והיום שישי 9.50, 12.05, מוצ"ש 7.25, 9.45, שלגיה שבת 11.00 בבקר
חן 3 – מלקולם שישי 10.00, 12.05, מוצ"ש 7.30, 9.45, 20,000 מיל מתחת למים שבת 11.00 בבקר
חן 4 – קטיפה כחולה שישי 11.00 בבקר, 9.50, 12.15, מוצ"ש 7.15, 9.40, עליסה בארץ הפלאות שבת 11.00 בבקר
חן 5 – תפיסה נעימה שישי 11.00 בבקר, 9.50, 12.05, מוצ"ש 7.30, 9.40, אלדין שבת 11.00 בבקר
מרכז התחייה הישראלית – שתי אצבעות מצידון שישי 14.30, 24.00, מוצ"ש 14.00, 16.00
צפון – סגור לרגל שיפוצים פרט הפתיחה: שם הוורד
שחף – פלטון שישי 10.00, 12.40, מוצ"ש 7.00, 9.30
תמוז ד"א – סופרגראס שישי 10.00, 12.15, על כל הקופה שבת 13.00, ראובן ראובן שבת 15.00, זכרונות שבת 17.00, סופרגראס מוצ"ש 19.30, 21.40, אוכלים לוהטים מוצ"ש 24.00
תל אביב – האוצר מארץ האש שישי 9.45, 12.00, מוצ"ש 7.15, 9.30

ירושלים
אדיסון – האוצר מארץ האש מוצ"ש 7.15, 9.15
אורגיל – צבע הכסף מוצ"ש 7.00, 9.30
אור 1 – קרוקודיל דנדי מוצ"ש 7.00, 9.00
אור 3 – זאב אמריקאי בלונדון מוצ"ש 7.00, 9.00, [illegible] חצות 11.15
אור 4 – דמעות של שתיקה מוצ"ש 6.30, 9.00, מעריץ אלמוני מוצ"ש 23.15
אור 5 – המרגלת בעלת השער הארוך מוצ"ש 7.00, 9.00
אורנע – טיפול מיוחד מוצ"ש 7.00, 9.00
בית אגרון – מועדון ארוחת בוקר שישי 14.00, הטוב הרע והמכוער שישי 16.00, עובדת אורח מוצ"ש 18.00, מועדון ארוחת בוקר מוצ"ש 20.15, מ.א.ש מוצ"ש 22.00, בריאן כוכב עליון מוצ"ש 24.00
כפיר – פלטון מוצ"ש 7.15, 9.30
הבירה – הקשר הטורקי מוצ"ש 7.15, 9.15
מיטשל – הזבוב מוצ"ש 7.15, 9.15
תיאטרון ירושלים – הכוחות שישי 14.00, מוצ"ש 18.45, 21.15
סינמטק 1 – חלף עם הרוח שישי 14.00, אגדה מוצ"ש 17.30, [illegible] מוצ"ש 19.30, רומן לילי מוצ"ש 21.30
סינמטק 2 – איש הפרחים מוצ"ש 20.30
עדן – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.15, 9.15
רון – מפרץ מוסקיטו מוצ"ש 7.00, 9.15
סמדר – המכבסה היפהפיה שלי מוצ"ש 7.00, 9.15
מוזיאון ישראל – רכבת תחתית שישי 14.00, מוצ"ש 18.30, 21.00

רמת-גן גבעתיים
אואזיס – צבע הכסף שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.40
אורדע – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.15, 9.30
ארמון – כלבי הקש שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.40
הדר – האוצר מארץ האש שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
לילי – פלטון (המחלקה) שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
שביט – תפיסה נעימה מוצ"ש 7.15, 9.30
רב-גן
רב גן 1 – ג'ק פלאש המקפץ שישי 10.00, מוצ"ש 7.25, 9.45, תעתועי שחור הזקן שבת 11 בבקר
רב גן 2 – מכבסה יפהפיה שלי שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.40, [illegible] באהבה שבת 11.00 בבקר
רב גן 3 – כולם נפלו על הראש שישי 10.00, מוצ"ש 7.20, 9.40, בילבי שבת 11.00 בבקר
רב גן 4 – ג'ושוע אתמול והיום שישי 10.00, מוצ"ש 7.10, 9.40, רובינזון קרוזו שבת 11.00 בבקר

חולון
ארמון – ג'ינג'ר ופרד מוצ"ש 7.00, 9.15, פריץ החתול מוצ"ש 23.30
מגדל – כולם נפלו על הראש שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
סבוי – הנינג'ה האמריקאי 2 שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
ריגה – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.15, 9.30

כפר סבא
חן – חנה ואחיותיה מוצ"ש 7.00, 9.15
עמל – המקצוע לוחם מוצ"ש 7.00, 9.30

בת-ים
אודיון – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.15, 9.30
עצמאות – האוצר מארץ האש מוצ"ש 7.15, 9.30

חדרה והסביבה
אורה – פלאטון (מחלקה) שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.00
אורלי – ג'ק פלאש המקפץ שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15

אמפיתיאטרון – מסודה חמה מוצ"ש 7.00, 9.15
ארמון – הזבוב מוצ"ש 7.00, 9.15
חן – מלקולם מוצ"ש 7.00, 9.15
סינמטק – אלף ואחד שקרים על פיקסו שישי 14.00, שלגיה ושבעת הגמדים מוצ"ש 17.00, הפרחחים מוצ"ש 19.00, קריאת העורב מוצ"ש 21.30
עצמון 1 – ניפגש בחוץ שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
עצמון 2 – מפרץ מוסקיטו שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
רון – האוצר מארץ האש מוצ"ש 7.00, 9.15
קרן אור המחודש – אקרופאוק מוצ"ש 7.00, 9.15, פרנקנשטיין הצעיר מוצ"ש 12.00 בלילה
רב גת 1 – צבע הכסף שישי 10.00, מוצ"ש 6.45, 9.00
רב גת 2 – להתחתן שנית שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
שביט – מכבסה יפהפיה שלי מוצ"ש 7.00, 9.00
פאר – קרוקודיל דנדי שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15

הקריות (חיפה)
אורות – בחזרה לנעורים מוצ"ש 7.00, 9.15
בית העם – בובה שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
היכל – הנינג'ה האמריקאי 2 שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.15
זיגן – מונה ליזה מוצ"ש 7.00, 9.15
סביון – איש המצה מוצ"ש 7.00, 9.15
ספיר – חמושים ולא מסוכנים מוצ"ש 7.00, 9.15

הרצליה
דוד – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל – האוצר מארץ האש מוצ"ש 7.15, 9.30
מלון דניאל – בעקבות הברקמן מוצ"ש 7.15, 9.30
תפארת – קטיפה כחולה מוצ"ש 7.00, 9.30

פתח תקוה
היכל 1 – פלטון שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30
היכל 2 – האוצר מארץ האש שישי 10.00, מוצ"ש 7.15, 9.30
היכל 3 – חמים וטעים שישי 10.00, מוצ"ש 7.00, 9.30

קרית אונו
מרכז קהילתי – משפט השדים שישי 10.00, הדורסים שבת 11.00

טבריה
יד שטרית – אהבה בשחקים מוצ"ש 7.00, 9.15

חדרה
חדרה – הנינג'ה האמריקאי 2 מוצ"ש 7.00, 9.15
חוף – חזרה לנעורים מוצ"ש 7.00, 9.15

נתניה
סטודיו – בעקבות הברקמן מוצ"ש 7.00, 9.15
שרון – ניפגש בחוץ מוצ"ש 7.00, 9.15

תיאטרוני ישראל

תיאטרון הבימה: מחר מוצ"ש: מירלה אפרת 18.30, 21.30; בוטנים: 20.30
התיאטרון הקאמרי: [illegible] ו' 6.3 [illegible] מוצ"ש 7.3; מיכאל קולהאס בקאמרי מוצ"ש 7.3; קדיש 8 בצוותא מוצ"ש 7.3; אני לא רפפורט: בת"א חיפה
תיאטרון העירוני חיפה: אני לא רפפורט – בת"א חיפה (03); מנוחה להצגה – ת. חיפה (ש'); המסע של אבא [illegible]; [illegible] אשקלון מוצ"ש

כנסית הדורמיציון

הר-ציון, ירושלים טל. 719927

12.3.1978, 20.30

יום הולדת לבאך

עם **מקהלת קתדרלת כריסטיאנסנד,** נורווגיה
ועם התזמורת הקאמרית הקיבוצית
מנצח: **ביראן סלוגדל**
עם סולנים
מיצירות **באך וסלוגדל**

כרטיסים בקופת הכניסה
ובסוכנות "בימות", רח' שמאי 8, ירושלים
בחסות ה.מ. שגריר נורווגיה בישראל, מר טורלייף אנדה

תיאטרון · בידור · מוסיקה

יהורם גאון
הופעה אחת בלבד!
תל-אביב "היכל התרבות" יום ה' 19.3
כרטיסי "יהודה" 248787, "קסטל" 444725 ובמשרדים
ירושלים "לה"אר" בכר' 14.3 כרטיסי קלעים 02-223746
בידור ובמה: 459957

רוני ידידיה השירה עוברת
מעוז חיים הערב 6.3
תל-אביב "צוותא"
מחר מוצ"ש 7.3 ב-10.30
כרטיסים ב-10 ש"ח יהודה, קסטל
הזמנת הופעות: 231329, 450819
המשרד: צוותא ת"א 250156

פורים
תל-אביב
"היכל התרבות"
יום א' 15.3 ב-8.45, 14.15, 17.00
יום ב' 16.3 ב-11.30, 17.00, 19.15
הפצת כרטיסי ראשית: "לאך" דיזנגוף 101 טל. 231189
הנחה למוסדות ולקבוצות בטל' 230898, ברעננה: "לאך הערבי" טל' 052-22816 וביתר המשרדים.
בוא מפיקים: 231070

פלאטון
(המחלקה) PLATOON

"יותר נכון מ'אפוקליפסה עכשיו'. זה יותר מסרט"
מועמד ל-8 פרסי אוסקר
גלובוס זהב 1987 לסרט הטוב של השנה
עם: טום ברנג'ר, צ'ארלי שין, ויליאם דאפו [illegible]
"חובה ללכת ולצפות"
בכורה ארצית

תל-אביב "שחף"	חיפה "אורה"
ליל ששי: 9.40, 12; מוצ"ש: 7, 9.30; חול: 4.15, 7, 9.30	גם ליל ששי: 10

ירושלים	רמת גן "לילי"	פתח-תקוה
"כפיר"	גם ליל ששי: 10; וגם יומיות: 4.30	"היכל" גם ליל ששי: 10

הפצה: שבעה כוכבים

בית ברל
קולנוע ותיאטרון

מופעים בחודש מרץ 1987:

הערב ו' 6.3 ב-10.00	
חנוך רוזן	"אל תמצאו אותי במילה"
יום ו' 13.3 ב-10.00	
יהונתן גפן	"על המכיס" ועם אלון אולארצ'יק
שבת 14.3 ב-4.30	קישקשתא – לילדים
מוצ"ש 14.3 ב-9.00	קיץ אחרון
יום ו' 20.3 ב-10.00	"אני אשתגע" מתי כספי והחברים
יום ו' 27.3 ב-10.00	
חנן פתוח	עם יונה אליאן וששון גבאי
שבת 28.3 ב-11.30 לפנה"צ	פילפילון ומיץ פטל – לילדים
מוצ"ש 28.3 ב-9.00	מושי גלעדי "שלכם בלבד"

כרטיסי במשרדים ובקופה טל. 052-454102 כפר-סבא

נתן גלבוע, דפי שחר, ז'ק יעקב, גאים להציג:

הבלט הקלאסי היצוגי של רומניה

אגם הברבורים
SWAN LAKE
כוריאוגרפיה אולג דאנובסקי
50 רקדנים

..."שונה בארץ – בלט מלא עם תפאורה ומאות תלבושות באחד הביצועים הטובים בעולם"

תל-אביב "היכל התרבות"	גבעת-חיים "בית-שרית"	תיאטרון ירושלים
2 הצגות גאלה: יום א' 29.3 ב-8.30, יום ב' 30.3 ב-8.30; כרטיסי "יגור" אלנבי 91 טל. 293838, "יהודה" 248787 ובמשרדים. כרטיסים הנחה לקבוצות: "יגור" טל. 295156 ו"יהודה" 223167	מוצ"ש 28.3 ב-8.30, כרטיסי מופע 053-30335 ובקופה; כפר-סבא "היכל התרבות" יום ד' 1.4 ב-8.30, כרטיסים בקופה 052-28617	יום ה' 2.4 ב-8.30; כרטיסי קלעים ובקופה; קבוץ יגור מוצ"ש 4.4 ב-8.30; כרטיסי ק. חיפה 662244 ובמשרדים; איילת-השחר יום א' 5.4 ב-8.30; קבוץ יפעת יום ב' 6.4 ב-8.30; כרטיסים במשרדים ובקופות

עיריית תל-אביב-יפו
החברה למוסדות חינוך ותרבות בת"א

הקאמרי — המחזמר הנודע

המלך ואני

עפ"י הספר "אנה ומלך סיאם" מאת מרגרט לנדון
98 משתתפים, זמרים, רקדנים ותזמורת

מוסיקה: ריצ'רד רודג'רס
תמליל: אוסקר המרשטיין
נוסח עברי: דן אלמגור

במאי: יוסי אלפי
תפאורה: אריק סמית
ניהול מוסיקלי: משה בלכרוביץ

כוריאוגרפיה: ג'רום רובינס
ביצוע הכוריאוגרפיה: אברהם צורי
תאורה: אבי צברי

משתתפים:
רבקה רז, יוסי גרבר, אורי לוי, דפנה ארמוני,
נתן כוגן, גבי שושן, סימה עמיאל, יהויכין פרידלנדר, ישראל טריישטמן, דוד שמול, סדנאות תיאטרון שכונת התקווה, סדנת להקת "ענבל".

30-4 באפריל בלבד (חופשת הפסח),
הצגות ערב ואחה"צ.
בבית דני - אודיטוריום דוהל
הצגות הערב מתחילות בשעה 20.00
הצגות אחה"צ מתחילות בשעה 16.30

הפצה ראשית "לאן", דיזנגוף 101, טל. 231189, 230898 "לאן הערבי", אחוזה 110, טל. 052-22816
הנחה ב"לאן" לועדי עובדים ולמחזיקי כרטיס "יוזה"
כרטיסים ניתן להשיג גם בקופת התיאטרון הקאמרי טל. 233335.

صكذا من الاصل

רייגן: שגיתי בפרשת הנשק לאיראן

בנאום לאומה ששודר בטלוויזיה הודה הנשיא כי לא הפעיל כהלכה את עוזריו במועצה לביטחון לאומי • "אני נושא בכל האחריות" • הדמוקרטים מברכים אך דורשים מעשים

וואשינגטון (עו"ד וע"צ). הנשיא רייגן, המאבק עתה לשקם את מעמדו הפוליטי בעקבות שערוריית אספקת הנשק לאיראן, נשא ביום ד' בלילה נאום לאומה ובו הודה, כי הפרשה האיראנית נהפכה ל"עסקת נשק תמורת בני ערובה". וכי זה היה משגה.

הנשיא הוסיף כי גם לא הפעיל כהלכה את עוזריו במועצה לביטחון לאומי, ואפשר שהללו העבירו רווחים מעיסקת הנשק האיראנית למורדי ניקרגואה, ה"קונטראס".

זו ההודאה המפורשת ביותר של נשיא אמריקאי בשגיאות מאז נאומו של הנשיא ג'ון קנדי בשנת 1962, שבו הודה כי ארה"ב טעתה כי שתמכה בפלישת־הנפל למפרץ החזירים בקובה.

אנשי האופוזיציה הדמוקרטית, וגם חברי מפלגתו הרפובליקאית של הנשיא, קידמו בברכה את נאומו של רייגן. אולם הדמוקרטים אמרו, כי הבטחתו של הנשיא לתקן את שגיאותיו חייבת להתגבש במעשים.

תשובה ראשונה

נאומו של רייגן, אשר שודר בטלוויזיה לכל רחבי ארה"ב, היווה את תשובתו הייחודית הראשונה לדו"ח "ועדת טאואר" אשר פורסם בשבוע שעבר.

דו"ח טאואר מתח ביקורת על הנשיא רייגן, משום שלא התמצא במתרחש ולא ידע על מעשיהם של הכפופים לו, שחלקם היו מעשים חריגים.

שינוי חד

הודעתו של רייגן בשגיאות מהווה שינוי חד בהשוואה להצהרותיו הקודמות. כאשר חשף כתב־עת לבנוני בראשית נובמבר את פרשת מכירות הנשק האמריקאי לאיראן, אמר רייגן, כי הסיפור "משולל כל יסוד".

אולם כמה ימים אחרי כן אישר הנשיא, כי סמך את ידיו על מכירות הנשק כדי לכונן קשרים טובים עם המנהיגים האיראניים העתידיים.

האשמות כוזבות

עם זאת הכחיש את הידיעות, כי המטרה האמיתית היתה לגייס את תמיכתה של איראן לשם השגת שחרור בני הערובה האמריקאים בלבנון. "ההאשמות הללו כוזבות לחלוטין", אמר רייגן אז. הוא טען בנובמבר, כי שחרור בני הערובה היה רק מעין "תוצר לוואי" של המאמצים לשפר את יחסי ארה"ב־איראן.

אין תירוצים

בנאומו הנוכחי אמר רייגן: "מה שהתחיל כנסיון לפתוח פתח אסטרטגי לאיראן, התגוון בשלב הביצוע לעיסקת נשק תמורת בני ערובה. דבר זה נוגד את כל־עקרונותי, את מדיניות הממשל ואת האסטרטגיה המקורית שדגלנו בה. יש סיבות מדוע הדבר קרה, אבל אין תירוצים. זו היתה שגיאה".

ועדת טאואר צדקה

להלן התייחס רייגן למסקנות ועדת טאואר, ועדת חקירה נשיאותית שמינה כדי לחקור את הפרשה האיראנית. הוא ציין בנאומו, כי הוועדה צדקה במסקנתה, שדאגתו האישית לגורל בני הערובה סייעה להפוך את הפרשה לעיסקה של "נשק תמורת בני ערובה".

רייגן אמר להלן, כי הוא התחיל כבר לתקן את הליקויים בניהול צוות המועצה לביטחון לאומי. הוא ציין, כי בנושא זה קיבל את המלצותיה של ועדת טאואר, ואף הרחיק לכת מעבר להמלצות הללו, כדי להבטיח "עשיית סדר בבית". הוא ציין כי הוציא הנחיה האוסרת על צוות המועצה לביטחון לאומי לבצע על דעת עצמו מבצעים חשאיים.

הנשיא הדגיש כי היועץ החדש לביטחון לאומי, פרנק קארלוצ'י, משקם עתה את צוות המועצה, תוך הקפדה על "משמעת ניהול נאותה".

"כל האחריות עלי"

רייגן אמר להלן, כי הוא נוטל על עצמו את מלוא האחריות לפעולותיו שלו ושל אנשי הממשל שלו. "עם כל כעסי על פעולות שנעשו בלא ידיעתי, עדיין אני אחראי לפעולות הללו. ככל שאהיה מאוכזב מאנשים מסויימים אשר שירתו אותי, עדיין אני האיש החייב לשאת באחריות לפני העם האמריקאי להתנהגות הזו".

תגיעו לגילי

רייגן, שהוא כיום בן 76, הנשיא הזקן ביותר בתולדות ארה"ב, סיים את נאומו בנימה אישית באומרו "יודעים אתם, כאשר תגיעו לגילי, תספיקו בוודאי לעשות שפע של שגיאות, אם חייתם את חייכם כהלכה. לפיכך יש צורך ללמוד. יש לראות את הדברים בפרספקטיווה נכונה. יש לצעוד קדימה".

הזוג רייגן — 35 שנות נישואים

35 שנות נישואים חגגו שלשום הנשיא רייגן ורעייתו ננסי, הנראים כאן משלבים זרועותיהם במשרד הסגלגל בבית הלבן. (תצלום איפי)

קרבות עזים בצפון־מזרח עיראק בחזית חדשה שיזמו כוחות איראן

עיראק: זו מלחמת הסחה; מטרתה העיקרית של איראן — לכבוש את בצרה בדרום

בגדאד (עו"ד וע"צ). עיראק הודיעה אתמול, כי כוחותיה הדפו מתקפה חדשה של האיראנים ליד עיר הנמל האסטרטגית בצרה, וכקרבות עקובים מדם נהרגו או נפצעו 15 אלף מאנשי המשמרות המהפכניים האיראניים.

בהודעה מטעם הפיקוד העליון של צבא עיראק, נאמר כי ארבע דיוויזיות של המשמרות המהפכניים תקפו את העמדות העיראקיות ממזרח לבצרה, בחזית הדרומית של מלחמת המפרץ. אולם התוקפים מוגרו בליל עד שעות הצהרים אתמול.

קודם לכן הודיעו האיראנים כי כוחותיהם פתחו בהתקפות חדשות בקרבת בצרה ביום ד' בלילה, וכי בקרבות ליד "אגם הדגים", כ־10 ק"מ ממזרח לעיר, נהרגו או נפצעו 1,200 עיראקים.

כמו כן נמסר בהודעה האיראנית כי קרבות עזים ניטשו בלילה גם בחזית החדשה שנפתחה בצפון־מזרח עיראק. האיראנים כינו את המתקפה שלהם באזור זה "כרבלא 7", ואילו המתקפה ליד בצרה כונתה "כרבלא 5".

עיראק הגיבה אתמול בראשונה גם על הודעת האיראנים בעניין החזית בצפון־מזרח. בהודעה העיראקית נאמר, כי קרבות עזים נמשכים בסביבת הפסגה האסטרטגית של הר קרדאמננד, הנשקפת אל ציר חאג'־עומראן ראוואנדוז, בקרבת הגבול האיראני.

דובר צבאי עיראקי אמר, כי האיראנים פתחו במתקפה בצפון במטרה למשוך את הכוחות העיראקיים לאזור הזה, כדי שירפו מלחצם בדרום.

"עיראק יודעת היטב כי מטרתה העיקרית של איראן היא לכבוש את בצרה בדרום. וזוהי הסיבה שעיראק הדפה את המתקפה הזאת בבצרה כה החלטית ותקיפה", אמר הדובר הצבאי העיראקי.

האיראנים טוענים גם הם, כי התקפות־נגד של הכוחות העיראקיים בצפון נהדפו בידי כוחותיהם.

בריה"מ: יש סיכוי להסכם לסלק הטילים לטווח בינוני מאירופה

"ניו־יורק טיימס": בז'נבה הסכימה בריה"מ עקרונית לביקורות לוודא שמירה על ההסכם • מוכנה להסכים גם לסעיפים הנוגעים ל־600 טילים לטווח קצר יותר

(עו"ד וע"צ). דובר משרד החוץ הסובייטי, גנאדי גראסימוב, הביע אתמול אופטימיות זהירה לגבי הסיכויים להשיג בהקדם הסכם בין מעצמות העל בדבר סילוק הטילים הגרעיניים לטווח בינוני מיבשת אירופה.

גראסימוב אמר לכתבים, כי מוסקוה מציינת בקורת רוח שכמעט כל המדינות ענו בחיוב להצעה שהעלתה בסוף השבוע בדבר הפרדת הנושא של הטילים לטווח בינוני, משאר בעיות פירוק הנשק, מתוך תקווה להגיע במהירות להסכם.

כזכור הציעו הסובייטים לסלק את הטילים לטווח בינוני מאירופה, בלי להתנות את הדבר בהגבלות על תוכנית "מלחמת הכוכבים".

עקב זאת הגישו הסובייטים הצעה מפורטת לוועדת פירוק החימוש בז'נבה, ובתגובה על כך הגישו גם האמריקאים תוכנית משלהם, הדומה בקוים כלליים להצעה הסובייטית.

ביקורת אל־אתר

"ניו־יורק טיימס" מסר אתמול כי הנציגים הסובייטיים בשיחות ז'נבה הסכימו גם לעיקרון של עריכת ביקורת על־אתר, כדי לוודא שהסכם הגבלת החימוש אכן נשמר. עד כה נתקל המשא ומתן בקשיים בגלל המחלוקת סביב שאלת הביקורת.

גם לטווח קצר יותר

העיתון מוסר בשם דיפלומטים בז'נבה המקורבים לשיחות, כי הנציגים הסובייטיים הביעו נכונות להסכים גם לסעיפי הטיוטה הנוגעים ל־600 טילים בעלי טווח קצר יותר.

נציגי ארה"ב בשיחות ז'נבה תדרכו אתמול את בעלות בריתה של ארה"ב בנאט"ו על השיחות עם הסובייטיים בעניין סילוק הטילים לטווח בינוני מאירופה.

תקווה אמריקאית

הנציג האמריקאי הראשי בשיחות, מקס קמפלמן, אמר לכתבים לפני כינוסו למטה נאט"ו בבריסל, כי טיוטת הצעה שהוצגה לסובייטים בז'נבה היא פרי עבודה של חודשים רבים.

"אני מקווה ומצפה שהדבר יניע את המשא ומתן קדימה", אמר קמפלמן.

4 מדינות

שאלת הטילים לטווח בינוני נוגעת במישרין לארבע מדינות מערב אירופיות — בריטניה, מערב גרמניה, בלגיה ואיטליה. בתחומי המדינות הללו מוצבים 316 טילי שיוט וטילים מסוג פרשינג־2 בהתאם להחלטה שהתקבלה בנאט"ו ב־1979.

נשק כימי

בתוך כך נמסר מז'נבה, כי בריה"מ הציעה ויתורים חדשים, גם בעניין הנשק הכימי, בוועידת 40 המדינות לפירוק החימוש המתקיימת בז'נבה.

הנציג הסובייטי הראשי בוועידה זו אמר, כי הכוונה היא לחתום על אמנה אשר על פיה יושמדו כל כלי הנשק הכימיים וכל אמצעי הייצור שלהם בכל המדינות שיש להן כלי נשק כאלה, לרבות ארה"ב ובריה"מ.

בריה"מ: אין תוכנית להתיר הפצת ספרי סולז'ניצין

מוסקווה (ע"ר). הידיעה כי שלטונות בריה"מ יתירו בקרוב להוציא לאור בתחומי ארצם את ספרו של הסופר הרוסי הגולה אלכסנדר סולז'ניצין "חוג הסרטן" הוכחשה שלשום ע"י דובר משרד החוץ הסובייטי, גנאדי גראסימוב.

הידיעה בעניין זה פורסמה לא מכבר בעיתון רבי תפוצה מפי העורך הראשי של העיתון הספרותי הסובייטי נובי מיר. לדברי העיתון הזה אמר העורך הסובייטי, כי "חוג הסרטן" ייצא בקרוב לאור בבריה"מ, ויש גם תוכניות ארוכות־טווח להוצאת ספרו של סולז'ניצין "ארכיפלג גולאג".

במסגרת צעדי הביטחון בצרפת:

נעצרו 7 שיעים שזממו לפגוע בפאריס במטרות ישראליות ואמריקאיות

חברי ארגון טרור שיעי־קיצוני בחסות איראן שמרכזו בלבנון • ברשותם היו חומרי נפץ, אקדחים ותת־מקלעים

מאת יואב מוקד
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל"הארץ"). שרותי הביטחון הצרפתיים עצרו ביממה האחרונה באזור פאריס ארבע נשים ושלושה גברים שתוארו כ"מוסלמים קיצוניים", וברשותם נחשפו אקדחים, תת־מקלע ושש "חבילות נפץ" שהיו אמורות לשמש למעשי חבלה.

על פי השערות החוקרים, נראה שהעצורים התכוונו, בין היתר, להתנכל למטרות ישראליות, יהודיות ואמריקאיות במרחב פאריס.

ארגון טרור שיעי

העצורים תוארו בידי החוקרים הצרפתיים כפעילים של ארגון טרור שיעי־קיצוני, הנתון להשפעה איראנית, ומרכזו — כפי הנראה — בלבנון.

על פי אחת הידיעות, שלא זכתה לאישור רשמי, מדובר בחברי ארגון "עתאורי". חמישה מהעצורים הם בעלי נתינות לבנונית ושניים — אזרחי צרפת.

בדירה במערב פאריס, ששימשה את העצורים, ובה נחשפו כלי הנשק וכ־16 קילוגראם חומרי נפץ, התגלו גם דרכונים לבנוניים מזוייפים.

נקם טרוריסטי

המעצרים בוצעו במסגרת הדריכות הבטחונית המיוחדת, על רקע החששות הצרפתיים מפני "נקם טרוריסטי" על הרשעתו של הטרוריסט ג'ורג' איבראהים עבדאללה בשבוע שעבר בפאריס.

בית המשפט הצרפתי גזר על עבדאללה (ששימש כראש הרשת האירופית של ארגון הטרור "גדודי המהפכה הלבנוניים") מאסר עולם, לאחר שנמצא אשם במעורבות ברצח הדיפלומט הישראלי יעקב בר־סימנטוב, והנספח האמריקאי צ'ארלס ריי.

השופטים הצרפתיים גם קבעו כי היה מעורב בתכנון התנקשות בחייו של דיפלומט נוסף, האמריקאי רוברט הום.

עורך את העמוד: משה ריינפלד

ממתקים לנסיכים

ארבעה מילדיו של חוסיין מלך ירדן עם אביהם בחנות הממתקים דמל בווינה. המלך עצמו הלך עם ילדיו לחנות ידועה זו. (הנסיכים הנוה האשים — באמצע התמונה. הנסיכה איימאן משמאל והנסיכה ראיה מימין). (תצלום איפי)

מודעה בעיתון אמריקאי: דרושים טייסי קרב לחיל האוויר הסעודי

מאת בני לבראו
סופר "הארץ" בקליפורניה

לוס אנג'לס (מיוחד ל"הארץ"). חיל האוויר הסעודי עדיין זקוק לטייסי קרב, ואנשי תחזוקה מיומנים.

במודעות שפורסמה בהבלטה בעיתון "דיילי [illegible] ניוז" של קליפורניה, ביקשה חברת המטוסים ליר־סיגלר לשכור את שרותיהם של טייסי קרב מנוסים למטוסי אף־5 ואף־15 לעבודה בערב הסעודית.

חיל האוויר של ממלכת הנפט זקוק, על פי המודעות, גם לטכנאי תחזוקה לטילי "ספארו" ו"סיידווינדר".

המועמדים התבקשו לשלוח את פירוט נסיונם וקורות חייהם, "בדחיפות", למחלקת שרותי החיל של החברה. חרף המשכורות הענקיות שהסעודים נותנים לטייסיהם — סרן משתכר יותר מ־60 אלף דולאר — אין להם די טייסים, טכנאים ואנשי מינהלה.

עמיתינו עורכי הדין —
כולנו ב תנופה עם גבריאל קלינג לראשות הלשכה
ראה עמ' 38 במוסף "הארץ"

אל תשאיר את ניהול הלשכה בידי מי שעשו הסכמים מוקדמים.
ב־9 במרס קבע בעצמך, בוא להצביע
תנופה

תביעה לחקירה בעניין פולארד

(סוף מעמוד 1)

נוצרה שלא בכוונה, ויש לעשות מאמץ עליון כדי להתגבר". בתשובה לשאלה, מהי עמדת ישראל נוכח ההתנגדות האמריקאית למינויו החדש של אל"מ סלע, סירב פרס להתייחס ואמר כי אין להוסיף עתה שמן על מדורה יוקדת עם ארצות הברית.

"מעשה של איש אחד"

פרס אמר, כי אין למדינת ישראל כל מחוייבות לזוג פולארד, מאחר וכל מעשי הריגול נעשה שלא בידיעת הממשלה. לגבי מעורבותם של עובדי המדינה לצידו של פולארד סירב פרס להתייחס. לדברי מ"מ ראש הממשלה, לא ישראל עמדה למשפט בארצות הברית סביב הפרשה, אלא רק אדם פרטי. "פרשת הריגול של פולארד אינה אשמה קולקטיווית לגבי מדינת ישראל, זה היה מעשה של איש אחד. זו לא תופעה קבועה. האני מקווה שלא תישנה בעתיד" — אמר פרס.

המפד"ל קראה אתמול למצות את הדין עם האחראים בפרשת פולארד. המפד"ל הסמיכה אתמול את שני נציגיה בממשלה לפעול בנושא זה. המפד"ל סוברת כי המדינה חייבת לעמוד מאחורי פולארד ומשפחתו. לדברי המפד"ל אסור כיום להפקיר לגורלו מהיהודי היהודי המוסר. "ראוי לה לממשלת ישראל להושיט סיוע ותמיכה לבני הזוג פולארד במסגרת החוק והאפשרויות" — נאמר בהודעתה המפד"ל. המפד"ל קובעת עוד כי הטיפול בפרשה רצוף תקלות ושגיאות חמורות. הוא נוהל בצורה בלתי אחראית, לא מבוקרת ואומללה.

רבין: ישראל מתנצלת

(עש"ת למ"מ). "אני סבור כי אלה ימים עצובים מאוד לישראל. פרשת פולארד הינה אירוע מעציב ומצער ביחסי ישראל ארה"ב — אמר אתמול שר הביטחון יצחק רבין, בטקס שנערך בבית החייל בתל אביב, במלאת שנה למותו של ישראל גלילי ז"ל. אירוע שממשלת ישראל התנצלה ומתנצלת על כך שנתרחש בהיותו חריג במדיניותה ונעשה שלא על דעתו וידיעתו של הדרג המדיני. אני מאמין שתשתית היחסים והאמונה בין ארה"ב וישראל, הראייה המשותפת על הצורך בשלום ובביטחון באזור, יאפשרו לנו להתגבר על תקלה חמורה זו שנגרמה ע"י ישראלים, במערכת היחסים; ואני שבע רצון על הודעת דובר משרד ההגנה האמריקאי, שעם כל ראיית חומרת המעשה, ציין את קירבת היחסים ושיתוף הפעולה בין משרד ההגנה האמריקאי ומשרד הביטחון הישראלי.

למנוע הישנות

זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" בבת־ים, מוסר "תפקידנו העיקרי היום הוא למנוע הישנותם של מקרים כאלה בעתיד באמצעות יצירת נהלים וסידורים במערכת השלטון", הגיב אתמול נשיא המדינה חיים הרצוג, על פרשת פולארד בארה"ב. בהשיבו על שאלות תלמידי כתות י"ב, באולם מועצת הפועלים בבת־ים, קודם להענקת אזרחות הכבוד של העיר במלאת לה 60 שנה, המשיך ואמר נשיא המדינה, כי מדיניות מדינת ישראל בנושא זה חייבת להיות, כי אין אנו פוגעים כהוא זה במדינה ידידותית.

"אני רוצה לקוות, שנפיק הלקחים והבדיקה שנעשה תביאנו לכך שנתקין נהלים שיבטיחו, כי מעשים דומים מסוג זה לא יישנו. לא ייתכן שיקרו כדברים האלה", המשיך נשיא המדינה ואמר. לדברי הרצוג, "מה שמזוות מדברים ונדיבים על פרשת פולארד, הרי זה משובש". הנשיא גם חזר על דבריו של ראש הממשלה, אשר ביטאו את עמדתה הרשמית של מדינת ישראל לאמור, כי כל מה שקרה בפרשת פולרד היה בניגוד למדיניות ועקרונות ממשלת ישראל לפיהן אין פועלים במדינות ידידותיות וכי "הפעולה היתה עצמאית, פרטיזנית וללא ידיעת ממשלת ישראל".

שריד: לפטר את רפי איתן

סופר הפרלמנטרי של "הארץ" מוסר: ח"כ יוסי שריד (רצ) דרש אתמול מראש הממשלה לפטר את רפי איתן שמכהן כיו"ר מועצת המנהלים של כימיקלים לישראל. בהודעתו רמז ח"כ שריד כי אם לא יפעל הדרג המדיני להרחקת איתן על חלקו המכריע בפרשת פולארד, יהיה בכך כדי לרמוז, כי לדרג המדיני יש סיבות לחשוש מאיתן ולא למצות איתו את המהלך. ח"כ מרדכי וירשובסקי משינוי, קרא לראש הממשלה יצחק שמיר, לפטר את השרים משה ארנס ואריאל שרון האחראים לדעתו לגיוסו של פולארד לשירות הריגול הישראלי.

ח"כ דב שילנסקי מהליכוד דחה אתמול את ביקורתו של ח"כ יוסי שריד ואת דברי הגנאי שלו על רפאל איתן. שילנסקי הזכיר את שירותיו הרבים של איתן בשירות ביטחון המדינה. ח"כ עוזי לנדאו מהליכוד אמר אתמול, כי אל לה לישראל להפקיר את פולארד.

"ממשלת שלושת הקופים"

(עש"ת). בהצעת אי אמון בממשלה, טוען ח"כ מתי פלד מהרשימה המתקדמת לשלום, כי התנהגות השרים בפרשת בני הזוג פולארד, דומה להתנהגותם של שלושת הקופים המפורסמים: לא רואים, לא שומעים ולא מדברים.

זוהי ממשלה של מוגי לב, אומר ח"כ פלד בהצעתו, שעריה אינם נוטלים אחריות. הם מפקידים את שליחיהם במבצעים בשדה הקרב ונמלטים מן החזית אל העורף הבטוח.

בן אלישר: חייבים לעמוד על האחריות

(עו). ח"כ אליהו בן אלישר (ליכוד) אמר אמש כי "כל אלה שהעלו על הדעת, שכדאי לגייס אמריקאי על מנת לרגל נגד ארה"ב, מה עוד שהוא גם יהודי החושב שהוא עושה טובה למדינת ישראל — חייבים לעמוד על אחריותם. אל אלה שגייסו, אלה שהפעילו ואלה שאיפשרו לעשות את זה".

בתשובה לשאלה אמר, כי אין להתייחס לבני הזוג פולארד כאל ישראלים, שנאסרו בעקבות ביצוע משימה. לדעתו, הם אזרחים אמריקאים, שגוייסו ע"י ישראלים בדרך הישר, הם לא היו נאמנים לארה"ב.

"אני מוכן לקבל את ההודעות הרשמיות והמפורשות של הדרג המדיני בישראל, ושלוחותיו, שלא ידעו על כך. אני לא מעלה על הדעת, שהדרג המדיני היה מסוגל לאשר מבצע קלוקל כזה", אמר.

"מי שנתן את ההוראה צריך לתת את הדין. אין סמכות בלי אחריות. אם הטענה היא, שלא ראש הממשלה ולא שר הביטחון ידעו על כך — צריך לעמוד לדין האיש שנתן את ההוראה. אני חושש, שזה לא מקרה, שהוא מתחמק מאחריות מיניסטריאלית", אמר אמש בערב ח"כ אלעזר גרנות, מזכ"ל מפ"ם, בראיון בתכנית "מבט" בטלוויזיה על פרשת פולארד.

"גם הקידום של אלה שהיו מעורבים בכך וגם העובדה, שישראל פירשה ולא אמרה מראש את הדברים, שהיתה צריכה לומר נוכח הגילויים — כל זה גרם לכך, שהפרשה היום מתחממת מחדש", אמר.

"כלי לדון בעניין של האנשים שהואשמו בכך, כגון רפי איתן, אביאם סלע ואחרים, דבר אחד ברור: מה שנעשה בישראל זו התגרות באמריקאים. זה דבר שמטיל אחריות כבדה על ישראל כלפי יהודי ארה"ב ולגבי היחסים עם ארה"ב", אמר.

גובר הזעם בעניין סלע

(סוף מעמוד 1)

שנאסף מסוכנים אמריקאיים, והשווה אותו למידע שנאסף על ידי המקורות הישראלים. בכמה מקרים, הוסיפו המקורות, "התקבל אצלו הרושם שהסוכנים האמריקאים שותלים אינפורמציה כוזבת אצל המקורות הישראלים [illegible] החליט לפעול כפי שפעל".

תגובה נלהבת

"התגובה הראשונה היתה נלהבת. חבל רק שלא הטילו עליו עונש מוות", אמר אתמול פקיד במשרד ההגנה האמריקאי בעקבות גזר הדין של מאסר עולם שהוטל על פולארד.

"אינני חושב שהיה זה מעשה חריג", אמר חבר הקונגרס דיק צ'ייני (רפובליקאי מוואיומינג הנחשב אוהד ישראל) "ממשלת ישראל בצעה חדירה מאד מוצלחת לתוך מערכת המודיעין האמריקאי. זו התנהגות שאינה הולמת ידיד, ואינני סבור שראינו אתמול את קיצה של הפרשה".

חבר הקונגרס הנרי הייד (רפובליקאי מאילינוי) הוסיף, כי "אין לראות בישראל את המדינה ה־51 של ארה"ב ופולארד הוא מה שהינו: מרגל שקיבל תשלום מממשלת ישראל. אני סבור שזה ענין הדורש יותר מהתרעמות שנינה לפרשה עד כה".

אין סליחה על ריגול

עוזרים של חברי קונגרס, פקידים במחלקת המדינה ובפנטגון ועיתונאים, השמיעו אתמול דעה כמעט אחידה: "אין סליחה על ריגול... בגידה במולדת גם עבור מדינה ידידה מחייבת את העונש הגבוה ביותר".

נציגים של ארגונים יהודיים הביעו עם זאת אכזבה על מידת העונש: "הרי מדובר בידידה המקיימת יחסי [illegible] עם ארה"ב, זה שגעון, אבל צריך לאכוף [illegible] פסק הדין [illegible]. לא פוליטיקאי. הוא מייצג את דעת הציבור". אחרים הצביעו על כך שפולארד גזר את פסק דינו במו ידיו עם שפע הראיונות לתקשורת שהעניק בהם הציג עצמו כחייל שנשכח בשטח אויב תנוחת על ידי ממשלת ישראל. ניתן לומר, כי בקהילה היהודית קיימת תחושה של מצוקה קשה בעקבות גזר הדין השלכותיו.

במקביל לגזר הדין, נשפכו אתמול בוואשינגטון קיתונות של זעם כלפי מה שהוגדר "ההתנהגות השחצנית של ממשלת ישראל אשר הוסיפה חטא על פשע ומינתה את אביאם סלע ורפי איתן לתפקידיהם".

פרשה בלי סוף

גורם בכיר בקונגרס שביקש להשאר בעלום שם אמר: "יש גבול למה שישראל יכולה לעולל לידידיה כאן. את פרשת פולארד אנחנו משתדלים להציג כמעשה חריג, אבל כיצד אתם מצפים מאיתנו שנסביר את מינוי של סלע? כיצד נוכל לומר שהממשלה לא עמדה מאחורי מעשי הריגול של פולארד כאשר מפעיליו מקבלים פרסו?"

במחלקת המדינה אמרו פקידים, כי "מתקבל הרושם שישראל רוצה בכוח להמשיך את פרשת פולארד. אם מנוי סלע היה נמנע אפשר היה לסגור את הדף על פרשת פולארד, עכשו סיפקה הממשלה נושא עבור שיגרור את הפרשה בלי סוף". גם פומבית חזרו רבים על העמדה על פיה מנוי סלע נוגד את האמירות של ההקצבות של הממשלה".

בעתונות נשמע אתמול הבטוי "השחצנות האופיינית של רבין" בהקשר למנוי סלע. פקידים ומקורות בקונגרס אינם סבורים אמנם, שהפרשה כולה תגרום למישהו לדרוש קיצוץ בתקציב הסיוע, "אך אם ההצבעה תהיה הדוקה עלול לקרות מצב בו שנים שלושה קולות יחסרו לנו כדי להעביר החלטה לטובת ישראל".

החקירה תימשך

נימה [illegible] נשמעה אתמול מפיו של ויינברגר. בשיחה שקיים עם השגריר מאיר רוזן, אמר שר ההגנה האמריקאי כי הדברים שיוחסו לו, על פיהם יתרונה הצבאי של ישראל מערערת את היציבות במזרח התיכון, לא נאמרו כלל וכלל על ידו וכי אין זו דרך מחשבתו. הדבר במסמך הזהיר כי בסיסה של מדיניות הסיוע הצבאי לישראל נועדה לאפשר לה לקיים יתרון איכותי.

ממשרד המשפטים נמסר אתמול כי חקירת פרשת פולארד תמשך משום שחוקרי האף־בי־איי "רוצים להיות משוכנעים שבידיהם כל האשמים" וכי בכוונת משרד זה לדרוש שוב מישראל להעביר לידיו מידע נוסף ומסמכים המצויים בידה ואשר הועברו לידיה על ידי פולארד.

מי אישר עצומת הרבנים

(סוף מעמוד 1)

הספרדי הרב מרדכי אליהו, וזה אישר לה, כי כל מה שיהיה מקובל על עמיתו האשכנזי יהיה מקובל גם עליו.

אקסלרוד ייחקר

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש אמר לשר הדתות זבולון המר, במשך פגישה שקיימו השניים כי יזום עצומת הדיינים הרב גרשון אקסלרוד ייחקר ויינקטו נגדו הלי־כים. חריש הודיע עם זאת להמר כי אין הוא מתכוון להעמיד לדין את 18 הדיינים האחרים שחתמו על העצומה.

בעקבות הפגישה בין חריש והמר, הוחלו במשרד הדתות בעיבוד תקנות, שעליהן יחתום השר המר. דינן של תקנות שעליהן חתום שר כדין חקיקת משנה. כמו כן מתכוננים במשרד הדתות בינוס גדול של דיינים, שבו יתריע השר המר מפני הישנות תופעה כמו עצומת הדיינים נגד בג"ץ.

היהדות אינה צחוק

אתמול התראיין יוזם העצומה הרב אקסלרוד בשני עתונים דתיים. להמודיע, אמר אקסלרוד, כי "עצומת הדיינים בעניין הגיור נועדה להבהיר שהיהדות אינה צחוק וקלס, ועל כך צריך להלחם". לשבועון ערב שבת אמר הדיין: "העצומה שעליה חתמנו מייצגת את דעתם של כלל ציבור הדיינים, שאין סמכות לבית המשפט העליון לדון בקביעת יהודתו של אדם".

חמד"ת, הועד הציבורי למען תורה, מדע, דת ותרבות, פנה השבוע במברק ליועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, בדרישה, כי יתבעו לדין הרבנים הדיינים שחתמו על הגזרה נגד פסיקת בג"ץ בנושא הגיורת השד־מית שושנה מילר.

נסים: לא אשלם מקדמה

(סוף מעמוד 1)

שלפיו יקבלו מקדמה של 100 ש"ח הלוואה עומדת בסך של 200 ש"ח, אמר נסים כי "מה שנתתם — אם נתתם — אינו ידוע לי והסכם שלא בידיעת האוצר. אנו לא היינו אחראים ואף לא קשורים בכך. מה שהיינו מוכנים לפני השביתה, נהיה מוכנים גם אחר השביתה, קרי במסגרת הסיכומים נבדוק חלק מהטענות במסגרת ועדת פרה ובוועדת המעקב. מה שימצא על ידי הוועדות הללו כצודק, יינתן לעובדים ומה שאינו נובע מהמלצות הוועדות הללו, לא יינתן לעובדים. השביתה לא הגדילה את נכונותנו לתת לעובדים יותר ממה שהיה צפוי. השביתה היתה מיותרת ולא הביאה כל ברכה לעובדים ולשכרם".

בראיון ל"הארץ" אמר אמש, נסים כי ישנם גורמים פוליטיים שתמכו ועודדו את עובדי מינהל המשק בשביתתם הארוכה. לדבריו, הממשלה כולה נדרשת להבין ולהתנהג בצורה שלא תערער את היציבות וחובה על כל שרי הממשלה להבין שאין כל אפשרות לתת תוספות שכר. תקציב המדינה מחייב את השרים לפעול ולהתנהג על פי מה שמחוייב מהאחריות המשותפת שהיא הבסיס של האחריות הקולקטיבית לקיומה של כל ממשלה במדינה דמוקרטית.

נסים הוסיף, כי "הסכם היציבות, שנחתם לפני כחודשיים, מחייב את ההסתדרות ולפיו אסור לשלם תוספות שכר, בניגוד להסכמים והתחרויות, היות והדבר יערער את היציבות במשק. אם ההסתדרות כאיגוד מקצועי רוצה לשמור על טובת העובדים, עליה להבין שהיציבות נדרשת לציבור העובדים, יותר מלכל מגזר אחר, כי האויב הגדול ביותר לציבור הוא האינפלציה, הירושה של האינפלציה ינבע אשליות של שכר גבוה וכח קניה לעובדים ולכן ההסתדרות צריכה לשים בראש מעייניה את יציבות המשק ואני מקווה שכך תנהג כמו הממשלה".

"אנו מקפידים להמנע מתשלום תוספת שכר. בהיותנו הנושאים באחריות ישירה לגורל יציבות המשק אנו מצווים מעשיית כל צעד שיש בו כדי לערער את היציבות", ציין.

התרופה — התייעלות

בתשובה לשאלה בדבר מדיניותה של הממשלה ערב פתיחת הדיונים על הסכמי השכר החדשים במשק, ציין שר האוצר כי אין לממשלה יותר משאבים להעניק תוספות שכר למיגזר זה או אחר והכל יתבצע במסגרת המשאבים הקיימים. התרופה לבעיות יכולה לבוא באמצעות התייעלות.

נסים הביע תקווה כי תקציב המדינה, הנדון בימים אלה בוועדת הכספים של הכנסת, יאושר בזמנו ובמסגרת שהוצעה על ידי האוצר. כל הגדלה בתקציב עלולה להגדיל את הגרעון יותר מההוצאי בתקציב והדבר יערער היציבות.

בתשובה להצעות של חברי כנסת בוועדת הכספים להכניס שינויים ברפורמה במערכת המס והמדיניות הכלכלית, הוסיף נסים כי על פי הסיכום בקואליציה יוכנסו הבריה בתקציב ובחוקים הנלווים האלמנ אם יועלו הצעות לשינויים הרי אלה טעונים תיאום עם שר האוצר.

הארץ

הלוח הארצי

הארץ חדשות

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261

המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

חדשות העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן דרום | הלוח הבטוח

למוסד ציבורי גדול
דרוש
עורך דין
בעל נסיון בתחום המשפט האזרחי
מועמדים בעלי כושר הבעה מעולה בעברית וידע טוב בשפה האנגלית
מתבקשים לפנות לת.ד. 1171, ירושלים 91999 בצירוף קורות חיים והמלצות. על המעטפה נא לציין "עבור משרת עו"ד"
תשובות ימנו רק למתאימים
– סודיות מובטחת –

לכל-בו הרצליה
של
המשביר לצרכן
דרוש/ה
★ עובד מחסן
★ קופאיות
★ פקידה/טלפנית
לראיון נא להתקשר לכל-בו הרצליה
טל: 052-83115

לרשת עתונים
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
שליטה בכל שטחי הנהלת חשבונות
עד להכנת מאזן
רצוי נסיון בעבודה עם תוכנת חשבשבת
טל: 03-218267
בין השעות 09:00-18:00

לכל-בו אשדוד
של
המשביר לצרכן
דרוש/ה
★ מנהלת מחלקת
אופנת מרקס אנד ספנסר
★ מנהל/ת מחלקת
תקליטים
לראיון נא לפנות לכל-בו אשדוד
טל' 055-22277

למוסד מחקר בדרום
דרושים
פיזיקאים
(P.H.D, M.S.C)
בעלי רקע נסיוני לעבודה בתחומי לייזרים, אלקטרואופטיקה, והתפרקות גזים, לפרוייקטים בחזית המדע והקידמה הטכנולוגית.
כתובתנו לפניות בצרוף קורות חיים מפורטים
ת.ד. 9163, באר-שבע

למרכז רפואי חדש באזור ירושלים
דרושים
רופא פנימי או קרדיולוג
אחות מוסמכת/מעשית
מדריך כושר גופני
דיאטניות
ידיעת עברית ואנגלית הכרחית,
ידיעת גרמנית - יתרון.
נא לשלוח קורות חיים בכתב יד לכתובת:
חיים סייטלבים, רח' שקולניק 6, רחובות, מיקוד: 76209
סודיות מובטחת

חברת החשמל לישראל בע"מ
למשרדנו בתל-אביב דרושים:
מהנדסי חשמל
רצוי נסיון של 3 שנים.
המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, למחלקת כח-אדם מחוז הדרום, ת.ד. 9002 תל-אביב 61090.
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים.

חברה אמריקאית לשיווק מזון
דרושים לאזור ירושלים
1. אנשי מכירות נמרצים
2. דיילות מכירה
לרשתות השיווק
לפנות בכתב יד בפירוט קורות-חיים
ונסיון קודם לת"ד 27171
תנאים טובים מובטחים

חברת החשמל לישראל בע"מ
למחלקת הרשת הארצית בחיפה
דרוש
מהנדס חשמל
הכשורים הדרושים:
★ נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות חשמל מתח גבוה ומתח נמוך.
★ ידיעת השפה העברית על בוריה
★ רצויה ידיעת השפות אנגלית וגרמנית.
המעוניינים יפנו בכתב אל מחלקת כח-אדם המשרד הראשי ת.ד. 10 חיפה 31000.
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים.

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לנוער והחלוץ
מפעלי קיץ
דרושים/ות
מדריכים/ות
לעבודה חינוכית בארץ עם נוער וסטודנטים מחו"ל
המטרה: לעזור למשתתפי התוכניות להכיר את הארץ על מרכיביה השונים ולחזק את זיקתם לעם היהודי
★ המדריך יהיה צמוד לקבוצה במשך כל שעות היממה, במקומות שונים בכל רחבי הארץ
★ עבודה רצופה מ-6 – 3 שבועות בתקופה שבין מאי – אוגוסט 1987
★ המועמדים נדרשים להשתתף בסמינר בן 5 ימים בחודש מאי
הכישורים הנדרשים:
★ השכלה תיכונית מושלמת כולל בגרות
★ לאחר שירות צבאי/לאומי
★ שליטה טובה באנגלית
★ נסיון בהדרכת נוער (בתנועה, מתנ"ס, מחנות קיץ)
★ עד גיל 30
להצעת מועמדות יש לפנות באחת מהאפשרויות הבאות:
בטלפון: 02-208522/4/5
אישית: (עם תמונה) ירושלים, רחוב קרן היסוד 19 א' בשעות 15.00 – 09.00
ההרשמה תסתיים 20.3.87
אין ההסתדרות הציונית מתחייבת לקבל הצעה כלשהי

לחברה רפואית דרושה
מזכירה
שעות 9.00-19.00 • טל: 03-204534

TEDEA Ltd
Excellence in Load Cells

מפעלנו בהרצליה פיתוח נמצא בתנופת גידול בייצוא.
אנו מציעים לך השתלבות בקו ייצור עתיר ידע של מיכשור לשקילה אלקטרונית.
דרושים:
א. עובדות לחיווט אלקטרוני והלחמות עדינות.
כישורים נדרשים:
השכלה תיכונית או מקצועית, 11 שנות לימוד לפחות, לאחר שרות צבאי.
ב. מפעילי מכונות C.N.C בבית מלאכה מכני בעבודת משמרות.
כישורים נדרשים:
בוגרי ביה"ס מקצועי או הכשרה מקצועית מתאימה.
★ גיל: עד 25.
★ מועמדים מתאימים יקבלו הכשרה במקום.
★ הסעות מאיזור השרון.
★ 5 ימי עבודה 07.30 — 17.00
052-557039

עירית כפר-סבא
המחלקה לנוער וספורט
דרושים
מורים להוראה פרטנית עם נוער שאינו במסגרת פורמלית. העבודה בשעות אחה"צ והערב. רצוי רקע ונסיון בחינוך מיוחד.
לפנות לדפנה קרן: טל' 052-909174 ,909150

נציבות שירות המדינה
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
דרוש
אקדמאי לתפקיד קצין מטה לסטטיסטיקה בחבל עזה
דרישות המשרה
1. בעל תואר אקדמי במדעי החברה, רצוי בכלכלה ו/או בסטטיסטיקה.
2. נסיון בעבודה מקצועית/ניהולית – 4 שנים.
3. כושר ניהול יחידה הכוללת צוות עובדים מקומי.
4. כושר להשתלב בעבודת מטה.
5. הכרחית ידיעת השפה הערבית.
6. נכונות לעבוד מחוץ למקום המגורים.
7. בעל רישיון נהיגה (יועמד לרשות המועמד רכב, או החזר הוצאות על שימוש ברכבו הפרטי).
הערה: העובד שיבחר יועסק על פי חוזה מיוחד
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב אל: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יחידת המנגנון – עבור התפקיד קמ"ט סטטיסטיקה, הקריה הרוממה, ירושלים, מיקוד 91130.
במכתב יש לציין: שם מלא, כתובת, מספר טלפון, שנת לידה, מצב משפחתי, השכלה, שירות צבאי, ידיעת השפה הערבית, נסיון קודם מקצועי ו/או ניהולי.
מועמדים בעלי נתונים המתאימים יוזמנו לראיון אישי

מתנ"ס נווה-ישראל
הרצליה
דרוש
ספרן/ית
★ חצי משרה
★ בוקר ואחה"צ
לפנות: 052-554784

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
"מפעל מחנות הקיץ בחו"ל"
אם את/ה מעונין/ת
לצאת לשליחות הדרכה
במחנות קיץ יהודיים בארה"ב וקנדה
ואם הינך:
• לאחר שרות בצה"ל/שרות לאומי
• דובר אנגלית
• בעל נסיון בהדרכת נוער או בעל נסיון וכישורי הדרכה בתחומים כמו: מוסיקה, ריקודי עם, טבע, מתנאות, ספורט, צילום, שייט
• שהות בארץ ב-5 השנים האחרונות
• בעל אפשרות לצאת לשליחות במהלך חודש יוני ולא יאוחר מ-24.6.87
• צעיר/ה, רווק/ה
אנא פנה אלינו מיד, רצוי טלפונית, לשם קבלת פרטים וקביעת ראיון. מפעל מחנות הקיץ בחו"ל, מחלקת הנוער והחלוץ, רח' קרן היסוד 19/א ירושלים, טלפונים: 02-208542/3/4
נ.ב. אנו מחפשים במיוחד אקורדיוניסטים וגיטריסטים היודעים ללמד שירים ולהנחות שירה בציבור.

למלון שרתון פלאזה ירושלים
דרושים:
★ מזכירה למחלקת קניות
הדפסה/אנגלית עברית רצוי שפת אם אנגלית
★ מלצרים מלצריות ובר מן
נסיון קודם, דוברי אנגלית, ובעלי הופעה נאה
★ פקידי קבלה
דוברי אנגלית, הופעה נאה, לעבודה במשמרות. רצוי בוגר "תדמור"
המעוניינים יפנו למחלקת כח אדם במלון, בימים: א' – ה' בין השעות: 09.00 – 15.00, רחוב המלך ג'ורג' 47 ירושלים, טלפון 02-228133

דרושים
אנשי מכירות ומנהל/ת צוות
לחברה העוסקת בפרסום והפקת פרויקטים ייחודיים בארץ ובחו"ל
הכישורים הדרושים: ★ נסיון במכירות (רצוי בענף הפרסום) ★ הופעה נאה ★ יוזמה וכושר ביטוי ★ השכלה תיכונית ★ מוטיבציה גבוהה ★ חריצות והתמדה
תנאים טובים למועמדים המתאימים
לקביעת ראיון ב-244363-03 בימים א'-ה'

לפרסום וידר סיגאווי
דרושים
גרפיקאי/ת
מהיר במחשבה ובביצוע!
נסיון של שנתיים לפחות, רצוי בפירסום.
לעבודה גם בשעות אחה"צ.
רעיונאי/ת
כשרון ונסיון חובה!
להתקשר מיום א'
טל' 243850, 02-243437

למוסד ציבורי גדול במרכז הארץ
דרושים
★ עובדים סוציאלים
במשרות מלאות או חלקיות
★ חשמלאי מוסמך
★ פקידה כללית
★ מטפלות
לפנות לאילנה 03-248265

בחיפה דרושים
מורים אקדמאים
בעלי נסיון מוכח בהוראה פעילה במקצועות הומניים, בחטיבות ביניים / תיכון במשך חמש שנים לפחות
המתאימים יוכשרו להורות בשעות הערב נושא מעניין ומשתלם
טל. 04-667277 לצביה אורן
בשעות הערב, לא בשבת

א.פ.א.י. בע"מ
אגודה שיתופית לפירות א"י
מבקשת הצעות לתפקיד
מנהל/ת חשבונות ראשי
מנהח"ש מחופלם בעל נסיון רב בעבודה עם מחשב, יכולת לנהל צוות עובדים.
המשרה אחראית ודורשת עצמאות, חריצות ונכונות למאמצים.
הצעות יש לשלוח בכתב יד לא.פ.א.י. ת.ד 2 חדרה

לעיתון יומי
דרושות
דיילות מכירה
לאזור חיפה
★ 3-4 פעמים בשבוע
★ שעות גמישות
★ תעריף שעה + עמלה
להתקשר החל מיום א' 12.00
לירון 04-661166; 04-670636

OPHIR אופיר אופטיקה ירושלים בע"מ OPHIR OPTICS JERUSALEM LTD.
דרוש
הנדסאי מהנדס אלקטרוניקה
★ רצוי תואר בהנדסת ייצור
★ הכרחי נסיון של 3 שנים לפחות בניהול ייצור במפעל עתיר-מדע בתחום האלקטרוניקה
מועמדים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת"ד 16042 ירושלים 91160
"עבור הנדסאי אלקטרוניקה"

לחברה בינלאומית לתרופות וציוד רפואי
דרוש/ה
תועמלן רפואי
לאזור המרכז
כישורים נדרשים:
★ ניסיון בתעמולה רפואית ובציוד רפואי
★ ידיעת השפה האנגלית על בורייה
★ רקע פארא-רפואי
למועמד המתאים מובטחים
תנאי-שכר נאותים והטבות מיוחדות
נא לפנות בצירוף קורות חיים והמלצות
בכתב ל.ד. 14175 ת"א מיקוד 61141

לחברה ציבורית בת"א
דרושה
פקידה למחלקת הרכש
הכישורים:
★ השכלה תיכונית לפחות.
★ שליטה מושלמת בשפה העברית וידיעה טובה בשפה האנגלית.
★ דרושה אחריות מירבית ועצמאות בעבודה.
למשרה מלאה.
הדרגה בהתאם לכישורים.
נא לפנות לת.ד. 332 ת"א
61002 - לידי מנהל הרכש.
★ מועמדים מתאימים בלבד ייענו ★

החברה להגנת הטבע
עובד/ת למאגר המידע באבו-כביר
רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ
רצוי ניסיון בספרנות. משרה חלקית 3-4 ימים בשבוע. 03-375063 לריבי
להתקשר בימים א, ב, ד 8.00-10.00

לתחרות עיצוב שיער ארצית
בחסות חברת וולה
דרושות
בחורות נאות
לעיצוב וצביעת שיער
הנאה ושכר בצידה!!

08-473577
נס ציונה

כלל חברה לביטוח בע"מ
סניף ירושלים
דרוש/ה
פקיד/ת תביעות
רצוי עם נסיון בתביעות אלמנטריות.
לפנות ליהודה טל' 02-242107

לאכסנית נוער
תל אביב
דרושים
טבח ראשי
★ בוגר מגמת טבחות
★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ מגורים באזור תל-אביב
עוזר טבח
★ בוגר מגמת טבחות
★ נסיון של שנתיים לפחות
★ מגורים באזור תל-אביב
המעונינים יגיעו לראיון אשר יתקיים באכסנית הנוער תל-אביב רחוב בני דן 32
ביום רביעי 11.3.87
בין השעות 9.00 — 12.00

מועצה אזורית מטה בנימין
דרושות
מטפלות למעונות יום
בישובי המועצה האזורית
מטה בנימין
בדבר פרטים נא להתקשר
טל' 02-976111
בין השעות 8.00 — 15.00

לחברת ביטוח בירושלים
דרושה **פקידת עזר**
לעבודות משרד שונות
הכישורים:
★ בוגרת י"ב כיתות.
★ שליטה בעברית.
לפנות לטלפון 02-226251

אמילי תעשיות חום
דרושים
פועלי ייצור
עדיפות לתושבי ראשון,
בת-ים והסביבה
03-9611985 אהבה

עובדים אחראיים – בחברה אמינה
דנאל
התברה לשירותי כח אדם בע"מ

למשרדינו בת"א
למחלקה הטכנית
דרושים/ות
• **מלחימות / מרכיבות**
בעלות ניסיון לעבודה ממושכת בתנאים מצוינים
• **הנדסאי / טכנאי אלקטרוניקה**
לתכנות מע' בדיקת כרטיסים FLUKE 3050
• **כרסמים / חרטים**
אוניברסליים ו-C.N.C
ניסיון קודם בתעשייה – יתרון
• **חשמלאים מוסמכים / עוזרים**
בעלי ניסיון בהתקנות ובתעשייה לתקופה ממושכת
• **שרטטי מכונות**
ניסיון בשרטוט ברמה תעופתית – צנרת יתרון
• **נגרים**
ניסיון בריהוט תעשייתי, פרופיל 72 ומעלה
• **מפעילי מכונות**
בעלי ניסיון בתעשייה

ת"א גורדון 88,
03-222266 ,245541
245531 ,240878

דרושים
מנהלי עבודה לבנין
בעלי ניסיון לעבודות שלד וגמר
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וניסיון מקצועי לגלבוע בע"מ
זבוטינסקי 9 בני-ברק
מיקוד: 51264 טלפון: 03-787717

למפעל מתכת בשומרון – קדומים
דרוש:
מנהל עבודה
בעל נסיון של 3 שנים לפחות במסגרות כללית, ריתוך, חיתוך וכיפוף פח צביעה
תנאים טובים למתאים
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות טלפונית: 03-9222323 לראובן

למפעל גדול באזור מגדל העמק
דרושים
★ מכונאי תעשייה
ידע וניסיון - מנועים, משאבות.
חמש שנים עבודה בתעשייה, לפחות.
★ חשמלאי תעשייה
תעודת חשמלאי מוסמך
שלוש שנים עבודה בתעשייה, לפחות.
תנאים טובים / שכר גבוה למתאימים
לפנות: מנהל כוח אדם ת.ד. 1278 קרית טבעון

רשות שדות התעופה בישראל
נמל התעופה בן-גוריון
דרושים
עובדים לעבודות פריקה וטעינת מטוסים
הכישורים הנדרשים:
★ בריאות תקינה
★ מגורים באיזור גוש דן
★ נכונות לעבודה במשמרות
מועמדים מתאימים יפנו לאגף כח-אדם בבנין הטרמינל קומה ג' חדר 321, בין השעות 09.00-13.00 יש להביא פנקס מילואים, תעודת זהות

איך למצוא את העובד הנכון:
1. פרסם בלוח הארצי באמצעות
מודעפון
383838
2. יעוץ במכון דור
מיון, איבחון, השמת כוח אדם
מיון ראשוני חינם
בחינה פסיכוטכנית מלאה ראיון אישי עם פסיכולוג מומחה
מכון דור תל-אביב, רח' יהודה הלוי 108 טל 295445, 290510

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

למנפטת השלום
מסמיה
דרוש
מחסנאי אחראי וחרוץ
טלפונים:
055-81668
055-83185

صكنا من الاصل

هكذا من الاهل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

מנהל כח אדם

מסור מודעתר ב דחף ב דחף תקבל יותר

לפרטים נוספים:
תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02־226335־6 יאיר צוברי
חיפה: 04־645333־4 אריה טל

בבית אבות ע"ש באויר סנהדריה המורחבת ים־סוף 33 התפנו המשרות הבאות:
★ עובד/ת סוציאלי/ת ראשי/ת
רצוי עם נסיון בעבודה עם קשישים
★ עובד/ת סוציאלי/ת להפעלה חברתית
★ כוחות עזר לטיפול בקשישים במשמרות
סידור עבודה גמיש. תנתן הדרכה לחסרי נסיון
על המעוניינים לפנות לטלפון 02־823463־7
יעל ויצמן

לחברה בתחום הכימיה
דרוש
מנהל סניף מסחרי באמריקה הצפונית (משרה 1435)

התפקיד אתגרי ויכלול:
— ניהול צוות משרד קטן
— קידום מכירות לתעשית הנפט
— משא ומתן עם לקוחות ומנהליהם
— ניהול יחידה ייצורית לוגיסטית

הכישורים הדרושים:
א. נסיון מסחרי מוכח
ב. שליטה מלאה באנגלית
ג. תואר בהנדסה כימית או הנדסת מכונות
ד. נסיון בניהול משא ומתן מסחרי־טכני ברמות בכירות
ה. רקע ונסיון בתעשית הנפט - יתרון

מועמדים ישלחו פרוט קורות חיים ונסיון.
אל ת.ד. 11847 תל־אביב 61116
ויציינו מס. משרה
המודעה לשני המינים
סודיות מובטחת

צומת לתפקידים בכירים

גלרם
תעשיות טכנולוגיות בע"מ

לחברתנו העוסקת במוצרים עתירי טכנולוגיה בכרמיאל
דרושים
* **מהנדס אלקטרוניקה בכיר**
לתפקיד אחראי בהנדסה והעברה לייצור של מערכות אלקטרואופטיות מתקדמות
* **מהנדס / הנדסאי פלסטיקה / מכונות**
נדרש ידע מוכח בפיתוח מוצרים מתומרים פלסטיים
* **מהנדס / הנדסאי כימיה**
נדרש ידע וניסיון בפיתוח מוצרי גומי
תנאי העסקה לפי כישורים
5 ימי עבודה בשבוע הסעות
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 479 כרמיאל 20101
סודיות מובטחת
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

הסתדרות מדיצינות הדסה
דרושים
1. מזכירות רפואיות
לעבודה אחה"צ בתנאי משרה
ולעבודה מ־10.00 עד 19.00
2. מרפאות בעיסוק
לעבודה בבי"ח הדסה עין־כרם ו/או ד"ר הצופים בתחום אירגון פיזיקלי של מבוגרים, טיפול בילדים וטיפול בחולים בבי"ח כללי.
3. עובדי מעבדה
מוסמכים ואקדמאים למשרות מלאות או חלקיות
4. סייעות לרופאי שיניים
5. טבחים
6. מגישי/ות אוכל לחולים
עבודה במשמרות, שבתות וחגים
המעוניינים יפנו בכתב לאגף כח אדם, קרית הדסה, ת"ד 12000 ירושלים, או בטלפון 02־446226; 447136 בימים א' — ה' עד 13.00.
ההסתדרות מיועדת לגברים ונשים כאחד

תלם בע"מ
שרותי כוח אדם
דרושים
1. **מסגר אחזקה** נסיון מוכח. לקביעות.
2. **מזכירה לעמילות מכס** + הדפסה עברית / אנגלית.
3. **בלתי מקצועי** נכונות למשמרות.
4. **פקיד רכש** + נסיון בספקים וחשבונאות. למפעל מוכח לקביעות.
5. **זגג** + ניהול מחסן זכוכית לקביעות.
6. **נהג זיווד מעולה** שכר הולם לקביעות.
7. **מהנדסאי מעולה** + נסיון מוכח בתעשיה כימית.
8. **סוכן/ת** + הופעה נאה גיל 30 + רכב. ת.ד. 5320 מיקוד 27153 ק. ביאליק.
9. **חרט כרסם אוניברסלי**-קונבנציונאלי. נכונות למשמרות בכרמיאל.
10. **חשמלי מוסמך** + תעודות לקביעות.
11. **עובדת ניקיון** למפעל מסודר 5 ימי עבודה.
12. **בלתי מקצועי** להרכבת מוצרי אלומיניום. עדיפות לנשואים. יוצאי צבא. אפשרי ללא נסיון.
סניף הקריות: דרך עכו 14 טל. 711130

מרכז קהילתי קרית מנחם
והמרכז להכשרה ולפיתוח כח אדם
קרית מנחם עיר גנים
דרושים
1) עובד/ת מעקב וליווי
הכישורים: רצוי השכלה אקדמאית, נסיון בעבודה סוציאלית קהילתית
משרה מלאה
2) רכזת קורסים
הכישורים: ידע בהנהלת חשבונות
השכלה: בגרות
היקף התעסוקה: ½ משרה
3) רכז נוער
הכישורים: השכלה אקדמאית או לימודים אקדמאים. נסיון בעבודות מוכחות עם נוער לפחות 4 שנים
היקף התעסוקה יקבע ע"פ האפשרויות שתוצענה (בין ½ משרה, למשרה מלאה)
רכז ספורט
הכישורים: בוגר וינגייט או השכלה מקבילה. נסיון כרכז ספורט בעבודה מקבילה לפחות 4 שנים
היקף התעסוקה ½ משרה.
תאריך אחרון להגשת המועמדות בכתב: כולל תעודות ואישורי השכלה ותעסוקה קודמת — יום ה' 18.3.87
לפרטים לפנות לטלפון 02־413897 או 02־413370

סנטר 1
דרוש/ה
עובד/ת
בעל/ת נסיון בחנות לכורסאות יוקרה
טל' 537353
לחנה
בשעות הערב

דרוש
מחסנאי
ל"מנפטת השלום" מסמיה
מגורים בסביבה יתרון
טל: 055־81668
055־83185

ORS או.אר.אס שרותי כח אדם

למחלקה הטכנית
* **טכנאי / מכשירן** – בעל ניסיון בתיקון מכונות צילום
* **חשמלאים מוסמכים** – בעלי ניסיון 1) בתעשייה 2) בתחום בקרת, פיקוד, איתור תקלות, אחזקה ואינסטלציה.
* **נערים** — לפני שירות צבאי – והתמצאות טובה במחשבי קומודור למכירה וכ־תיגת הסברים ללקוחות, לעבודה בשעות 16.00־20.00
* **מגישה / שוטפת כלים** — לגנת אוכל משעה 11.30–16.30
* **גרפיקאי/ת** — ניסיון בצביעת פסים דקורטיביים על קצוות של כלי בית מזכוכית.

למחלקה המשרדית
* **מנה"ח מדופלם / סוג 3** — בעלי ניסיון בהכנת משכורות במחשב.
* **מזכירה** — שפת אם אנגלית חובה + הדפסה אנגלית – קבועה.
* **מזכירות** — הדפסה עב/אנג + עיבוד תמלילים תוכנת – א.ב, W/M, W/S – ידיעת השפה האנגלית ברמה טובה
* **מעבדות תמלילים** — עב/ אנג מנוסות
* **כתבניות** — אנג/עב' מנוסות
מועמדים מתאימים יפנו לאו.אר.אס.
רח' הרב הרצוג 2 חיפה ת.ד. 5346 חיפה
טלפונים: 04־664002, 04־663703

למפעל בטחוני
דרושים
נגרים מעולים
נסיון בקריאת שרטוט
יכולת עצמית גבוהה
שכר 1800 ש"ח ברוטו למתאים
ת.ד. 5346 חיפה
טלפונים: 04־664002,
04־671937, 04־663703

לידעמן בנין ופיתוח
דרוש
קבלן שלד בירושלים
ל־80 מ"ר
02־867843 02־234337

חשמלאי רכב
אם הנך בעל נסיון גם ללא הסמכה בניהול חשמליה מסודרת ומעוניין לך להיות עצמאי אנו זקוקים לך
טלפון 02־526393

לחברת מוניות רמות אשכול בע"מ
דרושים
בעלי מוניות
רצוי 7 מקומות. עבודה בשפע מובטחת
פרטים במשרדי התחנה בטלפונים:
02־814111, 02־814112, 02־814114

אלפא חברה לקוסמטיקה בע"מ
למפעלנו בכרמיאל דרושים/ות
עובדים/ות במחלקת הייצור
טלפון: 04־986555

למרכז שיקום עכו
דרושה
מדריכה למשרדאות
ידע בהנהלת חשבונות ומזכירות כללית
לפנות טלפונית 04־913666, 04־914052

לתשלובת טכסטיל
דרוש/ה
ע. מנהל/ת כ"א
התפקיד מיועד לבעלות תואר ראשון בתחום רלוונטי, 3 שנות נסיון בכ"א (רצוי בהדרכה ואיבחון) המתגורר/ת בין רחובות לבאר שבע.
אם הינך עונה לדרישות אלה ואת/ה יזם, נמרץ ובעל יחסי אנוש מעולים פנה בכתב יד ל"קריירה", דיזנגוף 155 ת"א (טל. 03־226920)
– סודיות מובטחת –

דפס אופסט מעולה
אותך אנו מחפשים
תנאים מיוחדים למתאימים
02־712052

לג.ב.י.מ תעשית מערכות בע"מ כפר־סבא
דרושים:
הנדסאי מכונות להרכבת מכונות ומערכי אוטומציה
לפנות בפירוט קורות חיים ונסיון
לת.ד. 87 כפר־סבא 44100

למלון רייך
דרושים
פקידי קבלה
בעלי נסיון מוכח
בדבר פרטים נא לפנות בטלפון 02־523121
ולבקש את יצחק או משה

למסעדה איטלקית צרפתית מצליחה בירושלים דרוש
שף מעולה ברמה בינלאומית
ועוזרי טבח
למתאימים שכר ותנאים מצויינים. טל' 416645

לבורדו טקסטיל ירושלים
מזכירת/פקידת מפעל
שליטה באנגלית כולל הדפסה
5 ימים בשבוע 8.00—17.00
תנאים טובים
02־534283־4

מתנ"ס מעלה אדומים
דרושים
רכזים/ות
לתחום הגיל הרך
היקף המשרה: חצי משרה, אפשרות למלאה
כישורים: ★ הכשרה אקדמאית בתחום החינוך, הגיל הרך, פסיכולוגיה או סוציולוגיה.
★ נסיון קודם בתחום — הכרחי.
עדיפות לבעלי רכב.
לפנות למתנ"ס בשעות הקבלה
טל' 02־351966, 02־352607
מועד אחרון להגשת מועמדות 20.3.87

סופרכל קואופ ירושלים
אגודה צרכנית שיתופית בע"מ
לרשת הסופרמרקטים בירושלים גבעת זאב ומבשרת ציון
דרושים
★ קופאיות — למשרה חלקית ו/או מלאה ★ ירקנים ★ קצבים ★ זבנים
★ עובדי/ות מעדניה ואפיה
בדבר פרטים נא לפנות למחלקת כח אדם, בגבעה הצרפתית, רח' ההגנה 19, בימים ב'—ה' בשעות 9.00—12.00

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל

דרוש
חשמלאי רכב
* **בעל ניסיון**
* **ידע במיזוג אוויר — יתרון**
בדבר פרטים נא לפנות למחלקת כוח אדם לת.ד. 214 חולון 58101 טל' 03־807722

תיגבור
חברה ארצית לשרותי כח אדם
★ מעבדי/ות תמלילים עברית + נסיון
★ מעבדי/ות תמלילים אנגלית + נסיון
★ מעבדי/ות תמלילים עברית/אנגלית + נסיון
★ קלדנים/יות מנוסים/ות
★ כתבנים/יות עברית מנוסים/ות על מכונת I.B.M.
★ חרט/כרסם בעל נסיון של שנתיים לפחות לעבודה קבועה
★ תופרים/ות מנוסים/ות לעבודה קבועה
★ פועלי/ות יצור במשמרות 5 ימים בשבוע
★ מנקשים/ות, אופל. לעבודה במשמרות + שבתות
★ מסגרים/ות. שירות צבאי
★ צורפים + משבצים בעלי נסיון בלבד לעבודה קבועה תנאי שכר טובים
★ מסגר/רתך בעל נסיון בלבד. לעבודה קבועה
ירושלים רח' שמאי 12
א' קומה ד' טל' 02־240438־9

דניאל שירותי כח אדם

לסניפנו בירושלים
דרושים
★ **הנדסאי מכונות**
3 שנות נסיון בתכנון, יכולת קריאת שרטוט, למשרה זמנית
★ **הנדסאי אלקטרוניקה**
נסיון בפיתוח וייצור
ידע ב RI
★ **מסגרים מכניים**
לעבודות הרכבה תעופתית
★ **עובדים/ות בלתי מקצועיים**
למפעל, בין השעות 7.00 — 16.30, 5 ימי עבודה בשבוע
נסיעות + ארוחות + פרמיות
ירושלים, רח' בן־יהודה 7
242801, 222176־7

לחנות "פולגת" דרוש/ה
1. עוזר מנהל
2. עובדת
לפנות לחנות "פולגת" רח' הרצל 18, חיפה או טלפונית 04־664606

דלתא גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בנהריה דרושה
מזכירה בכירה
לניהול משרד, כולל עבודות מזכירות, טיפול בכח אדם, והפעלת טלקס במחשב. המשרה מלאה ל־5 ימים בשבוע.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 31 נהריה 22100
או טלפונית 04־821542
DELTA

וולטה כרמיאל בע"מ
למפעלנו בכרמיאל המייצרים מוצרי פלסטיק מתוחכמים לייצוא
דרושים: **חרט/כרסם**
לעבודה מגוונת בסדרות ייצור קטנות ובפיתוח מוצרים חדשים. נדרשת יכולת עבודה עצמאית בכרסומת ברידגפורט ומחרטה רגילה.
נא לפנות טלפונית: 04־987539, 04־985243

דרוש/ה
איש/ת מכירות בירושלים
למוצרי תיירות ופוטו. רצוי בעל/ת רכב. תנאים טובים.
פרטים בטל' 02־212472 כ"ץ

דרושים
למפעל מזון דרוש/ה
טכנולוג/ית מזון/כימאי/ת
אקדמאי/ת בתחום מדעי החיים
לתפקיד מנהל מעבדה
(כימית ובקטריולוגית)
★ רצוי בעל/ת ניסיון קודם בתעשית מזון
פניות מפורטות בכתב יד יש להפנות לת.ד. 1211 חיפה

נילית בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר
מהנדס לתכנון פרויקטים
כישורים: מהנדס מכונות או כימיה תעשייתית בעל רקע בתכנון, תאום והקמת פרוייקטים תעשייתיים הכוללים מיכלים ומערכות צנרת
מהמועמד נדרש:
★ התמצאות בנושאי חשמל, הנדסה אזרחית, מכשור ובקרה.
★ נסיון בהכנת מיפרטים תעשייתיים ובתאום בין דיסציפלינרי.
★ יכולת עבודה עצמאית תוך רכוז והשתלבות בצוות תכנון.
★ שליטה באנגלית טכנית.
★ ידיעת גרמנית ואיטלקית — יתרון.
★ נסיון קודם בן 3 שנים לפחות.
המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם.
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת.

למפעל תעשייתי בעמק יזרעאל המערבי
דרושים
מנהח"ש מדופלם
* 5 שנות ניסיון לפחות בתעשייה
* ניסיון במערכות ממוחשבות
תכנת
* ניסיון במפעל תעשייתי בשפת RPG2
— לשני התפקידים ידיעת אנגלית הכרחית
המשרות מוצעות לגברים ונשים כאחד
נא לפנות בכתב יד בפירוט מלא של ניסיון, השכלה וקורות חיים לת.ד. 4496 חיפה
בציון המס' 400 ע"ג המעטפה

לחברה תעשייתית בנושא מתכת
דרוש/ה
איש שיווק ומכירות לניהול מסחרי
בעל רקע בתעשייה, השכלה בסיסית במנהל עסקים, לבניית תשתית לשיווק בארץ ובחו"ל.
נא לפנות לת.ד. 45373 חיפה בצירוף קורות חיים וניסיון קודם
סודיות מובטחת

למפעל כרכס
מפעל לחומרים מרוכזים כרמיאל בע"מ
דרושים/ות
1. מנהל/ת חשבונות
דרישות וכישורים:
* ניסיון בהנה"ח ממוחשבת
* ניסיון 5 שנים במפעל תעשייתי ובהכנת משכורות
* כושר עבודה עצמאי
* רצויה ידיעת השפה האנגלית
2. פקידה
דרישות וכישורים:
* שליטה בשפות אנגלית ועברית
* הדפסה מעולה בשתי השפות
* ניסיון של לפחות 3 שנים בעבודה
3. מבקר
דרישות וכישורים:
* טכנאי מכונות/כימיה/חומרים
* ידע במפרטים טכניים ו/או צבאיים
* רצוי ניסיון בביקורת
* דרושה ידיעת השפה האנגלית
4. טכנאי להפעלת ציוד ייצור ממוחשב
דרישות וכישורים:
* טכנאי מכונות או חשמל
* כושר עבודה עצמאי
* העבודה במשמרות
5. מומחה לתבניות וחומרים מרוכבים
דרישות וכישורים:
* ידע בקריאת שרטוטים
* כושר עבודה עצמאי
* שליטה מעולה בבניית תבניות
מפעלנו עובד 5 ימים בשבוע ומקיים הסעות מאורגנות למפעל מנהריה דרך עכו לכרמיאל ומשפרי חיפה, הקריות, עכו ונהריה.
- מועמדים יפנו טלפונית לריקי נויטן 04־961586 או בכתב לת.ד. 114 כרמיאל
בציון קורות חיים וניסיון קודם
סודיות מובטחת

לחברה ארצית המשווקת טרקטורים וציוד חקלאי
דרוש בחיפה
מחסנאי לחלקי חילוף
★ נסיון קודם בתחום חלפים
★ נסיון קודם בעבודה עם מחשב
★ עדיפות למפיט יוצא צה"ל
★ ידיעת השפה האנגלית
– תנאים טובים למועמד המתאים –
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 429 חיפה 31003
– סודיות מובטחת –

תלם בע"מ
שרותי כוח אדם
דרושים/ות
1. **מזכירת מנכ"ל** שפת אם אנגלית + הדפסה + טלקס למשרה מלאה תנאים טובים למתאימה.
2. **כתבנית** אנגלית שפת אם אנגלית הדפסה מעולה למשרה.
3. **פקידת תביעות** ניסיון בביטוח אלמנטרי + העברת פוליסות במחשב.
4. **טכנאי מיזוג אויר** ניסיון במזוגי מלון קולרים מקררים ביתיים.
5. **שרברב** לעבודה כאחראי צוות עובדים לעבודה מיידית.
6. **עובדת מטבח** למשרה בת 4 שעות 5 ימי עבודה.
7. **שוטפת כלים** ל־5 שעות ל־5 ימי עבודה.
8. **מכונאי אחזקה** למכונות סריגה בעל ניסיון. גיל 40–35.
9. **מכונאי** ניסיון במערכות קיטור למשרה מלאה למתאים שכר נאות.
10. **חשמלאי מוסמך** + רשיון ניסיון במערכות פיקוד ולוחות בקרה.
11. **כרסם** ניסיון רב במכניקה עדינה קורא שרטוט + ניסיון בתיכנות C.N.C ניסיון כ־10 שנים.
12. **מרכיבה** מעולה למעגלים מודפסים וכרטיסיות למשרה מלאה.
13. **קלדנית** מעולה למפעל תעשייתי עב'/אנג' למשרה מלאה.
14. **איש שיווק** לניהול מסחרי בעל רקע בתעשיה בבנית תשתית לשיווק בארץ ובחו"ל.
15. **מכשירן** מעולה ניסיון בתעשייה כימית כושר ניהול צוות עובדים.
16. **מנה"ח** סוג 3–2 ניסיון בהתאמות ספקים לקוחות למשרה מלאה.
17. **נגר רהיטים** מעולה קורא שרטוט עדיפות ליוצאי צבא.
18. **מחסנאי טכני** ניסיון כ־2 שנים בתעשיה כימית, לעבודה ממוחשבת באביזרי צנרת וחלקי חילוף.
19. **מכונאי רכב**, קל וכבד למוסך גדול עדיפות ליוצאי צבא.
20. **מסגר רתך צנרת** יכולת אירגון וניהול צוות עובדים. ניסיון כ־5 שנים במפעל כימי.
21. למרכול דרוש מוכר לדליקטסים, גבינות נקניקים. מאזור חיפה לעבודה מפוצלת.
סניף חיפה: רח' הנביאים 28
טל' 662272, 662270

זמיר
שרותי כח־אדם בע"מ
למשרדנו בחיפה והקריות
דרושות.
למשרות מלאות וקבועות באיזור חיפה־
מזכירת כ"א בכירה
אקדמאית בעלת נסיון רב במפעל תעשייתי.
מזכירה אנגלית מנוסה
ידע בהדפסה ושפת אם אנגלית־חובה
מפעיל/ת טלקס אנגלית
רצוי שפת אם אנגלית, לעבודה במשמרות.
חיפה, רחוב החלוץ 3 טל. (04)670373
ק.ביאליק, שד' בן גוריון 63 טל. (04)709284
תעסוקה ברמה גבוהה

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל דרוש
הנדסאי יצור מתחיל
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 137 כרמיאל מקוד 20101

למערכות רשף — דרושים
* **מהנדסי אלקטרוניקה/בקרה ספרתית**
בעלי נסיון של 4־5 שנים בנושאי פיתוח
* **מנהל/ת חשבונות סוג 2**
* **הנדסאי אלקטרוניקה בעלי נסיון בתעשיה**
04־721339

תדיראן
מפעל התאורה והחשמל
דרוש/ה
עוזר/ת למנהל חומרים
בעל/ת יוזמה וכושר החלטה
נמרץ/ת, שליטה באנגלית, בכלכלה, מנהל עסקים או נסיון קודם בתעשיה
לפרטים לפנות ל־526131 לילה

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ אזור התעשיה הדחמי, עכו, ת.ד. 2357
דרושים
1. טכנאי חשמל
– לאחזקה במתקנים כימיים
* נסיון בתעשיה של לפחות 4 שנים.
2. חרט
– לאחזקה במתקנים כימיים
* נסיון בעבודות חרטות של 6 שנים לפחות.
נא להתקשר טלפונית 04־912231 מ־08:30 עד 14:00 ולבקש את שוש מאחזקה.

משרד התקשורת

אגף התפעול

דרושים קבלנים לחלוקת דואר

לאגף תפעול שירותי הדואר במשרד התקשורת דרושים קבלנים לחלוקת דואר באזור אשדוד.
תנאים טובים, שעות עבודה נוחות.
בדבר פרטים ניתן לפנות אל: מנהל הדואר אשדוד - מר לחיאני משה טל. 055־21617

למשרד אדריכלים בהרצליה
דרוש/ה

הנדסאי/ת או שרטט/ת

רצוי עם נסיון לחצי משרה
052־86864

למשרד עורכי־דין בירושלים
המתמחה בתחום האזרחי
דרוש/ה

עורך־דין

בעל/ת נסיון לעבודה במשרה מלאה
המעוניינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים ופרטים בדבר נסיון בעבודה המלצות
לת״ד 7708 ירושלים מיקוד 91076

לסלון שזכה במקום הראשון באזור ת״א והמרכז!
דרושה

פניסטית

נס־ציונה
08־473577

לחברת תקשורת בין הגדולות בארץ
דרושות

מקדמות מכירה באמצעות הטלפון

כישורים מועדפים:
★ יוצאות צבא ובוגרות תיכון
★ בעלות כושר שכנוע
★ סבלנות, חריצות ומוטיבציה

העבודה באזור ת״א, יום עבודה ארוך 7:30־16:45
5 ימים בשבוע. אין צורך בנסיון קודם
המתאימות תקבלנה הכשרה ברמה מקצועית גבוהה
המעוניינות יפנו לחברת שלף יועצים טל: 03־343511
בין השעות 08.00־13.00.
רק מועמדות מתאימות תענינה
— סודיות מובטחת —

המשטרה אתגר

מעוניין/ת בתפקיד לא שגרתי?
מעוניין/ת בתפקיד עם אתגר?
מעוניין/ת במקום עבודה קבוע עם שכר ותנאי שרות הוגנים?
אם הינך בעל 11 שנות לימוד לפחות, לאחר שרות צבאי, בריאות תקינה, וגילך עד 35.

משטרת ישראל מעוניינת בך!

★ מועמדים מתאימים יכושרו לתפקידי סיור, חקירות ובילוש.
★ לקציני צה״ל ואקדמאים מסלול מואץ לקצונה.
★ לחסרי דיור אפשרות להשתתפות בשכר דירה.

לקבלת פרטים נוספים, הינך מוזמן לפנות בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:

תל־אביב -	רח׳ הרכבת 14	טל׳ 3־628290־03
ירושלים -	רח׳ המלך ג׳ורג׳ 8	טל׳ 02־244433
חיפה -	דרך חטיבת גולני 21	טל׳ 04־661067
באר־שבע -	רח׳ העצמאות 55	טל׳ 057־32521
רחובות -	רח׳ הרצל 206	טל׳ 08־487488

״סודיות מובטחת״

צומת השרון

דרושים

מקדמי מכירות

הכישורים הדרושים:
★ נסיון במכירות או רקע בענף הפרסום - יתרון.
★ כושר שכנוע.
★ רכב.

- מובטחת עבודה קשה והכנסות בהתאם -

המעונינים ייפנו לרותי בטל 052־911110

לרשת מירפאות
דרושים

רופאי/ות שיניים

מנוסים
לעבודה באשדוד
★ תנאים טובים למתאימים!!
055־35523 (לא בשבת), 055־57962

Triumph

לטריומף אינטרנשיונל בע״מ
דרושה

עובדת לדוכן טריומף בשק״מ נתניה

★ גיל 35 ומעלה.
★ ידיעת שפה לועזית (קריאה) חובה.
★ העבודה בשתי משמרות
בוקר 08.30־14.00 או אחה״צ 14.00־19.00.
המעוניינות יפנו למחלקת כ״א טל. 02־715255
או בכתב יד לת.ד. 10146 ירושלים 91101

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר מתחנת מד״א טל׳ 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052־81333
רחובות 08־451333
מוקד מידע רפואי בקופ״ח הכללית:
בימים א׳־ה׳ 8.00־20.00
בימי ו׳ 8.00־15.00
טלפונים: 03־433500, 03־435300
״שקט״ — שירות רפואי לקט
שרות ביקורי בית של רופאים מוסמכים לילדים ותינוקות בשעות 24—19
טל׳ 03־7549111 ״שקט״ קוד מנוי 222
שר״ן - שירות רפואי נייד
ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02־669531
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 651011 מנוי 3752 ול־ השאיר הודעה לרופא תורן מבגן ב״ר
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל. 03־284649 פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל. 294869, 03־285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה
רח׳ הגפן 26, קומה ג׳, טל׳ 04־521245. שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00
מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל׳ 234819.
ירושלים טל׳ 02־245554
חיפה טל׳ 04־582611
קשב לבית —
שרות מיניים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052־548575
7549111 איתורית 1500
שר״ן — עזרה ראשונה נפשית (24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04־672222/3
תל־אביב 03־261111
ילדים תוער 261113
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057־48111
מרכז רפואי באר יעקב 03־223958
מרכז מידע למטבבי לחץ מטעם ״מעגלים״
א׳ ה׳ 11.00־13.00
ב׳ ד׳ 16.00־18.00
רח׳ מאנה 13 תל־אביב

תורנות רופאים וטרינריים
ד״ר גלס ישראל עיר שמש 29 גואלה 742699

תורנות בתי חולים

תל אביב
ווקה — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)
ירושלים
הדסה ע״כ — (נשים, כירורגית, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג)
שערי צדק — (ילדים, פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שדה דב האגור 3 תכנית ל׳ 428510
מעיין חיים סבוי בועלון צוף ירושלים 98 832986
ירושלים
מרפאת רוממה הנ״ג 28 523191
חולון
אטמא טרומפלדור 4 5058197
עין יהב 2 884854
בת ים
בלפור בלפור 40 585448
רמת גן
הרצל הרצל 52 722372
פתח תקוה
קופ״ח כללית חיים עוזר 905271
נתניה
קרניאל מ. מסחרי קרית נורדאו 31774
קריות
רחובות
צליק הר סמואל 336325
רחובות
כללית בני משה 452581

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע״י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב׳ ג׳ ד׳ — 16.00־19.00.
יום ו׳ שעות 8.30—11.00
רמב״ם 9 , טל׳ 5101511/2
חיפה: ימים א׳, ד׳ — 16.00־19.00
רח׳ הספורט 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים:
מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר מתחנות מד״א טל׳ 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052־81333
נהריה 923335
רחובות 08־451333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08־221022
מוקד מידע רפואי בקופ״ח הכללית:
בימים א׳־ה׳ 8.00־20.00
בימי ו׳ 8.00־15.00
טלפונים: 03־433300, 03־433500

שר״ן - שירות רפואי נייד (24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס׳ 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מבגן ב״ר
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל׳ 03־284649
פתוחה בימים א־ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו׳ וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל׳ 03־285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00־24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח׳ הגפן 26, קומה ב׳, טל׳ 04־521245, שעות הקבלה כל יום 20.00־23.00
מרכז מידע לקורבנות אונס — 24 שעות ביממה
תל־אביב טל׳ 234819.
ירושלים — 245554
חיפה — טל׳ 04־82611
ער״ן — עזרה ראשונה נפשית (24 שעות ביממה
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים תוער 261113
חיפה 04־672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057־48111

תורנות בתי־חולים

תל אביב
ווקה — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)
ירושלים
הדסה ע״כ — (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
בקור חולים — (ילדים, נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
שדה דב האגור 3 תכנית ל׳ 428510
זיוה אצ״ל 52 של׳ התקוה 378403
מוצ״ש, שדה דב, זיוה
ירושלים
מרפאת רוממה הנ״ג 28 523191
מוצ״ש רוממה
חולון
ד״ר חורי סוקולוב 70 842433
בת ים
מור הגיבה רייך 20 583560
פתח תקוה
קופ״ח כללית חיים עוזר 905271
רמת גן
הדסה כצנלסון 151 722271
נתניה
קופ״ח כללית ברודצקי 31 91123
הרמן מסמת מודיעין קרית מוצקין 715136
צליק ה. סמואל 336325
רחובות
הנגב הרצל 196 473956

מרכזי מידע — אגד
02־528231־2 03־432277 04־549121

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע״מ

זמן הדלקת הנרות

	ער״ש	מוצ״ש
ירושלים	5.03	6.16
תל אביב	5.21	6.18
חיפה	5.13	6.17
באר־שבע	5.19	6.18

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ״א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לע־ בודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן־ אחד המינים לעבודה הנדונה.
העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

למרכז שיקום בהרצליה
דרושה

מזכירה

לסדרנות בקידות
ידע בכתבנות, עבודות משרד וידע בסיסי בהנהלת חשבונות
לפרטים טלפונים:
052־84369, 052־86111

להברת מחשבים
דרושה

מזכירת עיתק

לניהול משרד
ידע באנגלית + עברית
והנהלת חשבונות בסיסית
טל: 03־721341

יכין חק״ל בע״מ
דרושים

מנהלי עבודה בפרדסים

באזור פתח־תקוה
רצוי מקום מגורים בסביבה.
המעוניינים יפנו בכתב־יד לאגף כ״א, ת.ד. 332 ת״א 61002
★ מועמדים מתאימים בלבד יענו ★

רשות שמורות הטבע
דרוש

פקח לשמורת הבניאס

דרישות:
רקע בטבע וידיעת הארץ
ידע ורקע בנושאים טכניים
בריאות תקינה
מגורים באזור השמורה
התפקיד כרוך בעבודה בשעות לא מקובלות
המעוניינים יפנו למילוי שאלונים: בשמורות חולה ותל־דן ובמשרד המנהל בבנין הסוכנות בצפת עד לתאריך 13.3.87

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע״מ

״בוא איתנו למעלה
אם אתה עונה על הדרישות הבאות״:

א. גיל 25 ומעלה.
ב. השכלה תיכונית לפחות.
ג. יכולת לפתח ולקיים תקשורת טובה עם אנשים.
ד. רוצה ומסוגל לעבוד קשה.
ה. בעל רצון עז להצליח.

בוא להיות איש מכירות בביטוח אלמנטרי

אנחנו מציעים לך הכשרה מקצועית מעולה בצעדיך הראשונים. זאת בתנאי שתעמוד בבדיקות המיון והקבלה שלנו
כדאי לך לעבוד עם הסנה
כי היום יותר מתמיד ביטוח עושים בהסנה.
בדבר פרטים פנה לאיריס מזכירות הסניף
טל: 02־233461 פרט ליום שישי.

רב בריח מקום גדול לעבוד בו
דרוש

מנהל מכירות בירושלים

★ דיסקמני בעל כושר מנהיגות
★ יכולת ניהול צוות עובדים, יחסי אנוש טובים
★ נסיון במכירות
★ גיל 25 — 30
★ רכב חובה
★ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות
634717, 02־632624 (יוסי)

Spectra
ספקטרה קלור אינג׳ פרלסינג

מכון לטכנולוגיה עתירת מדע בענף הדפוס
בגבעת־שאול, מרכז ספיר בנין ד׳, ירושלים

דרושים עובדים עצמאים עם נסיון:
1. מונטג׳רים לעבודות פרוצס
2. מתלמדים למערכת סייטקס
3. מפעילי סקנר
★ העבודה במשמרות
4. תמחיר איש כספים עם רקע בענף הדפוס
לעובדים המרוצים ינתן חוזה לטווח ארוך
בדבר פרטים לפנות
לטלי 537360, 537157, 02־527337
לבקש את ריימונד חזן/ג׳וליאן חזן

לחברת הלנה רובינשטיין
דרושות
באזור ירושלים

דיילות יופי

הכישורים הדרושים:
★ לאחר שרות צבאי
★ השכלה תיכונית
★ ידיעת שפה לועזית אחת לפחות
★ הופעה נאה

לקביעת ראיון נא להתקשר
לטלפון: 03־240256/7

למשרד פרסום גדול דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 3 עם 3 שנות ניסיון למשרה מלאה.
5 ימי עבודה 08.30־17.00
נא לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 7095 תל־אביב 61070 עבור ״מנהח״ש״.

יותר טוב מנפאואר

למחלקה הטכנית ת״א
בן־יהודה 12.
א׳־ה׳. 08.00־14.00
טל: 284128, 03־298877
דרושים

★ דפסים
מנוסים, לעבודה באזור ת״א

★ איש רוטציה
להפעלת מכונות דפוס באיזור ת״א

★ בוגרי בתי ספר מקצועיים
רקע במכניקה. מאזור לוד, רמלה והסביבה

★ ★ ★

למתאימים ינתנו תנאי שכר גבוהים ומלוא התנאים הסוציאליים — כחוק

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

ג׳נרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

למפעלנו בירושלים דרושים:

טכנאי/הנדסאי יצור

לביצוע מעקב וקידום היצור במסגרת קבוצת התפ״י
רצוי נסיון קודם בעבודות תפ״י במפעל לאלקטרוניקה
בירורים עבור משרה זו אצל יעקב 02־720925

מהנדס מיקרוגלים

לעבודות מו״פ של רכיבי מיקרוגלים מתקדמים
דרוש נסיון קודם ויכולת עבודה עצמאית

טכנאי/הנדסאי מיקרוגלים

לעבודה במשמרות לבדיקות סופיות של רכיבי מיקרוגלים
דרוש נסיון קודם במדידות מיקרוגלים, ויכולת עבודה עצמאית

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת״ד 8444 ירושלים 91083

חדשנות בתדירות גבוהה

לבית הספר היומי מבואות־ים

דרושים

מדריכים חברתיים לנוער בגיל תיכון

מגורים במקום הכרחי
שכר בדרוג הוראה

מורה לאנגלית במשרה חלקית

המעוניינים יפנו להנהלת ביה״ס מבואות־ים מכמורת 40297
טלפון 053־93242

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות

הודעה על משרות פנויות למפקחים ומדריכים במשרד החינוך והתרבות

מכרז משולב (מכרזי הוגנות) למשרות מפקח ומדריך
תיאור התפקידים והדרישות למשרות הפנויות מפורטים בחוברת המכרזים המצויה בלשכות המחוזיות של משרדנו ושל נציבות שירות המדינה.
היום האחרון להגשת הבקשות הוא יום שני כ״ב באדר תשמ״ז (23.3.87)
המנהלות המרכזיות / המינהל המרכזי
25. ממונה על החינוך לערבים — דרגת מפקח — ירושלים.
25 א. מנהל/ת המינהל הפדגוגי — דרגת מפקח — ירושלים.
26. מנהל/ת האגף לחינוך יסודי — דרגת מפקח — ירושלים.
27. מנהל/ת האגף לחינוך קדם יסודי — דרגת מפקח — ירושלים.
28. ...
29. ... — דרגת מפקח — ירושלים וכל הארץ.
מרכזי פרגוגיה
30. ... — דרגת מורה מדריך — בודים (שני שליש משרה)
31. מנהל/ת אגף הכשרה והשתלמות — דרגת מפקח — ירושלים וכל הארץ.
32. מנהל/ת המחלקה להשתלמות עובדי הוראה — דרגת מפקח — ירושלים וכל הארץ.
לשכת מחוז ירושלים
33. מפקח/ת כולל על בתי־ספר יסודיים — מגמה — דתי־דרגת, מדריך — מפקח — ירושלים (חצי) (**)
לשכת מחוז חיפה
34. מפקח/ת כולל על בתי״ס יסודיים — מגמה — דתי — דרגת, מדריך־מפקח — (שני שליש משרה)
לשכת מחוז הדרום
35. מפקח/ת על גני ילדים — מגמה — כללי — דרגת, מורה מדריך — מפקח — מחוז הדרום
לשכת מחוז תל־אביב
36. אחראי/ת על ביקור סדיר — דרגת, מורה מדריך — מפקח — מחוז ת״א
לשכת מחוז המרכז
37. מפקח/ת על הוראת מקצוע ציור ואומנות — דרגת, מדריך — מפקח — מחוז המרכז.

*) במשרה זו מועסק עובד, אין לעובד כל זכות על המשרה.
**) העובד שייבחר יהיה טעון אישור נוסף של המועצה לחינוך ממלכתי — דתי, כתנאי לכניסתו לעבודה.
פרטים מלאים ניתן לקבל במחלקה לענייני עובדים, ירושלים רח׳ שבטי ישראל 29 חדר מס׳ 17 או בחוברת המכרזים שניתן לראותה בלשכות המחוזיות של משרדנו:

1. לשכת מחוז ירושלים	רח׳ המלך דוד 18
2. לשכת מחוז הדרום	רח׳ הנשיאים, באר־שבע
3. לשכת מחוז המרכז, ת״א	בנין הדר דפנה, שד׳ שאול המלך
4. לשכת מחוז חיפה	רח׳ סנטור לוקס 7
5. לשכת מחוז הצפון	בית הממשלה הקריה, נצרת עילית

או בנציבות שירות המדינה, ירושלים הקריה ע״ש בן־גוריון, כביש רופין וב־לשכותיה המחוזיות:

1. לשכת מחוז תל־אביב	הקריה, רח׳ קפלן מגן 10
2. לשכת מחוז חיפה והצפון	רח׳ חסן שוקרי 11 (בית הממשלה)
3. לשכת הנגב, ב״ש	בנין לשכת הבריאות המחוזית שכונה ד׳ (צפון) רח׳ הצדיק מירושלים

כל המעוניין הממלא את דרישות המשרה שהוכרז עליה ימלא טופס בקשה למשרה פנויה — למכרז משולב מ.ל.ע. 230 שאפשר לקבלו במשרד החינוך והתרבות בלשכות המחוזיות, ובמשרדי הנציבות.
את הטופס יש להעביר ב־2 עותקים למחלקה לענייני עובדים של משרד החינוך והתרבות בירושלים, לאחר מילוי בקפדנות על כל פרטיו. (אין להעביר את הטפסים לנציבות שירות המדינה).
עובדי מערכת החינוך הרשמית (עובדים המקבלים שכר במשרד החינוך והתרבות) ישלחו עותק אחד של הבקשה ישירות למחלקה לענייני עובדים, ועותק שני יוגש על ידם למנהל המחוז או למנהל האגף הנוגע בדבר. שאר המועמדים יגישו בקשותיהם במישרין למחלקה לענייני עובדים, ירושלים רח׳ שבטי ישראל 29 במעטפה סגורה המסומנת — הנדון לענייני עובדים, מכרז מס׳, משרד החינוך והתרבות.
על המועמדים לצרף לבקשותיהם העתקי תעודות (בצירוף תרגום נאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית) המוכיחות כשירותם מבחינת השכלה ונד־סיון למשרה וכן תולדות חיים. מועמד שאיננו מצרף מסמכים על השכלה ונד־סיון כנדרש, מועמדותו לא תתקבל.
על המועמדים לשלוח בקשותיהם בעוד מועד כדי שתגענה למשרדנו עד המועד האחרון להגשת הבקשות.
הערה: בהתאם להחלטת הממשלה מיום 12.1.87, הכניסה לתפקיד מותנית בהד־ שערת המשרה.

מה מסתתר מאחורי מודעות ״הדרושים״?

איך לחפש עבודה

קורס קצר ״איך לחפש עבודה״
מתי וכיצד להחליט על עזיבת מקום עבודה?
היכן ואיך לחפש עבודה?
כיצד לפנות בכתב? (קורות חיים)
הראיון, מותר ואסור במהלך הראיון
שכר ותנאים, צורת הגשת דרישות שכר ותנאים
כיצד נוצרים מקומות עבודה?
הקורס יועבר ע״י מחבר הספר ״איך לחפש עבודה״

מישלב — מכון ישראלי להשכלה
פרטים והרשמה: מישלב, רח׳ ויצמן 53 ת״א, טל. 9־03־263185, 03־265861
בשעות 08:00 — 13:00 לפני הצהריים 16:30 — 20:30 אחר הצהריים.

למדריך יבוא ויצוא ישראל 1987
דרושים

נציגי מכירות מעולים

לאזור המרכז
★ נסיון במכירות
★ בעלי רכב (הכרחי)
★ רצון לעבודה נמרצת עבור תמורה הולמת
למתאימים משכורת יסוד + עמלות + בונוסים + אחזקת רכב
03־266555, 03־269517, 03־294728

לאכסנית נוער תל־אביב
דרוש

איש אחזקה

★ בעל תואר הנדסאי (עם רשיון מוסמך)
★ בקיא בקריאת תכניות בנין ומערכות אלקטרומכניות
מכוסה בארגון וביצוע אחזקה מתוכננת במבנים (מערכות גינון, חשמל, הסקה וכו׳
★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ מגורים באזור תל־אביב
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ותעודת השכלה לת״ד 1075 ירושלים 91009 (מאוה)

לחברה רפואית
דרושים/ות

רופאים/ות

לאזור ירושלים
בעלי מכשיר א.ק.ג
לביצוע בדיקות רפואיות בשעות הפנאי
להתקשר לטלפון
03־218820 03־218898

תקציבאית

אנחנו משרד פרסום גדול, מוכנים לפתוח את הראש.
אם תרצי תעברי בשיטה שאת רוצה. אנחנו פשוט מאמינים שמהר מאד תגלי את ההבדל בין משרד פרסום לפרסום. תגלי ריח חדש, רוח חדשה, בוקר חדש.
שנה נסיון, יכולת תקשורת גבוהה ואיך שאת, התקשרי אל משה ראובני. תודה.
ראובני • פרידן
טלפונים:
448623
444986
452199

אם את כבר עובדת במשרד פרסום אז למה שלא תעברי לפרסום?

صكنا من الإهمل

פעוט שנעלם נמצא חסר הכרה בתוך מקרר נטוש

(ע). פעוט, בן 5, ניצל אתמול, ברגע האחרון, לאחר שכמעט איבד הכרתו בתוך מקרר חשמלי נטוש מן הסוג הישן, שאינו מאפשר פתיחתו מבפנים.

הפעוט יניב ג., בן 5, משכונת עזרא בתל־אביב, נתגלה חסר הכרה לאחר חיפושים נרחבים אחריו.

הפעוט ירד מביתו לשחק, ולאחר שנעלם פתחה המשפחה בחיפושים. אחד השכנים ביקש לבדוק שני מקררים ישנים, שהיו באחת החצרות. באחד המקררים גילה את הילד.

למקום הוזעק נט"ן של מד"א בתל־אביב, שטיפל בילד והעביר אותו כשהכרתו מעורפלת לבית החולים רוקח. מצבו מוגדר בינוני.

הנוכל מ"בשידור חוקר" הודה בכל 4 האישומים

מרק אלפרד ביקש מבית המשפט לצרף כל התיקים נגדו במשטרה להודאתו

(ע). מרק אלפרד (41), שנתפס והובא לדין עקב כתבה בתוכנית הטלוויזיה "בשידור חוקר", הודה אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב ב־4 האישומים נגדו, אך ביקש לצרף להודאתו את כל תיקי החקירה שנפתחו נגדו במשטרה.

לפיכך, הגישה התובעת לבית המשפט "ערימה" של תיקים נוספים, שבהם החשוד אלפרד במעשי הונאה של נשים, מירמה וגניבה. הסניגור ביקש לבדוק אותם אחד לאחד.

בכתב האישום נאמר שמרק אלפרד, נשוי ואב לבן, התוודע באוגוסט 1986 לאישה חיפאית, גר בביתה 4 חודשים, הציג עצמו כגרוש והבטיח לשאתה לאשה. כעבור זמן מה, גנב מדירתה תכשיטים ורכוש אחר, וכן פנקס צ'קים, שבו עשה שימוש תוך זיוף החתימה, וגנב מחברתו כ־10 אלפים שקל.

באישומים אחרים שהודה בהם, גנב אלפרד פנקסי צ'קים מאנשים אחרים, ועשה בהם שימוש, תוך מירמה וזיוף, בסכומים ניכרים.

3000 מסיכות עם זקן מתלקח הוחרמו במבצע לקראת פורים

מאת צבי זרחיה

סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חוליות פיקוח של משרד התעשייה והמסחר החרימו אתמול מאות צעצועי פורים מסוכנים, האסורים למכירה ולשיווק, במבצע ביקורות ב־55 בתי עסק לצעצועים.

בביקורות נתפסו: 180 סכינים קפיציות, 550 תרסיסים, 650 אקדחים הדומים לנשק אמיתי, כ־2000 טילים ונפצים המתפוצצים ברעש רב, וגורמים בהלה, וכן 3000 מסיכות עם זקנים מתלקחים.

כל הצעצועים המסוכנים שהוחרמו, הועברו למחסני משרד התעשייה והמסחר. נגד משווקיהם נפתחו תיקים, ויוגשו בקרוב כתבי אישום. על פי צו שפורסם באחרונה מטעם המשרד חל איסור על מכירת צעצועים מסוכנים.

לגלות עולם נסתר

נאות הככר

הרצאות בליווי שקופיות במוצ"ש 7.3.87

בבית ציוני אמריקה בת"א, לקראת טיולינו

ספרד בשעה 20.00

שבטים בקניה-סרבני תרבות ואחרים

בשעה 20:00 המרצה ד"ר אברהם ארבל

נופים ביוגוסלביה

בשעה 21:00 המרצה: ד"ר אברהם ארבל

ייעוץ והכוונה למטיילי פסח ואביב

באו לפגוש את מדריכי נאות הככר

בלובי של בית ציוני אמריקה

במוצ"ש 7.3.87 מ־19:30 עד 22:30

הכניסה חופשית — הקהל מוזמן

מעצרו של אהרון טייטלמן, יועץ שר התיירות, הוארך לפי הסכמתו

החשוד: בתום החקירה תתגלה חפותי ● המשטרה: טייטלמן הודיע לעובדת במשרד התיירות כי תקבל הטבות רק בתנאי שתקיים יחסי מין עם ידידו, איש ציבור

מאת צבי הראל

סופר "הארץ"

מעצרו של אהרון טייטלמן, יועץ שר התיירות, אברהם שריר, הוארך אתמול בחמישה ימים בפקודת בית משפט השלום בת"א. היועץ, בן 50, תושב ראשון לציון, חשוד בבקשת שוחד מיני ובהפרעה בחקירה.

המשטרה ביקשה להאריך את מעצרו בשמונה ימים. החשוד הסכים למעצר של חמישה ימים כדי שהמשטרה תבדוק את החשדות נגדו. החשוד מכחיש את החשדות נגדו וטען שבתום החקירה תתגלה חפותו.

נציגי המשטרה, רב־פקד ידידיה המבורגר ורב־פקד אשר שמיר, טענו בבקשה למעצר כי החשוד היה אחראי, בין היתר, על ענייני כוח אדם במשרד התיירות, ובמסגרת זו היתה לו סמכות להמליץ על פיטורי עובדים קבועים והענקת דרגת ניירות (אחזקת רכב לתקופות קצרות).

טייטלמן חשוד שכאשר פנו אליו עובדות במשרד התיירות בבקשה להעניק להן אחזקת רכב, התנה זאת בקיום יחסי מין עימו. המשטרה טוענת כי לאחר שלא נענתה אחת העובדות לבקשתו, אף שראוי להעניק לה אחזקת רכב, הורה לבטל זכות זו.

באחד המקרים שבהם ביקשה אחת העובדות אחזקת רכב, נענה לבקשה לאחר שאותה עובדת שכנעה עובדת אחרת במשרד לקיים יחסי מין עם "אישיות ציבורית בכירה", חברו של טייטלמן. תיווך זה הוכחש בידי החשוד, טוענת המשטרה, כתנאי להענקת אחזקת רכב לאותה עובדת.

יהושע הלפרין מבנק צפון אמריקה שוחרר בערבות

(ע). בית המשפט המחוזי בירושלים הסכים לשחרר בערבות את היו"ר לשעבר של מועצת המנהלים של בנק צפון אמריקה, יהושע הלפרין.

השופט יעקב בזק קבע כי הלפרין יפקיד ערבות בנקאית על סך מיליון ש"ח, ערבות צד ג' בסך 750 אלף ש"ח, יפקיד את דרכונו ויתייצב יום־יום במשטרה.

כמו כן הוצא נגדו צו עיכוב יציאה מן הארץ.

נגד הלפרין הוגש כתב אישום על עבירות שעבר כשהיה יו"ר הבנק, המסתכמות ב־20 מיליון דולר.

השופט ציין בהחלטתו כי מדובר בעבירות חמורות ביותר, ולא מן הנמנע שהנאשם הצליח להעביר לחו"ל חלק מהכספים.

שר הביטחון, יצחק רבין, התארח שלשום בקיבוצי עמק הירדן. בביקור פגש בטובה שומרון, אימו של הרמטכ"ל המיועד, שהיא חברת קיבוץ אשדות יעקב. משמאל: ראש המועצה האזורית, זאב שור (צילום: ליאון מינסטר)

זכר נפגעי מעשי טרור יועלה מעתה בבתי הספר ביום הזכרון

(עש"ת) סגן רוה"מ ושר החינוך והתרבות, העומד בראש ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים הודיע שבתי הספר ישלבו מעתה את זכרם של החללים שנפלו בפעולות איבה וטרור בטקסים שעורכת מערכת החינוך ביום הזכרון השנתי לחללי מערכות ישראל. עד כה לא הוזכרו נפגעי פעולות איבה בטקסים אלה.

במשרד המשטרה בוחנים שיטה חדשה למאסר בית: "אזיקים אלקטרוניים"

לאסירים לא מסוכנים ● לרגל האסיר תוצמד טבעת בלתי־ניתנת־להסרה שתשדר ברציפות מידע על תנועות האסיר למרכז בקרה ● אם יחרוג מהתחום המותר — יוחזר לכלא רגיל

מאת ראובן שפירא

מאסר בית עם "אזיקים אלקטרוניים", לאסירים וצעירים שאינם מסוכנים לציבור, נבחן בלשכת המדען הראשי של משרד המשטרה, מתוך כוונה לגבש הצעת הפעלה במרוצת השנה.

מדובר בהצמדת טבעת פלסטיק עם רכיבים אלקטרוניים, שאינה ניתנת להסרה, לרגלו של האסיר. הטבעת משדרת ברציפות מידע על תנועות האסיר למרכז בקרה ממוחשב. "האזיקים האלקטרוניים" ניתנים להתיכנת לכל אסיר, לפי מקום מגוריו ולפי נתוני ההגבלה של תנועתו בביתו ובסביבה הקרובה (עד למרחק של כמה עשרות מטרים מהבית). ברגע שהאסיר חורג מ"תחום המושב" שלו, מועבר מיד דיווח על החריגה למרכז הבקרה.

על פי התיכנון, ישתתפו בפרוייקט האזיקים האלקטרוניים רק אסירים שיעמדו באמות מידה מחמירות, שיסכימו לכך, ושיתחייבו על התחייבות שלא להתרחק מביתם בתקופת מאסר הבית. אסיר שלא יעמוד בהתחייבות ויתגלה שחרג מהתחום המותר, יוחזר מיד לכלא רגיל.

במשרד המשטרה סבורים כי רעיון ה"אזיקים האלקטרוניים" — הנמצא זה שנתיים וחצי בניסוי נרחב בארצות הברית — עשוי להתאים להפעלה בישראל. הוא זול מאוד מבחינה כלכלית, יכול לסייע להורדת הצפיפות בבתי הסוהר, ויש לו גם יתרון מעשי: האסיר או העציר אינם מנותקים ממשפחתם ומסביבתם הטבעית.

תכנית "אזיקים אלקטרוניים" עמדה להיות מופעלת באחרונה בקנדה, אך בגלל מחאות של אגודות לזכויות האדם נגנזה. בישראל עשוייה התכנית להתממש עוד בשנה הבאה. אין בעיה להפעיל את התכנית מתקציב הפעולה השוטף של שרות בתי הסוהר.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

ההורים פונים לנערה הנעדרת מחצור הגלילית: אל תחששי לשוב

מאת מנחם הורוביץ

כתב "הארץ" בצפון

בני משפחתה של אסתר שרון, (20), הנערה הנעדרת זה כשבועיים מביתה בחצור הגלילית, חזרו ופנו אתמול אל בתם שתשוב לביתה, מתוך הבטחה שלא יאונה לה כל רע.

בני המשפחה חוששים כי עקב הפרסומים הרבים על אודותיה, הנערה חוששת לחזור לביתה.

כמו כן פנו בני המשפחה אל מוסדות רפואה לבדוק אם קיבלה טיפול בהם.

אסתר שרון לוקה במחלת הנפילה וזקוקה ברציפות לתרופות.

אברהם נגב ממייסדי באר־טוביה נדרס למוות

(ע). אברהם נגב, ממייסדי המושב באר־טוביה, ומוותיקי הפלמ"ח, נדרס למוות ליד ביתו במושב. בן 78 היה.

התאונה ארעה שלשום בערב. אברהם נגב עבר את הכביש, ואוטובוס "אגד", שנהג בו ג'מיל סעיד אריים, בן 53, מבית חנון, פגע בו. הנהג נעצר לחקירה.

מנחם סידר ממדעני רפא"ל נפטר בארה"ב בגיל 53

מאת נדירה כהנא

ד"ר מנחם סידר (53), מבכירי מדעני הרשות לפיתוח אמצעי לחימה, מת אתמול, בעת שהותו בארה"ב.

בנוסף על עבודתו ברפא"ל, השתייך לסגל המרצים בפקולטות להנדסת חשמל ואווירונאוטיקה בטכניון.

ד"ר סידר התמחה במערכות ניווט אינרציאליות ופיתח מוצרים רבים, ובהם מחשב הפצצה המצוי בשימוש מבצעי בחיל האוויר.

הלווייתו תהיה היום בחיפה.

טיולים זה השטח שלנו

יוגוסלביה 12 יום $1195 9-20.4.87

סיני מגוון טיולים עם גמלים, ג'יפים וטיולי משפחות.

ספרד ופורטוגל 18 יום $1475 6-23.4.87

נפאל 32 יום $1975 2.4-3.5.87

יוון 11 יום $795 7-17.4.87

כרתים 8 ימים $600 14-21.4.87 30.5-6.6.87

קניה 17 יום $1670 8-26.4.87 10 יום $1195 8-18.4.87

טיולי פסח ואביב

איטליה 17 יום $1600 5-21.4.87

מצרים 8 ימים $440 5-12.4.87 14-21.4.87 6-13.5.87

מע' תורכיה 15 יום $1065 6-20.4.87 17 יום $1065 25.5-10.6.87

מז' תורכיה 15 יום $1065 22.5-6.6.87

בטיולינו ניצול זמן מירבי, תכנית מלאה, אמינות מינהלית והדרכה מעולה, כל אלה מבטיחים תמורה מלאה למטיילים.

טלפן וקבל חוזר טיולים לביתך 381044, 03-375063

מח' טיולי חו"ל השפלה 3 ת"א

החברה להגנת הטבע

במרכז הארצי למטייל:

ספרים, מסלולי טיולים, מפות וציוד טיולים ומחנאות – פרטים בחברה

ברכות ל־

בטחה

ני"ע והשקעות בע"מ

לרגל פתיחת הסניף החדש

בנתניה (בית רכטר)

סמילנסקי 4

טל. 053-615770

כלל (ישראל) בע"מ

החברה להגנת הטבע

מיבצע

הוצאה מיוחדת בכריכה רכה

423 עמוד + 16 ע' תצלומים

9.45 ש"ח

בחנויות "השקם" והחברה

שלמה הלל, יו"ר הכנסת: "תרומה מרכזית לתאור הכנסת"

פרופ' לב מישלוהן: "מפעל עצום וגדוש אור"

עמוס בדרור ("הארץ"): "תאור מאבק שנבנה כאסטרטגיה גדולה למען איכות החיים בישראל"

פרופ' משה ריינר: "אבן הראשה, ספר מבריק"

ירון לונדון ("העיר"): "תאור ללא גינוני רהטים של מאבקים פוליטיים"

ספרים! רשת חנויות ברונפמן

הנחות חודש מרץ

50%—30%

על ספרי הכיס באנגלית, גרמנית, צרפתית

70%

על אלבומים וספרי אומנות באנגלית

★ תל־אביב – דיזנגוף 214

★ בכל חנויות המשביר לצרכן ברחבי הארץ

BRONFMAN ברונפמן

עיתונים וספרים מהעולם כולו

מטבחים

דיור 2000

עד 10 תשלומים בריבית

חדרי־שינה, סלונים, מזנונים, פ. אוכל.

תיכנון אדריכלי ועיצוב פנים.

חיפה, עומר ק. אתא.

תל־אביב

רח' הרצל 45

CHRISTIE'S

In Israel

הודעה חשובה

למעוניינים בקניה ובמכירה של חפצי אמנות

מומחים של כריסטי מלונדון יבקרו בת"א בחודשים מרץ־אפריל:

★ מר דיוויד אליס־ג'ונס — מומחה לאמנות מודרנית ואימפרסיוניסטית 19.3–16.3

★ מר דיוויד לואלן — מומחה להדפסים 19.3–16.3

★ גב' כריסטין אינגלי גרין — מומחית לעתיקות 2.4–25.3

★ מר אנטוני תומפסון — מומחה לאמנות אסלאמית ולשטיחים 10.4–6.4

לתיאום פגישה ולייעוץ אנא התקשרו לטלפון 03-295211

כתובתנו החדשה: שד' בן־ציון 6, תל־אביב 64285

פתוח בימים: ב–ה, 9.00–15.00, ו' 9.00–13.00.

סיעת נאמני המקצוע והדור הצעיר במוסדות לשכת עורכי־הדין

יום הבחירות למוסדות הלשכה

9.3.87

הצביעו עבור נציגינו: ★ למועצה הארצית ★ לועד מחוז ת"א ★ לועידה הארצית

רשימות מועמדינו כוללות – חברות וחברים ותיקים מנוסים וצעירים נמרצים – כולם נציגים נאמנים ומסורים לציבור עורכי־הדין, בעלי אומץ לב אזרחי ויושר ציבורי שיטפלו בפתרון הבעיות האמיתיות של עורך־הדין, ידאגו לרווחתו ויגנו על זכויות הפרט.

הבה נטיל עליהם את המשימות והתפקידים השונים במוסדות הלשכה.

תנו להם קולכם ★ תלו בהם אמונכם

לועידה הארצית	למועצה הארצית	לועד מחוז ת"א
ברוך גייכמן	שמעון בן־יעקב	נדב חלד
פרופ' דוד ליבאי	דני שיינמן	מיכאל טאוסיג
שמעון בן־יעקב	צבי יפה	גבריאל כהן
צבי קלמנסינובסקי	חנן מלצר	שושנה גלס
מאיר דינאי	ד"ר יוסף פוסמן	נתן מאיר
דוד סנדובסקי	רינה שעשוע־חסון	יורם שלמון
יואב צת	ד"ר גרשון אוריון	מרדכי אסיף
חיים פל	שמואל נאור	פנחס זלצר
שרה רוקח	יהודית סהר	שפרה גליק

סיעת נאמני המקצוע והדור הצעיר למען:

★ פעילות נאותה של המערכת המשפטית במדינה.

★ העלאת קרנה של הלשכה בעיני חבריה ובציבור.

★ דאגה לרווחת החבר, כבודו ומעמדו.

עבודה

• עבודה: "מקום בצמרת" השכונה היחידה בירושלים עם חניה תת־קרקעית מוארת 24 שעות ביממה הכוללת שער חשמלי המופעל בשלט־רחוק.

• עבודה: "מקום בצמרת" דירות וקוטג'ים יוקרתיים בליבה של ירושלים (רח' ש"י עגנון — המשך רח' הפלמ"ח).

• עבודה: "מקום בצמרת" צופה אל נופיה המרהיבים של ירושלים.

• עבודה: "מקום בצמרת" דירות 3, 4, 5, 6 חדרים וקוטגים צמודי קרקע בתכנון האדריכל יעקב רכטר.

• עבודה: ב"מקום בצמרת" צלחות לקליטת שידורי טלויזיה באמצעות לוויינים.

• עבודה: הסקה פרטית, מחסן. חדרי מגורים גדולים עם חלונות צרפתיים.

• עבודה: "מקום בצמרת" השכונה היוקרתית המועדפת ביותר בירושלים!

בעשרה הימים האחרונים נמכרו עוד 3 דירות וקוטג'ים.

מכירות: מקום בצמרת מרכז כלל קומה 9 טל' 232687, 244623, 02-244842.

מקום בצמרת שכונת היוקרה של ירושלים

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
6.13 ש"ח כולל מע"מ

חדשות | העיר | כלהעיר | צומת השרון | כאן הדרום | הלוח הבטוח

הלוח הארצי כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

דירות להחלפה

דירות מרוהטות

מכוניות

מכוניות כלליות

אודי

אוטוביאנקי

אופל

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

וולבו

לנציה

מיני מיינור

מרצדס

מסחריות

מאזדה

מיצובישי

משאיות

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פולקסואגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

ביקוש רכב

הצעות עבודה

חדש!
במצפה ירושלים!
רמות
דירות 3, 4, 5 חדרים
+ מרפסות
קוטג'ים מפוארים
6 חדרים
למסירה מיידית!
במקום הטוב ביותר
בפסגת זאב
3, 4, 4.5 חדרים
קוטג'ים 5 חדרים
בנין אבן (קונבנציונלית)
גם לזכאי
מח"ל!
אזורים
רח' יפו 97, ירושלים
02-234733

ראש ללא כינים
לתמיד
שלח/י 2 ש"ח לת.ד. 23327 ים
ותקבל/י מתכון להכנת נוזל טבעי
למניעת כינים

صكنا من الاحمل

הכוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ירושלים

לוח ORS
או.אר.אס שרותי כח אדם

* מגישי אוכל ידיעת קרוא וכתוב אפשרי שעות גמישות
* בלתי מקצועים לעבודה בתעשיה במשמרות
* בוגרי מכניקה שכר גבוה הסעות + ארוחות
* חרט/כרסם קונבנציונלים בעל 3 שנות נסיון
* מעבדת תמלילים עברית דיגיטל — ונג, וורדמיל וורדסטאר מנוסה
* מזכירה עברית/אנגלית ידע בהדפסה
* קלדנית מנוסות, שכר גבוה
* בנות לייצוא ל־5 ימי עבודה
* בנות לנקיון משרה מלאה 5 ימים. הסעות + ארוחות
* חשמלאי מוסמך / עוזר חשמלאי 5 ימים בשבוע
* נגר מנוסה לעבודה ממושכת

ירושלים רח׳ אבן ישראל 5
טל. 02-242152-9,245561

ת.ל.ם

מנפאואר

● למחלקה המשרדית

● למחלקה הטכנית

ביקוש עבודה

חבר

שוחות ומטפלות

רובדפהאפ

תיגבור

בריאות

מבני תעשייה

מגרשים

פסנתרים

חימום והסקה

מוסיקה

מחסנים

מודעות

צילום

שירותים

משרדים

ציוד בניין

שיעורים פרטיים

משקים

שמלות כלה

שיפוצים

שיעורים

קורת גג

מחשבים

קונים

עירוכים

הסדרות

תנויות

הלוואות

ביטוח

לוח קיד

אופניים

בעלי חיים

בגדים

מלוויות

כלי נגינה

האזנה וציתות

רהיטים

שונות

עבודת פרך

הכרזות

תנורי אפיה

חוגים

וידאו

מלוויות

כלי נגינה

מכונות כביסה

מקררים

מדיחי כלים

מוצרי חשמל

מערכות סטריאו

מחשבים

הזדמנויות
מיוחדות

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ״א־1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה תנויות. העבריינים צפויים לעונש עליפי החוק.

הכוח הארצי — כאן דרום — אזור הדרום

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

3 — 3.5 חדרים

2 — 2.5 חדרים

דירות בשכ״ח

ביקוש דירות

מכוניות

אופל

סובארו

סוסיתא

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיג'ו

רנו

משאיות

אופנועים

הצעות עבודה

בריאות ויופי

שודות ומטפלות

ביקוש עבודה

שידוכים

עסקים

מציעים למכירה

תנויות

משרדים

מגרשים

משקים

הקלאות

בעלי חיים

וידאו

יותר טוב מנפאואר

לסניף חיפה
המחלקה המשרדית
מפעילת טלקס אנגלית — מנוסה, לעבודה ממושכת.
מזכירות אנגלית עברית — מנוסות, כולל הדפסות.
כתבניות עברית-אנגלית — מנוסות, ע"ג מכונות חשמליות.
מעבדות תמלילים אנגלית ו/או עברית — מנוסות, תכנות א.ב... וורדמיל, וורדסטאר. (לפנות לברוריה)
פקידת יבוא יצוא — מנוסה, כולל הדפסות.
קלדניות — מנוסות, חשבשבת יתרון.
(לפנות ליהודית)

המחלקה הטכנית
מכונאי רכב קל (בנזין) סוג 3 מוכח.
ראש צוות מזוג אויר — מנוסה באחזקת מדחסים בוכנתיים וצנטרופוגלים.
שרטטי מכונות — מנוסים.
מכונאי אחזקה — מנוסים, לאחזקת מכונות עבוד שבבי, העבודה באיזור ראש פינה, עזרה בדיור.
(לפנות לגדי)
תנאי שכר טובים, ותנאים סוציאלים כחוק, למתאימים.

העצמאות 104 א׳-ה׳ 8:00-14:00
טל: 04-530051

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

COMET PERSONNEL
כ"א בענף המחשבים וההנדסה
דרושים
תוכניתנים/מנתחים
★ רקע מתמטי — IBM/COBOL
★ מחשבי IBM/4700, אסמבלר
★ DB/2 או IMS או CICS
★ מערכות פיננסיות — S/38, RPG3
אנשי סיסטם IBM
מתעדי תוכנה (בעברית)
אנשי REAL-TIME
"מהנדסי אלקטרוניקה"
★ דיגיטלי, אנלוגי, בקרה
הרצל 75 רמת־גן טל: 730218

לחברת תובלה באזור חיפה
דרוש
חשמלאי רכב כבד
הכשורים:
* ידע בשיפוץ מכללים.
* 5 שנות נסיון לפחות
לקביעת ראיון נא לטלפן: 04-233641, 04-220186

טולמנס
לחנות רהיטים וכלי בית יוקרתית
דרושים:
מוכר/ת
לאגף הרהיטים, במשרה מלאה.
מוכר/ת
לאגף כלי בית, למשרה חלקית אחה"צ.
עדיפות לבעלי נסיון.
נא לפנות טלפונית 04-244872
בקרוב: טולמנס חיפה, מוריה 12.

למרפאת שיניים בנהריה
דרוש
רופא שיניים
בעל נסיון של שנתיים לפחות
נא להתקשר לשנטל טל׳ 04-924387

להרגיש קיבוץ במלון ... קלאב הוטל טבריה כמו בסוף שבוע!

למלון לרום קלאב הוטל טבריה
דרושים:
בעלי מקצוע בתחום המלונאות
* פקידי/ות קבלה
* קופאיים
* מזכירות — בעלות ידע בהדפסה אנגלית/עברית
* טכנאי קירור עם תעודות
* חשמלאים מוסמכים עם תעודות
המעוניינים יפנו בכתב יד אל רח׳ אחד העם טבריה 14222 או להגיע למלון בין השעות 9.00–14.00 מדי יום למחלקת כח אדם
"סודיות מובטחת"

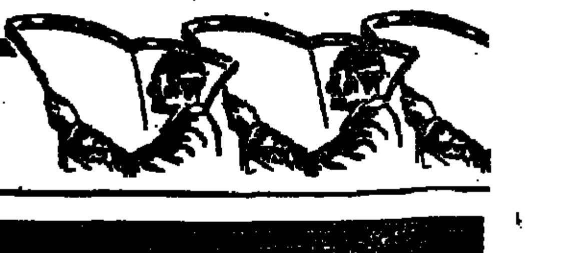

הלוח הארצי — העיר — צומת השרון — תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

קונים זהב
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
ZAMLER טל: 235924

לציבור הדתי
● בקרית־הרצוג, בני־ברק, דירות A 3 חדרים ודירות 5 חדרים עם גג צמוד.
● בגבעתיים — דירות פאר 5 חדרים, רחוב מודיעין — ריינס.
● בנ"ת מבצע הנחות מיוחדות עד 20.3.87 לדירות 3, 4.
● בתל־אביב — ברחוב עמק ברכה, דירות מפוארות 4 חדרים, 2 דירות בקומה.
משהב
חברה לשיכון
בנין ופתוח בע"מ
03-664631

מאיא ובניס
7510223
7513518
דירות גג מפוארות בטורמן, סטנדרט גבוה
דירת גג במבוא־תיכון 4 + 1 (שלושה דיירים) בבניה
2 חדרים חדשה ברח' עמל בגבעתיים מפוארת - בבניה
2½ ברח' שקט במרכז רמת־גן מיידי, 50,000 דולר
במקום היוקרתי ביותר בגבעתיים דירות 4, 4 + גג, 5+1 גג (בבניה)
בסבנקין 3½ מפוארת ק"ב + מעלית מיידי 115 מ"ר
בשיכון ותיקים דו משפחתי 250 מ"ר זקוק לשיפוץ, 170,000 דולר
בז'בוטינסקי בגבעתיים, דירות 4 ר"ב גדולות ומפוארות, בבניה
ברח' המתמיד 4 גדולים, ק"ב חזית + חניה
בארלוזרוב בגבעתיים, דירות 4 חדרים בבניה, 6 דיירים
דירות גג 4+1 בקרך קיימת בגבעתיים
ברח' פניה־הגבעה דירת גג 3 + 1 חדשה (לא מקבלן)
דירות בבניה באזורים שונים ברמת־גן ובגבעתיים
ברח' תרפ"ב 3½, 100 מ"ר, דרומית בשלבי גמר 75,000 דולר
בורוכוב - המבדיל, ק"ב 4 חדרים בבניה 110,000 דולר
בשכון ותיקים, לצעירים 2½ חדרים ק"ב 90 מ"ר 59,000 דולר
ברח' שאנן בר"ג וילה 5 חדרים 550 מ"ר
בביאליק (פנימי) 4, ק"ב כניסה בעוד 6 חודשים 90,000
בשכון ותיקים מגרש 330 מ"ר לבניית קוטג' בודד

תווך הבנה
רשיון 7 ר"ב
7517074
● בר"ג 2 מפוארים, ק"ק, בכוחות (ר"ר) + 37,000 תוספת.
● 2 בר"ג תרואה ק"א חזית, דרום־מערב + היחידה 44,000
● 2 בר"ג, אבא הלל, ק"ב עורפית (טעונת שיפוץ) 33,000
● 3½ בר"ג, כחושה (ליד אולמי מודיעין) 64,000 מיידית.
● מגרש בהרצליה פיתוח 1000 מ"ר לוילה (תבוצת השרון) 230,000
● בנית ק. אריה לתעשיה 1600 מ"ר ל־3 קומות 160,000

דירות פאר
ז'בוטינסקי 61 ר"ג
7526947 7526819
● ברמת־גן, בבנית 7 חדרים וילה מפוארות מרווחות ושקטות.
● בבנזהרנה, 3 ו־4 וגג, במרכז ושקט נוף מרהיב.
● 4 במרכז רמת־גן, ע"ע, חזית מיידית ע"י ת"ן.
● בהזדמנות !!! ברמת־גן 2 + ½ ביהודית, מסודרת, ק"ב, חזית.
● ברמת־גן, דירות חדה, ברחוב, וזרות מצוין מתאים למשרד.
● ברמת־גן, בבנה, ברחוב מיכאל 4 ר"ב גג 125,000
● 3 ברמת־גן (100 מ"ר) ברח' ק"ב, חזית 60,000

2—2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

1—1.5 חדרים

בחשמל לא משחקים!
חשמלאי מוסמך
(שוב קיבוץ)
בעל נסיון רב יבצע עבורך במהירות ואמינות כל סוגי עבודות החשמל במחירים נוחים — לפי מחירון מוכר
03-829576

קרחת?
פתרון מהפכני
הדבקת שיער בשיטה אמריקאית חדשנית
המכון לשיער טבעי
03-297359

תל אביב

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

בר"ג וגבעתיים
מבחר דירות פאר
3־4־5 ודירות גג
בבניה
"מאיא"
03-7510223

עיטורית
מפעל לעיטור
גופים קרמיים
★עיטור אריחי קרמיקה בכל גודל ורקע.
★ עיטור כלי גוי וכלי אוכל מקרמיקה.
★ לרשות הלקוחות מחלקה גרפית לביצוע ויישום דוגמאות ורעיונות אישיים.
★ במקום אולם תצוגה עם דוגמאות רבות ומגוונות.
★ שעות עבודה: א'-ה' 8.00-16.00 יום ו' 8.00-12.30
להתראות בעיטורית
רח' החרושת 11, אזור התעשיה רמת־השרון
485705, 03-496607

דירות "אומגה"
כסלו 21 ת"א
טל 03-798127 03-384688
● להשכרה 1½ חדרים במרכז ת"א 250$
● להשכרה 2 + הול + 2 מרפסות + דוד"ש בצפון ת"א 380$
● להשכרה 3 חדרים במרכז ת"א 300$
● להשכרה 4 חדרים יפים בצפון ת"א 410$
● באומגה מבחר דירות מכל הגדלים במשרד מ־8:00 עד 16:00

גוש דן

בית אבות
חדש ברמת־גן
90 מיטות בחדרים ליחידים ולזוגות
5 ארוחות ביום וטיפול של רופא ואחיות, פיזיותראפיה, ריפוי בעיסוק ופעילות תברתית.
פתיחה בקרוב !!
נותרו מקומות לעצמאים ולתשושים בקומות נפרדות
גולומב 10 רמת־גן
03-5518927, 03-775534

קבלנים מציעים

וילות ובתים

חוצות
קבלת מודעות
03-611389
611623
625880
פתוח מ־9:00 עד 21:00 ומוצ"ש
לבעלי כרטיסי ישראכרט ויזה ודיינרס

אביב אוברקלייד הנחיית קבוצות
סדנא לרומנטיקה
פיתוח היכולת ליצירת קשר אינטימי
02-856120 לגילה 03-9227155
— מיתר מוסמכת מהגל —

מרתון תל־אביב ה־7
יום חמישי 19.3.87

הפועל
פרטים והרשמה:
מרכז "הפועל"
רח' הארבעה 8 ת"א
טל: 03-260181
שנת משחקי הפועל ה־13

صكرا من الأحل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

שניר
חולון
שנקר 47
קומה א'

בחולון, ברחובות בראשל"צ ולבנון בשכל מתוכנן, בבניה — דירות איכות בנות חמישה חדרים עם אפשרויות לכניסה מיידית. שש דירות בלבד בכל בניין. אפשרות למשכנתא עד 30,000 $ ל-10 שנים. 03-849713

1—1.5 חדרים

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

4 חדרים ויותר

קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
לא מכרת
לא שילמת
8.00-20.00
טל' 293648

איזור השרון

קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
לא מכרת
לא שילמת
8.00-20.00
טל' 293648

מאיא נכסים
7510223
7513518

- בגבעתיים בבנית, תשלים, זבוטינסקי, בר-ציון, ישראלי דירות 4, 4 + גג + חדר
- ברמת-גן (הדינים) בבנית 5 דירוים 3 1/2-4 חדרים
- במרכז רמת-גן (הדיונים) 4, 140 מ"ר מפוארת 115,000
- במרכז רמת-גן בהרצל 3, ק"ג מפוארת 65,000
- בגבעתיים (בראשית) 4, 185 מ"ר, 2 דירים

דפוס משי
מקבל עבודות:
דפוס משי
הדפסות פנלים
פרסומות
לשרותכם
בטלפון:
03-342457
עובדיה

ראשל"צ

נתניה

חולון ובת"ים

משהב

דירות בשכ"ח

חוף עמי

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

מהפכה גדולה במודעה הקטנה
רק בלוח העיר
לא מכרת
לא שילמת

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה. המבצע חל לגבי פרסום בלוח העיר בלבד ולגבי נכס באזור ת"א, גוש דן והשרון. במקום החזר כספי ניתן לפרסם את המודעה חודש נוסף. בקשות לביטול מודעה, החזר כספי או הארכה לחודש נוסף במקום החזר כספי, יתקבלו במשרדי הלוח בימים א'-ד' בין השעות 8:00-15:00 עד שבועיים מתום 4 שבועות פרסום.
לוח העיר רח' הנגב 4 ת"א טל' 03-371261

מכוניות

קבלת מודעות
03-611389
611623
625880
פתוח מ-9:00-21:00 ומוצ"ש
לבעלי כרטיסי ישראכרט ויזה ודיינרס

אאודי

קבלת מודעות!
לוח העיר
* מבצע מיוחד!
03-738707
03-727630
לבעלי כרטיסי אשראי

תכננתם רכישה, מכירה, השקעה בנכס? פנו אל דיור פלוס השקעות ושיווק נדל"ן
מבחר הנכסים הגדול ביותר באזור. צוות מקצועי ודינמי לרשותכם
דיור פלוס יעזור לכם לחסוך בזמן ובכסף להשגת מטרתכם
08-453055
פנה אל דיור פלוס — בית הפועלים 6 רחובות

אוטוביאנקי

● 77. מצב מצוין יד שלישית 152351123 לא בשבת 06-587632

● עלית 1981 פרטי + רדיו טייפ 03-478332 03-472568 163218112 03-3426317

● עלית 1986 10 משפחה + מנגן טלפון: 03-315384 03-5740405 165445123

● עלית 81 3 הלוכים 55,000 ק"מ כחדשה. 49. 052-446583 195815121

● בינקי 79 71,000 שניה מצב בעולה 806428 880696 165024161

● אל אקס 83 כל התוספות מצב מצוין 739089,827072 173403164

● אוטוביאנקי אלגנט 76 במצב טוב יד שניה 173430164

● 1984 יפהפיה במצב מכני מעולה בהזדמנות 03-318492 לגיל / שלומי 182739161

● אלגנט 1982 + טסט רדיו אזעקה 153904192

אלפא רומאו

● אלפא סוד 1983 + מנגן + רדיו 03-415814 ק"מ שמורה 55,000 163715094

● סוד, 83, שמורה, מטרא, אזעקה 03-299684 מתחת למחירון 152114121

● סוד 1982 מצוינת יפהפיה 08-231217 ק"מ 50,000 161654124

● אלפא סוד, 82, 1551, מטלי, שמורה 03-947595 03-5741216 173833121

אוסטין

● אסקורט 1300 85/3 ראשונה 03-350088 במצב מעולה 200526094

● מטרו 82 1000 ק"מ 36,000 שמורה בערב 03-7324427 161520124

אופל

● קדט 1300 83 שמורה ויפה מחיר מחירון 03-805687 135247124

סוסיתא

סיאט

סימקה־קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

טלבוט

מיני מיינור

מוריס

מרצדס

לנציה

מריוסף

ב.מ.וו.

אמריקאיות

הונדה

דייהטסו

וולוו

נ.ס.או.

סאאב

סובארו

סוזוקי

סיטרואן

קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
לא מכרת
לא שילמת
8.00-20.00
טל' 293648

לא מכרת
לא שילמת
לוח העיר
קבלת מודעות
20.00-8.00 מ־
03-371261

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
03-383838
לשירותך 24 שעות ביממה
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

صكنا من الأجل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

למכירה
משאית
רנו
65 J.K
כולל
ארגז מכולה
במצב טוב
מודל 1984
03-263261
לפנות
לרכז הרכב

מורידים

משאיות

מוניות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

חיים אופנועים

תמיד: מבחר האביזרים הגדול: צמיגים, מנעלים, מישלין, פירלי, מראות ויסלוגי, אמורי מרווחים, בריקסים, אביבוס, קסדות, יעבקס, חלקי פלסטיק, ארגזי צד ועוד. לשרותכם מוסך חלפים סוקאי, מוסך שרות תיקונים אמין ומקצועי. הכניסה מרח' המסגר 19. 03-381940, 03-372476

ביקוש רכב

חלפי רכב

מכוניות להשכרה

הצעות עבודה

למפעל תרופות / קוסמטיקה בבני ברק
עובדים/ות
למחלקת אריזה
למשמרת בוקר
(כולל נערים לפני גיוס)
03-772081 למשה

אזורות

חשמל / אלקטרוניקה

גזירה ותפירה

מכונאים / הרצאים

דפוס

הנהלת חשבונות

חרטים/מסגרים

יהלומים

מוכרים/ות

מזכירות

סוכנים/ות

מוסנאים

נערים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

בתי אבות

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

עוזרות ומטפלות

"שירות עוזרות ומטפלות"
מהיר ואמין
באזור השרון
לדינה 052-452244

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.
המעבידים עצמם לעונש על־פי החוק.

דחפון
שרות מודעות טלפוני של הארץ
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

קיבוצי הקיבוץ הארצי קולטים
משפחות טכנאים, הנדסאים, מורים
ואחיות מוסמכות
בואו להתנסות בחיי קיבוץ
מתארגנות קבוצות צעירים בגילאי 20-25, 25-32 בעלי השכלה ומקצוע
אחרי שרות צבאי
טלפונים: 03-216015, 03-262521
שדרות שאול המלך 8 קומה ב' (מחלקה לקליטה) ת"א

מקור החלוואות
★ הלוואות לשכירים
קבועים לרכב חדש
ומשומש נכיונות צקים
ושטרות מסחריים
טלפונים: 03-650527/8
04-641475

מציעים למכירה

חקלאות

מבני תעשיה

קבלת מודעות
ל"לוח העיר"
לא מכרת
לא שילמת
8.00-20.00
טל' 293648

בתי מלאכה

מחסנים

מגרשים

משרדים

אולמות

תעשיות

הלוואות

ריפוי והרזיה

ציתות והאזנה

ניקון

בריאות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

תינוך

חבר (חבר המתרגמים)

נפן מעאבי אנוש

שליחים/ות

מקדמי מכירות

פועלים/ות

פקידים/ות

"דרור"
שרותי אופר,
מטפלות, עוזרות,
פיזיוטרפיסטיות
אחיות
03-290911

לא מכרת לא שילמת
לוח העיר
קבלת מודעות "פרסום אידיאל"
טל. 221896 227117

صكذا من الأحل

הלוח הארצי — הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

בריאות ימהמלח

ניקוי ופוליש

חיטוי והדברה

נופש וקיט

עיפוצים

מוצרי חשמל

צילום

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

כרטיסי ביקור

מקרר

רהיטים

מערכת סטריאו

כלי נגינה

ברהיטי פיקס

רהיטי איכות במחירי המפעל
לכל פינות הבית
(סוג ב' ועודפי יצור)
אולם התצוגה פתוח כל יום
ראשון 10.00-19.00
ביום שישי 9.00-13.00
אזור התעשיה חצמנו ליד עליה
קרמל 08-244438/59

מחשב

צעצועים ושנעו

וידאו

מנויי אויר

רוצים לקנות

צייפי אמבטיות

חיות בית

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונת תפירה

גרפולוגיה

אסטרולוגיה

קופה ומשקלים

אמנות

דיפת גנות

שיעור

חימום והסקה

מכונת כתיבה

מלוויות

מדיוד כלים

סירות

קורס סירות מרוץ
נפתח ב־15.3.87
ימאות יאכטות
השבוע
מרינה 03-282972

שידוכים

יפיפיה באותו
לבן קטן מס 199147
חייכת ועשית לי שלום
בצומת רוקח — אבן
גבירול לפני שפנית לכיוון
רידינג ביום א 1.3.87
מאוד רוצה להכיר
יוני ת.ד 35194

בקיוג

בתיוג

חונים

הכרזות

הכרזות בלי סוף

6000 פניים יות מכל רחבי הארץ כבר הצטרפו — וזה... משהו!!!
1300 פניים יות מצטרפים עצמם החודש בעלוני "קשר" — וזה... משהו!!!
צוות מקצועי ומיומן, 10 שנות נסיון ושני משרדים — זה... משהו!!!
עלוני "קשר" עושים את החיים קלים וזה משהו... משהו... גדול!!!

עלוני־קשר
עלון הפנויים/יות מס' 1 בישראל

לקבלתם: חייג - עכשיו!! 04-446023, 03-733994
9.00 — 21.00 (+ שבת)
העלונים נשלחים במעטפות סגורות ללא תו זיהוי השולח

לעיתון הארץ
דרושה
גרפקאית בצועיסטית
ראיונות יערכו ביום א' 5.3.87
בשעות 16.00—18.00
לפנות לרמי.
פניות בטלפון לא יענו

לעיתון "הארץ"
דרושים
מחלקי עיתונים
בעלי קטנועים
לחלוקת עתון בת"א, ר"ג, רמת השרון
בשעות הבוקר המוקדמות
נא לפנות לטלפון 5121331 מאיר

קבלת מודעות לוח העיר
854773
885579

I.S.D ISRAEL SECURITY DOGS
למכירה כלבי רוטווילר ונואוצר ענק
מאולפים להגנה ותקיפה
(6 חודשי אילוף) ברמה הגבוהה ביותר
טל' 04-721141 ולציין עבור כלבי תקיפה

פרסום און ליין לוח העיר — לא מכרת לא שילמת — 885-885

אוויר למכירה

מאת יואב טוקר

איך מוכרים טלוויזיה ממלכתית לידיים פרטיות ואיך מנסים להבטיח איכות שידורים בדיונים מלומדים של "ועדת החירויות"; בנוף הטלוויזיוני של צרפת דהיום – כל ההרפתקאות חשודות

פאריס

לכאורה זו אמורה להיות פנטזיה-על של כל מעקמי החוטם, באשר הם, נוסח "הגוראהאיום" המתחולל כיהוד באין-מפריע? "מרקע": יושבת לה ועדה של נכבדים עם נכבדים, תרבותיים לחלוטין, (ממונים כמובן "באוויר"), ובוחנת בבוקר ראש בזה אחר זה את המועמדים לשלוט, לתכן ולשדר מעל גלי הטלוויזיה: "כיצד תבטיח, אדוני, את יישוב הדעת הראוי בייצוג המלוכלך אליום הפוליטי במדינה?"; "האם תוכל לתאר את אמות המידה המוסריות שבכוונתך לעמוד בהן?"; "מהי הערבות שבידך, אדוני, לקיום שיתופי של ההפקה המקומית?" "מה בכוונתכם לעשות, רבותי, לבלימת ההידרדרות התרבותית שכפו עלינו הסדרות האמריקאיות מדרגה שלישית ורביעית..." הדויות הראוותניות המתרגשות בימים אלה על הנוף הציבורי-פוליטי-תרבותי של צרפת הן, לכל הדעות, פנטזיה בינלאומית מתגלגלת בהד לה: בפעם הראשונה בתולדות ההיסטוריה הטלוויזיונית בעולם החופשי מחלקים כאן בסרך גדול כזה את קלפי השידור הלאומיים במסגרת מה שאמור להיות תהליך מבוקר, דמוקרטי, חשוף לעין כל, איטי ו"בריא כבכל שריק ניתוח". העם רואה, שומע ומנסה להשתכנע: על הדיני, מקצועיזה, מדינאיי ומטיפי האנטי-טלוויזיוניים מכל הצבעים.

הכל התחיל בהתפוררות התקשורת, הפוליטית בחולם, של מימשל המיקרורחבו, שעלה לפני כשנה לשלטון בצרפת: ממשלת שיראק שלקחה לידיה את העניינים (בהסכמת "קוהאביטציה אהלהפראנסייר", בנגד קביל לנשיאותו של מיטראן איש השמאל), מצאה במרחב נוף טלוויזיוני סוער ומבולבל: שכן חודשים ספורים לפני הבחירות החליטה ממשלת השמאל בראשותו של לוראן פאביוס לממש סוף סוף את ההבטחות הוותיקות ולשבור אחת ולתמיד את המונופול הממלכתי על הטלוויזיה. בנוסף לשלוש הרשתות הממלכתיות ולרשת-אגרה פרטית, הוקמו בחירות השרה עוברות הרשות בשטח.

"סוף להפקרות"

תוך שלושה חודשים שקדמו לקלפיות – והתנהגו אמוק הפקרת הטכנולוגיים שעל גבול הנוי... הוקמו בחופזה שתי רשתות טלוויזיה פרטיות: רשת "לצעירים", המשדרת באורח בלעדי מוסיקה ו"להקנק" ("התחמישית"), והראית עד היום כתבשיל לאימתולל של תרשימים מסחריים מדרגה שנייה ושלישית: הרבה סדרות אמריקאיות משולי השוק, ביזוד "פוטלארי", חידוני-טלוויזיות, אייל הטלוויזיות הפרטיות של איטליה, סילביו ברלוסקוני, קיבל בלחץ הזמן והנות האילוצים הפוליטיים יד פתוח-אר יותר חופשית בעיצוב דיוקנה של "החמישית", שאמורה היתה להיות ספינת הדגל של העידן החדש: מבויתה המקימת בדידא, שבר לבסח ברלוסקוני את השיא העולמי ברכישת הקמה של תחנת טלוויזיה (כשלושה חודשים) כך בערך זה גם נראה...

השליטים החדשים שהתייצבו בפתח בביב שעבר הבוחז כבר בימי שלטונם הראשונים, שבכוונתם לשים קץ למה שכינו "ההפקרות באוויר"; ראש הממשלה ז'אק שיראק איים כבר לפני הבחירות לבטל פשוט כמשמעו את זכיונות השידור של הרשתות החדשות שהוענקו, לדבריו, על רקע מניפולציות פוליטיות "בהשראת השיטה הישנה והמאוסה של ירדוהמצריר".

בנוסף לכך, הכריז המימשל החדש על "ליברליזציה מרחיקת לכת", שעיקרה אמור היה להיות "ניתוק היסטורי של גלי האתר הלאומיים מחוט הטבור הממשלתי"; יותר-הולם של התהליך לובשת בימים אלה צורה, ובהתרגשות גדולה: העברתה של רשת הטלוויזיה הראשונה, הממלכתית, לידיים פרטיות; במלים אחרות, רשת ט. פ. 1, זו המייצגת – פסיכולוגית ופוליטית – את "הממסד הטלוויזיוני" הצרפתי של שלושים השנים האחרונות, נמכרת עתה לידי ציוקנים שונים של מחזיקי-מניות.

הצעות הרפורמה הללו התפתחו תוך זמן קצר לשדה קרב גדול, פרליסי, תברתי ותרבותי: הפקעת הזכיונות מידי המפעילים הפרטיים של הרשתות המסחריות זכתה לכמה סיבובי התגוששות בבתי המשפט ואולם העימות הגדול ביותר מכלום סבב – ועודנו סובב – את עתידה של הרשת הממלכתית הראשונה.

מי יאלף את החיות הפראיות?

אנשי מקצוע טלוויזיוניים, אמנים ואנשי רוח קראו חמס. מפלגת האופוזיציה הגדולה, הסוציאליסטית, אימצה את "הקרב על המיתקף" כבושארגלה; רפורמה כשלעצמה אינה בהכרח דבר רע – טען מי שהיה שר התרבות ג'אק לאנג, אבל מדוע חייבים, בשם ליברליזציה כביכול, לימול רשת מבוססת האוד-רה, "רכוש האומה", ולהעביר אותה כמות שהיא לידיים פרטיות?

בכיכר הרפובליקה נערכה אפילו מסיבת-רחוב ענקית ל"הצלת" הרשת הראשונה: כ-20,000 מפגינים חוגגים השתלטו על הכיכר שבמרכז פאריס במסגרת מה שהתיימר להיות "התגייסות עממית להילולת-הצלה" לעזרת הרשת. המפגינים שרו, רקדו הסיתו לנאמנים בהם תוארה המכירה המנופה של הרשת כ"גזילת נכס ציבורי מידי העם המפקיר הושדה בידי רודף-ממון". סיסמאות-רחוב בכיכר הרפובליקה בערב-סוף-שבוע אין אצבם בהכרח ביטוי מטנוון חד לול להלוזין של עמדות אידאולוגיות; אבל בקצב שבו ממשיכים להתלהט הלוחמים מכל עברי הבר"יקות, כל האידאולוגיות מגויסות וכל הציתיזשים מותרים...

לפי שעה יושבת על המדוכה ועדת הגדולות החדשה, המכונה בטוב טעם מצביע-לכתב "ועדת-העל" הלאומית לתקשורת ולחירויות". תשעת חבריה (שמונו בצירופים מר-לישראוטניים שכבר היו בעת...) אמורים עתה להעביר את שתי הרשתות הפרטיות לידיים חדשות ולמצוא לרשת הממלכתית הראשונה אדונים מתוגנים. במלים אחרות, יותר ממחציתו של "שוק האוויר הטלוויזיוני" של צרפת עומד כרגע למכירה, פשוטו כמשמעו. ההכרעות צפויות, בזו אחר זו, בימים הקרובים. בינתיים ממשיכה הועדה לראיין את המועמדים ולרחוק בהם "להפגין עד כמה שאפשר יותר תרבות." מומחים פוליטיים ואנשי תקשורת משופשפים – בדעת המזהה לה – מתבוננים כרגע בתגובה האוריסטית הגדולה הזאת במידה גילה והולכת של ציניות: יופעתו של הממשל הימני לאבוף "דמוקרטיזציה מסחרית ואמינה" על רשתות הטלוויזיה – שוק הדי חיות מרבכות, קפריזיות ופראיות כל מן – ראויה אכן לקושל החושדים הגדול שבסביבה. אבל מה שאי אפשר ליטול מן האופוזיציות הצרפתיות הללו היא המקוריות המיססרית (ואולי, בסופו של דבר, גם העניינית) שבאופן. בודק גדול שכזה, האומר שביותן ישרה להרגם. אתה בתמונה ונליל של ממש, על מיקומם של ממש, אלו של "אנשי הרפורמה".

ערבים בישראל / עטאללה מנצור

הלו, יש מישהו בבית הממשלה?

בעינה הוא כפר ערבי השוכן מדרום לעמק בית נטופה, ובו למעלה מארבעת אלפים תושבים. לכפר זה אין מועצה מקומית, ואין כל תחליף לניהול השירותים המוניציפליים.

התושבים תובעים ממשרד הפנים לכונן מועצה מקומית בכפרם. כמה שרי פנים התחייבו בפני הכנסת כי המועצה המקומית בכפר זה נמצאת בשלבים מתקדמים להקמתה – התכוונתו לומר כי הממונה על מחוז הפנים, או אחד מעוזריו, מנהל מו"מ עם כמה אורחים בכוונה למנותם כמועצה מקומית. הכוונה זאת בדרישת, בארט תכבה במינוי המינהל, להסכים על בחירת ידיד המקובל על הממונה על המחוז. במקרים אחרים בעבר הגליל, כדרך זאת, הממונה על המחוז לקבוע כירך אחר מאנשי מולדתו. כפר כנא, למשל, ובסוגה בראש מועצה ממקורבי המפד"ל. איש כזה משתל כבעבור שלוש ארבע שנים לחזור ולהיבחר, בדרך כלל ללא הצלחה. אבל ארבע שנים בראשות המועצה מספיקות בדרך כלל לשתול איש כזה במנגנון של חבר במועצה המקומית ותורם בתנועת חשובה למפלגה הנכונה.

הממונה על מחוז הצפון לא הצליח עד היום להביא את המו"מ על מינוי מועצה מקומית כזאת לכפר בעינה. הארבעת אלפי המורחים מוכים זה חמש שנים לפחות לאישור התחייבויות שרי הפנים.

כדי לפתור את בעיית קיומם המשותף כישוב, ועד למינוי המועצה המקומית בכפרם, בחרו תושבי בעינה ועד הורים לטיפול בבעיות המתעוררות במוסדות החינוך בכפר. ועד זה עוסק מאז הקמתו במרדף אחרי שרים ומנכ"לים לבניית בית ספר חדש בכפר שיחליף בניין שאינו ראוי ליעודו (על פי עדות מהנדסים של משרד החינוך). מנכ"ל משרד החינוך והתרבות ביקר בכפר, גם השר עזר ויצמן התארח בכפר זה. עוזר השר, ד"ר יוסף גינת, חזר על התחייבויות של קודמיו.

אבל תושבי בעינה לא הצליחו להשיג מימוש להבטחות לבנות בניין חדש, והחליטו להשבית את התלמידים בכפר שלהם ולצאת להפגנה כדי להפגין. סגן מנהל מחוז הצפון של משרד החינוך והתרבות לא התרגש מנבואות שלוש מאות תלמידים הודים. הוא סירב אפילו לקבל לידיו מכתב ובו תביעות ההורים. ביוזד הנושא הושק בעיה טרגיקומית. בין אנשי משרד החינוך ועד ההורים קיים ויכוח לגבי מיקום בית הספר החדש. משרד החינוך רוצה להתחיל לבנות על כרם זיתים הנמצא בבעלות המסגד של הכפר. הוועד הכר מנהל מקרקעי ישראל שטח גדול יותר למטרה זאת. מדוע מתנגדים הכפריים לבניה על כרם הזיתים של המסגד, שמינהל מקרקעי ישראל מוכן בעלות עליו? הכפריים מאמינים כי כרם הזיתים הזה מוקדש על ידי רוחות. הם פוחדים לפסוק את הזיתים או לגזום את הענפים. הם יודעים לספר על אסונות שפקדו אנשים שהעזו ופגעו בכרם זה. עד כדי כך מגיעים הדברים שתושבי בעינה לא ישכרו כרם זה או ירכשו את יבולו מחשש פיגוע בישא. רק אנשים זרים, שאינם יודעים את הקללה הרובצת על כל הפוגע בכרם זה יעזו את העבודות האלה.

מתי יבנה בית הספר בבעינה? מתי יוסרו את הקללה מכפר זה?

אגב גם בכפר מגרא, הנמצא בקצה המערבי של בית נטופה, נערכה שביתת לימודים על רקע דומה. ארבע שנים מקבלים ההורים הבטחות כי בקרוב יתחילו לבנות בית ספר חדש בכפר שלהם.

השבוע הוליכה המועצה המקומית להתחיל במאבק. האם זה עוזר ספק אם במשרד החינוך והתרבות מתרגשים מכך. בית הספר התיכון היחיד בעיריית אום אל פחם (בה עשרים וחמישה אלף תושבים) השבית בשבתיים האחרונות יותר ממאה וחמישים יום. אלף תלמידים במוסד זה יתקשו לעמוד בבחינות הבגרות ברמה כלשהי. משרד החינוך והתרבות מעביר את המשכורות לעיריית אום אל פחם. אבל חשבונות העירייה בבנק מרכז השלטון המקומי מעוקלים על ידי ספקים, עובדים ומוסדות להם חייבת העירייה קרוב לחמישה מליון שקלים. משרד הפנים מבטיח להעביר לאום אל פחם 2.5 מיליון שקלים, והעירייה המשותקת מזה שלושה שבועות עקב שביתה כללית, מוחכה לסיוע שלא ישתור את הבעיות שלה. האשפה מצטברת והצרות גואה, מזג האוויר הגאה מעודד חששות לפריצת מגיפות. האם זה מוין לממשלה?

אגב – הגברת שושנה באייה, מזכירת ארגון המורים העל יסודיים הצליחה השבוע, לראשונה מזה הרבה שנים, לנסות לעורר תשומת לב לשביתתם של ערבים על ידי גילוי סולידריות מצד מורים יהודים. ביום ו' האחרון נקראו המורים בעשרים בתי ספר תיכוניים יהודיים וערבים להשבית את הלימודים למשך שעתיים, כאות סולידריות עם המורים מאום אל פחם שלא קיבלו את שכרם זה ארבעה חודשים, ואשר העירייה לא העבירה כבר כמה שנים את התשלומים שהיתה חייבת להעביר לקרנות הסוציאליות. האם זה יעורר את הממשלה?

בנים חורגים למפלגת העבודה

החברים הערבים במרכז מפלגת העבודה חשים כבנים חורגים במפלגה. לקראת מערכת הבחירות המתקרבת החליטו כי הגיע הזמן שישמיעו את קולם. הם התכנסו בבית ההבראה "מבטחים" בנצרת ביוזמת חבר הכנסת הערבי היחיד בסיעת העבודה, עבד אל והאב דראושה. מתוך כששים איש הופיעו שלושים.

הרגשת המרירות השתלטה על הדיון מתחילתו. עפיף חלאילה, איש האיגוד המקצועי בגליל המערבי קבע את הטון. הוא הודיע לחבריו כי לעודד את איש הליכוד הערבי העומד בראש המועצה המקומית בכפר. שמיר ולוי התקשרו אישית לעלי הבארגרה, והבטיחו לו מענק, הנועד להציגו בפני תושבי המקום כמי שמצליח לקדם את ענייניהם. לוי, סיפר חלאילה, התחייב לבנות את הכנסת סלילת הכבישים בכפר.

חבר מרכז אחר סיפר, כי בכפרו מתלוששים חברי המפלגה כי הוא גנב את דמי החבר שלהם. הוא אינו מצליח לשכנע את המפלגה להנפיק כרטיסי חבר לחברי המפלגה כדי להסיר את השמועות. צאלח טריף, ראש המועצה המקומית של הכפר הדרוזי ג'וליס, סיפר כי הליכוד קידם בנוגע השנה האחרונה ארבעה עסקנים דרוזים לתפקידים רציניים. אחד נשלח לניו-יורק כחבר משלחת ישראל באו"ם, שלושה מונו כיועצים לשרי העבודה השיכון והשר בלי תיק משה ארנס.

לדעת טריף, שרי הליכוד מתחרים ביניהם מי יגייס לממשלה ולקבינט הצעה להבטחת שוויון זכויות לדרוזים: ארנס, משה קצב, או דוד לוי. "חבר כבר מסרב שר הכלכלה לקבל הזמנה לבקר בכפר שלי". טריף הציע לקבל החלטה להחזיר את פנקסי החבר למפלגת העבודה, אם לא ייענו לדרישתם לקבל את חלקם בשלל. הוא דורש שיוקצו תקציבים לפתיחת מניפים, שישלבו צעירים ערבים בתפקידים אחראיים.

ביטוי של ביקורת נשמעה בדיון נגד שר החוץ שמעון פרס והשר עזר ויצמן, שהציגו את שאלת מינוי קונסול ערבי באטלנטה כמופגנה. לדברי המתדיינים אין כאן כל צעד חשוב, ועצם המינוי של עו"ד מנאורה, שאינו איש מפלגת העבודה, מדגיש את הזלזול שנהגת העבודה במפעיליה. איש מפלגת העבודה טוב רק כקבלן קולות. הטענה הזאת חזרה על עצמה.

בין ההצעות שהוגשו בסיום המפגש, דובר על פנייה למזכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם, לכנס פגישה דחופה בעניינם של הערבים החברים במרכז המפלגה. דובר גם על דרישה לייצוג גדול יותר ברשימה לקראת הבחירות הקרובות. "העניקו למפלגה יותר קולות מהתק"ם", אמר מישהו. "שיתנו לערבים חמישית ממה שניתן לתק"ם. שייתנו תקציב להתצאות שכונות או יזוזון. שיכוד את הבנים החורגים. הם יזדקקו לקולות ערבים. כיצד נוכל לסייע למפלגה המתעלמת מאתנו?"

ולדתיים היה פתח תקווה

התבססות מאחז דתי בפתח-תקווה. על שיעורו באוכלוסיה הדעות חלוקות

מאת נורית אמיתי

מאתיים ועשרים בתי-כנסת מוריים בתחומי פתח-תקווה. החוגים שומרי המצוות מבקשים כיום לפתוח עוד כחמישים בתי-כנסת, כדי לענות על דרישות הקהל המשתמש בהם, ולא רק בימים הנוראים. בעירייה אין ששים להכיר בעובדה, שמספר חובשי הכיפות בעיר הולך וגדל. אנשי החזית הדתית במועצת העירייה ושאר הנוגעים בענייני דת וכשרות, קובעים כי ההיפך הוא הנכון, ואף מצביעים על ההיסטוריה של אם-המושבות, אשר הוקמה בשנת תרל"ח על-ידי חברת עבודת האדמה וגאולת הארץ, חברה שנוסדה על-ידי בני היישוב היהודי בירושלים.

האם יש בעיר יותר הורים מוריים? אחד מעוטי הרבנים בפתח-תקווה טוען, כי שומרי המצוות בעיר כבר מונים חמישים אחוזים מכלל האוכלוסיה. "אל תאמיני למי שמכחיש. בעזרת השם, זו עובדה קיימת. יש לנו את כפר-אברהם, את שכונת אגודת-ישראל, חלק משכונת עמישב הם אנשים מאמינים, ועוד חלקים גדולים וטובים בכפר-גנים, מרכז העיר, ושכונות נוספות בפתח-תקווה. גם היום, הוא אומר, ממשיכים הרבה שומרי מצוות להגיע לעיר. "נכון שפתח-תקווה זו לא בני-ברק", מסביר האיש ומבהיר, כי עם הדתיים אין בעיות: לעירייה אין סיבה להכחיש את העובדה החיובית ש"אנחנו רבים והולכים בעיר הזאת". גם אברהם מרגודשטיין, איש המפד"ל במועצת העירייה, פוסק בהחלטיות כי כיום מערכת אוכלוסיית שומרי המצוות בעיר בלא פחות מארבעים אחוזים.

ריבוי טבעי גבוה

בצעים חילונים בעיריית פתח תקווה אינם מודים במופיע המתחולל בעצם ימים אלה ביחס שבין חילוניים לדתיים בעיר. דובר העירייה רן בן כנען פוסק, כי מספר הדתיים בעיר בת מאה וחמישים אלף התושבים אינו עולה על שלושים וחמישה אלף. לדבריו, מספר בתי-הספר של החינוך הדתי לא גדל. גם מספר בתי-הכנסת לא גדל בשנים האחרונות באופן משמעותי. מכאן, שאם היה גידול באוכלוסיה הדתית, היה חל גם גידול במוסדות החינוך שלהם. אף כנגד זאת יש לציין, כי חלק מהתלמידים יוצאים בבגרותם ללימודים בישיבות ובבתי-אולפנא מחוץ לעיר, ואולי זו הסיבה שמספר בתי-הספר לא גדל.

נראה כי בעירייה מנסים להמעיט באשר לגידול במספר הדתיים בפתח-תקווה ביחס ליישוב החילוני. פלטיאל אינגל, ראש המועצה הדתית בפתח-תקווה, מביח כי סטטיסטית, שיעור האוכלוסיה שומרת המצוות בעיר מצוי בעלייה. הוא מסביר זאת לא רק באמצעות הגירה של דתיים לפתח-תקווה, אלא גם בשיעור הריבוי הטבעי הגבוה בקרב האוכלוסיה שומרת המצוות.

בבחירות המוניציפליות האחרונות זכו הדתיים בעשרים וארבעה אחוזים מכלל הקולות. אך לדברי מרגודשטיין, הליכוד נטל חלק נכבד מקולות הדתיים זאת משום שבראשו עמד יהודי דתי שאלמן ויניצקי. בנוסף, יש דתיים שמצביעים למערך, כך שלא קשה להעריך שמדובר בארבעים אחוזים לפחות.

בפתח-תקווה נמצא דתיים מכל הזרמים. החל בחרדים לובשי קפוטות ושטריימלך ועד לחובשי כיפות סרוגות. יותר שומרי מצוות שאינם רואים עצמם כמשתייכים לזרם זה או אחר.

מסתבר שלא עובר שבוע בלא ששומר מצוות מתעניין אצל אנשי סניף המפד"ל בעיר על אודות הכראויות והגרות שבמגורים באזור המושבות. מתווכי דירות מספרים על שיעור גבוה של דתיים המחפשים דירות בשכונות מעורבות או יהודיות לשמירת שבת. העיקר – בקירבה לבית-הכנסת, לבית-ספר ואפילו לאזור ישיבה או כולל. משיחות עם סוכני דירות באזורים המאוכלסים גם דתיים, כמו מרכז העיר וכפר-גנים, עולה כי בין שאלות על כיוון האוויר ומחיר הדירה שואלים גם על כיור כשר במטבח והאם יש בית-כנסת בסמיכות מקום.

בחירות זוגות צעירים

אהרון ויגר (24), איש הציבור הדתי-הלאומי בפתח-תקווה, מרגיש כי בשנים האחרונות נוצר מצב שזוגות צעירים מכל זרמי הציבור הדתי מעדיפים לרכוש דירות בפתח-תקווה. סיבה אחת לכך היא מחירי הדירות הגבוהים בבני-ברק ובירושלים. רבים מבוגרי ישיבות ההסדר שהשתייכו לאוריינטציה דתית פתוחה יותר, בוחרים לחיות בפתח-תקווה. עיר זו גם נעשתה עם השנים לבסיס מגורים למרצים ולאנשי אקדמיה המלמדים באוניברסיטת בר-אילן והאוניברסיטאות אחרות.

כל צרכי האוכלוסיה הדתית מסופקים בעיר: כאמור, מאתיים ועשרים בתי כנסת (ובימים הנוראים נוספים להם כשלוש מאות בתי תפילה), שמונה מקוואות ציבוריים – לבד מהמקוואות הפרטיים, קרוב ל-15 כוללים, שמונה תלמודי תורה, ועשרות מוסדות חינוך מגני ילדים ועד לתיכון ואפילו בית-ספר של החינוך העצמאי "נועם" שבו מוענק לתלמידים חנוך תורני. יש היצע גדול של תשמישי קדושה ופריטי לבוש, בעיקר ברחובות שטמפר והרבי-צין. בתי-הכנסת היו עם השנים גם למוסדות תרבותיים.

פרשת קולנוע "היכל" הולכת והופכת, ולהוציא כארבעים חרדים הניצבים ברחובה שלפני בית הקולנוע, הרי שהדבר נשכח והמקום מופעל בלילות שבת. רחובות אינם סגורים לרכב ואחרי בתי-הכנסת, להוציא הרחובה שלפני בית-הכנסת הגדול ברחוב חובבי ציון, פתוחים לתנועה כבימי חול.

חיים ביחד יפה מאוד

שאלה: מהו אחוז הדתיים המתגוררים בפתח תקווה?

ראש עיריית פתח-תקווה דב תבורי: עשרים אחוזים.

ש: האם ידוע לך אם האם חלה תנועה בעלייה בשיעור הדתיים בעיר ביחס לתושבים החילוניים?

תבורי: לא ידוע לי. הפופולציה נשמרת.

ש: מדוע שומרי מצוות מעדיפים להתגורר בפתח תקווה?

תבורי: נח לי לחשוב שהעיר טובה לכולם. בנוסף, יש שמור משום קירבה לבני-ברק כמרכז דתי, ואולי שם אין די מקום ולכן באים לכאן. יש שרוצים לגור פה כי מדובר באוכלוסיה דתית טובה שרוצים להשתלב בה.

ש: היכן במיוחד?

תבורי: בכפר-גנים יש דתיים מסוג אחר, אף שאין לנו אינפורמציה מבוקרת זאת.

ש: במקרה שתועלה במועצת העיריה הצעה לחבוש כיפות בשיעורי תנ"ך, כיצד תגיבו?

תבורי: לא אתמוך בכך, ואני מאמין שגם חברי לא. איני חושב שחבישת כיפה תלמד את התלמיד להתייחס בכבוד למקצוע.

ש: האם יש סובלנות בין דתיים לחילוניים בעיר?

תבורי: כן, חיים ביחד יפה מאוד. קולניות המתגברים נשמעת, אך מדובר באוכלוסיה קטנה וקיצונית.

ש: האם העובדה שאנשי החזית הדתית אינם שותפים בקואליציה פותרת בעיות המונעת להתצים בנושאים שנויים?

תבורי: יש הבנה עם עצמם, ובמקום שצריך להסכים – מסכימים.

ארכיאולוגיה / יהודה אריאל

התיישבות בנגב

במלאת מאה שנה להולדתו של דוד בן-גוריון, התכנס הקונגרס הארכיאולוגי ה-13 באוניברסיטת בן-גוריון. נושא הדיונים היה אלפי שנות התיישבות בנגב. דנו בנדידת העמים השבטים באזור, הנחשב היום לשומם, ואף על פי כן, התגוררה בו תמיד אוכלוסיה מסוימת, ביישובי נודים ואחר כך ביישובי קבע, אלא שאף אחד מהם לא התקיים לאורך ימים.

שתי מגמות בלטו בדיוני הקונגרס: נקודת המבט שהביאה המחלקה למקרא ולמזרח הקדום באוניברסיטת באר-שבע, וסקירת הסקר שהיה בנגב בשנים האחרונות כדי להציל מידע, בטרם יתפסו האזור לשדה אימונים של צה"ל.

ארכיאולוגים רבים חקרו וחוקרים את הנגב, החל בפרופ' יוחנן אהרוני ז"ל, מאוניברסיטת תל-אביב, שעמד בראש משלחת החפירות של עיר באר-שבע הקדומה, מחוקריו של מכון אופיר בראשות הפרופ' יצחק בית-אריה, ממצאי החפירות עירוד של היברו יוניון קולג' בראשות הפרופ' אברהם בירן, וחפירות תמנע ועיבוד הנחושת שחקר הפרופ' בנו רוטנברג.

לכל אלה קדמו חוקרים מרמנים שנים במשך עשרות שנים. מחקריו של הפרופ' נלסון גליק בשנות השלושים-ארבעים נחשבו אז למתקדמים ביותר, אבל כיום מתגברת חשיבותם לעומת מה שנעשה בתחום זה ב-40 השנים האחרונות. פעם הלכו לאורך התנ"ך הידועים בנגב, כגון קדש ברנע, אילת העתיקה, ערד. סקר החירום בראשותו של רודולף כהן, ארכיאולוג המחוז מטעם אגף העתיקות, גילה למעלה מעשרות אלפים אתרים ארכיאולוגיים בנגב, מתקופת הפריהיסטוריה ועד לתקופה הערבית הקדומה. בין האתרים יישובי-ארעי וסוכות נודים, בתי קיץ וחורף, תעלות דרך ובורות מים, מקדשים ומערות מגורים. היתה זו עבודת נמלים, שבוצעה על ידי משוגעים לדבר, ששוטטו בשטח רצועה אחר רצועה, אספו חרסים, צילמו, מדדו ורשמו.

תיעוד מלא של יישוב הנגב בתקופה הניאוליתית, בין השנים 8600 ל-8000 לפני הספירה, הביא אבי גופר. באלף השמיני והשביעי לפני הספירה התפשט היישוב הניאוליתי לנגב. מתקופה זו נמצאו מבנים עגולים עשויים אבני גוויל, ולידם חצרות שבהן נמצאו כלי צור, הצדפים מעובדים לתכשיטים, כלי עצם וחרוזים. רק באלף החמישי לפני הספירה מופיעה כאן הקרמיקה. אז כנראה החל גם ביות בעלי-החיים והתפתחה מסורת קבורה חדשה – בקנקנים.

ביות בעלי חיים שינה את החברה בנגב, שהפכה לפסטורלית. יושבי הנגב גידלו צאן והחלו בעיבוד אדמה. יש סבורים שגידול דגנים מוגבל החל בנגב כבר באלף ה-8 לספה"נ. ביות בעלי החיים מתבטא בממצאים של מכלאות עגולות ליד בתי המגורים. ד"ר יצחק גלעד ניסה לתאר במחשב כיצד חיו בני אדם בתקופה הכלכוליתית בנגב. למשל, האם חיו במערות התת-קרקעיות שנתגלו לפני שנות דור בידי הפרופ' ז'אן פרו. מסתבר שהמערות שימשו לצורכי תעשייה ולא למגורים.

גלעד סבור, שכלכלת הנגב הצפוני היתה מבוססת בעיקר על חקלאות ביישובי קבע. הדבר עולה מאופי האתרים, מהמגורים ומהמפעלות שהיתה בהם. ההתמחויות המקצועיות הבולטות הן הורשת נחושת, רעיית צאן וגידול חודים. מכל מקום, דרך החיים של תושבי הכלכולית בנגב אינה דומה כלל לזו של החברה הבדווית בת זמננו.

גילוייו של הפרופ' ז'אן פרו, שחפר בשנות החמישים את התרבות הכלכוליתית התת-קרקעית בבאר שבע, הרעידו בשעתו בעולם המחקר. השנה אירח הקונגרס את פרו, שקיבל אזרחות כבוד של העיר באר שבע. פרו הירצה על חפירותיו בבאר-שבע בין השנים 1951 ל-1960. לדבריו גילה תרבות חדשה, שונה לגמרי מהתרבות הקדומה. החפירה הראשונה שנה היתה בבאר אברהם, בבאר איברהים בשוק הבדווי. פרו גילה חדרים תת-קרקעיים מתחת לשרידי יסודות בתים. המערות נמצאו עם כל תכולתן, כפי שנבטשו לפני 7000 שנה, כולל הכלים המכונים מחבצות, שעד היום, לדעת פרו, אין הסכמה למה שימשו.

פרו סיפר עוד על עבודת נחושת וכלי הנחושת הקדומים שנמצאו, אף שאלה כנראה לא היו מייצור מקומי. נמצאו צלמיות עם חורים לקשירת השערות. נתגלו דגנים ועדשים המעידים על חקלאות מינימלית כבר תעשיית הנחושת והסלים. כראה שכבר אז, לפני 7000 שנה, היתה הסיפרה שבע מקודשת שכן נמצאו חלוקי אבן מסודרים על הרצפות תמיד בכפולות שבע. פרו סיפר באיזו התלהבות באו העולים החדשים להפירות הארכיאולוגיות. ראש העירייה אז, דוד טוביהו, דיק לאסוף בתנורות קופסאות ריקות לאיסוף הממצאים.

במכון הנרתני בבאר-שבע הוצגה באותו יום תצוגת קטעי עיתונות מהארץ ומהעולם וכן צילומים משנות החמישים, של פרו ועוזריו בחפירות. יהודה גוברין, מאגודת הסקר הארכיאולוגי של ישראל, סבור שהמערות התת-קרקעיות שנתגלו בבאר שבע הן חלק ממערות-על למגורים שהיו בשימוש בתקופה הכלכוליתית. מערות-על כאלה נמצאו באזור לכיש, עין ולהב, אף שלא זכו לתשומת הלב הדרושה. בחורבת-זוהר נתגלו לדברי גוברין שלושה שלבים של מגורי מערות, של אוכלוסיית קבע עסקה בחקלאות ובגידול בעלי-חיים. מגורי מערות בתקופה הברונזה היתה מקובלת גם בנגב הצפון-מזרחי, שלטת-יהודה והר חברון.

תבליט של חיואי

בנוסף לשרידי בית כנסת הכתם משקוף עם עיטים (נשרים) פרושי כנפיים, שנמצאו בחורבות קצביה בגולן, גילה באחרונה הד"ר צבי אילן בשיתוף עם בית ספר שדה קשר יהונתן, חלק מעמוד בית כנסת עם תבליט חיואי ועיר הניצב על גבי אגן.

כבתבליט המשקוף, גם באבן הזו נפגע ראש הציפור. המיוחד בממצא זה, הוא שעד כה נמצאו תבליטי ציפורי טרף גדולים רק על גבי לוחות אבן, ואילו כאן מדובר בעיטור על גבי עמוד עגול, כנראה מבית הכנסת שהיה בכפר.

העושים במלאכה

ברשימה על עיר הקברים שבכפר שילוח, השמטנו שמו של הצלם שצילם את עיר הקברים: דוד הריס מירושלים. גם בידיעה על גמל חלגמי ("הארץ", 11.1) היה שיבוש. הד"ר אבנר רבן מרשת דוד הוא ראש המרכז ללימודי ים באוניברסיטת חיפה. הפרופ' אשר עובדיה מהחוג ללימודים קלאסיים באוניברסיטת תל-אביב, נתמנה לראש המרכז האקדמי הישראלי בקהיר במקום הפרופ' ג. ורבורג.

מכירות גואות, עטיפה מיושנת

מאת שולמית קיסרי

קונסטלציות חיצוניות הביאו לגאות בייצוא האופנה הישראלי, אבל בתחום התדמית רבה עוד העבודה, ובעיקר יש לחדש את המתכונת השגרתית של שבוע האופנה

בשבוע האופנה שהיה בשבוע שעבר במלון הילטון בתל אביב, בלטה בעיקר הקייפות והשיגרה. המתכונת חזרה על עצמה זה עשרים שנה: בארבע קומות של מסדרונות חשוכים מוכרים אופנה ישראלית. בבוקר – תצוגת אופנה שגרתית בשביל הקניינים באולם המלון. בערב – מסיבת קוקטייל באותו אולם בדיוק. המתכונת דורשת ריענון, למרות נתוני הרכישה המעודדים. גם בידידים דרמים בחו"ל נוצר צורך דחוף בשינוי העטיפה.

שנת 1986 התאפיינה בעלייה בייצוא האופנה הישראלית. מוצרי טקסטיל ואופנה ישראלים נמכרו לאירופה ולארה"ב בסך 476 מיליוני דולרים. זהו גידול של 24 אחוזים לעומת 1985. גידול נוסף מסתמן במכירות ינואר 1987 לעומת ינואר הקודם. בשבוע האופנה הנוכחי נעשו עסקות ב-6–3 מיליוני דולרים.

מגמת הסגת בייצוא האופנה הישראלית באה לאחר שנים ארוכות של שפל, משברים במפעלי אופנה ישראלים, סגירת מפעלים מיושנים והתדרדרות בענף הסריגה שהחלה בסוף שנות ה-70 ונבלמה לחלוטין באמצעה. כיום, לאחר היערכות מחודשת בענפי האופנה השונים, מתבסס התחום על ארבעה יסודות:

1. הסכם המכס החופשי, שנחתם לפני למעלה משנה עם ממשלת ארה"ב, פתח את השוק האמריקאי למוצרי טקסטיל ואופנה מישראל. ההסכם מבטיח הורדת מכסים ותנאי יבוא נוחים לייצרן הישראלי. השוק האמריקאי פותח אפשרויות עצומות לייצרן המתוחכם. בעלי יוזמה יוכלו להגיע בעתיד לתוצאות מצוינות בתנאי שיכשירו לא רק את המוצר המתאים אלא בעיקר כוח אדם. כדי לעמוד בקצב מהיר של המגות יש להקים תשתית של פועלי תעשייה ולהפוך את שכרם לאטרקטיבי יותר.

2. שינוי שערי המטבע. התנודות כלפי מטה שעברו המטבעות האירופיים גרמו בראשית שנות ה-80 שיצוא האופנה לארצות השוק המשותף היה לא רווחי. עליית ערכם של המטבעות משפרים את הכדאיות בעיקר לגרמניה ואנגליה. גם בכך, ירידת ערך הדולר לא תשפיע על המגמה של היצרנים ליצור קשרים בשוק האמריקאי.

3. שיווק. יצרני האופנה הישראלים התאימו את עצמם לשיטות שיווק שונות הנהוגות כיום בעולם. הם מינו סוכנים בערים שונות באירופה ובארה"ב. הם שכרו חדרי תצוגה בערים שונות, שבהם אפשר לקנות מידית דגמים בכמות רצויה, בלי לשלוח הזמנות ולהמתין לאספקה. היצרנים מבינים אוספים אחרים בשנה, לבד מאוספי הסתיו-חורף והאביב-קיץ. הם מעדכנים את האוספים לפי הרוחות המנשבות בעולם, ומתגמשים לנוכח נטיות הצבע בשווקים.

4. ציוד חדיש. לאחר נפילתם של מפעלים ותיקים על רקע של תפישות ניהוליות ושיטות ייצור מיושנות, התחולל של שינוי בגישה. רוב מפעלי האופנה המצליחים כיום, גדולים וקטנים, פועלים באמצעות ציוד חדיש ועדכני (כולל מפעלי צביעה, אשפרה, הדפסה וכמובן סריגה).

האופנה הישראלית מתמקדת זה יום בכמה ענפים שיש לה סיכוי להתחרות בהם בשוקי העולם: הלבשה תחתונה, בגדי ג'וגינג, נופש ובגדים לשעות הפנאי, בגדי ילדים, בגדי ים, ובגדי עור. אבל בגלל היצע המוגבל, ומאחר שישראל היא ארץ קטנה ולא בולטת בשוק האופנה העולמי, חייב להתחולל שינוי במתכונת ובתדמית של שבוע האופנה שלנו.

"נעדרי" אמריקה הדרומית

מאת מרסל נידרגאנג

Le Monde

מיוחד ל"הארץ"

קבוצה המשתפת פעולה עם ארגון הומניטרי הולנדי, אירגנה באחרונה בבוגוטה פורום על בעיית "ההיעלמויות מאונס". הדרמה אינה בלעדית לאמריקה הלטינית, גם אם לבשה מימדים ואפילו מיוחדים בחלק זה של העולם

בוגוטה

"הנעדרים": מכניסים את שמם במרכאות כפולות כיוון שקיים סיכוי, סיכוי קלוש, שאולי הם בכל זאת בחיים. אך איש אינו מאמין בכך. הנעדרים, שנחטפו ברובם הגדול על ידי חוליות פארה-צבאיות, של חיילים או שוטרים לבושים בבגדים אזרחיים, חזרו רק לעיתים נדירות מבתי הכלא החשאיים, מחדרי החקירות "האינטנסיביות", ממחנות הריכוז, מהמסע לעולם בלתי נודע, מהגלות הפנימית. אולם המשפחות מתעקשות, מפגינות, דורשות הכרזות, לפחות סימן לקבר, ברוחה ל"אימהות כיכר מאיו" הארגנטיניות שאינן עולות יותר לכותרות אך אינן משלימות עם מדיניותו של אלפונסין, על פיה משפטי הגנרלים שבעברו הם סוף פסוק ויש למתוח קו על העבר.

בגואטמלה, ארץ אומללה, "ארץ האלמנות והיתומים", ב-30 השנים האחרונות שבמהלכן נערכה מלחמה לסירוגין בין המשטר לכוחות גרילה שמאליים, אומרים חוגי כנסיה, נרצחו בארץ זו 100 אלף איש ולפחות 38 אלף נעלמו. האין זה כלל הראי שהנשיא האזרחי החדש, וינצ קאראזו הדמוקרטי יוכל, על אף רצונו הטוב, להשכין באמת שלום במדינה. בדומה לקולומביה, שם דורשת קבוצה של עורכי דין בלתי תלויים לחקור את גורל הנעלמים מהיכל הצדק בבוגוטה שנתפסו בידי הצבא, כאשר הסתער על הבניין וכבש אותו מידי אנשי תנועת הגרילה אמ-19 שהשתלטו עליו בנובמבר 1985. אותה קבוצה המשתפת פעולה עם ארגון הומניטרי הולנדי, אירגנה באחרונה בבוגוטה פורום על בעיית "ההיעלמויות מאונס" ברחבי העולם, כיוון שהדרמה אינה בלעדית לאמריקה הלטינית, גם אם לבשה מימדים ואפילו מיוחדים בחלק זה של העולם. אנשים "נעלמים" גם באסיה, באפריקה, במזרח התיכון.

בפורום השתתפו אנשים מצפון אמריקה ודרומה, אך גם מאירופה ומאסיה: משפטנים, עורכי דין, מומחים בין-לאומיים, אנשי אקדמיה, סוציולוגים. הם הוקיעו את ההיעלמות והחטיפות שהפכו לתופעה בנאלית.

בגואטמלה עדיין נרשמו רשמית 78 חטיפות ב-1986, השנה בה חזרה ממשלה אזרחית לשלטון. עובדה זו מבודשה נתון המשותף לכל אמריקה הלטינית והמספק הסבר לחוסר בה: הצבא מוסיף באורח ישיר או עקיף להיות גורם כוח גם במדינות – שאף כיום הרוב הגדול – בהן הוחזר לפחות רשמית הדמוקרטיה השלטון האזרחי בתריסר השנים האחרונות (ארגנטינה, אורוגוואי, בראזיל, פרו, אקוואדור, אל סלוודור, הונדורס, גואטמלה, בוליביה).

אולם אנשי הצבא, גם אם ספגו השפלה (במלחמת פוקלאנד) כמו בארגנטינה, או ויתרו על השלטון במידה רבה יותר או פחות של "רצון טוב" כמו באורוגוואי, בראזיל, פרו או גואטמלה, ממשיכים לעמוד על המשמר, שוקלים תוכניות לתפוס מחדש את השלטון, מפעילים לחצים על הממשלות האזרחיות, מוכנים לנצל כל משנה וחולשה. הם מתנגדים כאשר מדובר על העמדה לדין של עמיתיהם המעורבים במעשי עוועה והפרות זכויות האדם.

הם חשים עצמם בטוחים כיוון שבמקרים רבים נשאו ונתנו במועד הנכון על חנינה ללא תנאי עם הפוליטיקאים שירשו אותם. כך למשל היה באורוגוואי ובבראזיל. לחוקים האלה יכולים לקרוא "חנינה הדדית" או "פיוס לאומי". העיקרון הוא אותו עיקרון. כך בפרו, שם יש לאנשי הצבא שלטון מלא באזורים הנתונים ב"משטר חירום" (כולל הזכות להפר את מעמדן האוטונומי של אוניברסיטאות), שם הם גם כובשים לעצמם מחדש תפקידי מפתח במנגנון המדינה. הדרות למאבק נגד "הנתיב הזוהר" וארגוני שמאל קיצוני מתקוממים אחרים.

אף כי הוא העז – לראשונה באמריקה הלטינית – לגרור גנרלים בפני בית דין צבאי, מתנחים ארגונים הומניטרים ביקורת גם על נשיא ארגנטינה אלפונסין. הם דורשים צדק ופיצויים מחלטים. אך מה לעשות מול השלטון הצבאי המשתולל, שאת סביבת אצבעותיו אפשר למצוא בכל מקום, המסוקם היטב מאחורי הקלעים של המדינה או פועל בגלוי, הרומס את החוקים האזרחיים בשם "כבודו של הצבא" או "הביטחון הלאומי"? "הקשר של הצדק הצבאי לצדק", כותב העיתון בראזילה המופיע באורוגוואי, "הוא כמו של המוסיקה הצבאית למוסיקה".

הפורום בבוגוטה נפתח בחגיגיות על ידי התובע הכללי של המדינה קארלוס מאורו הויוס, דבר המהווה סימן לכך שממשלתו של וירג'יליו בארקו מתכוונת לצאת נגד התורה הטראגית של היעלמויות וחטיפות ולנסות לבלום גם את ביריתי המאפיה של הסמים. שר המשפטים הקולומביאני קרא לעשות הכל כדי לשפוך אור על גורלם של הנעדרים ולחזק את סמכותם ואת תלותם של השופטים. זו נוסחה לעתיד. ובאשר לעבר – "הנעדרים", אומר ציר מבוליביה, "ללא ספק נרצחו. אבל לא אנחנו חייבים להפר זאת. אנחנו לא מתכוונים לדרוש רק נקמה". מתוך מודעות שהם עומדים מול קיר אטום – ומתוך דאגה לנוכח הזיהודים של מפלגות פוליטיות לאנשי הצבא – דימבו המשתתפים על הצורך להרחיק לכת יותר.

הפורום קיבל פה אחד החלטה שמטרתה לתקן ולשפר את ההחלטות שכבר התקבלו באו"ם בנושא. אך ברור שעדיין אפילו לא הוחלה המלאכה לעורר את דעת הקהל בעולם ולהעמידה על היקפה של החטיפות בידי חוליות מות פארה-צבאיות. זה הוא קרב קשה, הדורש את התמסרותם של המעורבים בו. "בקודרוב", אומרת במרירות מרטינאו, יו"ר הארגון "צדק ושלום" בארגנטינה, "מגלים רק תריסר עורכי דין עניין בנושא זכויות האדם".

90 אלף נעדרים באמריקה הלטינית

לדברי הפדרציה הלטינו-אמריקאית של ארגוני משפחות עצירים ו"נעדרים", "נעלמו" 90 אלף איש ביבשת הדרומית. המדינות שנפגעו במיוחד הן: גואטמאלה – 38,000 "נעדרים". ארגנטינה – 30,000. האיטי – 12,000. אל סלוואדור – 6,000. פרו – 2,000. צ'ילה – 800. קולומביה – 800.

נאות הככר טיולי פסח-אביב

תורכיה 8, 15, 18 יום – 3.4, 6.4, 17.4, 29.5

יוון 11, 15 יום – 3.4

מצרים 6, 8 ימים – 5.4, 10.4, 11.4, 14.4

יוגוסלביה לעומק 16 יום – 15.4, 26.5, 23.6

הונגריה יוגוסלביה 8, 18 יום – 5.4, 10.5, 7.6, 23.6

יוגוסלביה אוסטריה 17 יום – 12.4, 17.5, 14.6

ספרד ופורטוגל 15 יום – 9.4, 28.5, 25.6

ספארי בקניה 10, 17 יום – 9.4

תיאטרון בלונדון 7, 11 יום – 12.4, 15.4

לגלות עולם נסתר

מועדון מטיילי מעריב

לקבלת חוברת מפורטת פרטים והרשמה: ירושלים—רח' קרן היסוד 36, טל. 699384, 02-636494 תל-אביב—רח' הירקון 252, טל. 03-5463111 חיפה—רח' הרצל 61, טל. 04-671292 או אצל סוכן הנסיעות שלך.

صكا من الاهل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

ש. שבח
שרותים בע"מ
האגף למשאבי אנוש

חיפה

דרושים

שומרים

לאיזור חיפה והקריות

★ עד גיל 55
★ אחרי שירות צבאי

העבודה במשמרות

תנאים טובים למתאימים

נא להצטייד בתעודת זהות + פינקס מילואים + תמונה ולסור למשרדינו

ברח' העצמאות 25, ק' ד' חיפה

ש. שבח
שרותים בע"מ
האגף למשאבי אנוש

דרושים

מאבטחים

למיתקן בעכו

הכישורים הנדרשים:
★ יוצאי יחידות קרביות
★ עד גיל 35 ★ פרופיל 72

נא להצטייד בפנקס מילואים + ת.ז. + תמונה ולסור למשרדנו ברח' העצמאות 25, ק"ד, חיפה

תנאים טובים למתאימים!!

MANULIFE-MENORAH
THE ISRAEL LIFE INSURANCE CO. LTD.

דרושים לנו מועמדים

התפקיד – ייעוץ ושיווק תוכניות בטוח חיים חדשניות.
המטרה – עצמאות כלכלית – הכנסה גבוהה.
הכלים – תוכניות בטוח בלעדיות "תוצרת חו"ל".
ההזדמנות – העבודה ישירות עם החברה לבטוח.
ההכשרה – "שועלים" ותיקים בעולם הבטוח יכשירו אותך להצלחה.
הדרישות –
* השכלה תיכונית מלאה / גבוהה.
* כושר ניהול משא ומתן.
* אמביציה להצלחה.
* נסיון מסחרי – פיננסי – יתרון.
* מיועד לנשים וגברים.

נשמח לארח אותך לשיחה אישית
לפנות החל מיום א'

חיפה (חנמון (גלי) 04-663569, 665966
בירושלים (השכבה) (מירה) 2-242111-02
ת"א (חטורנו (זיוה) 03-5103111

יהלומי אלישיב נתיבות בע"מ

דרושים **עובדי יהלומים**

1. חותבים (קפס, זיגרס)
2. לוטשי יהלומים זיגרס (כל החלקים)

לפנות לטלפון: 057-945444/5/6
(נתיבות) (לשימחה או אשר)

מבנים ניידים ממסגלות

ייצור ושיווק ★ מחסנים בגדלים שונים ★ משרדים ★ מגורים ★ שירותים ★ חדרי קירור ★ ובתי מלאכה

גל מרין בע"מ

ת.ד. 10215, מפרץ חיפה טל' 04-539790
אשדוד, טל' 055-31386

משרד החינוך והתרבות

דרושים

מורים לאנגלית

בבתי הספר היסודיים והעל־יסודיים בשנת הלימודים תשמ"ח (ספטמבר 1987)

הכישורים:
מועמדים שלמדו בישראל: תעודת הוראה לאנגלית (לבתי הספר היסודיים והחטיבות הבינים), ב.א. באנגלית ותעודת הוראה (לבתי הספר העל־יסודיים).
מועמדים שלמדו בחו"ל: תעודת הוראה, תואר אקדמי (חייבים השלמות במקצועות העבריים), מתודיקה אנגלית, בלשנות שימושית).
מועמדים בעלי כישורים חלקיים בלבד ישלימו את כישוריהם באמצעות קורסי השלמה מרוכזים מטעם משרד החינוך והתרבות. מועמדים שאינם דוברי אנגלית מלידה ייבחנו באנגלית.
נא לפנות אל: הפיקוח להוראת האנגלית, משרד החינוך והתרבות ירושלים, 91911

---

migada

למפעלנו העוסק בייצור ציוד רפואי לשימוש חד־פעמי דרושות

עובדות ייצור

למשמרת בוקר. ניתנות הסעות למקום העבודה וחזרה. (מאזור ראשל"צ, נס־ציונה, רחובות, רמלה, לוד, יבנה, אשדוד וגדרה) ומוגשות ארוחות צהריים חמות.
שעות העבודה: 14.30-07.00
★ 5 ימי־עבודה בשבוע ★
למרשים נוספים נא לפנות לשנה או טרייה: 08-471497

לחברה בצפון הארץ

דרוש

מבקר פנים

הכישורים הדרושים:
- נסיון קודם בביקורת בענף התיירות.
- השכלה בתחום הכלכלה או החשבונאות.
- יוזמה וחריצות.

נא לפנות בכתב יד בצירוף פרטים מלאים לת.ד. 29280 תל־אביב 61292, עבור "מבקר פנים".

- סודיות מובטחת -

לעיתון "כאן דרום" דרושים

סוכני מכירות מעולים

בכל אזור הדרום

★ עדיפות לבעלי רכב.
★ נסיון קודם לא הכרחי הכשרה במקום

תנאי שכר מעולים למתאימים

בדבר פרטים נא לפנות לדפנה/כרמל טלפונים: 055-22080, 055-21935, 055-21414, 055-34560

למחלקת תמונות בעיתון יומי

דרושה

עובדת

הכישורים:
השכלה רחבה וידיעת אנגלית הכרחית.
ידיעת שפות נוספות - יתרון
לפנות לטל: 5121210־03

לעיתון יומי דרושה

פקידה

לשעות אחה"צ

★ 5 ימים בשבוע
★ בין השעות 16.00–20.00

לפנות מיום א'
לטלפון 03-5121340
בין השעות
10.00–15.00

לבי"ח אליין
דרושות

1. דיאטיקאית חצי משרה
2. פקידת מרפאות חצי משרה

לפנות בכתב לת"ד 9117 ירושלים

מפעלי חובלה בע"מ

למפעלינו בחיפה ובאשדוד דרושים

נהגי סמיטריילר

כישורים נדרשים:
★ נסיון מעשי מוכח של נהיגת רכב כבד במשך 3 שנים.
★ לאחר שרות צבאי.
לקביעת ראיון להתקשר לטלפון - חיפה: 04-748252; אשדוד: 055-33620; ב"ש: 057-39941 או לכתוב לת.ד. 72, 84100.

רשות הנמלים ישראל

הודעה על משרה פנויה

תואר המשרה: **מהנדס/ת חשמל**
מכרז מס': 3/87
הדרגה: 7-8 של דירוג המהנדסים.
מקום העבודה: נמל חיפה.
דרישות המשרה:
1. דיפלומה בהנדסת חשמל (זרם חזק).
2. ידע ונסיון של 5-7 שנים בתכנון ותקני חשמל שימושיים במערכות קיימות כולל כתיבת מפרטים טכניים והוראות אחזקה.
3. ידע באוטומציה, בקרה ותקשורת קשר.
4. ידיעת השפה העברית והאנגלית או צרפתית.
הערות:
1. למנהל הנמל שמורה הזכות לאשר מועמד לכהן את המשרה.
2. תוכנה ... [illegible]
* הבקשות למשרה זו יש להגיש למשרד הראשי של רשות הנמלים בתל־אביב, לא יאוחר מיום 22.3.87
** בדבר פרטים נוספים כולל פירוט שכר ולצורך קבלת טופסי בקשה, יש לפנות בעל־פה לאגף כח אדם, רשות הנמלים, דרך פתח־תקוה 74, בנין מעריב, תל־אביב, קומה 13, חדר מס' 1316 או למחלקות כח אדם בנמלים.

נשי אמית
רשת מוסדות חנוך בישראל

למוסדות הרשת ברחבי הארץ

דרושים

מדענים — מורים

להכנת תלמידים לבחינות בגרות ברמות גבוהות בתנאי הוראה מיוחד
לפנות בכתב למנכ"ל הרשת רח' דב הוז 16/18 ת"א תוך ציון פרטים על השכלה והעסוקה קודמת

לחברה מסחרית גדולה בתחום תקשורת המונים
אנו מחפשים

מנהל/ת צעיר/ה

בעל מכוונות שיווקית לתפקיד ניהולי־שיווקי באחת המחלקות הדינמיות

מועמד מתאים יהיה כבן שלושים, MBA (מגמת שיווק), תואר ראשון בתעשיה וניהול, כלכלה וכו'. מחשבה יצירתית, יכולת שיווקית מצויינת, כושר ארגוני והרבה אנרגיה.
למועמד שיצליח יפתחו סיכויי קידום.
מקום העבודה בתל־אביב.
נא לפנות בכתב יד, בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פתח־תקוה 114, תל־אביב 67011. נא לציין על המעטפה: "מנהל/ת צעיר/ה", מס' משרה 1920.

"סודיות תשמר בקפידה"

המשך חיפה

מכוניות

אאודי
[illegible]

אוטוביאנקי
[illegible]

אוסטין
[illegible]

אופל
[illegible]

אלפא רומאו
[illegible]

אמריקאיות
[illegible]

ב.מ.וו.
[illegible]

דופין
[illegible]

דייהטסו
[illegible]

לנציה
[illegible]

מרצדס
[illegible]

סובארו
[illegible]

סוסיתא
[illegible]

סיאט
[illegible]

סיטרואן
[illegible]

פולקסווגן
[illegible]

פיאט
[illegible]

מסחריות
[illegible]

פיז'ו
[illegible]

משאיות
[illegible]

רנו
[illegible]

בי"ס לנהיגה
[illegible]

פורד
[illegible]

מחירון המכוניות בעריכת מגזין אוטו

דגם	86 מחיר שוק	86 מחיר מומלץ	85 מחיר שוק	85 מחיר מומלץ	84 מחיר שוק	84 מחיר מומלץ	83 מחיר שוק	83 מחיר מומלץ	82 מחיר שוק	82 מחיר מומלץ	81 מחיר שוק	81 מחיר מומלץ	80 מחיר שוק	80 מחיר מומלץ	79 מחיר שוק	79 מחיר מומלץ
קטנות																
אוטוביאנקי	16.5	18.4	12.5	13.7	10.8	12.5	9.9	11	8.8	10	7.5	9	6.6	8	5.9	7
מיני מיינור	16.3	16.3	14.3	14.6	12.3	13	10.3	12	8.3	10.8	7.2	9.4	6.4	8.7	5.7	7.8
סיאט איביזה 1.2	18	20.5	15	18.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פולקסווגן פולו	22.1	23.7	20.3	20.5	17.3	18.6	15.7	17	13.6	14.7	12	11.8	10.2	10.3	8.2	9
פורד פיאסטה	18.1	20.5	15.5	18.1	14.7	16	12.3	14	10.9	12.2	9.8	11.1	8.5	9.6	7.5	8.2
פיאט 127	–	–	13.1	15.1	12.1	13.6	11.1	12	10.1	10.8	8.5	9.7	7.6	8.7	6.4	7.3
פיאט פנדה	–	–	–	–	9.8	14	8.9	12.4	8.2	11	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 55	19.7	21.5	16.6	19.5	14.3	17.5	13.2	15.7	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 70	20.1	22.7	18.2	20.1	15.6	18.6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיז'ו 104	–	–	–	–	13.7	15	11.8	13.6	10.7	12.3	8.9	10.5	7.4	9.4	6.1	8
פיז'ו 205 1.1	20.4	23.8	17.7	20.4	16.1	19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 4	–	–	13.1	15.1	10.9	13.5	9.8	11.5	8.8	9.8	7.8	8.3	6.7	7.1	6.1	6.4
רנו 5 1.1	19.1	22.7	16.1	18.1	13.1	16.3	12.1	14.5	10.9	12.3	9.5	11	8.2	10	7.4	8.3
קומפקטיות																
אופל קדט 1.3	28.9	30	25.9	27.5	20.1	21.6	17.8	19.5	16.4	16.7	12.6	14.6	11.2	13	8.1	7.6
אלפא־סוד 1.2	–	–	–	–	–	–	14.1	17.8	12.1	16.2	9.4	14.6	7.9	13	6.4	10.3
סיאט רונדה 1.2	19.3	18.9	17.9	15.7	15.9	11.9	13.9	9.7	–	–	–	–	–	–	–	–
סיטרואן דיאן	16.2	18.3	14.1	16	12.4	14	11.3	12.4	9.8	11.3	7.3	9.7	6.3	8.1	3.8	6.5
סיטרואן GSA	–	–	20.3	21.6	18.3	19.4	16.3	17.3	13.3	15.1	10.8	13.5	7.6	11.3	6.4	9.7
סימקה 1100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8.1	7.6	6.3	6	4.6	4.9
פולקסווגן חיפושית	–	–	22.1	19.5	20.1	17.3	17.6	14.6	15.7	12.4	13.6	10.8	11.7	9.7	10.1	8.6
פולקסווגן גולף 1.3	29.1	32.4	23.4	28	21.4	25	19.4	20	18.1	17.3	16.1	16.2	13.9	14.6	11.3	13
פולקסווגן גולף 1.6	36.1	39	31.1	34	27.4	29.5	24.9	23.8	21.1	20.5	17.3	18.4	16.2	16.2	14.1	14.6
פורד אסקורט 1.3	21.3	20.5	19.1	18.4	19.6	21.6	17.6	18.4	16.6	15.7	14.6	13.5	9.2	8.7	8.2	7.6
פיאט 128	–	–	–	–	–	–	–	–	8.8	12	7.8	10.3	6.8	9.2	5.9	8.1
פיאט 124	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8.9	10	7.9	9	6.7	8
פיאט ריטמו 60	19.7	21.6	16.4	19	14.6	15.1	13.1	13.4	11.9	12.4	10.6	11.2	8.1	10	6.7	9
רנו 12 1.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.8	10.8	8.8	9.7
רנו 14	–	–	–	–	–	–	13.8	17.3	11.3	14.6	9.3	12.4	7.3	10.8	6.3	9.7
רנו 11 1.1	23	21.6	18.7	18.4	16.1	15.6	13.3	13	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 11 1.4	32.9	24.8	27.6	20.5	22.4	17.8	18.6	15.1	–	–	–	–	–	–	–	–
משפחתיות																
אודי 80 1.3	31.8	31	28.8	27.5	25.1	24.3	22.8	21.6	18.8	19.5	16.6	17.3	12.6	15.5	10.6	14
אודי 80 1.6	40.3	36.7	36.3	32	33.3	28	27.2	24.8	22.8	22.1	19.9	20	15.9	17.8	12.6	16.2
אופל אסקונה 1.3S	29.8	31.3	27.8	27	25	23.8	22.1	20.5	19.8	17.8	–	–	–	–	–	–
אופל אסקונה 1.6	41.7	35.6	39.1	30.2	31.1	26.5	27.7	23.2	21.1	20	18.2	12	15.7	10.8	12.2	9.2
ב.מ.וו 316	42.4	45	41.1	39	38.1	35.6	34.2	33	24.8	27	21.2	23.2	17.4	20.5	15.3	17.2
ב.מ.וו 318i	50.8	56	46.2	48.6	43.1	43.2	38.9	36.7	26.9	29	24.4	24	21.2	21	17.3	17.8
דייהטסו שארמאנט 1.3	22.2	21.6	19.4	18.7	16.8	16.1	15.3	13.5	12.9	12	–	–	–	–	–	–
סובארו 1.3 (1.4)	24.6	24	21.9	21.5	17.2	17	15.3	15	14.3	13	13.2	10.8	11.3	9.7	8.3	8.1
סובארו 1.6	27.1	27	24.8	24	22.6	19	19.6	16.7	16.6	14.6	14.1	11.8	12.1	10.8	10.1	8.6
סיטרואן BX16	33.4	34.5	30.3	31	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פולקסווגן ג'טה 1.3	29.2	32.5	25.2	28	21.6	24.8	19.1	20	17.1	17.3	14.8	16.2	12.4	14.6	–	–
פולקסווגן פאסאט 1.6	35.7	35.5	31.6	30.8	26.9	26.5	23.4	23.2	20.4	19.8	17.1	18.4	14.8	16.7	11.3	15
פורד קורטינה	–	–	–	–	–	–	–	–	16.3	12.3	14.1	11.3	12.1	10.2	9.3	9.4
פורד סיירה 1.6	32.1	29.7	30.1	26	26.2	22.7	23.2	19.5	–	–	–	–	–	–	–	–
פורד סיירה 1.8	39.3	42	36.4	37	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט 131 1.3	–	–	–	–	17.1	20.5	15.4	16.7	13.1	14	11.4	12.3	10.3	11.3	7.8	9.7
פיז'ו 305 1.3	25.2	28	22.2	24.3	18.6	21	15.4	17.8	13.3	16	11.3	13.5	9.9	11.8	8.6	10.8
פיז'ו 305 1.6	32.1	35.5	29.3	31.3	27	27	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.1	21.3	19.5	18.1	16.2	15.4	13.5	13.2	10.8	11.9	9.2	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.4	27.3	22.7	25.3	19	21.2	15.7	17.4	14	14.4	12.5	–	–	–	–	–	–
רנו 18 TX	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	7.1	11.5
רנו 18 1.4	–	–	–	–	22.6	17.5	17.6	15	13.6	13.5	10.6	11.5	9.1	9.7	7.9	8.6
רנו 18 1.6	–	–	28.4	25	24.8	20.5	20.6	17.3	16.4	15.2	12.7	12.5	11.7	11.5	9.6	9.7
סאלון																
אודי 100 1.6	–	–	–	–	–	–	–	–	19.7	16.4	17.2	14.6	14.4	13	11.2	11.5
אודי 100 1.8	59.6	65	53.1	58	44.7	52	38.4	44	–	–	–	–	–	–	–	–
ב.מ.וו 518	52	57	45.4	49	42.8	42.5	36.8	33.5	31.8	28	26.6	22	20.9	19	17.9	16.2
ב.מ.וו 728i	110	130	93.4	110	84.4	93	63.3	77	51.1	66	45.6	53	39.5	42	29.7	33
וולבו 240 1.8	43.3	44	41.3	38.5	35.5	32.5	30.4	28.5	26.7	25	22.7	21	20.1	17.6	18.2	15.4
וולבו 240 2.0	66.5	66	57.2	58	49.3	51	40.2	44	33.9	37.5	28.7	33	24.3	27.5	21.2	24.2
וולבו 760	118	126	100	102	80	86	67	70	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 190E	109	107	96	90	84	76	67	65	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 200	114	112	96	95	84	72	66	62	53	50	41	40	36.7	36	32.2	31
מרצדס 280S	153	165	140	138	130	115	117	100	107	84	85	63	70	56	58	46
פיאט 132	–	–	–	–	26	21.5	23	18.4	18.7	16	14.4	13	9.4	10.8	8.4	8.7
פיז'ו 504 1.8	39.7	36.5	36.4	30	31.6	25	25.2	21	22.4	18.5	19.1	15.5	15.7	13.2	12.2	11.6
פיז'ו 506 1.8	42.2	47.5	40.2	40.5	34.6	32.5	29.1	27.5	23.6	23.5	20.1	20	16.9	17	–	–

[illegible]

הכוח הארצי

הארץ חדשות

Budget rent a car

לסניפנו בחיפה דרושים
מכונאי רכב
הכשורים הדרושים:
* מיומנות בתקוני דרך
* נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.
* רשיון נהיגה.
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל יפנו אישית לבאדג'ט, דרך יפו 145 חיפה (בנין פורד)
או בטלפון 04-538558 04-524474

דרוש
מנהל חנות
• בענף ההדסים בטבריה
ניסיון מוכח במכירות
לרציניים בלבד
נא לפנות
טל' 06-721311

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
שרטט/ת
עם ניסיון, מאזור נהריה.
פרטים נוספים בטלפון 977485

למשרד ביטוח אלמגור בעכו ונהריה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עדיפות לבעל/ת נסיון בתחום הביטוח
תנאים הולמים למועמד/ת מתאים/ה
קיימת אפשרות למשרה חלקית
טלפונית ליפה טל — 707858

למשרד ביטוח אלמגור בעכו ונהריה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
עדיפות לבעל/ת נסיון בתחום הביטוח
תנאים הולמים למועמד/ת מתאים/ה
קיימת אפשרות למשרה חלקית
טלפונית ליפה טל — 707858

לאגודת
"אור שלום"
דרושים
• חצות
להנהל מעונות משפחתיים
• עו"ס מנוסה
• מדריכים חינוכיים
• מזכירה — מדפיסה
טלפון 02-415401

דרושים
מורים להוראת אנגלית,
גרמנית וספרדית
בכל גוש דן
לבקר ולאחה"צ
תנאים טובים מאוד
למתאימים
03-228545

למשרד עו"ד בתל-אביב
דרוש/ה
עורך/ת דין
★ ידע בחוזים, מקרקעין וחברות
★ ניהול תיקים
★ נסיון בהופעות
לראיון לפנות לטל
03-334231
שלוחה 253

דרושים
גרפיקאים
מנוסים
למשרה מלאה
231118

חברת נצרת לממתקים בע"מ
דרוש
תמחירן
בוגר כלכלה, מינהל עסקים, חשבונאות
בעל ידע במיחשוב
תושב האיזור
נא לפנות בכתב למחלקת כח אדם
רח' גלבוע 5 נצרת-עילית 17000
מקבוצת מפעלי עילית

לחברת מזון ארצית
באיזור חיפה
דרושה:
מנהלת חשבונות
סוג 2 או 3
נסיון קודם הכרחי
בפרטים
ת.ד. 400 חיפה

למחלבות "דן"
דרושים/ות
עובדי/ות ייצור
לעבודה במשמרות:
1. מ־06.00 עד 14.30
2. מ־13.00 עד 21.00
לפנות בשעות הבוקר:
לרחוב רח' היוצקים 4,
אזור התעשיה, בנים

לדפוס שלומי
אזור תעשיה שלומי
דרוש
דפס אופסט
למתאימים תנאים טובים
לפנות טלפונית 968060

לחברת הובלה באזור חיפה
דרוש
מכונאי דיזל
הכישורים:
★ התמחות במשאיות מק.די. אם. 800.
★ תעודת הסמכה.
★ 10 שנות נסיון לפחות
לקביעת ראיון נא לטלפן
04-233641, 04-220186

לבי"ס תיכון אורט ע"ש גיול ק. שפרינצק
דרוש/ה
מיידית
מורה לאנגלית
בהיקף של חצי משרה
לפנות למזכירות בית-הספר
ליהודית — 527797

למוסד לביטוח לאומי אשקלון דרושה
עובדת שיקום
(בוגרת בי"ס לעבודה סוצ')
לטיפול בנכים ואלמנות
נא לפנות 08-457681, מזכירות שיקום: 08-492254

לדפוס מעלות
אזור תעשיה מעלות דרושים
* **דפס אופסט** עם ניסיון
לסולטילים, גיסטלים, היידלברג
* **סדר־יד** עם ניסיון
(אפשרות לחצי משרה לפנסיונר) אפשרות למגורים במקום
לפנות אל אברהם טל: 979820 בשעות הבוקר

לקבוצ מעין ברוך
דרושה
אחות מוסמכת
לפרטים להתקשר
למזכירות 06-944570
בשעות 7.00 עד 15.00
או לטל' 06-942541
בשעות 18.00
עד 21.00

למפעל במזרח־תקוה
דרוש/ה
פקיד/ה גבייה
★ השכלה תיכונית
★ רקע בהנהלת חשבונות
כולל התאמות
חשבונות לקוחות
★ משרה מלאה
(6 ימים בשבוע)
המלצות נדרשות
03-908667

Maquette מקס
Leather Fashions
למפעלינו בעכו דרוש/ה
אחראי/ת מוד תפ"י
והנדסת ייצור
כישורים: ★ בוגר/ת הנדסת ייצור.
★ ניסיון מוכח 2–3 שנים בטכסטיל - יתרון.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 2226 עכו
או טלפונית 04-919321 - סודיות מובטחת -

דרוש/ה
איש/ת מכירות
לענף המחשבים וציוד הקפי
■ עדיף ניסיון.
■ בעלת רכב
לקביעת ראיון 06-523014, 06-522208

למפעל בענף המתכת
דרוש/ה:
פקיד/ה
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון נא לפנות
בכתב בפירוט קורות
חיים ונסיון לת.ד.
10105 מפרץ חיפה
מיקוד 26110

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
שרטט/ת
עם ניסיון, מאזור נהריה.
פרטים נוספים בטלפון 977485

לבי"ס תיכון אורט ע"ש גיול ק. שפרינצק
דרוש/ה
מיידית
מורה לאנגלית
בהיקף של חצי משרה
לפנות למזכירות בית-הספר
ליהודית — 527797

לביה"ס כדורי
דרושה
מורה
לחצי משרה
בלשון והבעה בחטיבת הביניים של ביה"ס
עד סוף שנת הלימודים
מעוניינים יפנו טלפונית 06-767535-6-7

לחברה מסחרית העוסקת ביבוא
דרוש:
מנהל חשבונות
בעל ניסיון בניהול כספים.
נא לפנות בכתב יד, עם פירוט ניסיון קודם.
ת.ד. 7606, חיפה

למשרד אדריכלים
דרושים
★ **אדריכל/ית פנים**
★ **אדריכל/ית בנין**
★ **שמאי/ת בנין**
בעלי נסיון רב
טל 03-269312
03-256354

לחברת קוסמטיקה בינלאומית
מיסטלה פאם
דרושות
לאיזורים:
כפר־סבא, רעננה
יועצות יופי — נשות מכירה
הכשרה תינתן
למתאימות
נא לפנות לנעמי
052-444717

תעשיות רכב בע"מ
לאגף שיווק ומכירות במפעלנו
דרושה
פקידה בכירה
הכישורים הדרושים:
* שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית כולל הדפסה
* נסיון מוכח בניהול משרד או מזכירות.
* הופעה נאה.
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית
למנהל כח־אדם
ת.ד.535 נצרת עילית. טל.065-58111

למעוניינים
בכסף טוב
לעבודה:
דרוש
בשעות הערב
מ־18.00–21.00
24 שעות 055-59048

למפעל בנס־ציונה
תופרות
אזור תעשיה ב
נס ציונה
טל: 08-476284

לרשת עיתונים ארצית בחיפה
דרושה בחורה
לעבודה במשרד על בסיס אחוזים
בעלת יכולת בטוי גבוהה ורצון
להרווית הרבה.
שעות עבודה גמישות
נא להתקשר לטלפון: 04-643902
ביום א'/ב' בשעות 9–16⁰⁰

עירית הרצליה
תשמ"ז שנת החינוך בעיר

לספריה העירונית בהרצליה
דרושים
ספרניות בעלות
תעודת ספרן מוסמך שלב
ב' או כל תואר מקביל.
רצוי ניסיון קודם בעבודה
עם תלמידים ו/או נסיון
בעבודה בקטלוגים
נא לפנות למר
כח אדם
052-88343

מועדון הספורט הוד הכרמל
לעונת 1987
דרושים:
1. **מצילים לבריכה**
דרגה 2 עם נסיון מוכח בהפעלת בריכה
2. **עובד אחזקה ונקיון**
3. **שומרים**
לפנות טלפונית 04-700618 ליהודה
בין השעות 17.00–20.00

תן ידך לשמירת
בטחון הפנים
ולאיכות החיים

שרות בתי הסוהר
מינהל ארגון
דרושים
מועמדים לעבודה כסוהרים
שרות בתי הסוהר מציע לך להצטרף לשורותיו למילוי תפקידים שיש בהם ענין, אתגר ומילוי משימה לאומית חשובה.

עסוקו של סוהר הוא רב גוני והוא כולל אבטחת מתקנים וטפול באסירים עליהם הוא מופקד. למועמדים המתאימים מוצעת משכורת בהתאם לאופיו המיוחד של השרות, קביעות בעבודה, הטבות ותנאים סוציאליים משופרים. וכן מסלולי הכשרה וקידום מגוונים המבטיחים רמה מקצועית גבוהה. השכר צמוד לשכר משרתי הקבע בצה"ל.

הכשרה וקידום
במסגרת השרות תשובץ במסלולי הכשרה בהתאם לכישוריך ותוכל להתקדם בתפקיד בדרגה ובשכר (תלקח בחשבון דרגתך הצבאית) וכן מתקיימים קורסים מקצועיים, ימי עיון והשתלמויות.

מסלולי הכשרה לחוגרים וקצינים
מסלול קצינים
1. קורס קצינים יעודי (לתפקיד אבטחה)
2. קורס קצינים בסיסי (לתפקידי מינהלה)
3. קורס מפקדי אגפים
4. קורס קציני מטה
5. קורס קצינים בכירים (פו"ם)

מסלול חוגרים
1. קורס הכנה לסוהר.
2. קורס סוהרים
3. קורס משקים

אם הנך עונה על התנאים הבאים:
1. השכלתך — תיכונית.
2. גילך עד 35 שנה
3. סיימת שרות סדיר בצה"ל (רצוי בייח שדה) — פרופיל צבאי 65

אנא פנה אל:
לשכת הגיוס, הקריה ת"א, רח' מקלף 3
טל' 03-266922, 03-251128
קבלת קהל מ־08.00—15:00
תשומת לב הפונים: חובה להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ותעודות המעידות על השכלה ונסיון.
זכור! היום זה אתגר להיות סוהר

לחברה בענף המז"לות
דרוש
מנהל מכירות
לניהול צוות של כ־10 אנשי מכירות בת"א, חיפה וירושלים
בעל המשרה ישולב במערך השווק של החברה, ויקח
חלק מרכזי בהתפתחותה ועתידה
על המועמד להיות בעל נסיון ו/או הכשרה שווקית, עם
נכונות לעבודה בשעות בלתי שגרתיות. עד גיל 35.
השכלה במנהל עסקים - יתרון. רצוי בעל רכב
המועמדים יפנו בכתב לת.ד. 32330 ת"א. עבור המנכ"ל

לחברתנו בחיפה המפתחת, מייצרת ומשווקת מוצרים מתוחכמים לתעשיית המיקרואלקטרוניקה ברחבי העולם:
דרושים/דרושות
מנתח מערכות/מתכנת
התפקיד כולל אחריות להפעלה ותחזוקה של מערכות קיימות.
הגדרה ופיתוח יישומים.
* מהנדס תעשיה וניהול
* שנתיים נסיון בתעשיה
* נסיון בניתוח מערכות
* ידע ונסיון בתכנות
* ידיעה מושלמת של השפה העברית
* ידיעה טובה בשפה האנגלית

קניין/קניינית למחלקת רכש
התפקיד כולל טיפול בהזמנות רכש חו"ל בארץ ובחוץ לארץ.
* שליטה בשפה האנגלית
* נכונות לעבודה מאומצת
* הכרות עם רכיבים במפעל עתיר ידע
נא לפנות בפירוט קורות חיים ונסיון לאגף משאבי אנוש.
סודיות מובטחת.
מרכז תעשיות מדע ת.ד. 875 חיפה 31008 טל: 04-510271

חברת בת של:
KULICKE AND SOFFA INDUSTRIES INC. USA
The world leader in designing and building semiconductor assembly equipment. microprocessor

קולסו
אנשים. טכנולוגיה. קידמה

למחלקה לחינוך
ק. מלאכי
דרושים
פסיכולוג/ית
חינוכי/ת
חצי משרה
איש אחזקה
לתיכון
משרה מלאה
מרכז מועדון
חברתי לתיכון
משרה מלאה
פרטים מח' לחינוך
055-81333

למשרד טכני דרושים
1. **מזכירה**
עברית/אנגלית
לא כולל הדפסה
עדיפות לידע בפורטוגזית
2. **מהנדס מכונות**
בעל ניסיון בתחזוקה
— פנסיונר
לפנות בכתב יד לת.ד. 9010
מיקוד: 31090, חיפה

אריקו בקרה
אלקטרונית
דרושים
מסגרים — רתכים
ארגון CO2
חרט — כרסם
צבעי מתכת
ת.ד. 8600 ת"א 61084
טל: 03-9614666

למשרד הנדסי בחיפה
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
(סוג ג')
עצמאי/ת
בעל/ת נסיון בהפעלת מחשב .P.C
העבודה מחייבת נכונות של 10 שעות בשבוע
בשעות העבודה המקובלות
נא לפנות טלפונית 04-254314/5 לשלמה

רוצה להרוויח הרבה כסף?
אם אתם בעלי ניסיון בשטח הפרסום,
נמרצים ודינמיים, בעלי כושר ביטוי
טוב בכתב ובע"פ, עד גיל 28
וגרים בגוש דן
בעיתון "חדשות" תוכלו להרוויח הרבה
כסף
★ תנאים מצויינים למתאימים
★ עדיפות לבעלי רכב
★ נא לפנות לטלמור טל: 6-702-336

לחברת תקשורת גדולה
דרושה:
מזכירת מכירות
לסניף טבריה והעמקים
□ עדיפות לבעלת הכישורים המתאימים.
□ יכולת לניהול משרד ועמידה בקשר עם לקוחות.
□ ידע טוב בהדפסת עברית
□ קצינות קשר בעלות רקע טכני.
יום עבודה מלא — 5 ימים בשבוע
מועמדות בעלות רקע מתאים תפנינה
בכתב יד בציון קורות חיים מס' טלפון
אל "שלף — יועצים לשיווק"
ת.ד. 33465 תל־אביב 61333
עבור מזכירת מכירות
סודיות מובטחת

באם הינך פקידת ביטוח מנוסה
וברצונך לקדם את מעמדך המקצועי
ולשפר הכנסתך
אנו מציעים לך
עבודה בסוכנות ביטוח גדולה ובעלת מוניטין
המעסיקה את הטובים ביותר.
נא לפנות ליפה בטל' 04-707858

שאש
שרותי אבטחה ושמירה
קרל זינגר בע"מ —
העצמאות 60 חיפה טל' 642528
לעבודה בטחונית ב־3 משמרות
דרושים
מאבטחים
בנמל חיפה — לעבודה קבועה
* מאזור חיפה והקריות בלבד
• בוגרי צבא/משטרה
• בריאות: פרופיל 72 ומעלה
• בוגרי 10 שנות לימוד לפחות.
• גיל עד 45
תנאים מצויינים למתאימים
נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס שחרור, פנקס מילואים, 2 תמונות, לפנות במקום.
ועדת קבלה ביום ב' 9.3.87
בין השעות 12.00 — 09.00 ביום ג' 10.3.87
בין השעות 11.00 — 09.00

DEXON דקסון
מפעל לתרופות
סירת הכרמל
דרושים
תעמלנים רפואיים
לאיזור המרכז וירושלים
רקע פרהרפואי
שליטה בשפה האנגלית ורשיון נהיגה
מזכירה אנגלית למנכ"ל
• MOTHER TONGUE ENGLISH
• EXPERIENCE IN INDEPENDENT CORRESPONDENCE
• SELF MOTIVATED
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
ומס' טלפון לת.ד. 2115 חיפה 31020

למתנ"ס העירוני ק. אתא
דרושה:
רכזת תוכנית לגיל הרך
3/4 משרה
הכישורים הדרושים:
★ B.A. במדעי החברה.
★ ידע ונסיון בהתפתחות ילדים (גילאים 0־3).
★ יכולת ארגון וקשר עם הורים עובדים ומוסדות.
★ עבודה מפוצלת בשעות לא שגרתיות.
★ עדיפות לתושבי ק. אתא
מובטחת הנחיה מקצועית לעבודה
פרטים נוספים להגשת מועמדות במשרד המתנ"ס
04-450712/3/4, 04-442775 אתה"צ.

קריירה למזכירה מנוסה!
למשרד פרסום דינמי דרושה
מזכירה נמרצת לעבודה מיידית.
• בעלת נסיון של שנתיים לפחות.
• מדפיסה בשיטה עיוורת.
• בעלת ידע בהנהלת חשבונות.
• שאפתנית ובעלת נכונות להשקיע על מנת להתקדם.
העבודה מ־8.00 עד 5.00, 5 ימים בשבוע.
מועמדות יפנו החל מיום א', טל. 526603
רק מתאימות תיענה.

לפוליגון מצבעת טקסטיל
חיפה בע"מ
דרושים/ות
א. מנהל/ת חשבונות
אחראי/ת על ספקים בעל/ת נסיון
ב. הנדסאי/ת כימיה
כמנהלי משמרות במחלקות הייצור.
עבודה במשמרות
ג. הנדסאי/ת ייצור
לתפקיד סגן מנהל מחלקת דפוס
תנאים טובים למועמדים/ות מתאימים/ות
בדבר פרטים נא לפנות בכתב
לת.ד. 68 חיפה 31000

למזכירות המפעל בנהריה
דרושה:
פקידה
עבודה במשרה מלאה
למשמרת שנייה משעה 13.00 בצהריים
בעלת נסיון קודם בעבודה משרדית
ידע בהתכנות עיי מעבד תמלילים
WORD MILL
מגורים בסביבה
נא לפנות בכתב לת.ד. 70 נהריה
מיקוד 22100 אל ליאון שחר
סודיות מובטחת

לחברת בניה
דרוש:
1. מהנדס ביצוע
נסיון של 5 שנים לפחות
2. מנהל עבודה
נסיון של 10 שנים לפחות
בדבר פרטים לפנות לטל': 04-702828
04-706693

בפיברוניקס
אתה בחברה טובה
דרוש/ה
מזכיר/ת ראש מינהל ייצור
תאור התפקיד:
1. *עבודות משרד ומזכירות*
2. *הדפסות ועיבוד תמלילים עברית ואנגלית*
3. *קלידת נתונים ב־I B M PC ובמסוף HP*
4. *ריכוז טיפול בבעיות עובדי המינהל*
5. *קשר בין העובדים לבין גורמים מפעליים*

דרישות התפקיד:
1. *נסיון מוכח בתפקיד דומה*
2. *ידיעה טובה באנגלית*
3. *עצמאות וכוח הנעה*
4. *יחסי אנוש מעולים*
5. *קפדנות*
6. *נכונות ליום עבודה ארוך - 5 ימים בשבוע*

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט ל"גיוס עובדים" פיברוניקס בע"מ, סוכנות דואר מת"ם, חיפה 31905.
סודיות מובטחת.
פיברוניקס תקשורת סיבאופטית

למפעלי עץ כרמיאל בע"מ
אחים תלוה
דרושים
* נגרי בנין
בעלי ניסיון של 5 שנים לפחות לעבודה במפעל בכרמיאל.
* מרכיבי נגרות בנין
בעלי נסיון
לפנות לאברהם או ליהושוע,
אזור תעשיה כרמיאל
טל' 2/ 04-986661

לרכס הוצאה לאור
באבן יהודה
דרושה בדחיפות:
מעבדת תמלילים
להתקשר החל מיום א' לטלפונים:
053-697081, 053-699853

למפעל מזון
דרוש:
טכנולוג מזון
לפיתוח מוצרים, שרות טכנולוגי
ללקוחות ופיקוח על הייצור
דרישות התפקיד:
תואר ראשון בטכנולוגיה של מזון
נסיון תעשייתי של שנתיים.
שליטה מלאה בעברית
ידע טוב באנגלית שפה נוספת - יתרון.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים
לת.ד. 10158 מפרץ חיפה 26110
עבור טכנולוג מזון

כלי זיהוד **חניתה** בע"מ
מפעל מתכת חניתה בע"מ
המרכז לטכנולוגיות מתקדמות
למרכז הציפוי "טיטניק" בשלומי
דרוש
הנדסאי כימיה / מכונות
ליישום טכנולוגיות ציפוי בשיטת P.V.D
הכישורים הדרושים:
* יכולת ניתוח והסקת מסקנות
הבנת חומר טכני כתוב באנגלית
* כושר הבעה בכתב, נכונות לעבודה במשמרות
* עדיפות לבעלי ניסיון בטכנולוגיות חומרים /מתכות.
* תנאים טובים למתאימים.
* 5 ימי עבודה בשבוע
רצוי מקום מגורים: נהריה, שלומי, מעלות
לפנות למחלקת כח אדם (דייאנה)
טל: 04-807411/3

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

הצטרף לענף המלונאות

הצטרף לנבחרת של מלון ספורט באילת.

למלון ספורט
דרושים
• טבח מטבח קר.
• טבח מטבח חם.
• טבח גריל.
מגורים באילת - חובה.
נא להתקשר עם מחלקת כח אדם במלון, טל' 059-79102-4
ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

מלונות ירושלים
מוריה
מוריה ירושלים קולט:
★ מצילים (לעבודה עונתית)
★ חדרניות למשמרת בוקר
★ מלצרים/ות מקצועיים ובלתי מקצועיים
★ טבח מטבח חם
★ קצין בטחון
נא לפנות למר כדאדם רח' קרן היסוד 39, טלפון: 02-232232

מלונות דן
למלון דן כרמל ודן פנורמה חיפה
דרושים/ות
מנהל/ת משק
מפקחים/ות קומה
טבחים/יות סוג 2-1
מלצרים/יות
בעלי ניסיון מוכח בעבודה במלונות 5 כוכבים יפנו לטל' 04-386211, 04-352231, 04-352222

מלון שרתון תל אביב
דרוש/ה
Sous-Chef סו-שף
בעל/ת ניסיון מוכח כסו-שף במלון 5 כוכבים
המתאימים יפנו אישית בצרוף קורות חיים למחלקת כ"א הירקון 115 בין השעות 09.30-13.30

לתפקיד מכירה וניהול
דרושה
בחורה דינמית ונאה
עם רקע בעיצוב פנים ו/או באדריכלות עבור אולם תצוגה לריהוט מתקדם ומודרני בת"א
לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39175 ת"א

שופר-סל
לסניף אגרון ירושלים
דרוש
עובד מאפית
עדיפות לבעל ניסיון
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף במקום, רח' אגרון 1

Dr. Fischer
פקידת רכש/תפ"י
טכנאים/הנדסאים תעשיה וניהול
שליטה מלאה בעברית, ידיעה טובה באנגלית
ניסיון בעבודה מול מחשב נכונות לשעות נוספות טלפון: 03-772081 למשה
או לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 39071 ת"א 61390 (עבור "פקידת רכש/תפ"י")
פישר תעשיות פרמצבטיות בע"מ

מתאם/ת אופנה
■ בעל/ת נסיון קודם באופנת צעירים
■ שליטה באנגלית
■ יכולת עמידה בלחצים.
התפקיד כרוך בנסיעות לחו"ל.
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 2147 ת"א 61020 עבור מוטי אריאל - אישית.
Levi's

לבי"ח אליין
דרושים/ות
אחיות וכח עזר
למשרות מלאות וחלקיות
לפנות לרחל 02-412251/32

למושב ביתרית
דרוש
מפעיל בריכה/ איש אחזקה
לעונת הרחצה 1987
טל' במזכירות 02-527929,
02-526334, בבית—02-914332

לאוטוצ'ק
דרושים
1. עוזר מחסנאי
2. מכונאי
מומחה לקרבורטורים
3. קלדנית
להנה"ח במחשב
לפנות 02-719298

שופר-סל
לסניף נוה-שאנן חיפה
דרושות
קופאיות
– הכשרה תינתן במקום
– העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין
המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל הסניף, רח' כצנלסון פינת מגדל, נוה-שאנן, חיפה

למשרד העוסק בביקורת חשבונות בתחום המושבי
דרושה/ה
מבקר/ת חשבונות
נסיון בביקורת הכרחי
אפשרות להתמחות
נא לפנות לטל' 228856, 228842

דרושים במכתשים: למפעלינו בבאר-שבע וברמת חובב
מהנדסי מכונות
מהנדסי מכונות להשתלבות במערך האחזקה של שני האתרים
(באר שבע ורמת-חובב)
לתפקידי אחזקה ושיפורים במיתקנים כימיים
דרוש נסיון בתעשיה כימית
תיתכן עבודה גם בשעות לא מקובלות
נסיון קודם (עד שנתיים) – יתרון
מועמדים יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש, ת.ד. 60 באר-שבע, 84100
סודיות מובטחת

לחברת שוק המובילה בשטח איחסון, שינוע ומתקני הרמה
דרוש:
איש מכירות
בעל נסיון של 3 שנים לפחות במכירת ציוד טכני
רשיון נהיגה
פרטים בכתב ל: אמיר בע"מ ת.ד. 175 גבעתיים 53101

משרד רואי חשבון
דרושים
1. עובד(ת) בקורת עם נסיון
יתרון רואה-חשבון או מי שמסיים הבחינות בחשבונאות.
2. מזכירה. רצוי בעלת ידע בעבוד תמלילים
טל' 234959

בקטורים
למעבדה בנס ציונה דרושה
עובדת נקיון
כל יום מ-14.00 עד 17.30
וביום שישי מ-11.00 עד 14.00
08-470274

לכפר הנוער בן-שמן
דרושים
חשמלאי — בעל רשיון מוסמך לר' חות, רצוי נסיון בתחזוקת ישוב, מגורים במקום חובה.
טבח — נסיון בבישול בהיקף של מטבח ציבורי גדול, אפשרות למגורים במקום
מדריך חברתי השכלה תיכונית ונסיון בהדרכה. מגורים במקום חובה
עובד מספוא בעל רשיון נהיגה לטר' רקטור ונסיון בגידולי שדה. אפשרות למגורים במקום
עובדת מטבח וחדר אוכל לעבודה במשמרות
מורה למתמטיקה לחטיבה העליונה לקראת שנה"ל תשמ"ח
מורה לאנגלית לחטיבת ביניים לקיים בשנה"ל תשמ"ז. אפשרות להמשיך עבודה בתשמ"ח
עובד תחזוקה בעל ידע כללי בעבודות תחזוקה, רצוי רשיון בטרקטור
המשרות הנ"ל מוצעות לנשים ולגברים כאחד
על המעוניינים לפנות אל מינהלן כפר הנוער בן שמן מיקוד 71904 טלפון 08-229111 בין השעות 08.00—15.00

סאיטקס מערכות גרפיות ממוחשבות
למערך הפיתוח
דרוש **כתב טכני**
במישרה זו תדרש לכתוב ולערוך ספרות טכנית למערכות ממוחשבות בתחומי הדפוס והתיב"מ, לעדכן ספרות קיימות ולסייע בעריכה גרפית ובהוצאה לאור.
המישרה מיועדת לך, בעל השכלה אקדמית - טכנית, שפת-אם אנגלית, נסיון של שנתיים לפחות בכתיבה טכנית ושליטה בהדפסה אנגלית.
אם אתה מאמין שאתה מתאים למישרה, פנה אלינו בכתב-יד ובעט כדורי בצירוף קורות חיים, נסיון קודם ומספר טלפון.
כל פניה בכתב תיענה. נא להימנע מפניות טלפוניות.
- סודיות מובטחת -
המישרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד, חמישה ימי עבודה בשבוע 08.00-17.15.
סאיטקס קורפוריישן בע"מ, ת.ד. 330, הרצליה ב' 46103.

לחברה פיננסית בת"א
מזכירה-כתבנית
מעולה עברית-אנגלית
הכרחי ניסיון במעבד תמלילים. לפנות טלפונית לתאום פגישה 653027-9 לעליזה

לודזיה רוטקס
למפעלי החברה באזור המרכז
דרוש
טכנאי/הנדסאי תעשיה וניהול
ניסיון בפרט. ההנדסה תוכר ביצוד בקונפקציה. מגורים בגבעתיים, רצוי קרבת קרית שמונה... לפנות בכתב, תוך ציון מס' טלפון אל: ת.ד. 34 חולון מיקוד 58100
בוא תרגיש לודזיה

עובד/ת בכיר/ה
לחנות ציוד טיולים ומחנאות
ניסיון קודם במכירה, התמצאות בציוד טיולים ומחנאות, נכונות לשעות עבודה גמישות, משרה מלאה. התחלה מיידית.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד תוך ציון דרישת שכר ושמות ממליצים למחלקת כ"א רח' השפלה 4, ת"א מיקוד 66183 - עבור עובד לחנות.
החברה להגנת הטבע

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ
מהנדס/ת ניסויים
לעבודה במעבדת נקבות הרוח
הכישורים הדרושים: תואר ראשון בהנדסה אוירונוטית. לאחר שרות צבאי.
מכרז מס' 22/87
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה - 32000, עד יום 15.3.87 בציון מס' המכרז.

לרשת עיתונים ארצית בחיפה
דרושים צעירים בעלי רוח-רצון/ התמדה הופעה נעה/רכב/ויכולת ביטוי גבוהה.
אם את/ה עונה על הדרישות אנא פנה לתאום ראיון לטל. 04-643902
להתקשר ביום א'-ב' בין השעות 9-16^{00}

"הגרעין" בע"מ - אור יהודה
דרוש
★ **מוכר** בעל **רקע חקלאי** למחלקת **השקייה טכנית**
★ **מתכנן גנים / אדריכל** למחלקת תכנון גנים
לפנות **למשה** 03-296631 בין 16.00-14.00

לקרן קימת לישראל
(קק"ל קמ"ה)
דרושה
שליח/ה ארצי לאיסוף כספים
כישורים
— תושב ישראל ותיק מעורה בחיי הארץ ולאחר שרות צבאי
— נסיון רב באיסוף כספים בחו"ל
— שליטה מלאה באנגלית, רצויה ידיעת השפה הצרפתית
— התפקיד מחייב נסיעות תכופות לתקופות ארוכות בחוצ' לארץ
מי שלא היו בארץ ברציפות במשך 4 השנים האחרונות מתבקשים לא להגיש מועמדותם
נא לפנות עד ליום 11 במארס 1987, בכתב, באנגלית, כדואר אקספרס, או ביד, למשרדי הקרן הקימת לישראל, מחלקת כח אדם, רחוב המלך ג'ורג' פינת קרן קימת 1, חדר מס' 110

להברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד **מנהלים**
למתנ"סים באור עקיבא, מעלה יוסף ובקעה, ירושלים
דרישות התפקיד:
• השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) • נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב
• יתרון נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים • נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות • מגורים במקום תנאי הכרחי
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת ג'ינט ירושלים 91034 על המעטפה, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל 13.3.87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד

דרושות
מדפיסות מנוסות
עברית/אנגלית
224575
למשרה מלאה

למשרד תווך ותיק
דרושים
2 סוכנים עם נסיון
תנאים טובים למתאימים
סודיות מובטחת
232742, 244008 (אבי)

Israel AIRTOUR Ltd.
תור אויר (ישראל) בע"מ
דרושים/ות
פקידי/ות הזמנות
בוגרי קורס כרמל
לעבודה בתל-אביב
תנאים טובים למתאימים
03-294942 לצבי

מה הבריף שלך?
• תקציבאי/ת
• עוזר/ת תקציבאי/ת
רק אם יש לך נסיון קודם במשרד פרסום ועודפי יוזמה ומרץ - מחכים לך בטלפון:
03-202582, 280378
סודיות מובטחת
פרסום ברדך וונדר

למשרד עורכי דין בת"א
דרושה
מזכירה
ליום עבודה מלא
ידע מעולה בהדפסה – חובה
עדיף נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים
לקבלת פרטים נא להתקשר
03-245236/7

חבר
המרכז הגדול לכות אדם מקצועי
רח' יגאל 6 י-ם טל' 02-234265-6-7-8
★ **הנדסאי כימיה/ כימאי**
תואר ראשון/ רוקח/ת
לעבודת ניהול ביצור
★ **עובדים בלתי מקצועיים**
לעבודה ביצור, רצוי בעלי רקע טכני
+ ידע בקריאה בלועזית
★ **עובדות בלתי מקצועיות**
לעבודה ביצור, דרושה ראיה טובה וידע בקריאה בלועזית

את/ה השואף להצלחה
באם הינך:
★ שאפתן ובעל רצון להצליח
★ יכולת ליצירת קשרים אישיים
★ בעל הופעה נאה
מקומך איתנו בחברת מכירות צעירה ודינמית
למתאימים אפשרויות קידום!!
03-286132
03-291323

דרושים במכתשים: למפעלינו בבאר-שבע וברמת חובב
מהנדס כימאי
לתפקיד מנהל מחלקת התהליך
הכישורים הדרושים:
נסיון של 10 שנים לפחות בתיפעול והנדסה.
יכולת טיפול הנדסי/מתמטי/מחשב בפתרון בעיות טכנולוגיות
תנאים טובים למועמדים המתאימים
מועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לאגף משאבי אנוש ת.ד 60 באר-שבע, 84100
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה
דרוש
איש מכירות
לשיווק אופניים
★ בעל רקע טכני
★ נסיון מסחרי מוכח
★ ידע באנגלית-צרפתית יתרון
נא לפנות טל': 03-7550233, 03-7550755

לבית תוכנה
העוסק בפיתוח חדשני בתחום למודה למדעים
דרושים:
מתכנתים/ות
לישורים נדרשים:
★ 1-2 שנות נסיון בפיתוח תוכנה.
★ הכרת: גרפיקה, שפת PASCAL, IBM-PC.
★ רקע בפיזיקה - יתרון.
לפנות בצירוף קורות חיים
המלמלות הצעים רלוונטיים לת.ד. 607, חולון

סאיטקס מערכות גרפיות ממוחשבות
סמנכ"ל כספים
סאיטקס אירופה
סאיטקס אירופה, שמקום מושבה בבלגיה/בריסל עוסקת בשיווק, במכירות ובאחזקת מערכות ממוחשבות בתחומי תעשיית הדפוס, המיפוי והתיב"מ.
בחברה מועסקים כ-200 עובדים במספר סניפים המצויים בב-15 מדינות מערב-אירופה.
נושא התפקיד ישא באחריות למכלול פעילותה הכספית של סאיטקס במערב-אירופה.
הכישורים הנדרשים:
◆ השכלה אקדמאית במינהל עסקים/כלכלה או ראיית חשבון.
◆ נסיון של מספר שנים במינהל כספים של חברות תעשייתיות.
◆ נסיון במגעים עסקיים והיכרות מעמיקה עם המערכת הבנקאית באירופה.
◆ ידע מקיף בחשבונאות.
◆ ידע בהליכי סחר בינלאומי.
◆ ידיעה טובה של השפות צרפתית ואנגלית. גרמנית - יתרון.
◆ נסיון בניהול צוות עובדים מקומיים באירופה.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם. כל הפונים בכתב יענו - נא להימנע מפניות טלפוניות.
- סודיות מובטחת -
המישרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד.
סאיטקס קורפוריישן בע"מ, ת.ד. 330, הרצליה ב' 46103.

הארץ

יום ו', ה' באדר, תשמ"ז
6 במרץ 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, והמחלקה המסחרית: תל־אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748

ירושלים: רחוב ההבצלת 2 טל' 224245־6, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב מרדאו 20 טל' 661166־8, ת"ד 5259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מזדהה כתוכנן
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

האשמות בנאמנות כפולה

מזכיר ההגנה האמריקאי קספר ויינברגר הגזים מאוד, כאשר טען באוזני השופט שישב בדין על ג'ונתן פולארד, כי פעולות הריגול שלו גרמו נזק גדול ביותר לארצות הברית, וכי אין תקדים לפשעיו. אין מי שיכפור באשמתו של פולארד אבל אין בסיס להגדרות מופרזות מעין אלה.

לבד מהצורך שלא להוציא את פרשת פולארד, כאגבה ככל שתהיה, ממסגרת פרשיות ריגול ובגידה שהתרחשו באמריקה, יש להתייחס לטענת ויינברגר כי פולארד העדיף את נאמנותו למדינת ישראל על נאמנותו לארצות הברית. את הטיעון הקשה הזה סיפקו לוויינברגר התבטאות של פולארד, שהוא רואה את עצמו כמו טייס שהופל בשליחות מלחמתית, הדברים שמסר בראיונות לעיתונים, שבהם הסביר את הנימוקים שהניעו אותו להציע את עזרתו לישראל.

אין ישראל רשאית להעלים עין מן ההשלכות המזמורות הד־כלות להיות לדבריו של מזכיר ההגנה. דווקא מפני שהם מתבססים על מה שפולארד אמר במו פיו, הם עלולים לגרום נזק ליהודי ארה"ב כקיבוץ אתנידתי בכללותו.

הטענות, כי כל יהודי נאמן לשני אדונים וכי בשעת משבר הוא עשוי לזנוח את הנאמנות לאמריקה לטובת הזדהות יהו־דית־ישראלית, נשמעות מדי פעם בציבור האמריקאי — עד עתה כחציפה. עכשיו מתעורר החשש, שהאשמה הזו תישמע בראש חוצות. דברי הגנאי של ויינברגר כלפי פולארד עלולים לקבל תהודה בחוגים רחבים של הציבור, יותר משהשפיעו מאמרי קיטרוג של דוברים חשובים פחות בעבר.

אין זה אלא טבעי כי יהודי התפוצות מגלים אהדה למפעל התקומה הלאומי של עם ישראל במולדתו ההיסטורית. יהודי ארה"ב תמכו בשנות הארבעים במאבק היישוב למען מדינה יהודית ריבונית בארץ־ישראל, ומאז הקמת המדינה הגישו לה עזרה נדיבה. אזרחי ארה"ב רבים, הגאים בארץ שממנה היגרו הם או אבותיהם ואבי אבותיהם, מבקשים לגייס את כוחה של מולדתם החדשה לטובת "המולדת העתיקה" שלהם. היהודים התומכים במדינת ישראל יכולים להצביע על השתדלויות דו־מות של אמריקאים ממוצא אירי, יווני וכדומה. לשבחה של ארה"ב ייאמר, כי היא מגלה רוחב־לב בתחום זה, וגם אנו חבים לו במידה רבה את ביטחוננו ושגשוגנו.

אבל דווקא הנכונות הזאת מחייבת אותנו שלא למתוח את החבל יתר על המידה. אסור היה לנצל אותה כפי שנוצלה במקרה של פולארד. תום לבו לא היה צריך לפתות את נצי־גינו. הם היו חייבים לדעת כי אין לגרום מצב שיוסיף שמן למדורת החשדנות בנאמנותם האמריקאית של יהודי ארה"ב. חשדנות זו רק תכביד עליהם בפעילותם הפרו־ישראלית, שהממשל ודעת הקהל מקבלים אותה כלגיטימית.

מדינת ישראל חייבת להודיע שלא תחזור על מעשים מהסוג שהוליד את פרשת פולארד. ממשלתה מצפים ליותר ממלל בלבד. כל עוד רפי איתן מכהן כראש כימיקאלים לישראל, וכל עוד אביאם סלע ממשיך לשרת כמפקד בכיר בחיל האוויר — לא תאמין ארה"ב להבהרות של הממשלה. לנער חוצנה מכל מי שעברו את הגבול המפריד בין המדינה לבין הגולה. בזכותו בלבד יוכלו יהודי ארה"ב להוסיף ולהרים את תרומתם לפיתוחה של מדינת היהודים.

בהעדר פיקוח משתולל המנגנון

החמלה על הזוג פולארד שנענש קשות אינה צריכה להסיח את דעתנו מהחובה לבדוק את הפרשה מההיבט הפנים־ישראלי ולשאול איך יכלה להיווצר

מאת פולס

התדהמה שנפלה עלינו בעקבות גזר־דין של מאסר־עולם על ג'ונתן פולארד, צפויה לפוג; ואז יתכן כי הנדהמים של היום יתגששו ר' יאשימו את כל מי שמנתח את פרשת פולארד מראשיתה עד סופה, ב"ציזוק הדין". הם יצביעו על התנהגות יוצאת־דופן של השופט אשר הוסיף בגזר הדין לעוצמת התביעה, ירימו אצבע מאשימה על מזכיר ההגנה קספאר ויינברגר ויגלו סממנים של אנטישמיות בגזר־הדין. טיעוני הסניגוריה, שלא שיכנעו את השופט — אנשי ההסברה הרשמית שלנו יוסיפו עליהן בכל הרצאה ושיחה.

למסבירים — יש להודות — אין דרך אחרת; ואין לקנא בהם. קיימת גם תחושת אשמה כזו שנציגי ישראל ניצלו את נכונתו של יהודי אמריקאי לעזור למדינת היהודים. אולם התפקיד המביך של הסברה כלפי חוץ ורגש הרחמים עם שני היהודים, בשל מר גורלם, אינם צרי־כים להסיח את דעתנו מהחובה לב־דוק את הפרשה מההיבט הפנים־ישראלי: פרשת פולארד — איך יכלה להיווצר.

הממשלה הגיבה בשעתו, אחרי שפולארד נעצר בפתח השגרירות שלנו בוואשינגטון וכאשר נתגלה היקף למעצר, באמצעות שאנשי לק"ם (לשכת קשרי מדע) הפעילו את פולארד שלא בידיעתה ובניגוד לכוונותיה. הוחלט לפזר את לק"ם ולשתף פעולה עם נציגי ארה"ב בחקירת העניין; השופט האמריקאי אברהם סופר "תישאל" את רפי איתן, יוסף יגור ואחרים. מעשיהם תוארו על ידי ממשלת ישראל כמעשה "חריג", וכל דובריה הביעו תקווה, כי הפעם יעבור ויחסי ארה"ב־ישראל לא יינזקו.

ברם, צריך היה להיות ברור כבר אז, כי השמיים צפויים להתקדר, אם העניין יגיע לבירור בבית־משפט. הציפייה לפיהן גורמים פוליטיים יצליחו לשכך את הסערה, התעלמו מהעקרון של הפרדת הרשויות, שהוא אחד מעמודי־התווך של החוקה האמריקאית, שהרשות המבצעת בה חייבת להיזהר מכל ני־סיון להתערב בתוצאות. המאמץ של "הגבלת הנזק", אשר הדריך את פעילות הממשלה — סיכויי הצלחתו היו מפוקפקים מלכתחילה; הוא נחשף עתה כתולדה של אופטימיות, שניזונה מהערכה מוטעית את נתוני־היסוד של הזירה האמריקאית.

פעלו ברשות, ללא פיקוח

כיצד יכול היה לקרות, כי ראש המטה הצבאי לביטחון ולמודיעין השלים עם פעילותו הפרטיזנית של לק"ם? איך יכול היה ראש־הממשלה לחשלים עם פעילות זו? מדוע נמנע מלבדוק מזמן לזמן במה עוסקים רפי איתן ואנשיו? כיצד יכול היה אביאם סלע, אלוף־משנה בשירות פעיל (ששהה בארצות־הברית בגדר שנת־לימודים) להשתלב בפעילות ריגול שלא הוכשר לקראתה? כיצד יכול היה לקרות, כי הרמטכ"ל נענה בהרה לפנייתו של רפי איתן, שביקש ממנו אישור לשילוב זה, בלי שיברר בדיוק במה היה מדובר?

ראש־הממשלה — או ראשי הממשלה — ושר־הביטחון יכולים לטעון שלא ידעו; אבל חוסר ידיעתם, בעוד שהוא מאפשר להם לדחות את הטענה שהם "העסיקו" את ג'ונתן פולארד ואת אביאם סלע, אינו פוטר אותם מהטענה כי מדינת ישראל נקלעה לתסבוכת חמורה עם מעצמת־העל הידידותית, באשמת מחדלם. הם היו חייבים לדעת; אם לא ידעו — זאת היא התוצאה שלא התעניינו במידת הצורך במה שעשו הכפופים למרותם. העובדה שלא ידעו ושהופתעו, אינה משחררת אותם מאחריותם.

כל שר עומד בפני הבעיה, כיצד לממש את האחריות המיניסטרי־אלית, בלי שהפיקוח שלו יהפוך את עובדי משרדו לבלרים אשר יע־דיפו להטריד את השר בכל דבר ודבר — ועיסוק כזה עלול להפוך את השר לבלבלר ראשי. אין זה קל להפעיל את הפיקוח ההכרחי של השר, בלי ליטול מהעובדים את חרות העבודה שלהם; אבל השר הנושא באחריות לעבודת הכפופים לו במידרג המשרדי, חייב לעצב את המאזן הנאות. אם ייכשל במשימה זו, הוא צפוי להיכנס לצרות — ולה־כניס את המדינה לצרה יחד עמו.

אמון יתר במקצוענים

אל השאלה מדוע יצחק שמיר, שמעון פרס ויצחק רבין נמנעו מלפקח כדבעי על אנשי לק"ם, אין אלא תשובה אחת: אי־רצונם להפעיל פיקוח צמוד, נבע מאימון יתר במקצועני הביון, ומהערכתם הבלתי־מסוייגת את כישוריהם ו־הצלחותיהם של אלה. ההצלחות שאנשי הביון יכלו לזקוף לזכותם, סינוורו את עיני השרים. כל השרים — גם אלה אשר באופן אישי לא עסקו מעולם בענייני ביון — ראו את תפקידם בסילוק הקשיים שפעולות חשאיות סיבכו בהם את המדינה מדי פעם. בקבלת התפקיד המצומצם הזה עודדו, למעשה, את רוח ההרפתקנות בקרב אנשי הביון.

כך הגענו עד הלום ושום גילויי תרעומת על חומרתו היתירה של גזר־הדין על ג'ונתן פולארד אינם יכולים לגרוע מההרגשה, כי את האסון הזה הבאנו עליו ועל עצמנו במו ידינו. אין צורך לחפש אנטישמיות אצל השופט האמריקאי; אבל יתכן מאוד, כי משהו מהרצון לקבוע כי מדינת ישראל מרשה לעצמה יותר מדי ביחסיה עם ארצות־הברית ושצריך ללמד אותנו לקח, נכנס לתוך שיקולי השופט.

מתבשמים אצלנו מכל ההכרזות על שישראל היא נכס אסטרטגי בשביל ארצות־הברית, והנה הכרזה אף כ"בת־ברית" שמחוץ לנאט"ו. אבל מוטב שנפקח את העיניים: אחרי ככלות הכל, אין שיווי־משקל בין ארה"ב לבין ישראל, ומדינת ישראל המסוכרת אינה רשאית לנ־הוג כלפי הטוב הגדול יותר, כאילו היא עדיין בחזקת מתגרה — ול־חשוב שהיא רשאית לתבוע אהדה, הבנה וגם סליחה לכל מעלליה.

אשמתה של ידידות

מאת צבי בראל

ואשינגטון

השורות האלה נכתבות שעות ספורות אחרי שהשופט אוברי רובינסון שלח את המרגל שלנו, ג'ונתן פולארד, למאסר עולם. באוזני עדיין שורטות צעקותיה של אן הנדרסון־פולארד, ה עיניים הדומעות של פרופסור מוריס פולארד האב, לובן הפנים החולני של ג'ונתן כשהוא מבקש את רחמי השופט לא עליו, כי אם על אשתו "שקיימה רק את חובתה כאשתו ועזרה לו כשהיה בצרה".

לרגעים ספורים במהלך ה משפט היה נדמה כי הנה השופט התחשב לישראל ובלתי מוחמיר, משהתבטא מדברי הסניגורים, כא־מין שכל נזק לא נגרם לארצות הברית בשל המידע האידטוסי שהעביר פולארד ל"ידידה ה־טובה ביותר של ארצות הברית", כלשון הסניגור. גם התובע כאילו עושה מלאכתו כספרי שר, הוא מסביר לשופט בשפה מקצועית, רצופה סימוכין, כמעט ללא אינטונציה שתלמד על רגשות לכאן או לכאן, כי פולארד גרם נזק עצום, אך הוא מכבד את ההסכם עם ההגנה. אין הוא מבקש להטיל את העונש המירבי.

מאסר עולם. רגעים ספורים לאחר מכן נראה כי גם הוא משתתע מגזר הדין.

קיר השיש הירוק, מאחורי דוכן השופט, נראה לפתע כמו מצבה לחייהם של בני הזוג פולארד. אך באותם רגעים אין כמעט זמן לחשוב. עוד המלים האחרונות יוצאות מפיו של השופט, חבורת העיתונאים פר־צה בדהרה אל הטלפונים הציבוריים כדי לספר לעולם שהמרגל הישראלי זכה את מה שמגיע לו.

בבוקר יום המשפט עוד שוחחתי עם פקיד ממשרד ההגנה. השאלה הראשונה שהוא שאל אותי היתה: "האם הוא צפוי לעונש מוות", עניתי שאין מטילים עוד עונש מוות על מרגלים. "חבל" הוא ענה, "אני מקווה שיוסיפו לפחות מאסר עולם". אמרתי לו שגם מאסר עולם לא צפוי, משום ההסכם שקיים עם התביעה. "לעזאזל" הפליט הפקיד.

כששידר התובע על תצהירו של שר ההגנה ויינברגר, על פיו נתן פולארד לישראל יתרון צבאי ו"גרם נזק כל ישועד לבט־חונה הלאומי של ארצות הב־רית", חשבתי, אולי גם ויינברגר חושב כמו הפקיד שלו. אולי אנחנו פשוט לא מבינים שאר־צות הברית, איננה בעצם האח הגדול. אולי היא פשוט רואה אותנו כפי שתמיד רצינו לראות את עצמנו: מדינה עצמאית, בעלת אינטרסים משלה, עם מדיניות משלה, העזרות, לא מתמוגגת־בארצות הברית, וידי־דותה היא בעירבון מוגבל בלבד.

בנסיעה במונית מבית המשפט לביתי שמעתי ברדיו את הסנ־טור הנרי הייד מגיב על משפט פולארד בקול עמוק: "צריך סוף סוף להבין שישראל איננה המדינה ה־51 של ארצות ה־ברית". אבל מי בעצם צריך להבין אותנו, שבמשך ארבע עשורים משכנו בכנף בגדה של ארצות הברית, חיטטנו בכיסה, דרכנו על אצבעות רגליה, נהגנו לרכוב על כתפיה ולסבול בחיוך כאשר היכתה באפינו באצבע צרידה? או שארה"ב היא שצר־יכה להתעשת, כדברי הסנטור, ולהבין שהפינוק הזה בנה ההרגל של כל פינוק, גם כמה הרגלים רעים.

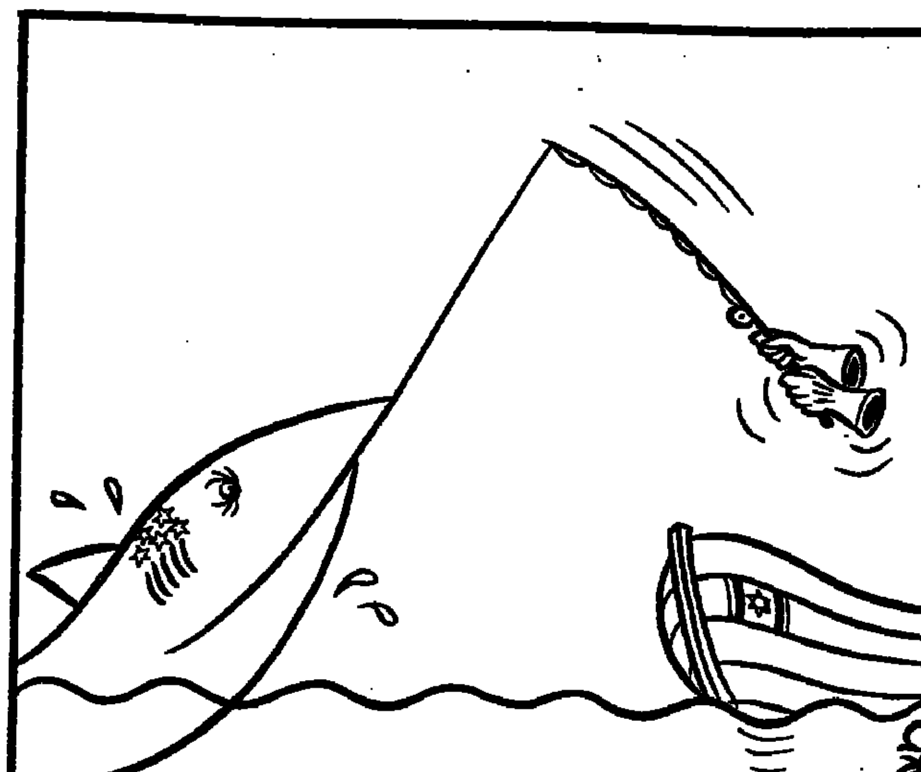

עניינים קטנוניים / יואל מרקוס

איפה בעל הבית?/ ריגול הוא ריגול/ שוחד מיני/ דילמה/ ויינברגר/ הפתעה כפולה/ ניר

איפה בעל הבית? לפעמים דומה שאין בעל־בית במשרד הביטחון. אחרי שהאלוף דרורי אמר מה שאמר על צה"ל וגם על "מוחו האנליטי" של הבוס האזרחי שלו, היו צריכים לפשוט מדיו מעליו לאלתר. וזה לא קרה. ורפי איתן צריך היה לעמוד לדין על גניבת מסמכים ושאר בישין. במקום זה קיבל משרה ממלכתית מכובדת. אביאם סלע היה צריך לצאת לחופשה ארוכה במקום קידום. וזה לא קרה. הדרגים הב־כירים שנתנו לו היתר לפעול והכינו לו טקס הכתרה גרנדיוזי, שאליו הוזמן גם נציג אמריקאי — שכמותו כיריקה בפרצוף — היו צריכים לעוף. וזה לא קרה. אלפי מסמכים ותצלומי לוויין סודיים ביותר, גנובים מהמודיעין האמריקאי, הת־גלגלו בין מקבלי ההחלטות במער־כת הביטחון. ואיש לא שאל מנין באו. הצבא ושר הביטחון משכנעים מאוד מסכים למה הלביא יקר ומיותר. ואין מוליס גנר. מישהו שם למעלה צריך להכניס לתפריט שלו קצת תורה.

ריגול הוא ריגול. המסקנה הסא־בית המאוחרת של דרגינו הבכירים היא הטיעון שיש הבדל בין "ריגול נגד ארה"ב" לבין "ריגול בארה"ב". אפילו כבדיחה זה לא מוצלח. כשמ־דינה אחת, גונבת מהמודיעין של "בת בריתה" אלפי מסמכים סודיים ביותר זהו גם ריגול בארה"ב וגם רי־גול נגדה. מתי נפסיק לחשוב שאנו יותר חכמים מכולם?

שוחד מיני. התופעה של פקידי ממשלה המואשמים ב"שוחד מיני" או ב"הטרדה מינית" מתחילה להיות תופעה לאומית מדאיגה. האם לא על דעת מישהו להוסיף קצת סודה לתה המוגש לפקידי ממשלה? לפי השמועה זה עבר טוב מאוד בצבא הבריטי.

הפתעה כפולה. לפי "על המש־מר", הפתיע שמיר לטובה מריגן, בשיחתם בארבע עיניים. "הוא היה עירני, בקי מאד, התמצא בפרטים, סיפר בדיחות, וכל הסיפורים שאינו יודע בין ימינו לשמאלו הן בדיה גדולה". לא תאמינו: אותה הפתעה היתה לריגן משמיר.

דילמה. משפחות שכולות התנגדו במכתב נרגש לשמיר לשחרורם של 400 מחבלים תמורת הנווט ושני חיילינו המוחזקים בשבי בלבנון. אפשר להבין ללבן. אך מה היו המשפחות כותבות לשמיר, כמה שלוחות היו הופכות, כמה פעמים היו מופיעות בקריאה נרגשת בט־לוויזיה — אילו שלושה השבויים היו בניהן?

ויינברגר. יתרון צבאי לישראל מגדיל את סכנת המלחמה, אומר ויינברגר בתצהירו מקמטת. הוא שכח לומר שישראל חלשה לא היתה בכלל מהווה שום בעיה, כי מזמן לא היתה קיימת. רק ישראל חזקה מצ־ליחה לשכנע את הערבים להשלים עם קיומה. זו אמנם מטבע־לשון שחוקה, אך זו האמת, כל האמת.

מיהו מקור בכיר? ועדה מיוחדת קבעה איך יתייחסו עיתונאים למקו־רות עלומים. קצין מאלוף־משנה ומעלה יכונה "מקור צבאי בכיר". קצין או איש משרד הביטחון שידבר באישור, יכונה "מקור צבאי או ביט־חוני מוסמך". שר הביטחון עצמו יכונה "מקור ביטחוני בכיר". שכחו כנראה שהשימוש ב"מקורות" נועד להסוות הדלפות ואם הכל יודעים מי המקור, למה לא לנקוב בשמו? זה מזכיר את חכמי חלם שהחליטו שכדי שהחזור לא יקלקל את שמיכת השלג היפה בעיירה, ישאו אותו ארבעה אנשים על כתפיהם.

עושים ממנו מאגלי. ראשי העבודה החליטו כנראה לעשות מש־מיר איש חזק, לאומי יותר מבגין, קנאי יותר משרון, נאמן לארץ ישראל יותר מלוינגר. פרס חשב שהוא עולב בשמיר כשהוא טוען שהוא מדבר כמו גאולה כהן. אך כשהתחייה מכרסמת מזירות, לא היה יכול לחלוק לו מחמאה גדולה מזו.

פרשת שמות. אחד הגילויים בדו"ח טאוארס הוא ששמו האמיתי של אל שווימר הוא אדולף שווימר. כך הוא מוסר לאורך כל הדו"ח. שווימר אינו בא בכך והראיה, שכאשר נשאל בעבר בראיונות שונים, מה מקצר השם "אל", נהג לומר שזה שמו מלידה. הדבר מזכיר את הבדיחה על אחד ששמו יואכים גרינג. אחרי שהכל אמרו לו כי לא יפה לשאת שם כזה, הלך למשרד הפנים ושינה את שמו ליוסי. יוסי גרינג. גם איש־המפתח בכל הפרשה האיראנית, מנוצ'אר גורבאניפאר, כשהוצג לראשונה על־ידי הישר־אלים לפני גורם אמריקאי, הופיע בשם ניקולאס קראלים. אולי מפני שהסי־איי־אי בדק אותו עוד ב־1980 והגיע למסקנה שאינו מהימן, לא אמין וגם קצת נוכל, ולא רצה עמו שום קשר. לעומת זה, נמרודי שלנו, בחיים כמו בדו"ח, שמו אכן יעקב.

ניר. אין ויכוח שהפרשה האיר־אנית היתה כישלון אחד גדול. ועל כשלון משלמים. אך רק באמריקה אשר בה כל המעורבים עפים בזה אחר זה. אף כי "אין ספק שישראל כפתה את גורבאניפאר על ארה"ב". ככתוב בדו"ח טאוארס, ואף כי ניר הפיח חיים ביוזמה "בדיוק כשעמדה לגווע", אין אצלנו אבות לכישלון. אדרבא: ניר מתמודד על ראשות השב"כ.

דן בן־אמוץ. מספרים לי שבעל־טור אחד או שניים הידועים בלהטם להימצא בכל חור שמריח ממנו סטאטוס, התחננו ואף לחצו להתארח בטורו של דן בן־אמוץ, כשהיה כב־כול בחופשת ניתוח לב. המסכנים לא ידעו כי כל הניתוח לא היה אלא המצאה של בן־אמוץ, שרצה שכל בעלי הטורים יכתבו אצלו כדי להו־כיח לעורך שלו שהוא הגדול מכולם. איך, איך, איך, נפלו הגבו־רים בפח.

לומדים לקח. מאז הוא ראש ממשלה, יש חידוש בנהלים: אין עוד פגישות בארבע עיניים עם ראשי ה"שורש". בכל שיחה משתתפת קצרנית ושמיר אינו מדבר עוד בקו־דים ו"כהבנות" אלא חוקר ושואל לפרטי־פרטים. עד שיד הקצרנית נשברת. הפאשלה הבאה תהיה באמת "בסמכות וברשות".

פאצה מהלכת על שתיים. אומ־רים בליכוד כי מודעי על תקן של פאצה מהלכת על שתיים. אם לא ימצאו לו סידור, הוא יהרוס את הממשלה ואת הליכוד. זו גם הסיבה ששמיר גמר אומר להחזיר את מו־דעי לממשלה לתיק הפנוי היחיד שלא יחייב כיסאות מוסיקאליים: תיק המשפטים. פרס ייאלץ לבלוע זאת, אחרת לא יאפשרו ליעקובי "לחזור בו" מסרובו לצאת לוואשינגטון.

שושלת. כשמישהו נפצע, נחטף, נעלם, אובד בג'ונגל, מת, נהרג ונרצח בסדרה "שושלת", נא לא להתרגש. זה לא קשור בעלילה אלא בכך שהחוזה של שחקן נגמר או שדרש העלאה שהאולפן לא הסכים לה. ובכן, אני שמח לגלות כאן שבפרק 84 או 92 ישוב הדור קלבי מהסיבות הנ"ל, אך לא בטרם ישא על ערש דווי את אלקסיס לאשה, כדי שתירש את הונו ותוכל להמשיך את מלחמתו נגד הארכי־אויב שלו, קאריגנטון. היחיד שלא יעשה חכמות הוא הבן הדו־מיני סטיבן — אותו יחסלו ותו־שתיים באיידס.

שני משפטי־ירושלים

הקהל הנוהר למשפט דמיאניוק מערער כמה מהנחות היסוד באשר לאופי החברה בישראל

מאת דן מרגלית

כל מומחי־התקשורת־בעיני־עצמם, בין שהם אקדמאים, בין שהם בעלי טורים מן המוללות התל־אביביות, שקבעו זה זמן כי הגל משקפת. הגלי אינו הגל. מגיעים מדי בוקר לאורך קירות בנייני האומה בירושלים. רבבות בוסתן וראה, קדוש־ומרגלה־ביף, גלוי־ראש ובכיפות סרוגות, במכנסי ג'ינס ובשביסים לראש, שטו ללעג את המארגנים, שחששו מפני השממון והריקנות הצפויים במשפט ג'ון דמיאניוק. למניעת הביזיון בתוך המארגנים באולם קטן, חיפשו גדודים מגוייסים של חיילים ותלמידים, להבטיח שהמקום לא ייראה כמליאת הכנסת ביום חול. הם לא הבינו לנפש העם הזה.

זו כמו הפגנה המתחדשת מדי יום ונמשכת כל היום. הפגנה המערערת את הנחות־היסוד של כל מי שתיאר את החברה היהודית בישראל כאיש־לאהלך־יעקב, שתמצית חייה הוא הסטייק עכשיו והפנטהאוז־עכשיו והבושם־פיזן־עכשיו. עין שהר כישו צבור מתפורר לא בבנייני האומה.

זו גם מעין הפגנה כלפי המתעק־שים לשאול מיהו יהודי. במשפטי־י־רושלים הקושיה מיותרת. לא ש־טושטשו ההבדלים בין בעלי הדעות השונות, המוכנים להתנצח עד כלות הנשמה, אלא שבבוקר הירושלמי הצח והקריר נדמית המחלוקת לנושא טכני שולי של קטנות־מוח וצרות־עין, והתשובה ברורה: יהודי הוא מי שחש שבטרבלינקה נרצחו כל הדיו, ואין זה משנה כלל אם נולד במלאח בקזבלנקה, במאה שערים בירושלים, או בוורשה.

וזוועות טרבלינקה לא נועדו לערער על תפישת־העולם של הצופים. בשביל חילונים רבים אלה הם נשרף בטרבלינקה לפני המשפט ובמהלכו. ציונים מבינים מן העדויות, כי הפתרון מתמצה בקיומה של מדינה יהודית ריבונית, חזקה ועירנית. אנשי נטורי קרתא משיבים כאשר מגיבוריו האמיתיים של דור שואה ב"יום הפאים", כי מדינת־יהו־דים היא כמו "מעוף התגלל": אם התגל או מעוף, או מדינה או יהודים. ואין מיזוג ביניהם. גם הם אינם משנים את דעתם במפגש המוכך המתגולל בבנייני האומה.

כאשר יסתיים המשפט, סמוך להגהפסת, תתגדרה רשימת המסקנות באורך העדויות.

יאמרו כי הלקח העיקרי הוא בפסק־הדין המוסרי נגד "הראש הקטן". הכרעה בנבנות ההיתמכות המתבוששת לאחריות הרצגנית מ־אחרי מסך של חובת מילוי הפקו־דות הבלתי־חוקיות. יסבירו כי מהמשפט עולה ייחודו המפלצתי של הנאצים. כ־30 שנה של ספרות גאונית־נאצית ותעמולה ערבית וסובייטית הביאו אפילו ישראלים קו־רושים להציג את זוועות השואה על סולם ערכים אחד עם תופעות רצ־חניות אחרות, כאילו יש משהו הד־כל לדמות להשמדת־עם על בסיס ביולוגי. במשפט דמיאניוק יסומן מחדש קו־ההפרדה. לא הנגעונות בדרום־אפריקה ולא רדיפי החופש בברית המועצות ולא משטרי הדר־דנות בדרום־אמריקה ולא מעשי המשטר של אש"ף, אינם עומדים למבחן ולהשוואה על טבלה אחת עם הנאצים. מבחינה זו מצטמצם משפט דמיאניוק לתפקיד החשוב כשלעצמו של חזרה על ההליך הקודם נגד אדולף אייכמן.

ההכרעות לגבי אייכמן ודמיאניוק ידמו זו לזו במסקנה המרכזית שי־אמור רוב באי בית המשפט, שב־סופו של דבר אין כלי יעיל המכשיר צודק מאשר קיומה של מדינת־יהו־דים ריבונית וחזקה, שטעם קיומה לא עומעם עם השנים, חרף כתמיה. הנוער הנוהר ומאזין וצופה במסכים מפתיעים, הוא בראשונה שקיומה של המדינה אינו מובן מאליו, והחיד היעלמותה מן המפה עלול להיות טראגי, ומבין כי המוצר שהשיגה מדינת־היהודים הוא שלעולם־לעולם לא יהיה אפשר עוד להשמיד את העם היהודי באורח חד־צדדי. לפי התסריט החמור ביותר, תיגבה ישראל מחיר מבעית על השמדתה, וקרוב לוודאי שלא תימצא אומה ערבית, כאפילו בעיצומו של התקף אמוק אנטישמי תיאות לשלם.

הדרך המסוכנת אל סמי וסוסו

בעלי־כשרונות כאריסמאטיים מציעים לא־אחת הצעות מפתות — שמתגלות כמגונות — לציבור שעלול להידרדר בעטיין לתהום אם לא יעצור לבחון אותן לאשורן

מאת גדעון סאמט

האם יש קשר בין סמי וסוסו לבין פרשת פולארד ועסקת הנשק עם איראן? ברור שיש. מי שלא החמיץ את אחת מתופעות־התת־תרבות המאלפות של הזמן האחרון — הלא הוא המסע להחזרת אותה תוכנית ערבית לטלוויזיה — היה חייב להבחין, שקופל בה הרבה ממה שקורה לנו בימים אלה.

איזה בחור, מוכשר למדי, בשם ארז טל, הצליח להפוך יוזמה קטנה למבצע רב־אנפין. בתוכנית שלו בגלי צה"ל, "מה ישי", הדאולינג של הרבה בני־נוער, הוא הזכיר פעם את מישדר הטלוויזיה לילדים מראשית שנות השבעים, והביע את געגועיו אליה. מבצע המכירה של המשדר, שלווה בהתגב־שויות למיניהן, המתיים השבוע כאירוע לאומי־כמעט. מאות בני־נוער הצטופפו בהפגנה בכיכר דיזנגוף והעיקו אל לב השמיים את שאיפתם הנלהבת לראות שוב את המישדר.

שוב? רובם לא ראו אותו מעולם, וגם טל, מנושקי בן 25, היה ילד בן כעשר בימי תהילתה המפוקפקת. ההפגנה היתה, כבר בן, כה שנקרא בן־אירוע אירוע, שתפחה למימדים מפלצ־תיים־כמעט הודות ליוזמה משולחת־רסן השפיטם המופל־גת של הרדיו והטלוויזיה על מו־חות צעירים רופסים.

אבל מה שאפשר היה לראות בהשתלשלותו של האירוע הוא קודם כל השתלטותו ההדרגתית של הוול־גאריות, של ההתחכמות הסרת־הפיקוח ושל התמוססות קני־המידה, נדמה היה, שהשידור עצמו נבהל ממימדי־העניין ש־קיבלה היוזמה שלו. הוא עמד למול קהל מאות בלב תל־אביב, מחזיק בידיו עצומות שעליהן התחתמו כ־20,000 מאוהדים. ההר־שויות היו חסרות־אונים כמעט: גלי צה"ל לא יכלו לעמוד לנוכח עוצמתה של התת־איכות, למול כוחה של יוזמה ספסית, פרי מוחו הקודח של אדם אחד. הטלוויזיה שקלה ברצינות את התביעה העממית.

ספיות בשיקול־הדעת

מי שחושב שאני מגזים, אתאר לא במעט לספיות הצי־בוריות בשיקול־הדעת אצלנו. יחד עם הרשויות העיקריות שמילאו תפקיד בספיות כאלה לסוגיהן בשנים האחרונות. הנה אני מרחיק לכת עוד צעד אחד: יש משהו משבר. ממבר, בעצמה המצליחה להשיג את מטרותיה, יהיו מטרותיה ככל שיהיו.

האזינו פעם לטל הזה: הוא כל־כך מלא מעצמו, הגיע לשי־ליטה כזאת במאזיניו, עד שהוא מוחץ אותם, שם אותם לצחוק, נוער בהם ושוחם את פיתתיהם, לכאורה, זה אמור להיות ניגוד מושגי לשידורי־הטלפון המגומ־גמות הבאבאליות המושמעות ברדיו. אבל יש משהו הנודף ריח רע — גובל־בפאשיסטי, אני טוען — בשליטה הזאת, שמצליח להשיג אדם אחד בקול מאוד־נים, או במנגנון ממשלתי. או במהלכיו של מבצע, אשר מתחיל בצנעה ומסתיים הרחק־הרחק ממטרתו המקורית.

מוכר לנו מקרה קלאסי הקושר את הרכיבים האלה. ב־1938 העמיד אורסון וולס את כל אמריקה על הרגליים בשי־דור ל"מלחמת העולמות" של ה. ג'. וולס. הוא ביים בתסכית רדיו את הפלישה מהמאדים, והאמריקאים רצו בהיסטריה למיקלטים. איני אוהב את הב־מיה הזאת, את השיכרון של אנשים, מוכשרים בדרך כלל, שהשתן עולה להם לראש כאשר הצלחה מתחילה להאיר פנים לתעלוליהם.

ועוד יש כאן מסכנותיה, שאי אפשר להגזים בהן, של הטעם הגרוע.

הכשרוניים הללו, שיש להם מהלכים מיוחדים בבימת אצל הקהל שלהם, או אצל הממונים עליהם, או בקרב גורמים אחרים — תומכים להם — שעמם הם מנהלים את ענייניהם, הרי יכו־לים להשקיע את כישוריהם בדברים טובים. הם יכולים להעלות את הרמה ולא לדכאה לשאול תחתיות, לנצל את מרצם למעשים שאינם מסתיימים בכ־לא או בשערורייה, אלא בשירות חיובי לציבור ולארגונים שלהם. אבל, לא: איזה חטא של יוהרה, הבורים בלשון יוון העתיקה, מעביר אותם על דעתם.

הצעות מפתות ומגונות

כאן אנחנו מגיעים רק בבמור הזה, ארז טל. עם ההשפעה שרכש, יכול הוא להצעיד את מאזיניו אל רמות גבוהות יותר של טעם. במקום במדרון התגל־רעות־הרוח: אולי לקראת רגי־שות לעברית טובה במקום צמדי־תבות פרוזיות, לסקרנות מחש־בתית במקום למוזרות הטמטום של סמי וסוסו. אבל הרי לא רק אליו אנחנו מתכוונים, חדי להכמא.

ההתנהגות אל סמי וסוסו יש בה הרבה מתמצית ההווי התרבותי והפוליטי אצלנו. היא מייצגת באופן סמלי שאינו מופרך, כפי שנדמה, שאפנות קלוקלת למען יעדים הסרי־שחר, לעתים אפילו מסוכנים. היא פורחת בחברה המאבדת את שיקול־הדעת הטוב שלה, את אמות־המידה השפויות, ונקלעת מדי פעם שלא לטובתה לידיהם של כל מיני "עילויים" פעילים, אשר שומר נפשו ירחק מהם.

הקשיבו היטב, בפעם הבאה, לקולות המביאים לכם הצעות מפתות, מרשכות, אך ביסודן מגונות. אם לא תיעצרו — בין שאתם נערים או ראשי ממשלות — לחשוב על טיבם ועל שיעור תיהם, הם יביאו אתכם שוב ושוב, כביטחונם המופרז, אל מחוז חפצם שאינו, לאמיתו של דבר, מחוז חפץ שלכם.

פעם זה יהיה סמי וסוסו תמי־מים. פעם אחרת יהיה זה לא פחות משערורייה לאומית.

כמה מכוניות בצי הרכב שלך?

עכשיו, כדאי לך לדעת יותר על מגוון השרותים החדשים והיעילים של ישראכרט.

- מבחר שרותים תפורים לצרכי החברה שלך, כולל כרטיס ייחודי.
- הסדרי תדלוק נמישים לתאגידים.
- שרותי דו"ח חודשי: ריכוז לרכב בודד, ריכוז למחלקה, ריכוז לתאגיד, חשבונית מס. כולל נתוני קילומטרז' וצריכת דלק כללית וממוצעת.
- ניתן לקבל המידע במדיה מגנטית (דיסקטים).

למידע נוסף נא לפנות ליעקב גילנברג במח' השיווק טל: 03-7531519, ישראכרט.

קחו חבר לדרך!

ישראכרט, ידידי

صكرا من الاصل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדד

שמיר־פרס: היה צודק או חכם

מזה שבועות מספר לא השמיע שמעון פרס ולוא מלה אחת בזכותה של ממשלת האחדות. שר מקורב במעוץ אמר השבוע, כי לממשלה הזו נותרו חודשים ספורים בלבד: "עד ספטמבר, לכל היותר עד סוף השנה". ומה עד אז השבוע טען ראש־הממשלה יצחק שמיר, כי לבד מהמחלוקת סביב הוועידה הבין־לאומית אין פערים בולטים בין שני הגושים השולטים בממשלה. פרס דיבר בסתירות על תרועות הבוז של הליכוד, שליוו אותו לקאהיר, ועל העלבונות שהטיח בו שמיר עצמו בראיון ל"וושינגטון פוסט" ("הוועידה הבינ"ל — תוכניק של פרס"). שר־החוץ הוכיח, כי בכל הוויכוחים המשברים, הוא לא עלב אישית בשמיר. וההאשמה ג'יים פרוטוקולים מישיבות ממשלה וקבינט כדי להוכיח, כי אין אמת בטענתו של פרס שהוא — שמיר — לא מיוחה עד לימים האחרונים נגד הוועידה. ההשמצות והתגובות להשמצות והתגובות לתגובות, רודפות זו את זו. אלה מגייסים פגישה "זוהבית" עם דיפלומט סובייטי כדי להוכיח שיש שכר לוועידה ואלה מגייסים את באומו של השגריר הסובייטי ברבת־עמון על חזרה לגבולות 1967.

אחרי שמנפים את הגיצים, מגלים כי למטה רוחשת מחלוקת בין שתי תפישות־עולם הפוכות ואין צורך בתואר בפסיכולוגיה כדי לקבוע — בין שני טיפוסים שונים באופיים, בשאיפותיהם ואף במזגם.

שמיר

ראש־הממשלה טרח השבוע להביא קבלות, מוסמכות לעקביות המדינית שלו. הוא הוכיח בעזרת מסמכים רשמיים, כי טעה שמעון פרס וטעו האמריקאים כאשר ייחסו לו גמישות מתונה.

ואכן, נראה שהם נתנו בו סימנים כאלה רק מהרהורי־לבם. מי ששמע השבוע את שמיר בחדר סגור מכנה את הוועידה הבינ"ל כשטות המדינית הגדולה ביותר מאז קום המדינה יתקשה להאמין שאפשר לסטות בסמיך בעניין הזה. אצלו אין שמא ואולי, אף אם בראשונה בתולדות ביקוריהם של ראשי־הממשלה ישראלים בבית הלבן נאמר שם לאו מפורש לנשיא אמריקאי.

השבוע נראה היה ששמיר מאמין יותר מפרס שהוועידה הבינ"ל ממתינה מעבר לדלת. לדידו, המטרה הזו לשיחות ישירות אינה אלא מלכודת־פתאים תפרס, שלקה בבוק הוועידה, מבקש למשוך את עם ישראל לתוכה. ראש־הממשלה מרבה להשתמש בביטוי ותרגות ובהזדמנויות שונות יאמר כי הוועידה אינה אלא קרדום בידי פרס לנתץ בו את הממשלה. שמיר אינו מוכן לשמוע טיעונים בדבר הצורך לנצל את השינויים המתחוללים בברית־המועצות, או ההורות בדבר הצפוי לישראל מנשיא דמוקרטי בארה"ב שאחרי רייגן. הערכות מדיניות מפולפלות לא יקלקלו את אמונתו המוצקה, שהעולם כולו נגדנו. הוא מתקומם נגד כל הצעה להזמין את הרוסים לוועידה תמורת מספר מוגבל של אשרות־יציאה. שמיר בטוח, שגם באם נשמו לו מלכודת, הרוסים ישחו את פרס לקבל 10 ו־11 אלפי מסורבים ויחסלו בכך את התסיסה בקרב יהדות בריה"מ ואת הכמיהה לישראל. הוא דוחה בביטול את טענתו של פרס, שמתן היתרים למסורבים יעורר אלפי יהודים נואשים להגיש בקשות הגירה חדשות.

פרס

הוא אינו מסתיר את פקפוקיו הרבים ביחס לסיכוי לכנס ועידה בין־לאומית שיהיו בה גם רוסים וגם מו"מ ישיר ללא התערבות הרוסים. הוא נזהר מלהתגבר על כך, שבריה"מ אמנם תרחיק לכת עד כדי חידוש היחסים עם ישראל והוצאת רבבות יהודים — תנאים שבלא מימושם אין הוא־עצמו מוכן להכניס את הסובייטים למזרח־התיכון. אולם, פרס גם מאמין שעצם נכונותה של ישראל כהנהגתו לאמץ את עקרון הוועידה, הביא עמו ריכוך בעמדותיה של מוסקווה כלפי ישראל. הוא עוקב בהתמדה אחר מהלכיו של מיכאיל גורבצ'וב ולומד מהם שהלה מאוכזב מהעולם השלישי, ומתוך כך מהערבים הבלתי־צפויים, ופונה לעבר סין ואלבניה. המדיניות הסובייטית לאמריקאים בדבר חידוש השיחות להגבלת הטילים לטווח בינוני היא, לדעת פרס, שעת כושר להשחיל את ישראל לעסקה, בטרם תגענה שתי המעצמות לידי הסכם.

לפרס יש "התנצלות" לשרבב את העניין הישראלי לדו־שיח הבינ"ל מעצמות. הוא מבטל את קריאות־הבינים של מאיר וילנר כדי לשדר לאמריקאים, באמצעות עקיבה לח"כ הוותיק, שלישראל אין עקרונית מאומה נגדם. הקריאה שהשמיע בקהיר לנשיא מובארק ליטול את מלאכת התיווך עם ירדן והפלשתינים היתה רמז לאמריקאים ההססנים, כי אפשר גם בלעדם. שר־החוץ נוסע לאירופה ומציע לתריסר שרי־החוץ של הקהילה תפקיד כלשהו בתהליך המדיני במזרח התיכון. הוא מעביר דרך ראש ממשלת אוסטרליה, בוב הוק, מסר לסינים. אלה משדרים שהם מעדיפים להמתין לרוסים ופרס משיב לפקיף: "מדוע לא תהיו אתם ראשונים?" הוא יודע להפיק את המירב מפגישות עם מנהיגים זרים, אך בשובו לירושלים יודע פרס להתייחס לכל זה ביותר משמץ של הומור. "יתכן שלא ייצא מזה כלום", הוא נהג לומר. "מה אכפת כפסידים מהדיבורים עם כל העולם? מה רע בכך, שישראל מציעה תוכנית סיוע למצרים ולירדן?"

פרס מנה השבוע יותר מארבעים שנה בפוליטיקה וכמעט עשור בהנהגת המפלגה. הוא מתברך כמב־

שמעון פרס

יצחק שמיר

היגות ללא עורדין ויודע שוועידת מפלגת העבודה תלך אחריו באשר יוליך את ממשלת האחדות. אף־על־פי כן, הוא אינו מסתיר סימני עייפות ומכיר את שאיפות הכתיבה התוביות שלו. פרס רושם מדי לילה שורות חדשות ביומנו.

הוויכוח בין שמיר לפרס הוא חסר סיכוי, שכן זה ויכוח בין צודק לחכם. הצדק עם ראש הממשלה באומרו, שמשא־ומתן ישיר עדיף על פני ועידה בין־לאומית ואף בקביעה שאין לשלם לרוסים במיתותים מדיניים, בתמורה להוצאת יהודים. החכמה עם שר־החוץ, הטוען, כי הדרישה הנוקשה למו"מ ישיר לא הובילה את ירדן במשך 20 שנה לשולחן הדיונים, והתנגדות נגד בריה"מ לא פתחה את שעריה בפני המוני יהודים.

הבית בוער והכבאים שובתים

מי שמכיר את וייגברגר יודע, כי אין זו הפעם הראשונה שהלה מביע דעות ביקורתיות על ישראל. ייחודו של המכתב שפורסם השבוע בכך, שאיש ממשל בכיר ביותר אינו מהסס עוד להעלות על הכתב הסתייגות כה חריפה ממדיניות של תמיכת־יתר בישראל. ההצטברות של פרשיות אירואנגייט ופולארד העניקו לגיטימציה לביטויים של ביקורת פומבית נגד ישראל, ולא רק בתקשורת. אורחים אמריקאים שביקרו השבוע במשרד־החוץ, התקשו להבין מדוע אצלם שלח הנשיא הביתה את ראש צוות הבית הלבן ולפטר את היועץ לביטחון לאומי, למרות שהללו פעלו בהתאם למדיניות שהוכתבה להם, ואילו בישראל מעניקה הממשלה קידום לאנשים, למרות שהם פעלו (לטענתה) בניגוד למדיניותה.

מפקד חיל־האוויר וקצינים בכירים אחרים בחיל רמזו, כי לא יניחו להשליך את אביאם סלע לכלבים. האמריקאים הבהירו, כי הפעם לא יעברו על הקידום בשתיקה. פרסום ראשי הממשלה ישב השבוע על המדוכה והחליט שלא לעשות מאומה, למעט ניסיון לרכך את זעמם של האמריקאים. השלישיה קיבלה החלטה דומה גם בעניין גזר דינו הקשה של המרגל פולארד עצמו. הם הגיעו למסקנה, שהבעת צער על גורלו של אדם ששירת את המודיעין הישראלי תתפרש כתמיכה במעשיו. הבעת אמון במערכת המשפט והצדק האמריקאית תתפרש כדריכה על גווייתו של סוכן נאמן. החליטו, אפוא, כי רק הזמן יכול לרפא את הצלקות, אולי גם האינטרסים של המועמדים לנשיאות. שר בכיר העיר: "אין מה לעשות. נאכל קש כמה חודשים, עד לפתיחת מערכת הבחירות".

במצבים מעין אלה הופכת השגרירות בוושינגטון לעמדת־מפתח במאבק על שאריות האהדה בממשל, ברשת הקהל ובקהילה היהודית הנבוכה. אלא שה־אגודה מתקשה בזמן האחרון להדביק את קצב הפרסומים בעיתונים וברשתות הטלוויזיה. אם אפשר ללמוד מהמברקים המגיעים משם למשרד־החוץ, הרי שהגילויים העיתונאיים בפרשיות הישראליות משמשים מקור המידע העיקרי לעובדי השגרירות. שקי הדואר מוושינגטון מכילים הרבה תצלומים של מאמרי ביקורת חשופה בנושאים ישראליים.

מעמדה של השגרירות היהודית לשפל דווקא באחת התקופות הקריטיות ביותר ביחסים עם המדינה החשובה ביותר לישראל. השגריר הוותיק מאיר רוזן נקלע למצב כמעט בלתי־אפשרי: ראש־הממשלה יצחק שמיר משאיר אותו מחוץ לפגישות החשובות עם ראשי הממשל, מחשש שהוא יזוהה לבוס הישיר, הלא הוא שר־החוץ שמעון פרס. וההאורחן מעה, שהשגריר "שכח" לדווח לו על ביקורו של שמיר, מן הסתם מתוך נאמנות לאיש שלו הוא חייב את המינוי הבכיר.

ואם לא די בכך, באו מדי יום כמעט הידיעות על מינויו הקרוב של בר יעקובי לשגריר. הלה כידוע אחרי שמיר בלי הרף, לא החמיץ הזדמנות להתניף לו ואף ליווה אותו באישון לילה לנמל התעופה. יעקובי משך בחוטים ארוכים, עד למעמקי הארגונים היהודיים בארה"ב, כדי קווה לזכות בתפקיד, והנה בכך להכתרתו של רוזן בתואר "ברווז דיפלומטי צולע". הוויכוח והמשמש (ולדברי שמיר, הוא עוד יימשך) סביב מינויו של שגריר חדש בארה"ב, הוציא את שאריות ההוד מסמרשיה של השגרירות. האמריקאים למדו, שהממשל הישראלי אינו מתייחס ברצינות לנציגות שלו בבירת ארה"ב, הם סיגלו לעצמם יחס דומה.

רוזן עמד בשנים האחרונות בגילוי של השגריר באו"ם, בנימין נתניהו. הלה כבש בסערה את אמצעי התקשורת האמריקאים והפך ל"מר מלחמה בטרור". אולם איש טלוויזיה אמריקאי בכיר מעיד, כי מאז הפרשה האיראנית אין נתניהו עובר את סף התחנה שלו. הוא הטיף לאמריקאים במשך שנים, כי אין להיכנע לטרוריסטים ותומכיהם, והנה מתברר כי מנהיגי מכריו נשק לאיראנים, שונאי נפשו של האמריקאי הסמלי.

פרשת פולארד־סלע השפה, אפוא, את ישראל בפני ממשל וציבור אמריקאי ביקורתי וממסד יהודי נבוך. אין בממשלת ישראל, או בשורה הראשונה של ההנהגה, מישהו שיש ביכולתו לצאת למערכה בארה"ב ולנסות להסביר. אבא אבן, מגדולי המסבירים היהודיים בדורנו, התקשה השבוע בראיון לסי־ביאס, ללמד סניגוריה על ממשלה שמעניקה פרסים בעבור "פאשלות". אחרי שהמעמות הזה יתוקן, צריך יהיה לנסות לשקם את היחסים עם ארה"ב ובהזדמנות זו גם את היחסים עם השגרירות שם.

אדי ה־31 במארס

אפשר להבין כבר את המשבר הבא עם ארה"ב. בסוף החודש תפרסם בוושינגטון רשימת המדינות המקיימות קשרים צבאיים עם דרום־אפריקה. חברי קונגרס אמריקאים הזהירו באחרונה ידידים ישראלים, כי הופעתה הצפויה של ישראל ברשימה זו תמשוך אליה אש משני הבתים ומשתי המפלגות. חרף המאמצים שעשתה באחרונה הממשלה להרחק מהרשימה השחורה, מביחים בירושלים כי אבונו כבר בעניין. מועמד שחור כג'סי ג'קסון לא יהסס להזכיר לידידיו את ידידותם לישראל, ידידתם של הגזענים מפרטוריה. גם ידידיה הגדולים ביותר של ישראל אינם מרשים לעצמם להתעלם מאווירה שורים.

השבוע דיווח ראש דסק דרא"פ במשרד־החוץ, אלון ליאל, לקבוצת בכירים על פגישות שקיים בימים אלה עם מנהיגי אופוזיציה לבנים ושחורים ועם פקיד בכיר במשרד־החוץ בקייפטאון. בעקבות זאת התנהל דיון על המדיניות הרצויה בחודשים הקרובים. הוחלט ללכת בעקבות המערב, שהחליט להקפיא את הסנקציות עד 6 במאי, מועד הבחירות הכלליות בדרום־אפריקה. ארה"ב ואירופה קיבלו את טענת האופוזיציה, שהסנקציות משרתות את הימין הלבן הקיצוני ואת ארגוני השחורים האלימים.

השבועות הקרובים יהיו, איפוא, בעלי משמעות ליחסי ישראל־דרא"פ־ארה"ב.

שטח צבאי / ראובן פדהצור

ירקה בפרצופו של "הדוד סאם"

"אני לא מבין מה קורה לשר הביטחון שלכם", אמר לי השבוע גורם אמריקאי בכיר, הרואה עצמו כידיד אמיתי של ישראל. "איך הוא יכול למנות את סלע לתפקיד כה בכיר, עוד בטרם הסתיים אפילו משפטו של ג'ונתן פולארד? הרי הוא היה השגריר שלכם בוושינגטון. הוא חייב להבין עד כמה אנו מרגישים מגועים. מנקודת־הראות שלנו נראה כי רבין החליט פשוט לירוק לנו בפרצוף".

איש אינו מערער על כישוריו של אל"מ אביאם סלע. הוא קצין מבריק, שהשתתף בתכנון ובביצוע של מערכות מופת בחיל־האוויר. אין ספק כי סלע ראוי לקידום. אך שר הביטחון, המאשר מינוייהם של תת־אלופים, היה חייב להפעיל את שיקול־הדעת הנתון לו, ולעכב את המינוי. אם רבין עצמו לא הבין זאת, הגיע ללשכתו ממלא מקום השגריר האמריקאי, הציר יוז, והבהיר לו עד כמה תראה וושינגטון הרשמית בחומרה את מינויו של סלע לתפקיד כה בכיר. אם גם זה לא היה ברור דיו, המשיך יוז והבהיר כי אם ימונה סלע, הוא יוחרם לחלוטין על־ידי אנשי הצבא האמריקאי, ועל־ידי גורמים אמריקאיים רשמיים.

עוד זה יוצא, ואלה באים. משלחת רמת דרג של קציני חיל־האוויר הבהירה לשר את עמדת החיל. לא יתכן, אמרו לו הקצינים, כי האמריקאים יתערבו במינויים בצה"ל. אם תיכנע להם, הוזהר בגרומז, תתפתח שערוריה של ממש בחיל־האוויר. מפקד חיל־האוויר אף איים בהתפטרות. בתום שתי פגישות רוויות מתח רב, ביום חמישי שעבר, נדרש השר רבין להחליט.

בפשרה רבינית אופיינית, קיווה שר הביטחון לרצות את כל הצדדים. אל"מ סלע לא יועלה לדרגת תת־אלוף, אך ימונה למפקד בסיס חיל־האוויר. התוצאה, שהיתה צפויה כמובן: בחיל־האוויר השתרר שקט, אך הממשל האמריקאי חרק שיניים. אם היה מישהו, בלשכתו של שר הביטחון, שהעריך כי האמריקאים "יבלעו" את "פשרת רבין", הרי מיותר לגלות כי לא רק שלא כך היה, אלא שבוואשינגטון הוגש נגד אל"מ סלע כתב־אישום חמור, שהעונש הצפוי להרשעה בו עלול להיות מאסר עולם.

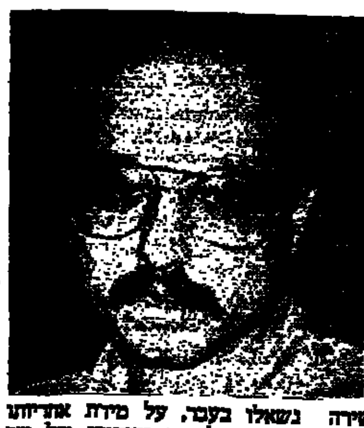

מימין: יצחק רבין, משמאל: ג'ונתן פולארד — מינויו של סלע מעלה מאוב את שאלת אחריותו של שר הביטחון על הלשכה לקשרי מדע

המהיר של פרשת אביאם סלע. יש־כין את העובדה המבצעית המבציקה: הלשכה לקשרי מדע, שהפעילה את פולארד, נתונה לאחריותו הישירה של משרד הביטחון. מינויו של סלע מעלה מאוב את השאלות שלא נשאלו בעבר, על מידת אחריותו ומידת שליטתו ופיקוחו של שר הביטחון בעשיה בתחומי ממלכתו.

נח"ל — "נוער חלוצי לוחם", או "נרחיק חבר ליכוד"

לפני זמן־מה נקבע, בדיון של בכירים בצה"ל, כי מפקד הנח"ל הבא יהיה אל"מ ידמי אולמרט, אחיו של חבר־הכנסת מהליכוד. עד כאן הכל טוב ויפה. האל"מ מוכר בצה"ל כקצין מוכשר ויעיל, ובנח"ל הובעה שביעות רצון מהבחירה, אף שאין הקצין נמנה עם יוצאי התנועה הקיבוצית. אך לא כך חשבו בתק"ם. גורמים בכירים בתנועה קיבוצית זו החליטו כי אין לאפשר זאת. הנח"ל הרי הוא חיל שלנו, אמרו בינם לבינם, ואסור לשמוט מידינו את המשלט החשוב הזה. יגעו ומצאו. באו ללשכתו של שר הביטחון והפעילו "לחץ פוליטי עדין". הם הזכירו ליצחק רבין את התמיכה המסורתית, שהעניק לו התק"ם במוסדות המפלגה. בלי כל קשר לכך, הם העלו את שמו של אלוף־משנה בקיבוץ ויינר מדגניה. אין ספק כי תפקיד מפקד הנח"ל מתאים לקצין זה, כמו כפפה ליד, רמזו בעדינות לשר הביטחון.

בשלב זה, הוחלה לפעול "הציר־מיקה הרבינית". במקום לרמוז לשליחי התנועה, בעדינות כמובן, כי ישנו במחילה את משרדו, מפני שההחלטה על שיבוץ מפקד הנח"ל כבר נפלה, וזה באמת, יותר מכל, עניינו של צה"ל — הוזל כבראה מוחו של השר לחפש בקדחתנות פשרה כלשהי שתחלצו מהבוץ. סיכום ביניים: אחיו של חבר־הכנסת עדיין לא מונה, אם כי לא השתנתה ההחלטה על מינויו לתפקיד. בליכוד התעוררה סערה, הדובר הסיעה הזהיר מפני שיקולים פוליטיים בעניין מינויים בכירים בצה"ל.

גורמים צבאיים בכירים, שהתייחסו לפרשה, טענו כי כאשר שיקולים שביסודם התגובות הצפויות בכרכז המפלגה, תופסים אצל שר הביטחון את מקומם של שיקולים שביסודם התגובות הצפויות בצבא, משהו חמור מאד מתרחש כנראה מול עינינו.

איך מנחיתים את הלביא, בלי להינזק פוליטית

אין ספק, בעניין הלביא נקלע שר הביטחון לדילמה קשה. מצד אחד, אינו יכול להתעלם מהאחריות הרובצת עליו, כמי שמופקד על מערכת הביטחון של מדינת ישראל. מן הצד האחר, לא נעים להיכנס להיסטוריה כשר שהביא לסגירת "הפרויקט הלאומי הגדול ביותר בתולדות המדינה".

כמי ששוקל את הנתונים והעובדות, רבין מבין היטב כי עליו להמליץ לפני הממשלה, ומהר ככל האפשר, כי יש לשים קץ ללביא. המחיר שמערכת הביטחון תצטרך לשלם, ולמעשה המדינה כולה בעד "מטוס־הקרב היהודי", הוא גבוה מדי. הפגיעה העלולה להיגרם לצבא, בשל ההשקעות האדירות המתחייבות מהמשך הפרויקט, מסוכנת כל־כך, שאין מנוס אלא לוותר על הגאווה הלאומית לטובת הביטחון הלאומי.

[illegible] השר. אם זה תירוץ, שנועד להציג את שר הביטחון כקורבן הנסיבות, הרי זה תמוה עוד יותר. מי יודע, ייתכן שיצחק רבין קיווה, כי סיומה [illegible]

כלפי הלביא, הרי גם אלה נעלמו במשך השבוע. גם חיל־האוויר וגם הרמטכ"ל, כנציג הצבא, הבהירו, כבר אשתקד, כי הם ממליצים להפסיק את פרויקט הלביא. חיל־האוויר הגיש מסמך חלופה, ובו המלצה להפנות את כספי הלביא לרכישת מטוסים בארה"ב ולפיתוח וייצור של מערכות לחימה אחרות, חיוניות לחיל — מערכות שתחומו כיום מחמת המחסור בכספים. במקביל, הוכנה בצה"ל חלופה של הצבא כולה: יש לבטל את הלביא, לרכוש כ־100 מטוסי אף־16 בארה"ב ולהפנות את כספי העזרה לפרויקטים חשובים ומגוונים לצה"ל. פרויקטים אלה יפותחו וייוצרו במפעלי התעשייה הביטחונית בישראל, וכך תיפתר הבעיה של חוסר התעסוקה, העלולה להיווצר עם ביטול פרויקט הלביא.

לפני הדיון [illegible] את החלופה הצה"לית ללביא.

אולם, משנוהל הדיון, הודיע השר כי הנושא שעל הפרק הוא חלופות וקדיים בלבד. כך מנע רבין מלהציג את תכניתו של צה"ל. מקורבים של הרמטכ"ל, וסגנו, האלוף אמיר דרורי, מתארים בזהירות את תגובת שני הקצינים על "התרגיל" של רבין, כ"זעם עצור". אותם מקורבים מפנים את האצבע לעבר מנכ"ל משרד הביטחון, דוד עברי, כמי שעומד מאחורי הטקטיקה של רבין. "עברי חושש יותר מאחרים", אומרים המקורבים, "מפני שאם יתבטל הלביא, ומישהו יחליט לחקור מה אירע, יגיעו אליו, מי שהיה מפקד חיל־האוויר, כאשר התקבלה ההחלטה על שינוי הלביא ממטוס קטן לגדול יותר — ומי שהיה סגן הרמטכ"ל וידיד התעשייה האווירית, ושותף בכיר בתהליך קבלת ההחלטות בעניין הלביא".

[illegible] שר הביטחון [illegible] של כל יום הייסוס, צריך להביא, הוא כמיליון ורבע דולר.

שיחת השבוע / לילי גלילי

עם: שלמה גיורא שוהם, פרופסור לקרימינולוגיה, פסיכולוגיה ופילוסופיה

על: הסיבות למשיכה הקולקטיווית למשפט דמיאניוק

המארטירויות היהודית מושכת אנשים לבית־המשפט

בתחתית המאמר האחרון שפירסם הפרופ' שלמה שוהם, באחרונה, מובאת רשימת תאריו: "פרופסור לקרימינולוגיה, פסיכולוגיה, פילוסופיה ותיאטרון באוניברסיטת תל־אביב". בחדר הקטן באוניברסיטה, אין זכר לכל אלה. את מקום התארים ותעודות־ההוקרה בארגונים הבין־לאומיים שהוא משתייך אליהם, תופסות תמונות: ציורים של כוש, שאלי משום הקשר המיידי נקל לראות בהם איורים לשואה; ציור קטן של דאלי, ובו נראה ישו הצלוב בתנוחה המזכירה במשהו את טופרמן ברגע הצראתו; ומעליה תצלום שחור־לבן של ילד קטן, כנראה בנו גיורא, שנפל. בעניין זה, מסרב שוהם אפילו לגעת, גם כשהנושא מתקשר לתיזה שפירסם על המיתוס של "עקידת יצחק", הדלהאנטי לעניינו.

את ארבע השנים האחרונות, עשה שוהם בכתיבת ספר בן 1000 עמוד על השואה, ושמו "ואלהלה, קלוואריה ואושוויץ". ואלהלה של הגאגים, שם היו החיילים הגרמנים שנפלו במלחמה אמורים לעבור תחיית מתים מיידית; קלוואריה, היא גלגולתא, מקום צליבתו של ישו; ואושוויץ. המשותף לכולם הוא הקורבן, קו ישיר המוביל את שוהם מיצחק ועד לאנגוש קורצ'אק. באלה הוא גם מוצא את ההסבר העמוק לנושא שבשנו לבוד עמו: המשיכה הקולקטיווית למשפט דמיאניוק.

לפני שבועיים בלבד, דומה היה כי משפט דמיאניוק אינו מעניין איש. עוד לפני מעשה, עסקו הנוגעים בדבר בחשבונות אפולוגטיים: "למה אין משפט דמיאניוק משפט אייכמן", והתקשורת התלבוננה לפיקוד מינורי. והנה, בתוך שבועיים, התעורר כל התהוויות. הקהל נוהר בהמונים, ומודיו השליחי זיהו הנבהר את הפיקוד במגמה לדרישה הנובעת. התהליך מפתיע אותך?

כלל וכלל לא. העם היהודי הוא עם של מארטירים. סבל ויהודות הולכים ביחד, מקרמא דנא. והיהודי בסיסבו, כשהוא סובל. לכן גם דבר כזה הוא חלק מהאתוס שלנו. מדי שנה, אני מרצה במכון יונג בציריך, מנהל המכון, תלמידיו של יונג, הוא מניסט גדול שעבד עם אלברט שווייצר. אמר לי פעם, אחרי כמה כוסיות: "אתם היהודים, ארכי־טיפוס של מארטירים; ב־67, קיבלתם ארכי־טיפוס של גיבורים, שכלל אינו מתאים לכם. אחרי 73, חזרתם אל עצמכם". התרגזתי עליו קצת. אבל באופן אמיתי, הוא צודק. התבנה הזאת באה לידי ביטוי במשפט עכשיו.

בתקופת משפט אייכמן, שלמשות הרב קורא"ב ששיקר את המשפט. מנקודת המוצא שבה אתה בתוך הדברים, יש הבדל בין שתי התקופות?

הבדל גדול. משפט אייכמן היה כרוך בתהליך אינטלקטואלי. רצו להבין "מה זה אייכמן?" ניסו להבין את הבנאליות של הרוע. היום, התהליך שונה ורגשי בעיקרו. דמיאניוק הוא סתם עוד "גרוביאן" אוקראיני, שהיו מאות כמוהו, ומבחינה זו, מעניין אם יוציאו אותו להורג או לא. והמשפט שלו סיפק את הקתרסיס לרגשות שהיו מודחקים זמן רב. אנשים באו לכאן, והדחיקו את הרגשות ורצו מיד להפוך לישראלים. עכשיו, כשקיבלו פרספקטיווה מבחינה רגשית, זה פרץ כמו מעיין.

התמסבי הזה יכול להסביר את מה שנקרשה המשפט לניצולי השואה. אבל בקהל רואים הרבה צעירים, ואת מקלטי הרדיו המכוונים לפיקוד המשפט מוצבים במשרדים, בתחנות דלק ובחנויות שעובדיהם צעירים אף יוצאי עדות המזרח.

משפט אייכמן אני זוכר בעיקר קהל המורכב ב־90 אחוז מניצולים מכל העולם, והיה. לניצולי השואה ולבניהם היה העניין קרוב מדי, ולאחרים, כמו בני עדות המזרח, לא היתה היכולת הנפשית וההתבונית להישגה לעניין מתוך המעברות שבהן עוד היו. או היה עניין הבאגתם על כל המשטמן. היום, זו המארטירויות של היהודים, של כולנו.

אתה חושב שלשואה שבין המשפטים הוזיו שלוש מלחמות, יש קשר לזיכוך התחושה הזאת?

אין ספק שזה חלק מהסיפור. לכל אחד כאן יש סבל אישי או שכול עקיף: סבל, אצל היהודים, הוא דבר קדוש, והחברה הקיבוצית כולו מתעסק בעניין. במרחק הזמן, מתחילים להתמודד עכשיו גם עם הסיבוזה הנוראה, שבין הקורבן והרוצח, מתחילים להבין אותה.

במרחק של זמן כנראה לפתע גם להיות "הטובבר המארטירי".

איזה מין כוכש אכזבה דווקא מלחמת לבנון הלא־מוצלחת, עם ההפגנות של מאות האלפים וההכרה שלה, שהוכיחה כי איננו יכולים להיות כובשים.

יש לי הרגשה לפעמים, שדווקא העיסוק הזה במשפט, והשימוש במילים "תהיים אחרבים השתרבו מחוץ לאולם", השמחות בדרך־כלל לתוקפות יוקרה, רק תורמים לבנאליזציה. לצד המנינים המטופקים שמסגית, אינך חושב שחלק מהציבור נמשך, למקום כמו אל מרכז אימה?

זה לא סיפור מרים קילוס שמלעיט את המקאבריות הפורנוגרפית. אם כי זה קיים אולי בשוליים. רוב הדברים במשפט הם פשוט תיאורים של סבל, האנשים לא אוהבים סבל, אלא אם יש לו משמעות אישית. כולם כאן פליטים, בצורה זו או אחרת, שסוחבים אתם מטען איום ונורא. אלה רגשות האשם של אלה שנשארו בחיים, ועכשיו הם נמשכים לאולם המשפט.

אנשים העוסקים במיפוול נפשי, מספרים כי תחיית המשפט מהחולות עתה להגר המטען האישי של המטופלים, בכלל יותר.

מה שנשמע במשפט יכול באמת לשלוח אנשים לחוויה קשה בתחום העניינים האישיים שלהם, שאין להם שום קשר לעניין השואה. ככבל הוהיה קשה, גם כאן יש פוטנציאל של נזק ושל השפעה שלילית על הפרט.

ומה הביא אותך, כמעט צבר, להקדיש ארבע שנים לספר על השואה?

כבן הארץ הזאת, גדלתי בפלמ"ח והגנה, באידיאליזציה של הגבורה, בדחייה של "כצאן לטבח". בשלב מסוים, הרגשתי שאיני יכול להמשיך את חיי בלי להבין רגשית את השואה, הייתי במינכן, בנירנברג, בכל מקום. לקח לי שנים לזכך את הקשר הזה בין המארטירויות והקרבה של יצחק, דרך ישו היהודי ועד ליאנוש קורצ'אק. גיליתי שזו אותה התבנה.

בספר בוחנת את השואה גם מנקודת־הראות של קרימינולוג?

סקרתי את החבורה של הגנגסטרים מנקודה זו: גרינג, השודד הגדול ביותר בהיסטוריה האנושית, שהיה מתעסק בסוגה, צובע את פניו בזיוו, שהדר יצירות של טיציאן, תמונות מן הרנסאנס ומדביק אותן על התקרה; שטרייכר, עורך "דר שטירמר", פורנוגרף מבחיל; שלא לדבר על גבלס — פשוט חבורה מאוקבריות של גנגסטרים. ידשתי בספר גם תיאוריה אותה שהבאתי בספרי "גאולה דרך הביכור", והיא המרכיב של "קידוש השם" בנאציזם.

השתמע מדבריך, כי כתיבת הספר היתה הקתרסיס האישי שלך.

במידה כן, עד כדי כך שהיום איני יכול עוד להאזין בעצמי למשפט. מבחינה אישית, כישראלי "גיבור" שהדחיק את השואה, התבור לי שעניין המארטירולוגיה נוגע לי, ואם לא אתמודד אתו, לא אתמודד עם חלק מהותי באישיות שלי. אני מניח שזה מה שקורה לאנשים במהלך המשפט.

שירות התעסוקה
המרכז לתעסוקת אקדמאים
מדור חו"ל

זקוק לעובדים אקדמאים?
המרכז לתעסוקת אקדמאים עומד לרשותך!

מדור חו"ל בשירות התעסוקה
שמח להציג בפני המעסיקים בארץ
- ישראלים חוזרים ועולים חדשים בעלי מקצועות מיוחדים
עובדים אלה רכשו ידע, נסיון ומיומנות
במפעלים ובמרכזי תעשייה המתקדמים ביותר בעולם.
אין ספק שהם עשויים לקדם מפעל השואף להתפתח.

מעסיקים המעוניינים לקבל מידע ו/או קורות חיים של המועמדים יפנו אל:
מיכאל זיו, מנהל המדור 02-694413 • מרגלית אילת 02-694412 • עדנה רווה 02-694411
פנייתך אלינו היא ללא התחייבות מצדך ובחינם

1. **פיסיקאי,** ישראלי חוזר, בוגר הטכניון, 10 שנות נסיון בהנדסת תוכנה כולל זמן אמת. מקום עבודה נוכחי מעבדות Bell, תחום ההתמחות טלפוניה.
2. **מהנדס חומרים,** ישראלי חוזר, בעל תואר שני בטכניון, רקע בסמיקונדוקטורים, מעבד בתעשיה ואקדמיה.
3. **מהנדס חומרים,** ישראלי חוזר, בעל תואר שלישי, רקע בסמיקונדוקטורים, נסיון במחקר ופתוח, נסיון עשיר בתעשיה ובאקדמיה.
4. **מדעי המחשב,** ישראלי חוזר, בוגר הטכניון, נסיון בחומרה ובתוכנה, רקע עשיר בזמן אמת.
5. **מהנדס אלקטרוניקה,** ישראלי חוזר, תואר ראשון, בוגר הטכניון, מעונין לעבוד בצפון הארץ, עבד בתור מהנדס פתוח. תחומי התמחות ספציפיים: חומרה, תוכנה, מעגלים אנלוגיים ודיגיטליים, מכשור רפואי, מערכות אלקטרו-מיכניות, תקשורת צבאית.
6. **מהנדס מכונות,** ישראלי חוזר, תואר שני, טכניון, עובד בתחום ההנדסה הרפואית. נסיון עשיר במחקר ופתוח, בתעשיה ובאקדמיה.
7. **מבקר איכות,** עולה מצרפת, 20 שנות נסיון בכימיה אנליטית ובביקורת איכות של סוללות, 7 שנות נסיון, שוויץ, חב' Union Carbide Europe
8. **מהנדס מכונות,** עולה חדש, שולט בעברית, תואר שני M.I.T, 6 שנות נסיון בחיל האוויר האמריקני בתחומים של אלקטרוניקה ופיתוח מקלטים סקטיים.
9. **מהנדס מכונות,** עולה חדש מדרום אפריקה, נמצא בארץ, תואר שני, 3 שנות נסיון בתחום האריזה.
10. **מהנדס מכונות,** ישראלי חוזר, בוגר הטכניון, 10 שנות נסיון, כיום מנהל ייצור במפעל לציוד בטיחות, תחום פעילות עיקרי: ייצור.
11. **מנהל מכירות,** ישראלי חוזר מצרפת, בעל נסיון רב בשיווק מיקרו מ חשבים, דובר שפות, מגיע לבקור.
12. **מהנדס אלקטרוניקה,** ישראלי חוזר מדרום אפריקה, בעל נסיון בתקשורת, ניהול פרוייקטים ושיווק בחברות גדולות בארץ ובדרום אפריקה.
13. **כלכלן,** עולה חדש מצרפת, תואר שלישי, בעל נסיון אדמיניסטרטיבי של בתי חולים גדולים בצרפת.
14. **פסיכולוגית חינוכית,** ישראלית חוזרת, בעלת תואר שלישי, נסיון במוסדות חינוך שונים. היתה אחראית על שרותי בריאות הנפש במסגרת חנוכית.
15. **עו"ד,** עולה חדש, רשיון אמריקאי. עוסק כיום בנכסי נדל"ן, מעונין להשתלב בחברות אמריקאיות הפועלות בארץ.
16. **עו"ד,** ישראלי חוזר, רשיון ישראלי/אמריקאי, 13 שנות נסיון בעריכת דין בארץ. מעונין להשתלב בחברות אמריקאיות הפועלות בארץ, במשרדים הקשורים למשפט האמריקאי.
17. **רואה חשבון,** ישראלי חוזר, נסיון כמבקר בארץ ובארה"ב. מעונין בתפקיד דומה בארץ.
18. **כלכלן,** ישראלי חוזר, תואר בתיירות, מעונין להשתלב בצוות של מלון בארץ.
19. **איש שיווק,** ישראלי חוזר, נמצא בארץ, תואר שני בשווק בינלאומי, היה יועץ כלכלי למשרדים ישראליים בארה"ב, עבד גם כעצמאי. הכרות טובה של השוק האמריקאי.
20. **מינהלנית,** עולה חדשה, תואר ראשון ביחסים בינלאומיים, נסיון במינהל, תמחירנות כוח אדם בארץ ובארה"ב, מעונינת באזור חיפה ובקריות.
21. **מבקר איכות בתחום הפלסטיקה,** ישראלי חוזר מלונדון, נסיון בתעשיה, חוזר באפריל.
22. **כלכלן,** עולה חדש, סיים למודיו עתה, דובר עברית, אנגלית וצרפתית, מגיע החודש.
23. **כלכלן,** ישראלי חוזר, תואר שני בניהול העבודה; נסיון בספנות הובלה ימית ואווירית, נמצא בארץ.
24. **כלכלן ומנהל עסקים,** ישראלי חוזר, נסיון ברכש של ציוד אלקטרוניקה ומערכות נשק בארץ ובארה"ב, נמצא בארץ.
25. **מנתחת מערכות,** עולה חדשה, 11 שנות נסיון במחשבים. יועצת טכנית לבעיות תוכנה. מעונינת בעבודה הכרוכה בנסיעות, נמצאת בארץ.
26. **מהנדס מכונות,** ישראלי חוזר. תואר במינהל עסקים. מעונין בעסוק בתחום השווק כולל שוק לחו"ל. למעלה מעשר שנות נסיון בשווק מוצרי היי-טק.
27. **איש שווק,** ישראלי חוזר. נסיון בתחומים מגוונים (טכסטיל, תוכנה, מוצרי בריאות) רקע בפסיכולוגיה ארגונית. מעונין בתפקיד שיווקי דינמי בעל אתגר בחברה מסחרית באזור ת"א.
28. **בנקאי בכיר עולה חדש,** 15 שנות נסיון במוסד בנקאי בפריס (חוזר עסקות, אשראי, שווק בינלאומי, מטבע חוץ וכו') מגיע באמצע מרץ לצורך משא ומתן עם מעסיקים.

רוחות המזרח הרחוק

מאת רומן פריסטר

"דיווח מאוזן" ו"ביקורת קונסטרוקטיווית" הן מלות המפתח המנחות את אמצעי התקשורת במדינות העולם השלישי בדרום־מזרח אסיה. עם סיפוחה של הונג קונג לסין הקומוניסטית, יבוא הקץ גם למעוז אחרון של חופש הביטוי בחלק זה של העולם

הונג קונג

לילה שלם ישבו נציגי מלזיה ואינדונזיה על המזכרה כדי לנסח את נוסח הסיכום בנושא חופש הביטוי שארגוניהם. למחרת קרא אותו שותמן יאויה, אך ראו זה פלא: אף סיים את השמעת הביוך וכבר נקלט הנוסח המותקם בשולחן המכובדות ובעבור שעה קלה נתגיד שכמרך מסגרות "נמחק כשנגה" גם מטרס הוצלטה. בשעת אחרי הצהריים עבר המסמך מיד ליד, בנושא. כבו היה זה אחד מאותם הפרסומים והמתוחרים המונצים בבריית־המריצות במסגרת ה"סמאזראת" ה־פמורסם. ייתכן כי המסמך נגנז כי המונחים התביישו בהצהרות שב־אלצו להשמיע כפומבי. על כל פנים, תוכנו היה משמח בוודאי את ליבו של שר המשפטים אברהם שריר ואת עמיתיו התומכים בחקיקה שמטרתה לשים זמם על פי אמצעי התקשורת בישראל.

שותמן יאויה, יו"ר איגוד עיתונאי מלזיה ונשיא איגוד עיתונאי דרום־מזרח אסיה, נמנה עם אותם ארבעים נציגים שבאו להוסדת הפדרציה הבין־לאומית של העיתונאים הבאו בסוף פברואר להונג קונג כדי להשתתף בוועידה אזורית שמטרתה הרשמית היתה לפתוח בדרישיה של אנשי תקשורת הפונים במזרח ובמערב. אלא שאחת ממטרותיה הלא־מוצהרות היתה נסיון לבלום את השפעת הסובייטים וגרורותיהם על איגודי העיתונאים באזור שחשיבותו הכלכלית והאסטרטגית עולה משנה לשנה. באופק עמד ביקורו הקרוב של שר החוץ הסובייטי שוורנדזה בחלק זה של העולם, ומן העבר הטילה את צילה פרשה שהיה בה גם קורטוב של ניחוח אנטישמיות. העובדה שכותב שורות אלה כשמכם בשיאתת הפדרציה הבין־לאומית של העיתונאים כינוץ לעיניי יבשת אסיה, הוסיפה אף היא לרגישות המיפגש וגרמה לציר מלזיה ואינדונזיה, מדינות מוסלמיות, העוינות את מדינת ישראל, להלך על חבל דק בין מחויבויות פוליטיות ובין נאמנותם לעקרונות המקצוע.

פעולת תגמול

בסוף השנה שעברה פרסם עודד ציגרמן, כתבו של "הוול סטריט ג'ורנל" בהונג קונג (המהדורה הדרום־אסיאנית) סדרה של מאמרים שהאירה את מלזיה באור שלילי. בתגובה השמיע ראש ממשלתה, דאטון סרי מהאטיר מוחמד, כמה הערות ארסיות על מעורבותה של יהדות העולם בעיצוב דעת הקהל (ציגרמן הוא עיתונאי יהודי), והורה להגביל את הפצת העיתון בארצו. התבטאותו זו של מהאטיר מצטרפת למספר אירועים קודמים שאף להם צליל צורם של אנטישמיות. כאשר התזמורת הפילהרמונית של ניו־יורק תכננה את ביקורה בקואלה לומפור, תבע שר ההסברה ראיס יאטים לשמוט מתוכניתה את הרפסודיה "שלמה המלך" של המלחין ארנסט בלוך. בעקבות מחאות של ארגונים יהודיים באמריקה ביטלה התזמורת את הופעותיה. והמלה "יהודי" היתה לגולה נבאי בלקסיקון הפוליטי של אנשים פונדמנטליסטים מוסלמים. כאשר נכשל להגנה של ממשלת מלזיה על שכנתה סינגפור שלא להסכים לביקורו הרשמי של נשיא ישראל (בנובמבר 1986), נקרא השגריר המלזי בסינגפור "להתייעצויות" בבית.

אלא שגם סינגפור הידידותית לנו אינה מצטיינת בכבוד־יתר לערכי הדמוקרטיה כפי שהם מובנים במערב. בחודש שעבר, אחרי שאותו "סאתם אסיאן וול סטריט ג'ורנל" העז לבקר גם אותה, הורתה ממשלת סינגפור לצאת במעולה־תגמול: במקום 5000 עותקים הותר לעיתון להפיץ שם רק 400 עותקים. איש מבאי הוועידה לא אמץ לפתוח נגד הגזירות הללו. להיפך, שותמן יאויה, ולמעלה גם נציגה של סינגפור, עירער על זכותם של כתבים זרים לכתוב "את אשר עולה על ליבם ולהזיק בכך לשגשוג המדינה".

דיווח מאוזן

ההגנה הסובייטית, שעל אמצעי התקשורת לעסוק בביקורת "קונסטרוקטיווית" בלבד, חדרה עמוק לתוך העולם השלישי בדרום מזרח אסיה — גם לתודעת עיתונאים במדינות שרחוקות על הכף את השקפת העולם הקומוניסטית. האינדונזים (שרובם באוכלוסיות נסיון קומוניסטי לערוך הפיכה) [illegible] "דיווח מאוזן" [illegible] אמצעי התקשורת [illegible]

באינטרסים חיוניים של ארצנו, גרם לרפים מעל הזכן הנאמים.

הקוריאנים הצדיקו את צמצום חופש הביטוי בארצם בנימוקים בטחוניים הנובעים מהסכנה המאיימת עליהם מצד קוריאה הצפונית. הטאיוונים הסתתרו מאחורי נימוק פוליטי דומה: תיאבונה הגדול של סין הצרועה לחסל את עצמאותם. הסיסמה של "דיווח מאוזן" שבו אין מפרסמים ידיעות "שעלולות להזיק" השמעה ומבצאה אזנן קשובה במשך כל ימי הוועידה. מה שאמור היה לקרב את המערב ואת המזרח, העך לדרישה בין אילמים וחרשים.

התרגיל התרבותי

אלא שבאמצם לחוד ודעות פרטיות לחוד. אחרי שהקבנו בי צותא מספר מרשים של בקבוקי בירה באחת המסעדות הקטנות שבקרבת המלון, התחלו הרצבות לשתותיהם של העיתונאים ה־מלזיים, הקוריאנים והאינדונזים. בתרוצה לא קטנה עמרנו על כך שדרום־מזרח אסיה היה מכוון "שנת אחוזלד". אבל אחר מנציגי אל התמשם ברבים שאנו משמידים לפרוטוקול. יש מי שמקשיב לנו היטב ויש מי שיקרא את הפרוטוקולים האלה בעורת וזכות מגבילת ויבחון כל את שכתב. אנחנו נדרשים להתייעץ משקיפים זרים ולפנטע

עינו של האח הגדול

את ד"ר לואיס צ'ה, המו"ל של "מינג פיאו", גדול העיתונים המקומיים בשפה הסינית, הכרתי עת סערנו יחד על שולחנו של ד"ר רונלד לי, נשיא הבורסה בהונג קונג. כאן, בקודש הקדשים של הקפיטליזם האסיאני המשגשג, הירבה המיליונר ה־סיני לתאר את הצפוי לחופש העיתונות בסוף העשור הבא, כאשר תעבור המושבה הבריטית לשלטונה של סין הקומוניסטית: "הוועידה שלכם עוסקת בתיפקום של אמצעי התקשורת בארצות העולם השלישי באסיה ואתם, הבאים מן המערב, חרדים לשמע הדברים הנוגדים את השקפותיכם. אבל הנה נעסוק רגע בעולל להתרחש בהונג קונג עצמה, המבצית ממידה רבה של חופש הביטוי. אני חבר בוועדה משותפת של הונג קונג ושל פקין המנסחת את סעיפי החוקה שתחייב כאן אחרי 1997. הסיסמה 'מדינה אחת — שני משטרים' משמשת אמנם נר לרגלינו, אך אין לי ספק שהמלה האחרונה תהיה שמורה למקבלי ההחלטות שישבו בסוף המאה הזאת בבירת סין. גם אם תיכלל בחוקה הצהרה שתבטיח את חופש הביטוי, קשה לי להאמין שפקין תשלים אי־פעם עם פרסום דברי ביקורת על מדיניותה, או שתסכים לפרסום ביקורת על מנהיגיה. התפטרותו של מזכיל המפלגה הו־יאובאנג והמסע נגד 'המגמות הבורגניות־ליברליות' בסין משמשות לנו כתובת על הקיר. מי שעוקב אחר ההתפתחויות הללו חייב להבין שסין היא מדינה קומוניסטית שמוכנה אולי להתפשר בכמה נושאים בתחום הכלכלה או החברה, אך לעולם לא תוותר על כך שהמפלגה הקומוניסטית תהיה הגורם השלטוני המכריע והיחיד. הגישה הבסיסית הזאת אינה מאפשרת, לצערי, קיומם של אמצעי תקשורת חופשיים במלוא מובן המלה.

"אבל למה לנו לחכות עד 1997? למרות שאין כל חוקים שנוגעים בדבר ואין כל הנחיות מחייבות בנושא, ייתכן שכבר היום פועלים אחדים מהעיתונאים שלנו לעבדו של האח הגדול היושב בפקין ומפתנים את ביקורתם — על כל צרה שלא תבוא. זו המציאות היום וזו המציאות הצפויה לנו בעתיד, אם נרצה בכך ואם לאו".

להגן על האינטרסים הלאומיים כפי שממשלות שלנו רואות אותם — ומי שאינו מקבל את הדין, אין לו מקום באמצעי התקשורת. העיתונים הגדולים וכם תחנות הרדיו והטלוויזיה הם תמיד בבעלות של אנשים או חברות שמקורבים לצלחות השלטונית. לעמרות ספתה במערכות מתגבים אך רק עיתונאים שב־אמונם לשלטון אינה בספק. מי שאינו מוכן ללכת בתלם לא בכקל יוכל ברשיון להוציא עיתון או להפעיל תחנת רדיו. וכמו לא די בכך, כמעט בכל מדינות האזור קיימת חקיקה המגבילה באחרה כרור את חופש העיתונות. מי שעובר על החוקים האלה צפוי לעונשי מאסר חמורים".

ללא עיניות

דרך אגב, גם מדברי המשתתפים מיפן, מארץ סיגל" ומאוסטרליה, מדינות דמוקרטיות לכל דבר, למרנו על השאיפה הגוברת והולכת לחוקק חוקים שירסנו את הביקורת המושבית. בטוקיו מתנהל מאבק סביב אישורו של "חוק נגד ריגול" שבמתונו מכריר להפליא את החוק הישראלי האוסר מגעים עם אש"ף. ונציג עיתונאי פיג'י, ג'וספה נאטה, סיפר איך מספר כתבות על עסקיו הפרטיים של ראש הממשלה והכתבה על תאונות דרכים של התבוע הכללי הביאו את הממשלה להפעיל נגד אמצעי התקשורת חוק פליילי שידש הא מתקופת השלטון הבריטי, "חוק שלא הופעל במשך 50 שנה האחרונות". גם לנסיון הזה יש אח בחקיקה ישראלית חדשה המבקשת להקנות הגנה לפוליטיקאים במסווה של חוק איסור פרסום שמות חשודים.

בכל השיחות הלא־רשמיות עם עיתונאי דרום־מזרח אסיה בלטה היעדרות של עוינות כלשהי כלפי מדינת ישראל. "ההצהרות הרשמיות שלנו אינן אלא מס־שפתיים שאנו משלמים לארצות־ערב. עתידות" התוך "הסביר עיתונאי אינדונזי. "לי אמינו של דבר, אין בארצי אהדה גדולה לשליטי ערב. אבותו המדינה המוסלמית הגדולה בעולם, 120 מיליון נפש, ואין כל סיבה שאיזה הדמיני או איזה מלך ששומר על הכעבה הקדושה במכה יכתיב לנו איך להתנהג". הוסיף חברו המלזי: "הפונדמנטליזם המוסלמי מהווה לגבינו סכנה גדולה שבעתיים מציונות או מיהדות העולם. הי אנשים בארצי מודעים לכך, ולא במקרה הכנה בבחירות, בקיץ אשתקד, המפלגה המוסלמית הי קיצונית, על־אף שנתמכה ומומנה על ידי איראן ולוב".

הגדה המתעוררת

מאת אהוד יער

ההתארגנות האיסלאמית בגדה המערבית נושאת אופי דתי־לאומי, רובה בחסות "האחים המוסלמים". המניעים הרעיוניים, הסמלים, עולם המושגים — כולם דתיים, אך המטרה דומה במידה רבה לזו של הקבוצות הפוליטיות האחרות: הקמת מדינה פלשתינית, ולו רק כשלב בדרך להשגת האחדות המדינית האיסלאמית

לאט לאט, במגמה מתונה אך עקבית, מתעוררת הגדה המערבית לתחייה דתית־מוסלמית. פעילות איסלאמית ציבורית ורעיונית רחבת היקף כמו זו שבעה ארגונים דתיים קנאים רב־השפעה כמו אלה הפועלים ברצועה, עדיין לא ניכרים בגדה. גם ליגת כדורגל מוסלמית, כמו זו שנפתחה בגליל, עדיין לא הוקמה בגדה המערבית. אך גילויים של התעוררות מוסלמית חוזרת אל הדת יש בה בשפע.

מחוץ גיטא, ניכרת התגובה של הממסד המוסלמי בגדה, המונהג בידי מערכת הוקף. מערכת זו היא חלק מהמנגנון הממשלתי הירדני, וככל שמתחזקת השפעת ירדן בשטח — כפי שאכן קורה באחרונה — כך מתחזקת גם השפעתו של מנגנון הוקף. מטבע הדברים, ומטבע מאבקו של המלך חוסיין בפונדמנטליזם המוסלמי בארצו, הממסד הדתי של הוקף אינו דוגל באיסלאם קנאי־רדיקלי, אך ברוך־כלל פעילותו מצליחה להקרין אווירה מסורתית־דתית, לחזק מגמות חברתיות שמרניות, ובעיקר להיאבק בגילויים של השחתת המידות וב־מנהגים חברתיים גלויים.

בימינו להתעצמות כוחו ופעילותו של הממסד המוסלמי בגדה המערבית אינם חריגים:

● בעיר טולכרם שיבנע ראשי המועצה המוסלמית. העירונית את ראש העירייה חילמי חנון לסגור כמה בתי קולנוע שהקרינו "סרטי תועבה". חנון, שהסכים כי המדובר בסרטים שבהם נראות נשים בעירום מלא, אף הציע להקים מועצה לביקורת סרטים שתבצור כל סרט חשוד בתועבה.

● ממשרדיה שבעיר העתיקה בירושלים משגרת באחרונה המועצה המוסלמית העליונה שליחי מבוזה הסובבים בין בתי־הקפה ומועדוני ההימורים וקוראים ליושביהם לחזור לדרך הישר ולפקוד מדי יום את המסגד, במקום להשחית את זמנם במשחקי קלפים.

● קנאים מוסלמים בשכם פיזרו לפני כחודשיים אסיפה של חבר הנאמנים של אוניברסיטת "א־נג'אח", שנחשבה בעיניהם מופקרת והאווירה ניה.

● בקרבת מסגד אל־אקצא בירושלים, הנחשב לאתר השני בקדושתו לאיסלאם, מתפתח בעידודה של המועצה המוסלמית שוק תוסס של תשמישי קדושה מוסלמים, הכולל ספרי דת מגוונים, כרזות ושטיחי תפילה. ואף קלטות של שירי דת ופסוקי קוראן. חנות גדולה של ספרי דת מוסלמים, רובם מיובאים ממצרים, מירדן ומסעודיה, נפתחה לפני כחודש ברחוב הגיא בעיר העתיקה, בשערי הר הבית. המבחר גדול, המחירים נמוכים, ותנועת הקונים ערה.

חזרת מבוריה אחת

אלה הן רק כמה דוגמאות מתוך שורה ארוכה של תופעות וגילויים. מאידך גיסא, כך בכך עם התחזקותו של הממסד הדתי המוסלמי המסורתי מתעצמים הארגונים והמסגרות של פעילי הדת הקנאים. במישור זה ההשפעה באה בעיקרה מרצועת עזה. שם הפעילות הדתית משגשגת ומפותחת מאוד ואף מצמיחה פירות באושים למכביר, תוליות וקבלה שתוכיתן מתחרים באידאולוגיה פונדמנטליסטית־חומייניסטית, וב־יישומים הלכה למעשה את רעיון הג'יהאד (מלחמת הקודש) המזוין.

בניגוד לרצועת עזה, שכה מקפידים הפעילים הרדיקאליים המוסלמים מן הפלגים השונים לשמור בקנאות על הפרדה אידאולוגית־כיתתית בין פלגיהם, בגדה המערבית פעילים הקנאים המוסלמים כמעט כולם תחת המטרייה של "האחים המוסלמים". הכוונה בין הארגונים והפלגים האחרים, שהם בדרך־כלל בבחינות מוצר מיובא ממצרים לתנועות רצועת עזה, אינה ניכרת בגדה. כאן, בגלל גורמים שונים, ההתארגנות האיסלאמית נושאת אופי דתי־לאומי. הרכיב הדתי המוסלמי במאבק השחרור הלאומי זוכה להדגשה בעולם הרעיוני של הפעילים הדתיים־לאומיים. אך המאבק בעיניהם נותר לאומי במהותו. המניעים הרעיוניים, הכן הסמלים ועולם המושגים — כולם דתיים. אך המטרה דומה במידה רבה לזו של הקבוצות הפוליטיות האחרות: הקמת מדינה פלשתינית, ולו רק כשלב בדרך להשגת האחדות המדינית האיסלאמית. הפעילים המוסלמים בגדה המערבית יסכימו בדרך־כלל לקביעה הגורסת כי אין מנוס מהריסה ומבית של הקמת המדינה המוסלמית. כשלב שיבוא רק בעקבות הקמתה של המדינה הפלשתינית העצמאית.

על התחזקות המגמה הדתית־לאומית בגדה, ובפרט בקרב בני הנוער, אפשר ללמוד בעיקר מהתגברות כוחם של הגושים המוסלמים באוניברסיטאות. בהיעדר אפשרויות אחרות לבחון תמורות בנטיות הפוליטיות והרעיוניות של הצעירים בשטחים, משמשות הבחירות למועצות התלמידים באוניברסיטאות כלי התרשמות בעל מידה מסוימת של אמינות בהקשר זה.

בבחירות שהתקיימו בכל הקמפוסים בגדה בשנה האחרונה ניכרה עלייה של ממש בכוחם של "הגושים האיסלאמיים", המזוהים עם תנועת "האחים המוסלמים", על פני מתחריהם מקרב תומכי ה"פתח" וארגוני השמאל. באוניברסיטת חברון ("ה"מכללה האיסלאמית") אף הצליח הגוש האיסלאמי לדחוק את רגליהם של תומכי ה"פתח" ולזכות בשמונה מושבים המועצבים בתעוצה. מרכזית הבורים נעתו לקריאתו של הגוש האיסלאמי, שבגרודים שלו ביסה להכביר את ההבדל בינו לבין מתחריו: "איננו מעמידים לבחירה את עצמנו אלא את האיסלאם שלנו, בשעה שהאחרים מציגים לבחירה את עצמם בלבד, וקושרים את עצמם למצע ארצי רעוע. אנו שואבים את כוחנו מהשמים, בעוד שהאחרים שואבים את כוחם מגפשם הגלושה. אנו מציעים דרך איתנה ושורשית, בעוד שזולתנו מציעים דרך נטולת יסוד ודופסת. אנו חותרים לאחדות לשם שמים, בעוד שהאחרים מעלים על נס קבוצה מפלגתית־כולנית בשר ודם".

אותו כרוז שהופץ בקמפוס של חברון תקף גם את רעיון הלאומיות הפאן־ערבית (בערבית: קומייה), לפי המסורת הרעיונית של "האחים המוסלמים". רעיון זה מוצג באידאר לוגיה של ה"אחים" כמגמה פוליטית שאבד עליה הכלח, בורם הפועל נגד המטרה העליונה של אחדות דתית־ת איסלאמית. לאומיות מסוג שונה, זו הטריטוריאלית במהותה (בערבית: וטניה), מקבלים "האחים המוסלמים" הפלשתינאים, אך רק תוך הדגשת היסודות הדתיים. היוקה אינה לפיסת הקרקע כשלעצמה, אלא למשמעות הדתית של אוצריה המקודשים, והרחף הוא רחוק דתי המתקשר לשורה של סמלים ותכנים רעיוניים מוסלמיים.

האויב היהודי

מן הפרסומים של "האחים המוסלמים" בשטחים ומחוצה להם אפשר לשרטט דיוקן אידאולוגי מפורט של המגמה הדתית־לאומית הפלשתינית, של סמליה ושל שאיפותיה. החוברת "הבעיה הפלשתינית מנקודת השקפה מוסלמית", הנמכרת במוזרח־ירושלים — אך בכל הנראה הודפסה ברצועת עזה (קשה לדעת בבירור משום ששם המחבר, בית ההוצאה או תאריך ההוצאה אינו מופיע) — משקפת נאמנה את האידאולוגיה של "האחים המוסלמים" הפלשתינאים. הפיסקה הראשונה בחוברת, למען הסר ספק בדבר העטייה הדתית של הכותב, היא פולמוס חריף עם האידאולוגיה של הפלגים הפנדמנטאליסטיים־חומייניסטיים באיסלאם. "יש סבורים שהקמתה של מדינה איסלאמית באזור תשים קץ לבעיה באופן סופי, תשיב את פלשתין לבעליה בתוך שעות, אך אם תשאל אותם על אופי המדינה המוסלמית שהם רוצים בה תשמע מהם תשובה אחת בלבד: אין זה

מתשעת המושבים במועצה. מרבית הבוחרים נעתו לקריאתו של הגוש האיסלאמי, ...

עניין שעלינו לחשוב עליו או לתכנן אותו. למרבה הצער, אותם אנשים אינם מבינים את השלב שבו הם נתונים, ואת הכלים שעומדים לרשותם. זאת, משום שהם אינם מבינים את מהותו של המאבק המתנהל על אדמת המולדת המוסלמית כיום, ואת מקומה של הבעיה הפלשתינית בשלב הנוכחי במסגרת המאבק הזה".

הבעיה הפלשתינית מצטיירת כאן כשלב ארעי ברצף של מלחמת האיסלאם בכוחות הלא־מוסלמים הניצבים מולו. ישראל, שגם היא בגדר ישות ארעית, אינה אלא ראש החץ המורעל של המערב, הקד־מוניות, המרקסיזם, ואפילו של המשטרים הלא־איסלאמיים בעולם הערבי. וכשיגברו עליה לוחמי ה"ג'יהאד" המוסלמי, תבוא הבעיה הפלשתינית על פתרונה, ויירשם שלב נוסף בהיסטוריה המוסלמית.

ספר אחר — קיצוני ובוטה הרבה יותר — שנמכר היטב בחנויות הספרים המוסלמיות סביב הר הבית, הוא "התנועה המוסלמית ובעיית פלשתין". ספר זה, שיצא לאור בירדן לפני שנתיים, נכתב גם הוא ברוח האידאולוגיה של "האחים המוסלמים". אלא שכאן הרגש הדתי גובר על זה הלאומי. האויב, במוצהר, הוא היהודי (ולא הציוני או הישראלי): "האיסלאם הוא היהוד המסוגל להאיר בבהירות את הדרך שבה עלינו להתמודד עם האויבים — היהודים ותומכי היהודים". הדפים ספוגים אנטישמיות מהסוג הבוטה הפרימיטיבי ביותר, המוצאת לה סימוכין מפוקפקים בציטוטי פסוקים מהקוראן. דוגמאות אחרות, על קצה המזלג, יספיקו כדי לתת מושג על התוכן:

"היהודים הם בעלי תכונות שפלות העומדות בסתירה לכל ערכי המוסר האנושיים"... "זה עם מזויף, קשה־לב שאינו יודע רחם"... "עם פוחז ורפה"... "משחית ומושחת"... "בזוי, ארוך, בוגדני", והרשימה עוד ארוכה. "ואולי", כותב המחבר זיאד אבו־ע'נימה, "ההתנגשות שהיתה ל־הם עם היטלר במאה העשרים מרכיזה שאיסור של האל על בני ישראל עדיין רובץ ויהבץ על שכמם לעולמי עד". המסקנה המתבקשת: "האיסלאם חוזר ומדגיש בתוקף כי הדרך היחידה להתמודדות עם האויב היהודי היא המלחמה, המעוגנת בדברי הקוראן".

גן־העדן קורא

בחנות הספרים שבה נמכר הספר הזה, ברחוב הגיא בעיר העתיקה בירושלים, אפשר למצוא מגוון מפתיע של פרסומים תעמולתיים אנטישמיים, שמרביתם יצאו לאור במצרים. מתחת לחנות יושב צעיר מזוקן, שכזרויות מסוררות משכפל עשרות קלטות ביום, כולן על טהרת האיסלאם: שירים של דרושים מוסלמים ומבחר מסורים העוסקים במיסטיקה, פסוקי קוראן ספי אנשי דת נודעים, ועוד. הקסטה הפופולרית ביותר היא של קבוצת ה"ג'ול" מעזה, המזמרת שירים רתיים־לאומיים במשקל עממי־מוסלמי בליווי צרמני של טמבור אחד. האוזנה קשובה למלות השירים משרטטת בצבעים עזים את תמונת העולם של צעירי המהפכה האיסלאמית: "גן העדן קורא לאנשים טהורים/ שישחררו את בית המקדש מהכופרים", "דרך השלום עם הכופרים אינה דרכי/ ומי שמשתף פעולה עם העושקים אינו ערבי/ הסיסמה שלי אחת: דם החללים הרווה את אדמת אבות אבותינו/ וחרב המלחמה תמיד קוראת לנר". "הו עמי, שחרר את מולדתך בדמך/ ובחרב הקרב עד שתפגוש בבוראך". "פלשתין, אל תתעצבי, שבי לבטח/ באמצעות החרב והקוראן נשיב אותך לנצח".

השילוב של הקוראן והחרב מטריד מאוד את שלטונות הביטחון בשטחים בחודשים האחרונים. ככל הנראה, לגורמי הביטחון היה עד כה מידע דל למדי על ההיקף והאפי של ההתארגנויות המוסלמיות הקנאיות בגדה המערבית, ורק בעת האחרונה התבהר הקשר שבין כמה מהקבוצות האלה לבין גורמי טרור מבוקשים, בעיקר מקרב פעילי ה"פתח". אלה נוטים לנצל את הלהט הדתי של הקנאים המוסלמים ולר־תום אותם לעגלת המאבק המזוין.

בשבועות האחרונים נערכו מעצרים נרחבים של פעילים מוסלמים, מרביתם סטודנטים מהאוניברסיטאות בגדה, שהתארגנו בתאים מחתרתיים והתקראו "ג'יהאד איסלאמי". בתוכם, אגב, נמצאו גם חמישה ערבים ישראלים מכפרי הגליל, תלמידי המכללה האיסלאמית בחברון. הקשר בין אלה לבין "הג'יהאד האיסלאמי" החומייניסטי הפועל בלבנון נעוץ כנראה רק בשם, ולמעשה מדובר בפלג אקטיביסטי של "האחים המוסלמים". רוב העצורים — יש אומרים מעל חמישים — נעצרו לצורך חקירה, כנראה לשם איסוף מידע, ורק מקצתם העמדו לדין בעוון חברות בארגון עוין.

כדאי לשים לב לדבריו של שר הביטחון, יצחק רבין בעניין זה. בשיחה עם כתבים לענייני השטחים לפני שבועיים, הוא אמר כי האפשרות שהמוטיב הדתי באזור יתפתח ויתחזק היא אחת התופעות המטרידות ביותר בעיניו. המזרחן עמנואל סיוון, העוסק בחקר האיסלאם הרדיקאלי המצ'אי, אומר שבשטחים אינה זרה לו, אומר שבעיניו מופלא דווקא ההיקף המוגבל של תופעת הקנאה הדתית בקרב המוסלמים בגדה המערבית. "לא אתפלא", אומר סיוון, "אם היא תגבר יתר תאוצה בעתיד".

בירושלים, אפשר למצוא מגוון מפתיע של פרסומים...

המתנגד היונה נגד החסיד הנץ

מאת נדב שרגאי

הד"ר אביעזר רביצקי מבהיר את הפער העקרוני והאישי בין הרב שך והרבי מלובביץ' ואת הצד המשותף לשניהם: היותם בלתי ציוניים

שמעון פרס לא ידע, מן הסתם, כי בשעה שביקר בקהיר, עשתה בבירה המצרית עוד משלחת, שגם סביב נסיעתה שרר בלבול ומבוכה, אם כי מסוג שונה. קומץ קטן של חסידי חב"ד, שליחי האדמו"ר מלובביץ', קיימו בית הכנסת בקהיר את טקס הגיגית סיום לימוד הרמב"ם. היה זה אחד ממאות טקסים שקיימה חב"ד במקומות שונים בארץ, בריכוזים יהודיים גדולים בעולם ובפינות נידחות בקצוי תבל.

על הטקסים, על חב"ד ועל מנהיגה יצא לפני מספר שבועות קצפו של הרב אליעזר שך, מנהיג הרום הליטאי של הציבור החרדי בישראל. את הרבי מלובביץ' כינה שך "משיח שקר", את חב"ד כינה בתואר "כת" ובהמוני בני ישראל געה — "להתרחק מהם ומקהלם". בחוגי הישיבות הליטאיות החודו באיסור חמור שלא להשתתף בטקסים שמארגנת חב"ד, וקולות אבנימים נשמעו בסלפון רבנים שהתכוונו לכבד בנוכחותם את החגיגות. איש עדיין לא ערך סטטיסטיקה, אבל מתחר להניח כי שיעור השידוכין בין בנות חב"ד לבני פתיבר, הנמוך בלאו הכי בכל ימות השנה, שואף בימים אלה לאפס.

"הרבי מלובביץ' — חסיד, הרב שך — מתנגד; הרבי מלובביץ' — נץ; שך — יונה; לרב שך תפיסה אליטיסטית, הרבי מלובביץ' הוא פופוליסט. בחב"ד קיים הפתוס המשיחי לעוצמת גורל של המתח הזה אצל שך ואנשיו." כך, בתמצית, מגדיר הד"ר אביעזר רביצקי מהחוג למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית את הרקע למחלוקת.

שאלה: מדוע תוקף הרב שך את הרבי מלובביץ' על התקנה ללמוד רמב"ם מדי יום?

רביצקי: מבחינת המסורת — מה שעושה חב"ד הוא באמת מאוד מפתיע. הרמב"ם כתב בשעתו את "משנה תורה", עם יומרה מסוימת ליצור רצף בין התורה לחיבורו החדש. הדבר משתקף גם בשמו ובנוסח של החיבור "משנה תורה". במסורת היהודית איש לא קרא לספר "משנה תורה", כפי שהרמב"ם כינהו, אלא "יד החזקה". משנה תורה הוא ספר מאוד נועז בארבעה מובנים: א. אין בו מחלוקות. כל המחלוקות התלמודיות אינן מופיעות בו; ב. הדברים בספר מוגשים ללא אסמכתאות ומקורות; ג. הספר אינו עוסק רק בהלכות הנוגעות לזמן הזה, כמו כל ספרי ההלכה לפניו ואחריו, אלא עוסק בכל ים התלמוד, כולל הלכות בית הבחירה והלכות משיח; ד. הרמב"ם פוסק בתחילת משנה תורה גם בעניני אמונות ודעות.

הדברים הללו גרמו ליהודים להתייחס אל הרמב"ם בהערצה מהולה. אך תוך הקפדה שלא לנתקו מן הרצף, מן הגביעה של המקורות התלמודיים שלפניו ומן ההלכה שלאחריו. בשעתו כתב הרא"ש: "טועים כל המורים הוראות מתוך דברי הרמב"ם ז"ל, ואינם בקיאים בגמרא לדעת מהיכן הוציא דבריה, עושים להתיר האסור ולאסור המותר, כי לא עשה כשאר המחברים שהביאו ראיות לדבריהם והראו על שאר המקומות, אבל

הרמב"ם כתב ספרו במתגרה מפני הגבורה... וכל הקורא בו סבור שהוא מבין ואינו כן." המעמד שמעניק הרבי מלובביץ' למשנה תורה, במנותק מרצף הספרות שלפניו והרצף התלמודי, הוא די מפתיע, כי בדרך כלל יהודים לא למדו משנה תורה, אלא גמרא, עם הפוסקים של משנה תורה.

אצל הרבי מלובביץ' מוענקת לספר גם משמעות מיסטית. הוא מורה, שהספר נכתב ברוח הקודש ובשספר נכתב ברוח הקודש, אפשר ללמוד אותו ואפילו לדרוש עליו דרשות, כפי שאנו דורשים על דברי התורה ועל דברי חז"ל. כאשר אתה מעמיד כך את היד החזקה של הרמב"ם, וכך עושה הרבי מלובביץ', אתה מקבל ספר עם פוטנציאל מיסטי מובהק. טקסט שנכתב ברוח הקודש הוא כבר לא טקסט רציונליסטי, שאומר רק את מה שאתה שומע בפגישה ישירה איתו. כאשר אתה דורש עליו הוא מקבל משמעויות נוספות ויותר עמוקות. בסוף "היד החזקה" הרמב"ם מסיים בהלכות משיח. שם יש ביטויים שאם אתה נותן להם משמעות קונקרטית — אתה מפתח מתח משיחי עכשווי. ידוע לכל שאצל חסידות חב"ד משתמשים במשפטים מתוך דברי הרמב"ם במשנה תורה על המשיח, בהתייחסות ישירה לאישיותו של הרבי מלובביץ'. בכרוזים נכתב על הרבי: "ילחם מלחמות ה'" ו"זילובדו קוממיות לארצנו". בשעתו יצא על כך קצפו של הרב שך, אף לפני העימות הנוכחי.

שאלה: האם למחלוקת בין הרב שך והרבי מלובביץ' יש קשר לפולמוס ההיסטורי על ספרי הרמב"ם?

רביצקי: הקשר היחיד הוא לביקורת על משנה תורה. הפולמוס הקלסי, בהקשר הפילוסופי, הביקורת שהשמיעה בזמנו על הרמב"ם, כאילו עשה הלגיטציה של היהדות, הביקורת על הבנסת תכנים של אריסטו ליהדות — כל זה אינו שייך לוויכוח הנוכחי.

שאלה: המתח המשיחי שאתה מדבר עליו כמכוון ישירות כלפי האדמו"ר הנוכחי, מיוחד אך ורק לו, או גם לאדמו"רים קודמים של חב"ד?

רביצקי: יתכן שגם כלפי אדמו"רים קודמים התקיים מתח משיחי, אך לא בעוצמה לה אנו עדים כיום. היום כותבים בכרוזים דברים שבמסורת ישראל אומרים רק על המשיח או על הקב"ה. אשר לשאלה, האם יישמר המתח המשיחי גם בדור הבא וביחס לרבי הבא — איני מסוגל להתנבא.

שאלה: האם יש משהו משותף לרב שך ולרבי מלובביץ'?

רביצקי: עומדות כאן שתי דמויות כריזמטיות. בין השניים מפורה תהום, ולא יכול להיות קיטוב גדול יותר בתוך העולם החרדי. עניין אחד בכל זאת מאחד אותם והוא העמדה הבלתי ציונית המובהקת. בניגוד למה שאנשים חושבים — הן הרבי מלובביץ' והן הרב שך סבורים שאנו נמצאים בגלות ישראל בארץ הקודש. הרבי מלובביץ', הוא ולא אחר, כתב את הדברים הללו "הקוראים לתקופתנו אתחלתא דגאולה — מרחיקים את הגאולה האמיתית, ממדיך גאולה בגולה". הרבי מלובביץ' איננו אנטי ציוני, אלא בלתי ציוני. האנטי ציונים הם בשבילי נטורי קרתא והרבי מסטמר. אנטי ציוני הוא אדם הסבור, שאין למדינה תקנה.

לכן גם אם כולנו נחזור בתשובה ונגהל את המדינה על פי התורה — החטא של עצם הקמת המדינה, של הבגידה במשיח, של הפרת השבועה לא למרוד באומות, — יהיה קיים. אלה בשבילי האנטי ציונים.

שאלה: כיצד תגדיר אם כן בלתי ציוני?

רביצקי: בלתי ציוני הוא מי שאומר: "אני אין לי שום יחס אפריורי למדינה — לא שלילי, כמו לסטמר, ולא חיובי כמו לתלמידי הגולמידים מבית מדרשו של הרב קוק. המדינה היהודית איננה אנטי משיח וגם לא משיח. אני בודק המדינה מתנהגת יפה — מוטב. מתנהגת לא יפה — לא טוב. בדיוק כפי ששפטתי כל תופעה בגולה — על פי היחס לתורה. אם המדינה תומכת בישיבות, תומכת בבני תורה, מחוקקת חוק מיהו יהודי — היא חיובית. אם לא — היא שלילית, אבל אין בה מום מהותי. זו גלות". זה השקפה זו משותפת בבירור לשניהם.

שניהם דוחים את האידאולוגיה המשיחית של ישיבת "מרכז הרב" ומתנגדים אפילו לראיית הציונות הדתית את המדינה כ"אתחלתא דגאולה". שניהם, הגך היתונה הקיצרנית, תוקפים במילים חריפות שאין דוגמתן את הביטויים הגאולתיים והמשיחיים כלפי מדינת ישראל. במובן זה הם לגמרי שותפים. העובדה, שאחד נץ והשני יונה היא עובדה משנית. זה בסך הכל ויכוח של גורלים. אין כאן עמדה תיאולוגית עקרונית. אילו הרב שך היה משוכנע שלהחזיק בכל השטחים זה תורם לבטחונו ושלומו של עם ישראל — הוא היה בעד. ואילו הרבי מלובביץ' היה משוכנע שאחזקת שטחים מזיקה לעם היהודי — הוא היה נגד. הוויכוח בשורשו הוא ויכוח של הערכת מצב, ויכוח של מנטליות המעורב בוויכוח הלכתי. אולי ה־

ד"ר אביעזר רביצקי: שתי דמויות כריזמטיות

כוח של זקיפות קומה כלפי הגוי.

שאלה: מדוע בעצם יכול הרב שך להשלים עם מדינת ישראל, להבדיל מנטורי קרתא והרבי מסטמר?

רביצקי: הרב שך אומר: "אני משלים עם מדינת ישראל מכיוון שזו לא דחיקת הקץ. אין לזה שום הקשר משיחי. זאת התארגנות של יהודים. לכן אני יכול להשלים איתה. גם בגולה התארגנו יהודים." במאמר מוסגר אבקש לטעון שאילו המדינה הייתה הופכת למדינה דתית והייתה מקבלת את דין התורה כדין המדינה הרי שבאופן פרדוקסלי הייתה נוצרת בעיה קשה לרב שך. מבחינתו, הרצל ובן גוריון, שהתחילו תהליך חילוני, אנושי, טבעי, — יצרו למעשה בהדרגה תהליך של גאולה בדרך לא לגיטימית. לכן, בעומק הדברים, מבחינה תיאולוגית, באופן פרדוקסלי, לא יכול להיות דבר יותר בעייתי לאגודת ישראל, מאשר שמדינת ישראל תהפוך להיות מדינת התורה, מפני שאז אנחנו קרבנו את הגאולה במו ידינו, דחקנו את הקץ, על ידי מעשה אדם. הם כמובן לא יכולים להודות בזה אפילו כלפי עצמם, אבל באופן עמוק האגודה יכולה לחיות עם מדינה חילונית, יותר מאשר עם מדינה דתית, כל עוד המשיח לא בא.

שאלה: ומה באשר לרבי מלובביץ'?

רביצקי: גם אצלו יש משהו מזה. בראשית המאה, בראשית הציונות, כותב הרבי מלובביץ' דאז, ר' שלום דובער שניאורסון, כנגד דחיקת הקץ ונגד עצם הרעיון הציוני: "גם אם היו האנשים האלה (הציונים) שלמים עם ה' ותורתו — אין לנו לשמוע להם לדבר הזה, לעשות גאולתנו בכוח עצמנו, בכוחות של חבלות גשמיים, והיינו — לצאת מהגלות בזרוע." זהו שלילה טוטלית של כל האפשרות של המעשה הציוני.

אחר כך, בבריודשו של האדמו"ר הזה, רבי יוסף יצחק שניאורסון, כותב נגד פעילות של חולין בארץ הקודש, נגד כל מלאכות ארציות (רק להבדיל — היום קיים מפר חב"ד) והוא קורא להרים תרומות לבני הישוב הישן, "למען לא יתנו טמא את הארץ בכל גשם וחומר בית עבודה הדרושה."

שאלה: הרבי מלובביץ' הנוכחי שונה מהם?

רביצקי: "אין ספק. גם לעבודת חומר וחרושת, ואפילו להתארגנות פוליטית וצבאית — יש יחס לגיטימי, כל עוד אתה זוכר שזה המשך מובהק של הגלות. כפי שמותר ליהודים ברוסיה להתארגן פוליטית וכלכלית, מותר להם גם באוה"ב, אם מכים אותם, להקים ליגה להגנה יהודית, ומותר להם גם בארץ ישראל לקיים ליגה להגנה יהודית מדוחבת. נדמה לי שכך, למעשה, הוא תופש את צה"ל — מעין ליגה להגנה יהודית שמגינה על גלות ישראל בארץ הקודש.

הרב שך אומר: "לא להתגרות בגויים. 2000 שנה היינו בלי שטחים, נחייה עוד 2000 שנה בלי שטחים. . ." יש כאן שורש של מנטליות. אדם כמו הרבי מלובביץ' שהוא מיליטנטי, תקיף (בכל מלחמה הוא מצהיר שצריכים לכבוש את דמשק), נוקט עמדה כזו גם במאבקים של תחיקה דתית.

טמפרמנט זה דבר מאוד חשוב. אין הדבר כפי שמורים, שמהרגע שאדם נעשה גדול בתורה, הרי אישיותו אינה נחשבת ואינה משפיעה על עמדותיו והוא כאילו פוסק באופן פורמלי. אין זה מפתיע, שאדם שהוא מיליטנטי כלפי אומות העולם הערביות, יהיה מיליטנטי גם בתביעות לתחיקה דתית.

דוגמה אחרת: הרבי מלובביץ' סבור שאסור שיהיה קיבוץ גלויות לפני הביאה הפלאית של המשיח ובניין בית הבחירה באופן ניסי. רק לאחר הבניין הפלאי — יקובצו נדחי ישראל. כלומר — אין לקבץ גלויות באופן מסודר עד התגלות המשיחית השלמה, ולכן במובן זה הוא מתנגד לכל האתוס של הציונות הדתית. אפשר להעלות לארץ יחידים כיחידים, כדרכו של עם ישראל בכל תקופת הגלות, אבל אסור לארגן עלייה המונית המחסלת גלויות.

בשעתו נפגשתי עם רב ביוהנסבורג, הנוטה לחב"ד. הוא אמר לי: "הרבי אמר לנו להשאר בדרום אפריקה. לא לזוז ולא יאונה לנו שום רע." רב זה אמר לי על הרבי: "אדם שאומר לי דבר כזה הוא או בעל כוח נבואה, או טפש. אני יכול להגיד — שטפש הוא לא." ברור שיש כאן שכבוע פנימי עמוק של המרכזיות שבהקמת התורה הדתיות והפוליטי, בטחון עצמי רב.

מה שאני מנסה לטעון הוא שיש כאן עמדה שלמה של אישיות. הרב שך, לעומתו, מסתפק בלימוד התורה ובהעמדת בני תורה לקבוצה עילית. הוא לא יגרום לחילוני להניח תפילין בתנופה המרכזית. אין הוא רואה עצמו כרבו המובהק של כלל ישראל. הרב שך ותלמידיו יגידו: אנו יוצרים את העילית, אנו המיעוט שעליו עומד כלל ישראל.

האחד — רואה עצמו אחראי במישרין על כל יהודי, ומנסה לכבוש את עולמה של היהדות. השני — מינימליסט במובן של בני תורה האחד — קובע קביעות תיאולוגיות נחרצות, (חייבים לכבוש את דמשק, או שאסור לעזוב את דרום אפריקה) הרב שך — אינו קובע שום קביעות תיאולוגיות. יש לו הערכות: צריך להזהר, שאם נרגיז את הגויים — יהיה כך וכך. לכן בעניין זה אני חושב שההבדלים הם הבדלים של מנטליות הסקפטית, ולא הבדלים תיאולוגיים עקרוניים.

המירוץ אל ראשות הלשכה

מאת צבי הראל

פרשיות השב"כ ופרשת גולדנברג־יפת בבל"ל תרמו להרעה בדימויה של לשכת עורכי־הדין בעיני הציבור ● גם אם יוישמו הבטחותיהם של שלושת המועמדים לראשות הלשכה, לא צפויים שינויים מרחיקי־לכת לרווחת הציבור לטובת עורכי־הדין עצמם

בימים האחרונים, ערב הבחירות לראשות לשכת עורכי־הדין ולמוסדותיה, שייערכו ביום שני, מציגים רוב המועמדים שינויים לרווחת הציבור, לטובת עורכי־הדין. עובדה זו מובנת: קשה, זו, כנראה, דרכה של מערכת בחירות מכל סוג שהוא.

בניגוד למקובל בתקופה של ערב־בחירות, לא נשמעה רעתם של ראשי הלשכה על אירועים שהסעירו את הציבור בשנה האחרונה. לדוגמה, פרשת חנוני השב"כ ופרשת ניגוד האינטרסים של עו"ד ד"ר אמנון גולדנברג, כיועץ משפטי וכדירקטור בבנק לאומי לישראל.

בישראל (בכלל השטחים שלפני הקמת המדינה) הוצאו יותר מ־12 אלף רשיונות לעריכת־דין. נכון לעכשיו, 9,000 עורכי־דין הם בעלי זכות בחירה בלשכת עורכי־הדין. מעט הבוחרים הוא בתל־אביב וסביבתה: כ־6,000 עורכי־דין פעילים. הבחירות האחרונות היו במאי 1985, ולא כעבור 4 שנים, כמקובל, בגלל פרישתו של דוד ליבאי, שנבחר לכנסת. בבחירות האחרונות גבר מנחם ברנר בהפרש של 32 קולות בלבד על מתחרהו העיקרי, עו"ד יעקב רובין. מעולם לא נערכו אמכאות בה רבים ומפתולים כדי להבטיח היבחרותו של מועמד כלשהו לראשות הלשכה, כפי שאירע במאי 1985. פן נוסף של הבחירות הקודמות: העובדה כי פחות מ־40% ניצלו את זכות הבחירה אינה תעודת־כבוד לציבור זה.

ברנר הוא אחד משלושת המועמדים הרצים עתה לראשות הלשכה. השבוע שאלתי אותו מדוע לא נשמע קולו בעניינו של גולדנברג. הזכרתי לברנר את חוות־הדעת שהוא כיו עו"ד חיים צדוק (שמכמנה עולה כי הביקורת על גולדנברג מוצדקת עוד יותר). ברנר אמר, כי מאחר שבאותה מונה לדירקטור בבל"ל, והוא לשם במשפט, בחר שלא לפתוח ביקורת על האיש שהוא גם הוא במשפטן לדירקטוריון הבנק.

"לא רציתי להיות לצדיק"

ברנר ממעט להופיע בבתי־משפט. הוא חסר את הברק שהיה אפשר לצפות מאיש בתפקידו. שתיקתו בפרשת ניגוד האינטרסים של גולדנברג מקבלת מימד ביקורתי נוסף כאשר מוקיעים את התנהגותו במוסדות לשכת עורכי־הדין בנושא זה. התברר לי, בעקבות שיחה איתו השבוע, כי בתחילה תמך ברנר באיסור על עורכי־דין לשמש בעת ובעונה אחת כדירקטורים ויועצים משפטיים של אותו תאגיד. ברנר אמר לי, כי הוא עצמו הדיל לשמש בתפקיד כזה בחברה מסחרית, שבשמה סירב לנקוב. לאחר שזוש בעצמו כי יש חשש מהחשד ומסוכן לתוצאה שתבוא מניגוד כזה.

ברנר התנגד להצעת ניגוד האינטרסים של גולדנברג בוועד המרכזי של לשכת עורכי־הדין, המונה 15 איש (הגוף הביצועי של הלשכה — "הממשלה"). אבל כאשר הדבר הגיע להכרעה במועצה הארצית, המונה 43 איש ("בית־המחוקקים" של הלשכה) הוא "התקפל" ולא הלך בדיב מצפונו. ברנר הודה, כך אמר לי, להימנע מהצבעה, ולבסוף החליטה המועצה שלא לקבל את החלטת הוועד המרכזי ולאפשר לגולדנברג ולאחרים כמותו "לרקוד על שתי חתונות".

מדוע לא המשכת באותו קו? תשובת ברנר: אני ידעתי שאין הסכמה במועצה הארצית לאמץ את החלטת הוועד המרכזי, ולא רציתי לעשות מעצמי צדיק ובראש לשכה ולהצביע במיעוט.

מדוע לא נשמע קולך בפרשת חנוני השב"כ?

ברנר: היתה ירידות תהומית בתוך הלשכה באשר לעמדה זו או אחרת, כמו שלא היתה הסכמה בין שלושת שופטי בית המשפט העליון.

שאלה: אין לך דיעה אישית? מדוע לא הבעת את דעתך האישית בעניין השב"כ בבל"ל?

ברנר: דוד ליבאי היה יכול להתבטא יותר בחופשיות, כי הוא נבחר בהפרש ניכר בהשוואה לקולות שאני קיבלתי מול יעקב רובין (פי שניים כמעט — צ.ה.). אני נבחרתי לראשות הלשכה בהפרש קטן. הבחירה שלי היתה עלולה לקומם את אלא שאינם מסכימים איתי ושלא בחרו בי לראשות הלשכה. אם אני אבחר לראשות הלשכה, אני מתחייב להזיל את השינוי לאסור על עורכי־דין לשמש במקביל כיועצים משפטיים ודירקטורים, כפי שסבר הוועד המרכזי של לשכת עורכי־הדין.

הבעיה: עסקנים מפלגתיים

המועמד השני ללשכת עורכי־הדין הוא עו"ד יעקב רובין (50), יו"ר ועד המחוז של ירושלים. נשמת אפו של עיסוקו כעורך־דין היא הופעות בבתי־המשפט. הוא מופיע בתחום האזרחי והפלילי. בעבר היה מרצה באוניברסיטה. הוא היה היחיד מקרב אנשי הלשכה, שהשמיע את רעתו

לי בעניין זה, כי הוא מודע לעובדה שהשופטים מתייחסים ביתר כבוד לראש הלשכה וליו"ר הוועד המחוזי, אבל הוא מאמין שבכך עדיין השופטים אינם מעלים אותם לטובה. דרך אגב, גם לעמדה זו יש תשובה של אלה הדוגלים באיסור הפעלת של "בוחרי השופטים" מטעם הלשכה בבית־המשפט: הפתרון המוצע הוא, כי אותם "בוחרי שופטים" יופיעו בבתי־המשפט לא כבציגי לקוחותיהם אלא כבופים ובקיאים של עבודת השופטים. כך גם יהיה לשני הבוחרים יותר זמן לבדוק את השופטים, כשאין להם לקוחות.

הצעות מרחיקות־לכת מעלים עורכי־הדין יואל לוי וד"ר זאב סגל. השניים, הבאים עם רשימת "תמורה", שאינה קשורה למפלגה כלשהי ושאינה תתונה על הסכם עם רשימה אחרת, מציגים את עצמם כמועמדים לוועד מחוז תל־אביב ולמועצה הארצית. בין הצעותיהם: שלבתי־הדין המשמעתיים של הלשכה יצורפו אישי־ציבור שאינם חברי הלשכה, וראש הלשכה הנבחר יתמסר לתפקידו הציבורי בלבד: יקבל את המשכורת מהלשכה לתקופת כהונתו, ויהיה חייב ל־הינתק מעבודתו במשרדו לרבות ייצוג לקוחותיו. כל שלושת המועמדים רואים הצעות אלה על הסף. רובין אומר, כי אף עורך־דין בעל מוניטין לא יעזוב את משרדו, כי סגירת משרד לתקופה של 4 שנים היא קיפוח פרנסתו. אני, אומר רובין, מחזיק בקושי עורך־דין אחד. אחרי 4 שנים של כהונה כראש לשכה אני צריך לפתוח את המשרד מחדש.

שלושת המועמדים סבורים, שאם היה הדבר כמו בארצות־הברית, בה ראש הלשכה מכהן שנה אחת, ההצעה היתה נשמעת מעשית יותר.

בתי־הדין המשמעתיים

ניכר, כי לדעה הכללית של שלושת המועמדים באשר לשינויים בבתי־הדין המשמעתיים, הוצעות על־ידי לוי וסגל, הם מתנגדים אידיאולוגית. השלושה סבורים, שיש אומנם מה לשפר, אבל הם דוחים הצעות מרחיקות־לכת. ניכר ברנר יתם סיפוק לאישור מעבודת בית־הדין המשמעתי של הלשכה, אם כי ראוי, לדעתם, לשפר נושאים מסויימים. הצעתם של לוי וסגל נשמעת כאילו לקוחה מעולם אחר. השלושה מציינים, אומנם, כי בשנים ה־אחרונות איפשרו למתלוננים להיות נוכחים בדיונים, אולם אין מקום לכך שכל המעניין, מטעם הציבור, יוכל להצטרף מאחורי הפרגוד של הלשכה, בניגוד לכלל המקודש של בתי־המשפט הרגילים של "פומביות הדיון". שלושת המועמדים אומרים במפורש, כי ההגיון העומד מאחורי סגירות הדלתיים הוא הגנה על ציבור עורכי־הדין.

בעניין חנוני השב"כ. ביקורתו של רובין עלתה במידה רבה בקנה אחד עם דעתו — לימים — של השופט ברק, כי אין להזיל את החנינה עוד לפני שפתחו נגד הנחונים בהליכים. שאלתי אותו השבוע, מדוע הלשכה שותקת באירועים שהיא צריכה לתת בהם את הטון.

רובין: צר לי להגיד זאת, אבל הדימוי של הלשכה ירוד מכיוון שיושבים בה מספר עסקנים ממלגתיים ויש להם עניין בקידום הפרסונלי שלהם מעבר לתפקידם בלשכה.

המועמד השלישי הוא לבחירות הוא עו"ד ד"ר גבריאל קלינג (53), נכון לעכשיו, הוא ממלא־מקום ראש הלשכה. הוא מחלק את עיסוקיו כדלקמן: שליש בהופעות בבתי משפט (בתחום האזרחי), שליש כפעיל במוסדות הלשכה ושליש כמרצה באוניברסיטת תל־אביב. הוא שייך ל"סיעת הצעירים", שבראשה עמד בשעתו גולדנברג. קלינג סבר, כמו רובין, שאין לשנות את הכללים של איסור ניגוד האינטרסים (לדעתו, היה כלל אחר שבאחרונה נכבס לחוקה ושהיה יכול למנוע ניגוד מהסוג הזה). שאלתי אותו מדוע לא הביע את דעתו בעניין השב"כ, למשל, והוא השיב שאין זה ראוי שממלא־מקום ראש הלשכה יביע את רעתו. מטבע הדברים, הוא אומר, זה תפקידו של ראש הלשכה.

מוקשי הבוחר: הוועדה לבחירת שופטים

אחד ממוקדי הכוח של הלשכה היא הוועדה לבחירת שופטים, בה חברים שניים מתוך תשעה החברים בוועדה (ראה מסגרת). ישנם קולות לא־מעטים בציבור עורכי־הדין הסבורים, כי מן הראוי שנציגי הלשכה בוועדה לא יופיעו בפני השופטים שהם, שני חברי הוועדה, מכריעים בקידומם. עו"ד יהודה מורין, לי לדוגמה, הציע בשעתו כי לאותם שני חברים בוועדה יתאפשר להופיע רק בבית־המשפט העליון ולערוך בסדר גיה זו מישאל, שמעולם לא נערך.

שלושת המועמדים סבורים, שיש לדבוק במצב הקיים מפני שהיתרון של אותם שני נציגי הלשכה הוא, כי הם מתחבבים בשטח, מופיעים בבתי־המשפט, וכך מתרשמים מה שופטים שהם צריכים להשתתף בהכרעה בנוגע לקידומם. ברנר אמר

מצלום מן הארכיון

صكنا من الاهل

גורבצ'וב צובר נקודות

השליט הסובייטי ממשיך להרשים את האירופים, בעוד שרייגן מצטייר לאחר פרשת איראן כנשיא כושל המנותק מהמציאות

מאת סקוט סאליוואן
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

במשך שני דורות התקבלה ללא עוררין המנהיגות האמריקאית על המערב. לא זו בלבד שארצות הברית הושיעה את אירופה המערבית במלחמת העולם השנייה ושיקמה אותה בעזרת תוכנית מרשל, אלא שגם התעשייה האמריקאית חלשה על העולם, והמטרייה הגרעינית האמריקאית שימשה מערכת ההגנה העליונה של המערב. מצדו השני של הקו המפריד בין שני הגושים, המנהיגות הרוסית הלכה והזקינה, הסתרבלה, קפאה על שמריה וסמרטוטה גברה. כעת השתנה מצב הדברים.

בעוד ששערוריית איראן גרמה לרונאלד רייגן להיראות במידה גוברת והולכת כנשיא כושל המנותק מהמציאות, מצאו אירופים רבים שדבריו של מיכאיל גורבצ'וב על גלאסנוסט (פתיחות) ועל הצורך לגלות גמישות בנושא פיקוח הנשק, הם מאוד לרוחם. בצרפת גילה סקר דעת-קהל מדהים בשבוע שעבר, כי 59% מאמינים שלגורבצ'וב יש "תדמית טובה" בעוד שרק 36% חושבים כך על רייגן. ודו"ח טאואר יכול להביא את בעלות הברית רק לפקפק במידה גדולה יותר בכישוריהם של מעצבי המדיניות האמריקאית. בהשוותו את שליחיו האחרונים של רייגן עם הבלוטים הגורבצ'ובי החדש של דיפלומט סובייטי, קונן פקיד אמריקאי באירופה המערבית: "בדיוק כאשר הרוסים גיבשו את הצוות הראשון שלהם אנחנו שולחים למערכה את המשנות. והם רוצחים אותנו".

תדמית של עושה שלום

רוב האירופים מגלים פחות עניין בפרטי הפרטים הנפתלים של שערוריית איראן מאשר בשאלה, באיזו מידה עלולות המעידות העלובות שחשפה הפרשה בוואשינגטון הרשבית להשפיע על גורלם, בעיקר בנושאי פיקוח נשק. לאחר ועידת הפיסגה של רייקיאוויק, השתררה בקרב רבות מבעלות הברית אווירת קדרות בכל הנוגע למדיניות האמריקאית: הן ראו כיצד רייגן כמעט מוכר במקומם את מחסום הטילים לטווח בינוני שלהן, ומותיר אותן לעמוד מול הכוחות הקונבנציונאליים של ברית וארשה העולים על אלה של אירופה. בינתיים המשיך גורבצ'וב להרשים את דעת-הקהל האירופית בתדמית של עושה שלום, וחזר על כך בסוף השבוע שעבר כאשר הציע שמעצמות-העל יבואו לכלל הסכם על הכוחות הגרעיניים לטווח בינוני (אי-אן-אף) באירופה, לפני שישאו ויתנו על קיצוצים בטילים האסטרטגיים.

גורבצ'וב: תדמית טובה

בעקבות ממצאי דו"ח טאואר, חוששים האירופים שהמדיניות האמריקאית להגבלת נשק תהיה מועדת בכל מקרה ליפול על פניה. אם מפני שרייגן חלש יותר יירתע מכל הסכמים שהם להגבלת נשק, כדי להוכיח את קשיחותו המחודשת; אם מפני שרפעו תהיה נתונה יותר על המידה לבעיות פנים והוא יעמוד בפני התנגדות רבה מדי מבית, או שיבצר בהסכם מהיר הדרמטי שלא ישרת את האינטרסים המערביים. פקידים אמריקאים קידמו בברכה ובהודיות את הצעתו האחרונה של גורבצ'וב בשבוע שעבר, ובעלות הברית עדיין סבורות שחיסול היורו-טילים הוא הסיכוי הטוב ביותר להסכם לטווח קצר בין מעצמות-העל. הדבר מדאיג את מרבית המתבוננים בקרב בעלות הברית החוששים מניתוק הקשר הממשך בין האינטרסים הביטחוניים של אירופה ושל ארצות-הברית.

כמובן, אין כל סכנה שבעלות בריתה הדמוקרטיות של אמריקה זה 40 שנה יתייצבו מאחורי הסובייטים. אך בריתות פוליטיות-צבאיות הן מנגנונים רגישים מאוד ושינויי דגשים קטנים עלול להבל במטרה משותפת. בחודשים האחרונים קראו דמויות-מפתח אירופיות כהנס דיטריך גנשר שר החוץ הגרמני וג'וליו אנדריאוטי עמיתו האיטלקי, לבני עמיהם "לתת לגורבצ'וב סיכוי". ממשלות בריטניה וצרפת גילו גישה ספקנית יותר, אך עדיין מתעניינת — "חיובית אך ערה", הגדיר אותה באוזננו שר החוץ הצרפתי ז'אן ברנאר ריימון.

מי מחזיק ברסן

אמריקאים רואים אף את מבשר רע יותר בעובדה שדעת-הקהל, אפילו בצרפת ובאנגליה, התרשמה כל-כך מסגנונו של גורבצ'וב. הגילוי כדבר הדפתקאותיו של אוליבר נורת אישר ביניהם חשדות אירופיים רווחים כדבר היבט "הקאובוי" של מדיניות החוץ הריגנית. אם חברות בכירות בנאט"ו יחליטו כעת שמנהיגות רייגן היא כושלת באורח חסר תקנה או שגולשה במידה כזאת שאין לאוששה, הן אולי יגלו נכונות להגיע להסכמים נפרדים עם מוסקווה בנושאי תרבות, סחר ותחומים אחרים. כפי שהדברים הם כעת, האינטרסים של ארצות-הברית ובעלות בריתה כבר שונים בטווח נרחב של נושאים פיננסיים וכלכליים. בחודש שעבר נמנעו רק בקושי וואשינגטון ובירות אירופה ממלחמת-סחר חקלאית. והן עדיין חלוקות לגבי הדרישות האמריקאיות כי האירופים יגשו מורש את כלכלותיהן, כדי להקל את ירידת הדולר ולמנוע מיתון עולמי חדש.

בעלות הברית מבינות ששערוריית איראן אינה הורצלים. למעשה, רבות מהן סבורות שהיא גרועה בהרבה. לאחר נפילת ניקסון הן תהו כיצד יכולה להיות ארצות-הברית להדיח נשיא שהיה דבאמן בתבונות, בעל רקורד מעולה בענייני חוץ, בגלל פרשיית פריצה הראויה לעטורים המצורים בקיתון. הפעם הן שואלות, כיצד יכול היה הנשיא האמריקאי להיות כה חסר אונים ותמימות, עד שלא השכיל להשתלט על השורונים המדיחים בביתו, הבית הלבן. אם הבעיה של ריצ'ארד ניקסון היתה היעדר מוסר, הרי הבעיה של רונאלד רייגן מנקודת מבטן של בעלות הברית היא היעדר מקצועיות. "לה מונד" ביטא עמדה זו בלשון בוטה "איך יכול אדם לתת אמון בארצות-הברית כאשר הוא אינו יכול לדעת מי מחזיק ברסן בוואשינגטון?"

היעדר האמון משמעו, כי נקודות רגישות וכואבות שהיו ניתנות לטיפול במצב דברים אחר מעלות כעת מרגלה תמקמות. ולפתות עד כה, אין סימנים בוואשינגטון כי בריתה להרגיע את בעלות הברית, או להגיב על מתקפת יחסי-הציבור של גורבצ'וב בהתקפה משלה. בעוד אירופים רבים קיבלו בברכה את מינויו של הווארד בייקר במקום דונאלד ריגן, הם הקדישו תשומת לב רבה יותר לשני פקידים אמריקאים אחרים בשבוע שעבר: שליחיו של רייגן פול ניצה וריצ'ארד פרל שהגיעו לאירופה כדי "להתייעץ" עם בעלות הברית על החלטות אמריקאיות בנושא פיקוח נשק, שכבר התקבלו למעשה.

פער התקשורת והאמינות הגדל והולך אינו רק רע לברית המערבית; הוא עלול להיות רע במעט באותה מידה גם לגורבצ'וב. אם ההנחה היא, שברצונו להרוויח זמן ומשאבים בביתו על-ידי איחוי הקרע עם ארצות-הברית, הוא יכול לעשות זאת רק כאשר בוואשינגטון יושב מנהיג חזק. לא ברור צולע שנפצע פצעים אנושים.

איידס בעיירה

כריס בן התשע חלה באיידס לאחר עירוי דם. כשרצה לחזור ללימודיו בבית הספר, רק הורים מעטים ניהלו מאבק נגד כך

מאת מייקל ווינריב
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

בראגבי, קונטיקט
זהו סיפורה של עיר קטנה שהגיבה בהגינות פשוטה כאשר ניצבה מול תופעת האיידס. לא כולם, כמובן, אבל רוב תושבי בראגבי. כמה הורים היסטריים נשבעו שלא ישלחו לעולם את ילדם לבית ספר יחד עם ילד החולה באיידס — תסמונת הכשל החיסוני הנרכש. כמה ביקשו ערובות של מאה אחוז ללא כל סיכונים. היו שצלצלו לביתה של יושבת ראש הנהלת בית הספר, וירג'יניה ווטקה, ואמרו כי הם מוכנים לממן את לימודיו של הילד החולה באיידס במקום אחר. הם נשבעו שיצאו למסע חתימות. אבל מפקח סטארבל, המפקח של בית הספר, אמר כי לא קיבל שום עצומה מהם. הוא כן קיבל עצומה מאנשים שתמכו בילד. "קיבלתי מאות קריאות טלפון אוהדות", אמרה ווטקה. היא נדהמה לראות מה רב היה מספרם של אנשים מבוגרים יותר, אנשים שאפשר היה לחשוב כי הם כבר קפואים בשיגרת חייהם ובדעותיהם, שאמרו לה כי היא חייבת לעמוד לצד הילד, שזה המעשה ההוגן והמבוגר.

ב-14 באוקטובר כאשר לראשונה מאז אובחנה אצלו מחלת האיידס, הרגיש הילד טוב דיו כדי שיוכל לחזור לבית הספר, קיבלו את פניו פקידי המוסד. כולם הסכימו שיש להסתיר זמן רב ככל שהדבר יהיה אפשרי את זהותו של כריס בטרנסקי, בן התשע, ילד חולה המופיליה שנדבק במחלה בעירוי דם. ביום הראשון לחזרתו לבית הספר לא הופיעו 14 ילדים בבית הספר קאלי לין במצוות הוריהם. עיתונאים התאספו במקום. "כריס לא רצה להיראות כמו ילד שחוזר לבית הספר", אמר המנהל רוברט בארבה. "הוא השתדל להתנהג כמו כל תלמיד אחר כדי שהכתבים לא יבחינו שהוא הילד חולה האיידס."

"הילדים היו מתוחים", אמרה ג'ואן מנרה, מורתו של כריס. "הם ידעו שכריס חזר. והוא נבוך, הם עמדו בקבוצות קטנות. אני ניגשתי אליו כאשר תלה את המעיל שלו, חיבקתי אותו ואמרתי 'ילד, כמה אנחנו שמחים שחזרת' וזה היה זה. כולם ניגשו אליו. היה זה כריס החבר הטוב שלהם שחזר". כריס נשלח לכיתות המתקדמות בקריאה וחשבון. הוא תמיד היה תלמיד מצטיין. הוא היה שחקן כדורגל מעולה ושיחק שוב בזמן ההפסקות. הוא אמר שברצונו לצאת לסקי.

יום אחד, כאשר כריס לא בא לבית הספר כדי לעבור בדיקה כללית, שרי דורפסמן, עובדת סוציאלית, הסבירה לילדי הכיתה על מחלת האיידס. מאוחר יותר רצו כמה מהם לדבר איתה ביחידות. ילד שהתחלק בארוחתו עם כריס לפני שנים, שאל אם הוא יחלה באיידס. ילדה תהתה איך נראית הלוויה. "הילדים מאוד סבבו על כריס", אמר בארבה. "כאשר העמידה שלו לא היה טוב, הוא התעייף במהירות". פעם אחת כאשר התלמידים היו צריכים לצאת לשיעור בחדר אחר, כריס נרדם. במהלך טיול במוזיאון פיבודי בניו הייבן הוא ישב על ספסל בעוד האחרים התבוננו בשלדי דינוזאורים. "זה כל הזמן הזמן חוזר וסיפר לכריס מה ראו", אמרה מנרה. בכדורגל הוא כבר לא היה אחד הטובים ביותר. לפעמים רק צפה באחרים ששיחקו. אז החל להיעדר מבית הספר.

כל אותו זמן נמשך המאבק הציבורי. אותם מעטים שהתנגדו לשובו רצו ערובות שילד האיידס לא יסתובב וינשוך כל אדם בשטח. הם מימנו את בואו של מומחה מנבראסקה הגובה תמורת שירותיו 1000 דולר ליום. "ככל שהמתנגדים דיברו יותר", אמרה ווטקה, "הבינו אנשים רבים יותר מה הדבר הנכון שיש לעשותו". בתחילת נובמבר הצביעה הנהלת בית הספר פה אחד כדי לתמוך במפקח סטארבל ולהרשות לכריס להמשיך ללמוד. באמצע נובמבר התפורר מאבק ההורים שהטילו אותם הורים מועטים. ילד אחד שלמד בכיתה א' הועבר לבית ספר פרטי, ילד אחר שלמד בגן השייך לבית הספר, הוצא ממנו. כריס חזר לבית הספר לשלושה שבועות בלבד. במהרה היה חלש מדי וקיבל שעורים בבית. ה-11 בפברואר היה היום האחרון שלמד בביתו. ב-16 בפברואר כריס מת. בשבוע שעבר הרשו הוריו לאנשי בית הספר לדבר לראשונה על כריס בפומבי. מבין 23 חבריו לכיתה של כריס, 20 באו לטקס האשכבה. האב הודה למנהל על שאיפשר לכריס ללמוד בבית הספר. "הוא אמר שזה היה מאוד חשוב לכריס", אמר בארבה.

הקלוריות שהכל אוהבים לשרוף

יכול אדם בהחלט לחסוך לעצמו את הריצה הממושכת — אם יצרוך קצת פחות שומן מדי יום ביומו

מאת דייוויד ג'ונס
DIE ZEIT
מיוחד ל"הארץ"

רובנו מודעים לעניין הקלוריות במזונות. יש בינינו שהקלוריות משולות בהם, אף דורות ביד רמה. אבל לרבים יש רק מושג קלוש במה מדובר בכלל ואין הם מתמצאים בסודות הביופיסיקאליים של הקלוריות. הנה הקדמה קטנה בתחום האנרגיה של ביוזאורה.

הקלוריה היא יחידת חום. בקלוריה גדולה אפשר לחמם קילוגרם מים במעלת צלסיוס אחת נוספת. התוכן הקלורי של המזון הוא אך ורק כמויות החום הנפלטות כאשר המזון נשרף. "ערך חום" זה אכן נמדד כאשר שורפים כליל את המזון שמדובר בו, יחד עם חמצן, ב"פצצה" העשויה פלדה צרופה. כך נותרים רק אפר, גז כגון דו-תחמוצת הפחמן, מים ואמנם כן, חום. חום זה אפשר למדוד במדי-חום מדויק.

מה הקשר בין החום הנובע משרפת המזון לבין הערך התזונתי שלה? בדרך כלל אפשר לומר שהגוף "שורף" את המזון בדרך דומה לשריפתו באש. אמנם הכימיה של הגוף שונה בתכלית השינוי מתהליך הכימי של הלהבה, אך אחרי ככלות הכל, זו כמו מתחוללות אותו תהליך שינוי: מזון בתוספת חמצן נהפך לדו-תחמוצת הפחמן בתוספת מים. האנרגיה הכוללת המשתחררת זהה בשני המקרים. תזונה ממוצעת, משכלה רגילה, מכילה 3000 קלוריות ליום. החום הוא צורה של אנרגיה, שלמטרות מדעיות נמדדת ביחידה יול. יול היא יחידה זעירה מאוד. לכדור טניס המושלך בקלות בתוך יש אנרגיית תנועה בת כחצי-יול. במהירות 130 קמ"ש, כאשר משליכים אותו בכוח בעוצמה, האנרגיה שלו היא בת כ-50 יול. קלוריה אחת שווה בערך 4,200 יול.

כוח סוס אחד לאדם

הספיגה המושלמת של אנרגיה תזונתית ליום עומדת איפוא על 12 מיליון יול, פירוש הדבר, 12 אלף קילויול. לרוב האנרגיה הזאת אנו זקוקים כדי לשמור על חום גופנו ועל יכולת התנועה שלנו. רק חלק קטן ממנה משמש לבניית מאגרי השומן לטווח ארוך. אם חילוף החומרים מאוזן, אנרגית התזונתית אינה משמשת כלל את התלאה שבבל ממיראים מפותר צבירת שומן. ומכל מקום רק אנרגיה מעטה מאוד מועברת לצבירת שומן. אנו יכולים, איפוא, לצאת מתוך הנחה, שצריכה יומית של 12 מיליון יול מומרת לחום ואנרגיה. אם מחלקים את היחידות האלו ב-86,400 שניות, כלומר, ליום שלם, התוצאה היא מחזור אנרגיה של 140 יול לשנייה שהם 140 ואט. ואט אחד, כלומר, יול לשנייה, הוא היחידה הבסיסית של צריכת האנרגיה, כמו השימוש בה ביחידה זו מודדים גם תפוקתו של מכשיר חשמלי.

בממוצע מוצא הגוף כמות אנרגיה של כ-12 נורות חשמל רגילות, או של מערבל חשמלי בינוני. בדומה למערבל, הגוף ממיר את האנרגיה חלקה לחום וחלקה לעבודה מכנית. אבל הוא נוטה יותר מכל להפוך את האנרגיה לחום. "קצב" הצריכה שלו יכול לעבור שינויים דרמטיים. בשינה יכול שיעור חילוף החומרים לרדת ל-60 ואט, שכמעט כולם נהפכים לחום. מי ששוקד על ריצות ארוכות, או נוסע על אופניים, מוציא כ-500 ואט שמהם רק 100 ואט מופיעים בצורת עבודה מכנית, 400 הואט הנותרים יוצאים חום בשרירים הפעלים.

פעם מדדתי באיזו מהירות אני יכול לעלות במדרגות. על-פי הזמן, גובה המדרגות ומשקל גופי, מדדתי ומצאתי שתפוקת העבודה המכנית שלי היא 760 ואט, כלומר, כחוסוס אחד. החום שנוצר כך היה פי ארבעה, אולי יותר, מנה שיוצר חילוף החומרים כולל בסך כ-4,000 ואט, כלומר, ארבעה קילוואט. זה בערך היה השיא של יכולת התפוקה שלי, וגם זאת, לכמה שניות בלבד.

שומן עתיר אנרגיה

איזו כמות תזונה חייב האדם לצרוך כדי להגיע ל-12 אלף קילויול? פרסומים רבים מספור מציינים את "הערך הקלורי" המדויק של מצרכים שונים. מבחינה ביוכימית, מצרך המזון הבסיסי הוא סוכר ענבים. התזונה הכוללת שלנו חייבת להפך לסוכר ענבים, לפני שיוכלו השרירים "לשרוף" אותה. ערך האנרגיה של סוכר ענבים הוא 16 קילויול לגרם. שומנים מגיעים עד 40 קילויול. מזונות מרובי מים, כמו תפוחים, עד שני קילויול לגרם. אם להעלות השוואה: לבנזין יש 46 קילויול לגרם; לפחם — 35; ולחומר הנפץ טי-אן-טי — רק 4.4. שומן הגוף שלנו הוא איפוא עתיר אנרגיה יותר מאשר חומר-הנפץ הסטנדרטי.

תזונה במשקל קילוגרמים, שתוכן האנרגיה הממוצע שלה הוא 12 קילויול לגרם, מספקת איפוא את צרכינו היומיים. וזו גם הכמות שרובנו צורכים בדרך-כלל. רבים רוצים לרזות ומנסים ברצינות לאכול פחות; או שלארוחותיהם תוכן קלורי נמוך יותר. אך לא בקלות כזאת אפשר להפיל את הגוף, מעל לכל. הוא שומר על עצמו על-ידי צמצום תפוקת החום, אך גם צמצום תפוקת העבודה המכנית.

לדוגמה, אדם המצליח להוציא בריצה 500 ואט, בהשוואה ל-100 ואט שהיה מוציא לוא ישב בשקט. אם הוא רץ חצי שעה הוא נפטר מ-720 קילויול. פירוש הדבר: אבדן של 18 גרם שומן בלבד! פירוש הדבר הוא גם שאדם יכול בהחלט לחסוך לעצמו את הריצה, אם הוא צורך קצת פחות שומן מדי יום ביומו. ואם לאחר הריצה תוקף אותו רעב, עד כי יאכל כמות העולה על 18 גרם שומן — הוא יעלה במשקל. כמובן, אין זו כל האמת. יש אי-אילו אינדיקציות ששריפת אנרגיה קצרה ונמרצת של הגוף, החוזרת כמה פעמים במשך היום, גורמת חילוף-חומרים מהיר יותר. ולתנועה גופנית בריאה יש השפעות חיוביות אחרות, מלבד אובדן המשקל. אך אל לאנשים היוצאים לריצות ממושכות להאמין כי בדרך זו יוכלו להפחית ממשקלם במידה משמעותית.

בני בלי בית

קרוב למיליון אירופים חסרי בית נדונים לחיות על המדרכות או באכסניות זמניות, דחוסות ומזוהמות. רבים מהם עובדי צווארון לבן שאיבדו את משרותיהם. הממשלות עושות פחות מדי לסייע להם

שירות
Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

בעוד השלג הרך ירד על פאריס, הצטופפו חצי תריסר אנשים בתוך מכונית מסחרית רפואית שחנתה ליד תחנת הרכבת אוסטרליץ. המכונית החבוטה שיצאה לסיבובה היומי בעיר, שייכת לארגון צדקה צרפתי בשם ראמו"ה — רשת רפואית למען הנטושים. בתוכה ישבו שני נודדים מלוכלכים, שרק לפני שלוש שנים עבדו בעבודה קבועה כשומרי ביטחון. היה בה גם גבר בשנות ה-40 שלו, לבוש בגדים נקיים ובעל קול רך, שגם הוא יודע כעת זמנים קשים. והיתה גם לילאן גילו, אישה בשנות ה-40 האחרונות שלה, כחושה, משתעלת ודועכת מחום גבוה. מאז איבדה את עבודתה כמוכרית חנות ב-1984, מנסה גילו להתקיים על מדרכות העיר. על-פי האומדן, מתגוררים בבירת צרפת 10,000 אנשים כמוה וכמו האחרים שהצטופפו במכונית המסחרית. חייהם, כפי שאמרה, הם חיים של "מבוכה והרפה".

תופעתם של חסרי הבית היא קללה המתפשטת כיום בחלקים רבים של אירופה המערבית. המנושלים, המצטופפים בבקתות קרטון מתחת לתחנת צ'רינג קרוס בלונדון, החונים בפרברי דאבלין הישנים בתחתת למרזבים של תחנת הרכבת טרמיני ברומא, היו לדמויות מוכרות בעוד ועוד ערים. הם קורבנות של שנות גידול אטי ואבטלה גבוהה ומספרם גדל בקצב מדאיג בעשורים האחרונים.

העניים החדשים

כל-כך הרבה נפלטו ממערכות הסעד של אירופה, עד כי אי אפשר עוד להתעלם מהם. בדרך-כלל מבכרות הממשלות להעלים עין ולהפנות מבט. אף אין נתונים סטטיסטיים רשמיים על מספר חסרי הבית; אך על-פי אומדנים של גופי כנסייה וארגוני צדקה, למיליון אירופים בקירוב אין קורת-גג מעל ראשיהם.

עוד מדאיגה יותר היא צמיחתו של מעמד נודדים שונה מאוד — "העניים החדשים". רבים מחסרי הבית אינם משתלבים עוד בסיווגים הסטריאוטיפים הרגילים — גבר, אלכוהוליסט או חולה נפש הנחשב "למקרה אבוד". הם אוכלוסייה הטרוגנית יותר: בני נוער ללא כישורים, נשים וילדים ממשפחות הרוסות, המובטלים החדשים בני מעמד בינוני שאינם יכולים לשלם עוד שכר דירה. "הבעיה היא בבחינת גילוי חדש לציבור ולממשלות", אומרת אינגריד מונרה, מנהלת שנת המקלט הבין-לאומית לחסרי הבית מטעם האו"ם. "הם מתפתעים שהבעיה חלה כעת על אנשים רגילים בתכלית".

ואכן, אלה הם פני הדברים. בצרפת המנושלים הם ברובם מבני המעמד הבינוני, עובדי צווארון-לבן שבדרך כלל איבדו את מקומות העבודה שלהם בשנות ה-40 לחייהם, לא מצאו עבודה חדשה, וראו כיצד קצבות הסעד שלהם מצטמקות ונעלמות כמעט כליל לאחר שנה אחת בלבד. ז'אן פייר פטיז'אן היה מנהל חשבונות בחברה תעשייתית קטנה, עד שזו התפרקה לפני שנתיים. הוא הידרדר לשכרות, הושלך מהבית על-ידי אשתו וכעת, ישן ב"מקום סודי" בתוך המבוך התת-קרקעי של המטרו בפאריס. אם יש לפטיז'אן עוד תקוות קלושות כלשהן למצוא עבודה, הן הולכות ונמוגות. "בשבילי הכל גמור".

בבריטניה היגרו ללונדון לגיונות של צעירים, בעיקר מהאזורים התעשייתיים בצפון הנמצא בשפל, בחיפוש אחר עבודה ודיור, חיפוש שבדרך-כלל אינו נושא פרי. מגמה זו, כמו גם שיעור גירושין דוהר (36%), הותירו בני נוער רבים לבדם. כ-80 אלף אנשים ללא מקום מגורים קבוע ובטוח הם מתחת לגיל 25. לאחר שעזבה את הוריה המאמצים, נדדה נטאלי קאסלוואל, בת 18, מהוסטל עלוב ומזוהם אחד בלונדון למשנהו ודחתה כה נפלה עד כי ניסתה להתאבד. "כל מה שאנחנו רוצים זה קצת ביטחון", אמרה. "כאשר אין לך מקום הוגן לגור, אנשים מתנהגים אליך כמו אל זר".

השפעת הקיצוצים

קיצוצים בסיוע הממלכתי לעניים החריפו את הבעיה. על-פי אומדן, הפחיתה תאצ'ר ב-40% את הקצבת הכספים לדיור ציבורי. במסגרת תוכניתה למכור מפעלים ממלכתיים לידיים פרטיות, היא מכרה גם שיכונים המסובסדים על-ידי המדינה ובנייני דירות שהיו שמורים לחסרי הבית. במקרים רבים נאלצו פקידים מקומיים לספק לחסרי קורת-גג מקלט זמני בהוסטלים ובפנסיונים של לינה וארוחת-בוקר, ורבים מהם כה מלאים עד כי משפחות גדולות חייבות להתחלק בחדר אחד ולהתגורר בזוהמה ובמחסור הראויים לעטו של דיקנס. המחסור גובר, שכן אוכלוסיית חסרי הבית מוסיפה לתפוח. מספר האנשים במעונות זמניים מסובסדים ומספרם של אלה המקבלים סיוע כספי כדי לשלם שכר דירה, זינק מ-49 אלף ב-1979 ליותר מ-163 אלף כיום.

גם צרפת הנהיגה אמצעי צנע שהגדילו את שורות חסרי הבית. אף כי פקידים מכחישים שהם קיצצו בסיוע לעניים, מיתה ממשלתו השמרנית של ז'אק שיראק 36% מתקציב המיניסטריון לעניינים חברתיים, המופקד בין השאר על דיור וסעד. המצב באירלנד ובאיטליה אף גרוע במידה ניכרת. ממשלת דאבלין שאינה יכולה להתמודד עם שיעור אבטלה בסך 19%, אינה מציעה בעצם שום סיוע ל-10,000 חסרי בית. רק 7% ממיטות המעונות והמקלטים במדינה ממומנים על-ידי שלטונות בריאות או שלטונות מקומיים. באיטליה, הביורוקרטיה כה גדולה והדרישות הסעד כה חמורות, עד כי מרבית ה"ברבוני" או "הנודדים המזוקנים", כפי שמכנים לעתים קרובות חסרי הבית שמספרם נאמד ב-100 אלף, אינם נחשבים זכאים לסיוע. ברומא לרבים מחסרי הבית של אירופה, גם הם צריכים להשליך את יהבם על צדקה של קבוצות מתנדבים וקבוצות כנסייתיות, שבכל שיגלו נדיבות אין הן מסוגלות לענות על הצרכים.

המטרו של פאריס: מחסה לאנשים שנותרו בלא כל

נמנעים מלשלם

ממשלות מודות בצורך לסיוע יציב יותר, אך מעטות נראות כמוכנות לספקו. חוקי גרמניה המערבית מבטיחים סיוע כספי לחסרי הבית עד שהללו מוצאים מקום מגורים. אך שלטונות מקומיים נמנעים לעתים קרובות מלשלם, מחשש שהעניים המרודים יציפו את הערים וירוקנו את תקציבי הסעד. אותה גישה מאיימת לפגוע בתוכניתו האחרונה של שיראק להבטיח הכנסת מינימום חודשית בסך 335 דולר לנזקקים בצרפת בתמורה לעבודה חלקית. במסגרת תוכנית זו, השלטון המקומי יספק 60% מהסיוע. עד כה הסכימו לכך רק שבעה מ-96 המחוזות בצרפת. "התוכנית תלויה בנכונתם של פקידים מקומיים להוציא כספים, ואם לדבר בכנות, הם מגלים יחס פושר", אמר הכומר ג'וזף ורזינסקי, נשיא קבוצת הצדקה "העולם הרביעי". "אתה לא מרוויח קולות אם אתה עוזר לעניים ביותר".

ממשלות אירופה גורסות, ככל הנראה, שבעיית חסרי הבית היא תוצר-לוואי בלתי נמנע בעידן של מיתון. נציגות האו"ם לישובם של בני אדם תעניק את הסותה לכינוס שייערך בניירובי בחודש הבא, המיועד לדון בבעיית חסרי הבית ובפתרונות אפשריים. נציגים אירופיים שם יוכלו ללמוד כמה לקחים מספרד. למרות שיעור האבטלה הגבוה ביותר באירופה — 21% — נחסכה ממנה במידה רבה בעייתם של חסרי הבית, הודות למיניסטריון העבודות הציבוריות אשר מאז 1984 הקים ומשפץ 260,000 דירות מדי שנה.

לבנים ומלט עשויים לעזור, כמו גם תוכניות שיקום ממשלתיות רבות יותר. אך לנוכח הכלכלות של אירופה המתנהלות ממילא תחת לחץ, מבול חסרי הבית עלול להיות בעוצמה כבדה מדי לאיזלו ממשלות. יהיה עליהן להתגבר על עוד מכשול מפחיד: האדישות. ככל שחסרי בית רבים יותר יפשטו על הרחובות, הסימטאות והגומחאות האפלות של ערי אירופה, הם לא יוכלו שלא לעורר את תשומת לבו של הציבור. השאלה היא, אם יעוררו גם את מצפונו.

אורט ישראל
המערכת ללימודי מבוגרים

יום עיון:
כורים גרעיניים ושמושי קרינה בתעשיה וברפואה
יום ב' 23.3.87 בשעה 08.00, אולם המלך שלמה, מלון הילטון ת"א

פתיחה ודברי ברכה: מר משה שחל - שר האנרגיה והתשתית. מר ישראל גורלניק - מנכ"ל אורט ישראל.
מנחה: פרופ' גד שני - המחלקה להנדסה גרעינית אוניברסיטה בן גוריון.

תוכנית הרצאות:
כורים גרעיניים ומגמות פתוח בתחום האנרגיה הגרעינית בעולם.
★ ד"ר אהוד גרינשפן - הועדה לאנרגיה אטומית.
בטיחות גרעינית
★ ד"ר דן ליסאי - הועדה לאנרגיה אטומית - בטיחות כורים.
★ ד"ר יאיר דייטנר - המח' לביופיסיקה - מכון ויצמן - צירנוביל - סיוע לנפגעי הקרינה.
ישומי טכנולוגיה של קרינה בתעשיה
★ ד"ר דן קדם - קדם טכנולוגיות.
סרטים בנושא כורים גרעיניים ושמושי קרינה גרעינית.
ישומי קרינה ברפואה
★ ד"ר משה מלול - המח' לרפואה גרעינית - בי"ח בילינסון, חידושים ברפואה גרעינית.
★ ד"ר מרים בעזי - הועדה לאנרגיה אטומית, MONO CLONAL ANTIBODY DIAGNOSIS
★ ד"ר דוד בכר - הועדה לאנרגיה אטומית, עור מלאכותי.
המחיר (כולל ארוחת צהרים וכיבוד) 110 ש"ח בלבד.
פרטים והרשמה: אורט ישראל - המערכת ללימודי מבוגרים, שד' דוד המלך 39, ת"א טל: 03-234807 או פלאפון 050-23025/6 (קידומת 050 מכל הארץ), או באמצעות המחאה (בצרוף פרטים אישיים) לכתובת: אורט ישראל המערכת ללימודי מבוגרים, ת.ד. 16087 ת"א מיקוד 61160
מספר המקומות מוגבל

בצלאל – אקדמיה לאמנות ולעיצוב ירושלים
מודיעה על
סיום ההרשמה
לשנה"ל תשמ"ח 1987/88
במחלקות
• אמנות • צורפות
• עיצוב גרפי • צילום *
• עיצוב סביבתי • עיצוב קרמי
• עיצוב תעשייתי
ההרשמה תסתיים ביום ה' 19 במרס 1987
הדרכות-מידע, טפסים והרשמה בקמפוס בצלאל, הר-הצופים, טלפון 02-822181, 02-822191
*לא תתקיים הרשמה לתשמ"ח

חברת החשמל לישראל בע"מ
מחוז ירושלים
מכרז מס' 2/87
ביצוע עבודות נקיון
החברה מזמינה בזה הצעות לביצוע עבודות נקיון במתקני החברה במחוז ירושלים.
פרטים וטפסי המכרז ניתן לקבל במשרדי החברה ברח' דוד המלך 7, ירושלים, קומה ג', מח' המזכירות בין השעות 1200 – 0900 החל מיום א' 8.3.87 עד יום ו' 13.3.87.
תמורת טפסי המכרז יש לשלם 50 ש"ח ותוספת מע"מ.
המועד האחרון להגשת הצעות הוא יום ה' 19.3.87 שעה 1400.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES
It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, *without ever going to America.* The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 236 Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

מלונות דן מימון והנפקות 1985 בע"מ
הודעה
בענין סדרת אגרות חוב 1989–1996 רשומים על שם (סדרה 1) בסכום נקוב כולל של 7,500,000 ש"ח נושאות ריבית בשיעור משתנה שיקבע מראש בעד כל תקופה של 6 חודשים.
ניתנת בזה הודעה, כי הנאמנים לבעלי אגרות החוב (חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברת נאמנות של בנק הפועלים בע"מ) קבעו כי שיעור הריבית שישאו אגרות החוב האמורים בגין תקופת הריבית המתחילה ביום 1.3.87 ומסתיימת ביום 31.8.87 יהיה 6.3/8% לשנה.
תשלום הריבית יבוצע ביום 1 בספטמבר 1987.
מזכיר החברה

החברה לפיתוח חוף ים המלח
חבל סדום וערד
נוה-זהר סדום 9-057-84148
מכרז מס' 02/מ/87
להפעלת מזנון
מוזמנות בזה הצעות להפעלת מזנון במבנה הסולריום בחוף עין בוקק ים-המלח.
פרטים וכן את חומר המכרז ניתן לקבל במזכירות החברה בנוה זהר תמורת סך של 25 ש"ח.
הצעות תגענה לתיבת המכרזים של החברה לא יאוחר מיום 15.3.87 שעה 12.00
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
יוסי אשל
מנכ"ל החברה

קבלת מודעות 24 שעות בדרחוף
מודעות
משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל'
הארץ
הפוסט האחרון
חדשות הארץ
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' דרחוף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל' 246363
239952

חריקות / זאב יפת

"הצוות הבכיר" מול היועץ המשפטי

"איך אפשר לעמוד כך?" מתלונן יוסף חריש, היועץ המשפטי לממשלה, באוזני הצוות הבכיר הכפוף לו, תוך שהוא מנופף שוב ושוב לנגד עיניהם, קטעי עיתונים שבהם הוא מותקף קשות בעניין תיפקודו. אנשי הצוות, שיחסם עם היועץ המשפטי מעורער, אינם משיבים לו, אך בבואם את הדרך הם אומרים: "אולי במקום לעסוק בעיתונות, יואיל היועץ לעסוק בעבודה השוטפת ובתיקים הנערמים על שולחנו ללא טיפול?"

בינתיים, כדי שעובדי המשרד לא יזינו עיניהם בדברים הנכתבים כנגד היועץ המשפטי, בוטל הנוהל. עם הופעת העיתונים הופסקה מדי יום את לקט קטעי העיתונות לאנשי המשרד.

אך בעוד חריש מתלונן על יחס העיתונות כלפיו, הוא ממשיך בשלו. הוא יוצר סתום. מתעלם מהמלצה חד־משמעית של צוות בכיר במשרד המשפטים שקבע כי יש להעמיד לדין את כל משתתפי "הפגישה הלילית", ביניהם עורכי־הדין רם כספי ויגאל ארנון. בהשר לבאר־רה להעדרות עד בנסיבות מחמירות. בשעתו, כשכיהן בתפקיד היועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר, הסתבר במלילים (עבירות גם גדולות) ידידו עו"ד עוזי עצמון. זמיר פסל עצמו מלדון בתיק זה, והעביר את ההכרעה לידי עוזריו. כך גם היה צריך לנהוג חריש בתיק "הפגישה הלילית", משום ששני החשודים הבכירים הם ידידיו האישיים, כפי שהוא עצמו אישר לא פעם. אך חריש ממשיך להיות מעורב בתיק.

באחרונה הגיעו הדברים לידי עימות בינו לבין צוות מיוחד בן חמישה אנשים, המורכב מטובי העובדים במשרד המשפטים — שני פרקליטי מחוז, המשנה לפרקליט המדינה, ראש המחלקה הפלילית בפרקליטות ופרקליטה מנוסה במשרד. החמישה בדקו את התיק בצורה קפדנית והמליצו פה אחד, שיש להעמיד לדין את כל משתתפי הפגישה הלילית, לרבות שני ידידיו של חריש. הדברים הגיעו לידי כך שהצוות, המכונה "הצמרת המקצועית" ביותר של משרד המשפטים", חשש שמא בשיחת סיכום עם היועץ המשפטי "לא תוכן קביעתו הברורה" של הצוות, או שמא בשלב יותר מאוחר תועלינה טענות לאי־עמידות אחרות. לכן ביקש הצוות שפרטי השיחה יירשמו בפרוטוקול ולשם כך הוזעק משה שאול, מנהל הלישכה.

בשיחה ניסה חריש לגמד את העבירות, להתייחס אליהן כבלתי־חמורות. עמד על הנזק העלול להיגרם לשני הפרקליטים אם יועמדו לדין. אמר שיש אולי מקום לשקול מחדש את יגאל ארנון. הנוכחים ידעו, כי אם הלה יוחלף, ייפתח פתח שדרכו ניתן יהיה, בשלב שני, להוציא מהתיק גם את רם כספי. עמדת הצוות, כפי שהתכתבה לרשום הפרוטוקול היתה שאין לשכוח שמדובר בעבירה אשר העונש המירבי עליה הוא חמש שנות מאסר, ודווקא כאנשי המשפט כספי וארנון ניתן לדרוש יותר מאשר מאזרח מהשורה וכי היה עליהם לגלות רגישות כפולה ומכופלת לגבי הפגישה והשלכותיה.

כל אזרח — "מהנדס"

כל אזרח בישראל רשאי להדפיס כרטיס ביקור שעליו יצויין מקצועו כמהנדס (ובלבד שלא יכנה עצמו "מהנדס רשום"). כך, לדוגמה, מוגדר תפקידו של רפי צור, עובד חברת "בזק". כמהנדס מחוז הנרכז, למרות שלא זו בלבד שאותו מר צור אינו מהנדס, הוא אף אינו הנדסאי מוסמך. כמותו פועלים עשרות "מהנדסים" נוספים ב"בזק", במשרד התקשורת, במינהל התכנון של משרד הפנים — ובמקום. בשוק הפרטי, שבו כל זב חוטם רשאי לכנות עצמו מהנדס. במצב זה אין היום כל הבדל בין מהנדס בוגר הטכניון, או בוגר אוניברסיטה ידועה בארה"ב, לבין פועל "בזק" המפר תעלות להנחת כבלי טלפון והמתיל לכנות עצמו מהנדס. בניגוד לרופאים, עורכי־הדין ואחרים, אין בחוק כל סעיף שהוא המגן על התואר מהנדס והמתיר שימוש בו רק לבעלי־כישורים מתאימים.

בשנות ה־60 נעשה ניסיון לשנות המצב, אך הטכנאים, קבוצת־לחץ חזקה, הקימו קול זעקה והנושא הושתק. אין צורך להסביר את הסכנה שבמצב זה, בעיקר לגבי תחומים מתמחים כמו אלקטרוניקה, תעופה, הנדסה גנטית והנדסת בניין.

כמצב זה שרר, כאמור, שנים רבות, אך באחרונה שב מקצועות הרוחות, בעקבות פרסום תקן ישראלי חדש המחייב חישובי כוחות אופקיים לכל מבנה הנבנה בארץ. תקן זה הוכן בעקבות הגברת המודעות לסכנת רעידות־האדמה, והוא בא לצמצם אפשרויות של התמוטטות מבנים, על כל הכרוך בכך באובדן חיי אדם ורכוש במקרה של רעידת־אדמה.

היום, כל אזרח יכול לתכנן תוכניות ולבנות בניין עד לגובה 12 מ' (ארבע קומות), מעל גובה זה, דהיינו בבניין רב־קומות, רק מהנדס־רשום מוסמך להכין תוכניות־בניה, אך כידוע למעלה מ־65% מהמבנים בארץ אינם מעל ארבע קומות. והנה בא התקן החדש ומחייב חישוב כוחות אופקיים לכל מבנה, אפילו יהיה בן קומה אחת.

המהנדסים טוענים, שלא יעלה על הדעת שטכנאים או הנדסאים, רבים מהם אף לא מוסמכים, יהיו רשאים לערוך את החישובים המסובכים לפי דרישות התקן החדש. המהנדסים טוענים, כי הגיעה השעה לתקן תקנות ברורות ומחמירות, שתמנענה ממתחזים להציג עצמם כמהנדסים ובכך גם יוגן, סוף סוף, ציבור האזרחים.

מנגד, הטכנאים וההנדסאים מתנגדים לכך. הם טוענים, שהם מסוגלים לערוך את החישובים לא פחות טוב ממהנדסים ובכל מקרה, הידע של הנדסאי שסיים לימודיו בארץ, בבית־ספר מקצועי טוב, עולה על זה של מהנדס שסיים את לימודיו באחת האוניברסיטאות המפוקפקות במדינות מסויימות.

שר העבודה, המופקד על הנושא, נלחץ בין שני המחנות ובחר בדרך הקלה של הקמת ועדה לבדיקת העניין. בראשה עמד צבי צילקר, בעצמו מהנדס, אך עם זאת שימש בעבר כמנכ"ל משרד העבודה, המשרד האחראי עד היום להסדרת בתחום זה. צילקר גם משמש כיום כמנכ"ל מרכז הקבלנים, והללו תומכים בעניין זה בהנדסאים.

הוועדה שעסקה בתחום איחוד פעולות הבניה (מי עושה מה בענפי הבניה), קבעה שהמצב היום כזה מהווה סכנה לחיי אדם וכי לא כל אחד יכול לטפל בחישוב כוחות אופקיים למבנים, כמתחייב בתקן החדש. אך הוועדה לא קבעה מי כן מוסמך לעסוק בכך ולמעשה נותר השר במצב בו נמצא לפני שהוקמה הוועדה.

התאונות בדרכים מחמירות — המרכז לבטיחות נסגר

מספר ההרוגים בתאונות הדרכים עלה השנה ב־7.2% לעומת השנה שעברה, מספר הנפגעים גדל ב־13.3%, מספר הפצועים קשה גדל ב־6.7%. מאחורי מספרים "יבשים" אלה מסתתרים אלפי סיפורים של שכול, ריסוק איברים, אובדן שמתחדשים (ומספר הנפגעים השנה הגיע ל־21,204), שלא לדבר על הנזק הכספי האדיר למשק הלאומי.

למרות כל זאת, נסגר באחרונה המרכז לבטיחות בדרכים שבטכניון. מרכז זה שימש זרוע מחקרית של משרד התחבורה לפיתוח הידע בתחום הבטיחות בדרכים: הגדרת תקנים בשיפור תיים, פיתוח שיטות לאיתור תקלות במערכת, פיתוח ידע שישמש בסיס לקבלת החלטות נבונות יותר, כיצד להשקיע משאבים מצומצמים לפי סדרי עדיפויות נבונים.

ועדת הכנסת לבטיחות בדרכים בראשותו של ח"כ אוריאל לין, שדנה בעניין, זימנה את הגורמים השונים להשמיע בפניה את דבריהם. נציגי משרד התחבורה לא באו. הוועדה החליטה, כי היא רואה בכך מעשה המצביע קשה במשמרת הדין וכי בדרך זו מכשיל משרד התחבורה בירור ענייני לגופו, בנושא לאומי בעל דרגת חשיבות עליונה. הוועדה החליטה, כי סגירת המרכז היא החלטה שגויה של הטכניון, שהיא תחליש את המאמץ הלאומי לצמצום היקף תאונות הדרכים, וכי יש לחזק, ולא לפגר, את גרעין המחקר היחיד הקיים בתחום זה בארץ.

"מה אתה רוצה?" אמר לי דובר משרד התחבורה. "זו החלטה פנימית של הטכניון. אמתי אנו רשאים להתערב בשיקולי גוף אקדמי? הלא נשיא הטכניון הודיע, שהוחלט לסגור את המרכז לבטיחות בדרכים משיקולי חיסכון והתייעלות. אך הבטיח לשר כי המחקר עצמו לא ייפגע, אלא יימשך באמצעות גופים אחרים".

בפועל, אין להאשים את הטכניון על שהחליט על סגירת המרכז, שהרי מיום הקמתו פעל במימון משרד התחבורה. גם לפני שהוחלט על סגירתו, לא הגיע המרכז במחקריו למסה קריטית מינימאלית, המקובלת בכל מדינה נאורה הלוחמת בנגע התאונות בדרכים. תמיד היה המרכז מוגבל קשות בתקציבים, אך בשנים האחרונות הלכו עיכובים באישורים תקציביים, והתקציב השנתי קוצץ מכ־300,000 דולר לכ־170,000 דולר לשנה. הטכניון החל לצבור גירעונות, ולא יכול היה להרשות לעצמו להמשיך ולממן פעילות המרכז לבטיחות בדרכים.

ואכן, במכתבו של נשיא הטכניון ליו"ר ארגון המהנדסים בטכניון, נאמר כי היקף המימון ירד בשנים האחרונות באופן משמעותי ואין כל הבטחה של משרד התחבורה בדבר הענקת תמיכה כספית קבועה.

הידע שהצטבר במרכז, יתבסס, ניסיון שנרכש בשנות עמל יורד לטמיון, 7 חוקרים, ביניהם 3 בעלי תואר דוקטור, שנשלחו בשעתו להשתלמויות ממושכות בארה"ב, בתקציב משרד התחבורה, יפנו איש איש לדרכו. ובמשרד התחבורה ימשיכו למשוך כתף ולהיתמם: "מה רוצים מאתנו? זו החלטה פנימית של הטכניון".

רצח אופי בתל־השומר

בימים בהם שירותי הבריאות מתפוררים וראשי המערכת טורדים בבישיבות נואשים למנוע התמוטטות מוחלטת, יהיה זה כנראה חסר סיכוי להתריע על מקרה חמור אחד, המתרחש במערכת החולה. בכל זאת, אנסה לעמוד לפרוט היום על המתרחש בבית־החולים תל־השומר, מקום בו מתבצע רצח אופי בד"ר ברוך סיגל, מטובי משתילי הכליות בארץ. מזה למעלה משנה שיחידת ההשתלות של כליות בבית־החולים, בראשות ד"ר סיגל, משותקת וממילא לא בוצעו עשרות רבות של ניתוחים שיכולים היו לגאול חולים אומללים מסבלם המתמשך.

באחרונה נפגשתי עם אנשי הוועד הציבורי שהוקם במטרה לתמוך בד"ר סיגל, ועם עשרות ממטופליו [illegible] ... אף לא אגורה אחת ... [illegible] ... עולם לא קיבל כספי מתנות לשולחן כדי לקדם תור לניתוח.

ד"ר ברוך סיגל

בראש הלוחמים בד"ר סיגל ניצב פרופ' יעקב ארוזין, מנהל מחלקה כירורגית בתל־השומר. בשעתו עבד הלה בבית־החולים "הלל־יפה" בחדרה, והסתכסך קשות, עם מנהל בית־החולים דאז, ד"ר דוברס חיימוב, שכתב עליו, כפי שאישר לי, חוות־דעת קשה. בעבור זמן עבר ד"ר ארוזין לבית־החולים תל־השומר, מונה למנהל מחלקה, ובחודש ספטמבר 86 נעצר ושוחרר בערבות בחשד שקיבל כספים מאחדים מהחולים המאושפזים במחלקתו, כדי שינותחו על ידו או בנוכחותו. פרופ' ארוזין פיתח שנאה כה עזה כלפי ד"ר סיגל, עד שבמכתב רשמי בחתימתו, מה־10 בנובמבר 86', ששלח למנהל בית־החולים, הוא קובע בין היתר: "מסתבר, כי בשנתיים האחרונות התנהג ד"ר סיגל בהצלחה מרובה בטכניקה הידועה של יוסף גבלס, האומרת כי ככל שהשקר גדול יותר, כך קל יותר לספר אותו". שמעתי בשנה האחרונה, כי אפילו שר הבריאות היוצא היה בדעה, שד"ר סיגל הוא המשתיל הטוב ביותר בארץ. דעה זו כנראה היתה מקובלת גם על המשרד שעליו היה מופקד". עוד הוא כותב בהמשך: "ניתן לקבוע, כי המפלט האחרון של הנוכל הרפואי הוא הרמת דגל האתיקה והמוסר הרפואי".

אך מה לעשות וחוק השבוע אישר לי ד"ר משה משיח, ראש שירותי האישפוז במשרד הבריאות, כי ד"ר סיגל אכן משתיל כליות מעולה גם דובר משרד הבריאות אישר, לאחר בדיקה. שרת הבריאות, כמו גם הנהלת המשרד, בדעה זהה. אם כל הגורמים הרפואיים המוסמכים במשרד הבריאות אכן באותה דעה, כיצד יתכן שבפועל יחידת ההשתלות בתל־השומר משותקת מזה למעלה משנה — כאשר עלות הטיפול בכל חולה הזקוק לדיאליזה מגיעה ל־50,000 דולר בשנה, שלא לדבר על שניתן היה לגאול עשרות חולים מהסבל הנורא הפוקד אותם מדי יום לאורך שנים?

דובר משרד הבריאות מסביר, כי הרקע לפרשה אומללה זו היא היריבות הקשה, שחרגה כבר מזמן מכל קנה־מידה הגיוני, בין מספר רופאים בתל־השומר לבין ד"ר סיגל. עוד מוסיף הדובר, כי ארבע פעמים הוצע לד"ר סיגל לנהל את היחידה בכפוף למנהל מחלקה פרופ' איזידור ולפשטיין, אך סיגל סירב. ד"ר סיגל עצמו מכחיש טענה זו בכל תוקף. לדבריו, כל רצונו לעסוק בעבודה רפואית וכי היה מאושר לוא נתאפשר לו וליחידתו לפעול במסגרת מחלקתו של פרופ' ולפשטיין, אלא שהסיכומים שהושגו בעניין זה ע"י הנהלת משרד הבריאות, אינם מיושמים בשטח, אין נותנים לו לעבוד וממילא היחידה להשתלת כליות מוסיפה להיות משותקת.

בשיחה עם ד"ר משיח מסתבר, שגירסתו שונה מגירסת הדובר המשרד. אכן, הושגו סיכומים שיחידתו המשותקת של ד"ר סיגל תתפקד במחלקתו של פרופ' ולפשטיין, אך "מכיון שנוצרו מתיחויות קשות בבית־החולים בין ד"ר סיגל לבין מספר רופאים, הפרופסור אינו רוצה שידוך זה וממילא אי־אפשר לשלב את ד"ר סיגל במחלקה".

זה כבר מזמן שזה ד"ר סיגל זכה בתפקיד מנהל יחידת ההשתלות, במכרז. מאות מטופלים בהם טיפל או ניתח במשך מספר שנים, מרבים בשבחו, חולים אחרים ממתינים בקוצר־רוח לרגע, שיחידת ההשתלות תחזור לתפקד. אין זה מתקבל על הדעת, שמספר רופאים בתל־השומר, בית־חולים ממלכתי שעדיין אינו בגרד. אותה פרשת של איש, ימנעו הגשת כל שירות ליחידת ההשתלות ובכך ישתקו אותה במשך למעלה משנה.

עיר בצל טורבינה

בעיריית ת"א רואים בנכונותו של שר האנרגיה לשקול חלופות להפעלת רידינג ג', התחמקות • ועדת המשנה של הכנסת לעניין רידינג ג' קראה לממשלה לבטל את החלטתה בנדון

מאת חיים הנדוורקר

קודם שיצאו ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, יו"ר האגף לאיכות הסביבה בעירייה הפרופ' אפרים טורגוביץ ופקידים בכירים בעירייה לסיור באתר טורבינות הסולר של חברת החשמל בקיסריה, התגנב ספק קל ללבם של כמה מהמשתתפים, שמא המהומה מיותרת ואולי צודקים אנשי חברת החשמל ומשרד האנרגיה הטוענים כי המטרד הצפוי מהפעלת הטורבינה ברידינג ג' הינו שולי בלבד.

שמאי אסיף, מהנדס העיר, היה היחיד מבין המשתתפים בסיור שכבר צפה בהפעלה קודמת ומקרית של הטורבינה בקיסריה. דעתו היתה נחרצת. אסור להקימה בתל־אביב, לאו דווקא בגלל הרעש, אלא בגלל שורה של נימוקים מצטברים כמו זיהום על־ידי גזים רעילים, ולא פחות חשוב נכרול אותו האתר מכל פיתוח לטובת תושבי הסביבה והעיר. במהלך הסיור העיר, כי צפוי שיבואו לצפות, למשל, בתוכנית אמנותית באמפיתיאטרון של מרדיאן הארץ עלולים להיות מופרעים על־ידי רעשי הטורבינות הסמוכות. בתום הסיור, גם אחרי שראו הנוכחים את האמצעים שנקט חיל האויר בבסיס בצפון הארץ למניעת רעשי מנוע (טורבינת הסולר איננה אלא מנוע סילון), היו הכל משוכנעים כי יש להמשיך ולהתנגד להפעלת הטורבינה בתחנת רידינג ג' בפרט ובכל אתר אחר בתל־אביב בכלל.

סיור זה בא ימים אחדים לאחר הודעת משרד האנרגיה שלפיה מוכן השר משה שחל לשקול חלופה להפעלת טורבינת הסולר המיועדת לקום באתר רידינג ג' סמוך למרדיאן הארץ בתל־אביב, בתנאי שההצעות יבואו מעיריית תל־אביב. בעיריית תל־אביב גרסו, כי החלטה זו, הגם שיש בה צליל של מפנה בעמדת השר, הינה יותר בבחינת תרגיל התחמקות והטלת האחריות על העירייה בפרשה.

ראש עיריית תל־אביב אינו יכול להציע חלופות בתוך העיר, שעה שברור כי תחנת הכוח תגרום למטרד. עמדתה הרשמית של העירייה בפרשה היא, כי אינה רוצה את הטורבינות בשטחה ואין זה מחובתה למצוא לחברת החשמל פתרונות. חברת החשמל היא חברה ארצית ועליה למצוא פתרון בלא שיפגעו התושבים. בכל מקרה, אם תודיע חברת החשמל לסיוע, העירייה תהיה מוכנה לעזור במציאת פתרון.

יתר על כן, שחל הביא לקבלת החלטה בממשלה שלפיה יש להפעיל את הטורבינות על־פי חוק תחנות הכוח תל־אביב. על־פי חוק זה, אין עיריית תל־אביב צד לעניין, ולמעשה חברת החשמל יכולה לעשות כרצונה ברידינג ג'. את התביעה להעלות את הנושא בהליכים המקובלים של חוק התכנון והבנייה, שבו יש לעירייה ולתושבים מעמד, פסל השר. עתה מבקש את הצעתו לשקול חלופות, יוכל תמיד לומר כי העירייה לא הציגה בפניו חלופות או חלופות ראויות, ואם הציע, יוכל לגלגל את האשמה למטרדים שיגרמו בעתיד על העירייה המציעה.

קוקסים את תושבי ת"א

הצעתו התמוהה של שחל באה לאחר שנכשל התרגיל הראשון שלו: לגלגל את האחריות בפרשה על משרד הבריאות. כזכור, בעוד תושבי רמת־אביב מפגינים נגד הפעלת הטורבינה הוא הצהיר כי יקבל כל החלטה של משרד הבריאות, ואפילו תהא זו החלטה שלא להפעיל את התחנה. שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו קבעה עקרונית כי המשרד מתנגד להפעלת התחנה. אך מרגע שהתקבלה החלטת ממשלה בנדון היא הקימה ועדת מומחים שקבעה כללים מחמירים להפעלת התחנה. ועדת המשנה של הכנסת לעניין רידינג ג' קבעה כי משרד הבריאות, שצריך להיות מופקד על בריאות הציבור, נקט עמדה פושרת בפרשה, קולו לא נשמע ברמה והוא השלים עם התופעה. בעקבות הלחץ כתבה שרת הבריאות מכתב, שהודגש העיקר כי הוא היחיד התנגדות המשרד להפעלת התחנה.

אם סביר היה להניח, לאור הצהרתו הקודמת של שחל לקבל כל החלטה של משרד הבריאות, כי יבטל את התוכנית להפעיל את רידינג ג', הרי בפועל מתברר כי לכל היותר הוא יסכים להחיל תנאי ההפעלה שהציב משרד הבריאות לתחנה, למקרה שהממשלה תעמוד בהחלטתה להציב את הטורבינות.

גם החלטת ועדת המשנה של הכנסת לעניין רידינג ג' בראשותו של בני שליטא, לא הקלה עם שחל. לאחר ששמעה במשך כמה ישיבות את כל הנוגעים בדבר, קראה הוועדה לממשלה לבטל את החלטתה. היא קבעה כי לא שוכנעה שנבדקו כל החלופות טרם קבלת ההחלטה על המיקום ברידינג ג'. הוועדה הביעה את חרדתה כי הפעלת רידינג ג' תהפוך את האתר לתחנת כוח גופרתית לכל דבר. עם כל הקשתה של הוועדה לחברת החשמל, אין היא מאמינה, על סמך ניסיון העבר, כי אפשר יהיה במציאות התפעולית לשמור על כל כללי ההפעלה גם תחת הפיקוח הקפדני ביותר.

עוד קבעה הוועדה, כי לא מצאה הצדקה לעמדת שר האנרגיה להעדיף את הכסף החוסך שבהפעלת התחנה על פני המשאב האנושי, שאין לו תחליף. הניסיון להעביר את ההחלטה בהליכי תכנון ובנייה מקוצרים על־פי חוק תחנות הכוח תל־אביב ולא על־פי חוק התכנון והבנייה, נועד למעשה לעקוף את תושבי תל־אביב, כדי למנוע התמודדות ישירה עמם.

גם הטיעון של חברת החשמל כי יש להעדיף את אתר רידינג ג', משום המבנה הקיים במקום, אינו לדעת הוועדה סיבה מספקת לאישור התוכנית. כמו יש להוסיף, כי 14 טורבינות הסולר הפועלות כיום בארץ אינן טמונות במעבה האדמה ואין כל תוכנית להטמנתן.

ביקורת בחברת החשמל

דובר משרד האנרגיה אבישי אמיר תוקף בתגובה את טענת עיריית תל־אביב כאילו שחל מבקש לגלגל מעצמו את האחריות בפרשה. "השר שחל לא הסיר מעצמו מעולם אחריות, ובפרט בעניינים הנוגעים במשרד האנרגיה. אתר רידינג ג' נבחר כאתר מועדף על סמך בדיקות שבוצעו על־ידי חברת החשמל ומומחי משרד האנרגיה, לרבות בתחום איכות הסביבה, וכאשר יוקם האתר ייענה לכל הדרישות וההגבלות שיוטלו מצד משרד הבריאות. אם לעיריית תל־אביב יש התנגדות לאתר, חובה עליה לבוא בהצעה חלופית שתעמוד בכל הדרישות של אספקת חשמל ישירה בשעת חירום לתחנת רידינג ד', ותענה על כל הדרישות המתמשכות לשמירת איכות הסביבה. משרד האנרגיה אינו 'נעול' על אתר זה או אחר, ואנו בהחלט מוכנים לשקול ברוח אוהדת כל הצעה הגיונית שתבוא מצד עיריית תל־אביב. לא ייתכן שעיריית תל־אביב תפסול את האתר המוצע על־ידי משרד האנרגיה ועם זאת תסרב לבוא בהצעה משלה".

בעת האחרונה מתרבות יותר ויותר ידיעות שלפיהן גם בחברת החשמל עצמה אין שלמים עם הפעלת רידינג ג', וכי מלכתחילה צריך היה להציב את הטורבינות ברידינג ד'. על־פי אותם מקורות, נעשה העניין לשאלה של יוקרה למנכ"ל חברת החשמל יצחק חופי. אותם גורמים בחברה משוכנעים כי בתחנת רידינג ד' ניתן היה להפעיל את הטורבינה בלא הגבלות רבות כמו אלה הנדרשות ברידינג ג'. בתחום חברת החשמל מכחישים כי יש בחברה דעות מסוג כזה.

בעיריית תל־אביב ובמשרד הפנים מתנגדים גם להפעלת הטורבינה באתר רידינג ד', ואולם נראה כי אם לא יהיה מנוס, הם עשויים להעדיף חלופה זו. זאת משום שרידינג ד' מרוחקת יותר מאזורי מגורים מאשר רידינג ג'. את הפליטות של הטורבינה אפשר לשלב עם הארובה הקיימת, וכמו כן יש על תחנה זו פיקוח סביבתי.

גם אם בסופו של דבר יחליטו משרד האנרגיה וחברת החשמל להפעיל את רידינג ג', נראה כי לא יהיה בכך סוף פסוק. במשרד הפנים ובעיריית תל־אביב מעריכים, כי פנייה של התושבים לבג"ץ תוכל לסכל את מימוש התוכנית לפחות לכמה שנים, ואולם נשק זה יופעל ככל הנראה בשלב מאוחר יותר.

רידינג ו"הגוש"

תחנת הכוח רידינג ג', הסמוכה למודיאון הארץ, הוקמה בשנת 1952 במיתקן תת־קרקעי. הפרופ' יובל נאמן היה אז ראש מחלקת התכנון בצה"ל. כיום אומר נאמן כי הטמנת תחנת רידינג ג' באדמה היתה חלק מתוכנית רחבה יותר לטמון את כל תחנות הכוח של ישראל באדמה. בסופו של דבר הוחלט כי אין בכך צורך, והוחלט להשאיר רק תחנה אחת מתחת לאדמה, את רידינג ג'.

באותם ימים, אומר נאמן, התחנה היתה ממוקמת הרחק מלב תל־אביב ואיש לא הביא בחשבון אפשרות למטרדים כלשהם בעתיד. באותם ימים גם השיקול הביטחוני היה בעל משקל מכריע ואיש לא העלה מול נימוק ביטחוני גורם אקולוגי כלשהו. כיום, סבור נאמן, כי באמצעי הזימוש העכשוויים אין זה ודאי שהמיתקן של רידינג ג', המתאים לנשק של שנות החמישים, יאפשר הגנה על המיתקן שאמור להיות מצוי בו.

תחנת הכוח רידינג ד' הוחלה לפעול בשנת 1970: הדיונים בנושא ההקמה החלו בשנת 1967. שלמה להט אומר כי הקרמה היה הרקע להחלטה זו ונתברר לו כי כי ההחלטה היתה בעצם של "הגוש" במפא"י. אחרי שהוחלט לסגור את נמל תל־אביב ולהעבירו לאשדוד, העלה חשש כי אם גם יסגרו את תחנת רידינג בתל־אביב ויעבירוה עם הפועלים שבה למקום אחר, יחולש "הגוש" במבצרו במועצת הפועלים. וכך פנו אנשי "הגוש" לראש הממשלה דאז לוי אשכול ואמרו לו: אם לא תדאג להגמוניה שלנו במועצת הפועלים, לא נדאג לשמור על כסאך. בתוכנית להקמת רידינג ד' תמכו גם אשכול, מרדכי נמיר ויהושע רבינוביץ'.

אורי אלפרט, מזכיר מועצת הפועלים באותם ימים, מכחיש כי היה רקע מפלגתי להחלטה על הקמת רידינג ד'. בתחנת רידינג היו שתי ארובות נמוכות שגרמו מטרדים. הרעיון היה לצרף את שתיהן לארובה גבוהה אחת, שתצמצם למזער את המפגעים. באותם ימים נראה חשוב שלעיר תל־אביב תהיה, משיקולים ביטחוניים, תחנת כוח משל עצמה והיא לא תזדקק לחשמל מתחנות מרוחקות. באותם ימים גם חיפה וירושלים רצו בתחנה, ותל־אביב זכתה.

משרד הבריאות

קרן לואיס למלגות 1987—1988

מלגות קרן לואיס ניתנות על מנת לאפשר לרופאים השתלמות בתחומי רפואה בבתי חולים אוניברסיטאים לתקופות של עד 6 חודשים.

יכולים להגיש בקשות רופאים בעלי תואר מומחה שסיימו התמחותם לפני 5 שנים לפחות.
לשם קבלת פרטים יש לפנות למחלקה לקשרי חוץ של משרד הבריאות רח' בן טבאי 2 ירושלים.

לטפסי הבקשה יש לצרף:
1. תולדות חיים.
2. מכתבי המלצה מהממונה הישיר ומנהל בית החולים או המוסד המעסיק.
3. תכנית השתלמות.
4. אישור ממקום ההשתלמות עם פירוט התכנית המתאימה את תכנית ההשתלמות.
5. הנמקה לבקשה והשלכות ההשתלמות על המשך העבודה.
6. את טפסי הבקשה על צירופיהם יש להגיש ב־8 עותקים.

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו — ת.א. 6/87

בענין פקודת החברות (נוסח חדש) התשמ"ג — 1983
ובענין פירוק גלזר רוזוטי במפרק בע"מ
המבקש בת.א. 6/87
בנק דיסקונט לישראל בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד דוד פלג
מרח' יהודה הלוי 17, תל־אביב

נמסרת בזה הודעה, כי ביום 1.1.87 הוגשה בקשה לבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו לפרק את החברה הנזכרת לעיל, וכי בקשת פירוק זו תישמע בפני בית המשפט הנזכר ביום 29.3.87 בשעה 8.30, או בכל מועד נדחה או אחר לפי החלטת בית המשפט.
כל נושה או משתתף של החברה האמורה הרוצה לתמוך במתן צו בענין הבקשה או להתנגד לכך רשאי להופיע בשעת הבירור, אם בעצמו או באמצעות עורך הדין שלו. העתק מן הבקשה יינתן לכל נושה או משתתף של החברה שידרוש זאת מן החתום מטה תמורת התשלום הקבוע בעדו.
הערה: כל הרוצה להופיע בשעת בירור הבקשה האמורה חייב למסור, או לשלוח על ידי הדואר, לחתום מטה הודעה על רצונו זה, ההודעה בציון השם והמען של האיש או הפירמה ובחתימתם או בחתימת בא כוחם, צריכה להימסר או להישלח באופן שתגיע אל החתום מטה עד ליום 27.3.87.

דוד פלג, עו"ד
ב"כ הנושה
בנק דיסקונט לישראל בע"מ

למכירה בהוד השרון

בדרך השרון 51 (גוש 6455 חלקה 326)

מגרש בשטח רשום של 1295 מ"ר ועליו מבנה של כ־135 מ"ר במפלס הקרקע וכ־100 מ"ר במפלס העליון.
75% מהתמורה ישולם במזומן ו־25% מהתמורה ניתן לשלם באמצעות שטחים שייבנו על המגרש.
הצעות לרכישת הנכס יש לשלוח לת.ד. 27, תל־אביב עבור "מוח נכסים" עד ליום 20.3.87.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הבימה התיאטרון הלאומי — הארץ עיתון לאנשים חושבים

עירית תל־אביב יפו
מקיימים בשבת 14.3.87 ב־11.00
מוספשבת

בהשתתפות:
- שרת הבריאות — שושנה ארבלי אלמוזלינו
- א.ב. יהושע — עם הופעת ספרו החדש "מולכו"
- מאיר שלו
- עודד קוטלר — לקראת פסטיבל ישראל
- ד"ר אבנר בהט — על סדרת מוזיקה של הוצאת "כתר"
- הזמר רוני ידידיה — "השירה עוברת" ואורחים נוספים
- הכנרת הצעירה דרורית פלק.
- אלי גורנשטיין עם קטעים מתכניתו החדשה, בליווי גילה חסיד — פסנתר.
- רביעית המיתרים ע"ש ברטוק מהונגריה

מנחה: מיכאל הנדלזלץ

כרטיסים בקופת "הבימה" בימים א'־ד'.
אין מכירת כרטיסים במקום בשבת.
דמי כניסה: 8 ש"ח.
הנחה 50%
למנויי "הארץ" ו"הבימה" ולבעלי תעודת תושב או תעודת קשיש של ת"א.

הארוע באדיבות
כתר בית היוצר לספר הטוב
חנות הספרים בהבימה
פתוחה מ־11 בבוקר עד 11 בלילה

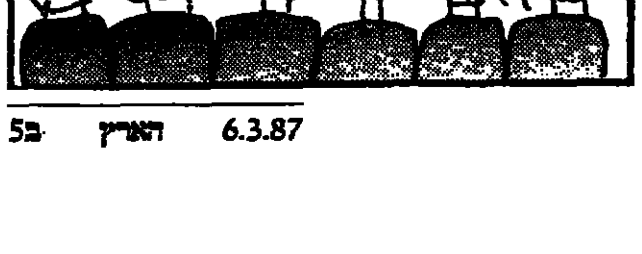

פריחות אירוס־הביצות

מאת אלי אלעד

האוכלוסיה הגדולה היחידה של אחד הפרחים המרהיבים ששרד בארץ פורחת בימים אלה בשמורת הטבע הקטנה של נוב בדרום הגולן

שמורת הטבע הקטנה של נוב בדרום רמת הגולן מציגה בימים אלה של תחילת מארס את הריכוז הגדול בארץ של אחד הפרחים היפים והנדירים ששרד לנו בארץ: אירוס הביצות. באמצע פברואר נראו בשמורה קטנה זו התחלות של פריחות, אולם בשיא תקופת הפריחה מציגה השמורה מרבדים צהובים של פרחים מרהיבים אלה.

אל שמורת אירוס ביצות־נוב מגיעים בכביש המתפתל מכביש האורך של רמת הגולן. פונים אל הכביש המוביל אל המרכז האזורי חיספין, הסמוך למושבים נוב ורמת מגשימים, ולאחר כמה מאות מטרים מגיעים לגשרון. חונים את הרכב, וסמוך לגשרון הכשר מעבר מפוזל בגדר, אל תוך שטח השמורה, דבר המונע את הצורך לפתוח ולסגור שערים. מנקודה זו בגבר הכביש נראים משטחי המים, הבולטים מאוד השנה לאחר החורף הגשום, שהיקנו לשמורה את ייחודה הביצתי.

כדי להגיע למשטחים הגדולים של פריחות אירוס הביצות יש לצעוד בכיוון דרום כשברקע, מרחוק, נראות סככות הרפתות של נוב. הצעידה בשטח השמורה היא באיזור של אדמה בוצית עם מי־מים גבוהים, למבקרים כדאי לבוא עם נעליים או מגפיים ועם זוג להחלפה, תוך כדי ההליכה מרגישים מדי פעם בדביקותה של הקרקע הבוצית.

בשנות הששים של המאה שעברה הגיעה אל גני קיו, הסמוכים ללונדון, ידיעה מנוסע בארץ ישראל, על אודות אירוס צהוב שראה בעמק יזרעאל. ב־1888 יצא "הגנרל" ג' ראצ'דאף לארץ, מטעם הקרן הבריטית לחקירת ארץ ישראל, והתבקש על ידי גני קיו לאתר את הפרח הצהוב. ואמנם גרנט מצא את הפרח בעמק יזרעאל, עקר כמה מפרטיו ושיגרם לגני־קיו. במשך שנים רבות סירב האירוס הארץ־ישראלי לפרוח בגינה. רק לאחר מחצית יובל שנים פרח, הוא הוגדר על ידי החוקר בייקר כמין חדש וכונה בשמו המדעי המנציח את שם הגנראל.

אירוס הביצות הוא מין אנדמי לאזור המזרח התיכון הצפוני. בעבר נמצאו ריכוזים ספורים שלו בסוריה, בדרום־טורקיה ובביצות בעמק יזרעאל ובגולן. כיום אין מידע על שרידיו בסוריה ובטורקיה. במצב שמירת הטבע באיזורים אלה — אין ביטחון שמשהו אכן נשמר שם.

בשטחי ארץ ישראל המערבית נמנה אירוס הביצות לאחר מכבוד בר הנדירים ביותר, בעקבות ייבושם המוחלט של רוב בתי הגידול הלחים ויתמם של האחרים. ניקוז הביצות והסדרת ערוצי נחלים גרמו להשמדת כ־20 מיני בעלי חיים ו־16 מיני־צומח בישראל והפכו מספר רב נוסף של מיני בעלי חיים וצמחים למינים בסכנת הכחדה.

אירוס הביצות גדל בעבר בשרון, בעמק חפר, בעמק בית שאן ובגליל התחתון. האדמות הכבדות של הארץ הן בתי גידולו הטבעי, אולם בהיותן אדמות טובות לחקלאות, הצמח במעט שנכחד צמח זה מתחומי הארץ. כיום נותרו בתחומי הקו הירוק רק שניים־שלושה ריכוזים, ובכל אחד מהם עשרות צמחים בלבד, בכפר יהושע ובבנימינה. האוכלוסיה הגדולה שהתגלתה בגולן, ליד מושב נוב, אותרה והוכרזה כשמורת טבע. זוהי למעשה האוכלוסיה הגדולה והמרתקה של מין זה בעולם.

בנוסף לאירוס הביצות, המלך הלא־מעוטר של שמורת נוב, מציגה שמורה קטנה זו בראשית החורף ריכוז גדול ומרשים של פרח נוסף: נרקיס הביצה (נרקיס אפיל). שמורת נוב היא אחד הריכוזים החשובים של נרקיס הביצה, להבדיל מנרקיס המצוי הגדל בשטחים לא ביצתיים. כן מציגה שמורת נוב שורה של מיני צמחים נדירים נוספים, התורמים גם הם, כל אחד בעונתו, ליופיה של השמורה הקטנה.

שטחה המתוכנן של השמורה מקיף 543 דונמים. זוהי שמורה ביצתית באופיה, הניזונה מהזרימות העיליות בזרוע דרך נחל נוב. נחל זה חוצה את דרום רמת הגולן ונשפך אל נחל גולן. הנחל מגיע מאזור עין־זיוד, חוצה את כביש "ציר־המפלים", המחבר את היישובים רמת מגשימים, נוב ומרכז חיספין, חוצה שוב את כביש אפיק — צומת תל־פארס. מדרום לכביש זה נשפך הנחל אל מאגר חיתל, המלא בימים אלה בעקבות החורף הגשום. נחל נוב זורם בתקופת החורף והאביב בלבד. בקיץ הוא יבש.

טרם הגיעו למאגר חיתל, חוצה הנחל את שמורת אירוס הביצות ומהווה את מקור המים שלה. בשטח השמורה האדמה בזלתית־ביצתית, והנחל מציף אותה ויוצר את הביצה. אירוס הביצות משתייך לקבוצת האירוסים "חסרי הזקן". לקבוצה זו משתייכים מיני האירוס הצומחים בבתי גידול ביצתיים או ביצתיים־למחצה.

סימני ההיכר החשובים של אירוס הביצות הם העלים הקצרים הצרים בגוון ירוק־כהה, ועמוד התפרחת הקצר. עמוד זה נושא פרח יחיד, המגיע לגובה מרבי של 50 ס"מ. מין זה מצטיין בהבשלת הזרעים הטובה שלו. מספרים כי כל המנסה לעקור צמח זה (הנרכ־ אגדה) ייזכור את סיבוך הקשים, הכמעט־קוטציים, של קנה השורש הקצר והעבה שלו.

משרד החינוך והתרבות — האגף לתרבות ולאמנות — היחידה למוזיאונים | מועצת המוזיאונים | "בצלאל" אקדמיה לאמנות ועיצוב — המחלקה לעיצוב סביבתי

יום עיון בנושא
עיצוב תערוכות ומוזיאונים

על סדר היום

9.00 — 9.15 הרשמה
9.15 — 9.30 ברכות:
גב' א. כהן, יו"ר מועצת המוזיאונים
פרופ' ר. שחורי, מנהל "בצלאל" אקדמיה לאמנות ועיצוב.
מושב בוקר: תיאוריה מול מעשה — יו"ר **ד"ר מ. וייל.**
9.30 — 11.30 הרצאות ודיון:
בניית פרוגרמה למוזיאון — **גב' י. ענבר**
עיצוב מוזיאון: הבטים רעיוניים ופיזיים — **פרופ' א. גולדרייך.**
על מהות התערוכה — **פרופ' מ. עומר.**
11.30 — 12.00 הפסקה
12.00 — 13.30 הדגמות לפרוייקט "ניר עם".
מר א. שביב — סטודיו "בת־שבע גרפיק ארט".
מר י. בן־צור — סטודיו "יואב גרפיקה".
גב' ק. גרונדמן — סטודיו "גרונדמן בע"מ".
מר ר. בנוביז — סטודיו "ניר עם".
13.30 — 14.30 הפסקת צהריים.
מושב אחה"צ: בעיות ושאלות בעיצוב תערוכה — יו"ר **פרופ' מ. עומר**
14.30 — 18.00 הרצאות ודיון:
צבע, צורה וחלל — גרפיקה תלת־ממדית על פי מודל קיים — **מר ד. גפני**
בעיות יסוד בבניית תדמית למוזיאון — **מר א. מולכו.**
הקיר: מרכיב יסוד בבניית תערוכה — **מר ד. גל.**
אמצעי תאורה בעיצוב תערוכה — **פרופ' מ. נאמן.**

יום העיון יתקיים ביום ה' ר"א באדר התשמ"ז, ה־12.3.87, בבנין טרומן, האוניברסיטה העברית, הר־הצופים ירושלים.
אוטובוסים — 28, 28א', 9, 4א', 26 (עד לתחנה סופית בהר־הצופים).

صكرا من الأهل

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

יורם ברונובסקי / מכתבים מאנגליה

כיצד לחזות את העבר

על הבמה, בבית "פורום השלום" שאירגן במוסקבה הגואל החדש שבא לקומוניזם, החבר מיכאיל גור־באצ'וב, עמד גרייהם גרין והפליג בהבדלים על הברית שתקום בין הקומוניסטים ובין הקאתולים כנגד הדיכוי האימפריאליסטי. ופילל ליום שיבוא עוד בימי חייו ואשר בו יגיש שגריר סובייטי את כתב־האמנתו לאפיפיור. כיוון שהיו אלה דברי־חזון, לא ראה הסופר האנגלי הישיש להיכנס לפרטים, כגון אם הוא סבור שיהיה זה עוד האפיפיור יוחנן־פאולוס השני, בנה של מדינה שהקומוניזם רמס אותה עד עפר, והידוע כשונא נוקש במיוחד של תנועת־השלום הסובייטית הגדולה.

בעיני רבים גרייהם גרין הוא גדול הסופרים האנג־ליים החיים כיום, וראי שהוא שריד מוזר של גדולים, דור שכבר עבר כמעט מן העולם. השייכות הדורית הזאת – דור שנות השלושים – חשובה לעניינו, ועוד נשוב אליה. כך או כך, על רום מעמדו של גרין, סופר השייך למסורת בריטית מאוד, לא יחלוק איש. אין הוא סופר שאני מתעניין בו במיוחד, אף יצירתו רחבה ורבת־פנים במידה מספקת שגם לא־מתעניין כמוני ימצא בה משהו לעצמו (ספרו על המשורר רוצ'סטר, מסותיו) ואף יקרא כדבר מובן מאליו כל ספר חדש של גרין שיופיע. במקרה אני מתגורר בלונדון בקרבת החנות לספרים ישנים השייכת לאחיו של גרייהם גרין, הלא הוא יו גרין, החנות מלאה ומגולאה בכל מיני גריניאנה, כל מיני ספרים נידחים ומתבריעת שגרין השתתף בהם או ערך אותם במשך כחמישים השנים האחרונות, וכן גם ספרים שניתנו לגרין וכיו"ב. אין זאת אלא שחנותו של יו גרין ברחוב גלוסטר משמשת לאח הגדול מעין מטלקה, שלא לומר מזבלה, וזה להנאתם של כמה קוראים המעוניינים בתולדות הספרות האנגלית המודרנית. זהו בלי ספק אחד מבתי־הספר הטובים ביותר לספרות הזאת, ואני מבקר בו לעתים מזומנות ויוצא תמיד תמיד עם שלל כזה או אחר – מבלי להיות אוהד מושבע של גרייהם גרין, כאמור, אבל האיש הוא באמת מרכזי לחצי המאה האחרונה של הספרות האנגלית, חוכמה ועומק מסוי־מים יימצאו בכל דבר שהוציא מתחת לעטו השופע עד בלי די.

עכשיו נחזור לתמונת הפתיחה: הסופר הזקן והחכם הזה, שראה עולמות מתמוטטים לא מעטים, עומד על הבימה המוסקבאית ונואם כנגד הדיכוי האימפרי־אליסטי האמריקאי, ואף מוסיף כמה דברי שבח לארץ החירויות הגדולה, לברית המועצות הסוציאליסטית, מב־היגת העמים החופשיים. כך עמדו כבר לפני־כן גדולי הסופרים וההוגים של המערב בקונגרסים לשלום למיניהם, במוסקבה, בוורשה, בבוקרשט ואיפה לא, עמדו להם השועים הללו של הרוח – ולא אחת גם של הטעמת – ודיברו כנגד הדיכוי האימפריאליסטי וכנגד מנהיגת־העמים וכו'.

כך עמד כבר על בימות כאלה ברטראנד ראסל וג'ורג' ברנרד שו, סארטר וג'וליאן האקסלי – גדולי הדורות הזה, ממיטבו של המערב. וכבן, מה המיוחד בעמידתו של גרייהם גרין? באמת אין שום דבר מיוחד: גם גרין כבר עמד על בימות שכאלה, הוא עומד עליהן כחמישים שנה, בא אליהן (בשנים האחרונות) מביתו אשר בריוויירה הצרפתית, בעיירה המקסימה אנטיב. המיוחד הוא שחלפו כמה שנים טובות. ראסל, ואף סארטר, הריהם עוד נציגי הדורות שלא ידעו או יכולים היו לטעון שלא ידעו. כל זה נגמר. היום לכאורה הכל יודעים כמעט הכל. יודעים לא רק על סטאלין, אלא גם על מי שגילה את פניו של סטאלין, על חרושצ'וב. יודעים לא רק על צ'כוסלובקיה ועל פולין, אלא גם על אפגניסטן. יודעים לא רק על הפאשיזם, אלא גם

גרייהם גרין: הסופר כמשל

על הקומוניזם. כאמור: אפשר היה לדעת זאת גם אז, אף בשנות השלושים והעשרים אבל כאמור שאפשר היה גם לא לדעת (יש עוד ויכוחים כמה ידע ראסל, כמה ידע סארטר). אבל, כאמור, כל זה חלף עבר: היום ידוע כבר עד תום מהו הקומוניזם, מהו הסוציאליזם, ומהי תנועת השלום הגדולה וכו'.

אם ידוע לכל – כיצד לא ידוע לגרייהם גרין? כיצד לא ידוע לעוד אלפים כה רבים של אלה המקב־לים בשמחה אמיתית ובאמונה אמיתית את מהפכתו של החבר גורבאצ'וב, שמחים באמת ובתמים אל חידוש פני הקומוניזם שהוא מבטיח, נוספים לעדיות שלו, משבחים אותו ומשתבחים בו? כיצד אפשרי עוד האנכרוניזם הכרוך בתופעה המוכרת מימים עברו של "החבר־למסע", האופייני מאוד לשנות השלושים, אך שהיה מוכר יפה גם בשנות החמישים? נכון שגרייהם גרין הוא בן דורם של כמה "חברים־למסע" נודעים – הוא היה חברו של קים פילבי, שהיה אף יותר מסתם "חבר־למסע", וגם אחרי גילוי פניו ואמיתיות הוסיף להגן עליו בצורה זו או אחרת, ואף הקדיש רומן למעין אפולוגיה על טיפוס נוסח קים פילבי ("הגורם האנושי"). אך גרין זכה גם חי עד ימינו אלה ויכול היה ללמוד כמה דברים שנמנע מהם ללמדם. בכל זאת גרייהם גרין לא היסס לבצע את האנאכרוניזם הזה, הבוטה כל כך.

מי שעקב אחרי כתיבתו הפוליטית בשנים האחרונות, ואף אחרי כתיבתו הבדיונית, לא יכול היה להיות מופתע לגמרי מהופעתו של גרייהם גרין על הבימה המוסקבאית. אחד מספריו האחרונים ששמו "להתוודע אל הגנרל" (1985), מציג את העורות־ההזות הפוליטיות של גרין במלואה, מציג במלוא ההוודעה המיוחדת את האנאכרוניזם הזה, הבוטה בעצמו. הספר מספר על ידידותו של גרייהם גרין עם שליט פנמה, הגנרל עומר טוריחוס, מאותם הדיקטטורים הדרום־אמריקאים הטיפוסיים, נוסח פידל קאסטרו (שגם עמו היה גרייהם גרין "מיודד"). הספר הזה, חסר־הבושה, שכמו העלימו ממנו עין והופעתו לא צוינה כלל, לפחות יחסית לדרך שבה מצוינות הופעות ספריו האחרים של גרין, הוא פשוט אפולוגיה של רוצח, רוצח שמאלני במקרה הזה. הפשטות של ה"קייר" הזה היא כזאת שקשה לא לחשוב את גרין לסתם ציניקן, להיזדעק מפנו בגועל ולא לרצות לשמוע את שמו בפעם נוספת. הכל כאן קלאסי ממש: המלוכות היקרים שבהם משכן הגנרל את אורחיו, ובתוכם את גרייהם גרין, המשתאות שבהם מקפיד המארכסיסט הזה להגיש לאורחים את מיטב הסילוני העונה – ואחר כך הביקורים ברובעי־העוני של הערים וההקעות הפר־מביות של האשם בקיומם – האימפריאליזם האמ־ריקאי, כמובן. לעתים נדמה שגרייהם גרין כותב כאן מעין פארודיה על עצמו, על "חברים־למסע" שכמוהו: הוא מספר על טיבו המעולה של היין שהוגש פעם לשולחנו של הדיקטטור (מובן שאין הוא קורא לו כך, אף רומז להיפך, הוא מסביר מדוע אין הוא כלל דיקטטור), הוא מסביר שזהו יין מצ'ילה – וההנאה ממנו מותרת בהחלט גם למארכסיסטים כיוון שהוא עוד משנתו שבו שלט בצ'ילה איינדה הסוציאליסט ולא פינושה הפאשיסט הרוצח – או מציאותו שנות השלושים – ג'ורג' ברנרד שו על שולחנו של סטלין, או שנות השבעים והשמונים – גרייהם גרין על שול־חנו של טוריחוס, של פידל קאסטרו, של אנשי הסאנ־דיניסטה בנאגאואה? בסיום הספר כותב גרייהם גרין במפורש: "מעולם לא היססתי להיות 'מגויס' למטרה שבה אני מאמין, ואפילו היתה הבחירה שלי ברע הקטן יותר. איננו יכולים לחזות את העתיד במידת דיוק כלשהי".

איננו יכולים לחזות את העתיד, אבל נראה בעליל שבכאן יש מקרה שבו אין חוזים את העבר. מי שמדבר על הקומוניזם כעל "הקטנה שבין שתי הרעות" הוא מי שלא למד דבר, ומי שלא הבין דבר מתולדות המאה הזאת, את ההגיון המושלם של הקומוניזם, את הגיון הגדול באמת שלו, גרייהם גרין הזקן והחכם – אינו מבין להבין. חמישים שנה עברו עליו לשווא.

מובן שהסברים שונים יכולים להיות מועלים לתופעת האנאכרוניזם הזה שבתופעה כמו גרייהם גרין. הוא איש זקן כיום, ואנשים זקנים אינם יכולים לוותר על אמונות שהיו מסד לכל חייהם. פשוט, הם השקיעו בהן יותר מדי, לוותר עליהן משמעו בשבילם לוותר על עצמם – על כל העבר שלהם. כאמור, אפשר לפתח הסברים פסיכולוגיים כאלה ואחרים. כולם טובים וכולם כושלים. בכלות הכל – כיצד אפשר לא להבין את טיבו של המשטר הסובייטי, כיצד אפשר לא להבין את טיבו של הקומוניזם – זו הרי שאלת המאה, ומי שעונה עליה כותב את תולדות המאה הזאת, או שמא מאתיים השנים האחרונות. וזה נוגע אולי יותר במיתולוגיה מאשר בפוליטיקה, אך גם יעקב טלמון לא הצליח לענות על השאלה ב"מיתוס המהפיכה" שלו, ואף לא לשק קולאקובסקי בכרכי "הזרמים הראשיים של המארכסיזם". אולי רק מרחק של זמן, שעוד נמבע מאיתנו, יאפשר להשיב על השאלה כיצד אפשרי היה אנאכרוניזם נוסח גרייהם גרין. אין לי גם ספק שהשאלה לא תיעלם: שבעוד עשר ועשרים שנה – כשגורבאצ'וב כבר יהיה איש זקן ושבע רפורמות (יותר נכון: עמו ישבע את הרפורמות שלו) – עוד יבואו ל"קונגרסים" ו"פורומים" כלשהם לשלום – תמיד לש־לום, לפעמים גם לקידמה – כל מיני גרייהם גרינים. ואולי מישהו יכתוב אז: מילא לפני עשרים שנה, כש־גורבאצ'וב התחיל את דרכו, אולי אפשר היה עוד לבוא למוסקבה מן העיירה הצרפתית שלך ולדבר בשבחה של מולדת עמי־החופש – אבל כיום לאחר שנודע וכו'?!

גרייהם גרין הוא כמובן רק משל. הכל רק משל על המגבלות האנושית, על הצורך המוחלט להיות מרומים בהחלט, לשגות עד הסוף באשליות. להופעתו של גרייהם גרין על הבימה המוסקבאית כרוכים היו מאות מאמרים ואומים של מיני שמאלנים או קומוניסטים מערביים, כל מיני תושבי הארצות המערביות המודר־כאות, מהם חכשי־קתדראות ובעלי־בתים, שיצאו במ־חול משחקים לקראת חידושי המהפכניים של החבר גורבאצ'וב. וכלום בעיתונות הישראלית לא קראתי כבר כמה מאמרים המגנים את אלה המזהירים מפני גור־באצ'וב (את נתן שצ'רנסקי, לדוגמה), מגנים משום שבכל זאת מאמינים, מאמינים מילדות ומנעורים באיזו תנועת קומסומול כזאת או אחרת. מאמינים משום שאין הם יוצאים מן העסק הזה של האמונה באמא רו־סיה ובאבא סטלין, מאמינים משום שבתודעתכם אינם מאמינים באמת לסולז'ניצין, ולא לנדייז'דה מנ־דלשטאם, ולא לשצ'רנסקי. משום שהם שבאמת מאמינים, מינקות, אולי מלפני הלידה אפילו (אם יש "אמונות מולדות"), רק לו, לאבי העמים, לאבי הגדם הקומוניסטי. אכן, כמה צדק היה בכינוי הזה של סטאלין שבה מרבים לזעוק לו – הוא היה "אבי העמים", האב הגדול של המגבלות הזאת שכיום כל כולה מערבית. כי קומוניסטים יש היום רק במערב – בכל האזור העצום שמתמתח מברלין ועד קצוי סיביר לא יימצא כבר אפילו קומוניסט אחד. כלומר: הוא יימצא רק כאשר מתקיימת במוסקבה "ועידת שלום" גדולה שבה נואמים הגרייהם־גרינים.

סימפוניה של צבעים

יחזקאל שטרייכמן: דיוקן עצמי, 1941

יחזקאל שטרייכמן – תערוכה, מוזיאון ישראל, ירושלים

מאת ניצה מליניאק

"הצבע הוא הקליד, העין היא הפטיש והנפש – הפסנתר על מיתריו הרבים. האמן הוא היד, המביאה על ידי קליד זה או אחר, בדרך תכליתית, את נפש האדם לכלל רעידה", – מובאה זו מתוך ספרו של ואסילי קנדינסקי שנכתב במינכן בין 1912־1910, כמו מהדהדת בחלל הרטרוספקטיווה הגדולה של יחזקאל שטרייכמן, מן התערוכות היותר יפות והיותר חשובות שהעלה מוזיאון ישראל בשנים האחרונות.

לא במיקרה מעוררת חוויית ההתבוננות בציורי שטרייכמן אסוציאציות לעולמות צליליים, שכן תמונות אלה שיצאו מתחת ידו של קולוריסט מדרגה נדירה, ספוגות במוסיקאליות עמוקה והקשר האשלייתי [illegible] בין כשנושאן המוכר וההשראה ליצירתן נשאבה מן המו־סיקה (דוגמת ציורים הכינור "אישה מנגנת") ובין אם אלה ציורים מופשטים לחלוטין. אלה הם בדים עתירים שמעליהם זורם אשר סימפוני מוקף של צבעים־צליליים, על כל הגוונים ובני הגוונים, הדקויות ומצבי הרוח הציבעיים המתחלפים על פני אותו מרבע עצמו ונעים בין נהרה שוטפת לבין מלנכוליה מהורהרת ותוך כדי כך הופכים את חלקת הבד הלבנה לשדה מערכה, רווי אמוציות, שלאחר המאבקים והסערות כמו הוטל בו הס ושקטה הוא נוהר אל המתבונן בהרמוניה ורישית. כשעין הצופה נימשכת עוד ועוד אל מעמקי הבד השטוח, מבקשת לגלות – ואמנם מגלה – מבעד לשיכבה העליונה, את מערכי הכתמים האמורפיים ואת משיכות המכחול המהוססות או המהוססות, שאליהן התנקזו עקבות סערת נפשו של הצייר.

תחושות אלה הופיעות במיוחד נוכח בדים שלטעמי הם פיסגת התערוכה. הכוונה לסידרת הציורים המופש־טים משנות השישים, המשתייכים ברובם לאוסף סם דוביניר, או לציור "צבור וזאה", אף הוא משנות השישים (כיום באוסף הקבוע של מוזיאון ישראל) שבו מתמזגים כל יסודות וסודות נגינת המכחול השטרייכ־מנית למקשה הרמונית אחת ולמיבנה מוצק שיסודו־תיו בלתי ניתנים לעירעור.

יחזקאל שטרייכמן (יליד ליטא 1906), מאבות הציור הישראלי החדש, שותף פעיל וכוח מפרה התנ־סים בקבוצת "אופקים חדשים", מורה שהעמיד דורות רבים של תלמידים, לא פתק, למרבה הפלא, בתערוכות יחיד מוזיאליות הוליך מספר שנים די ניכר, מאז ניתן לציבור הרבה לזהות ב"צירותיו" המקובצות. וגם אם היתה תערוכתו הנפלאה במוזיאון חיפה בבחינת גביש "מליצי" "המסיקה" שהציר שהי שאצו־שיקו בשנות השבעים, באמצעות מספר בדים לא גדול שכל אחד ואחד מהם פנינה־ציורית, הרי הפעם עושה מוזיאון ישראל מעשה רב בפורשו יריעה רחבה ומגוונת של המיכלול כולו, המשתרע על פני למעלה משישים שנות יצירה.

צד מרתק ביותר, המודגש בתערוכה ובקטלוג המרהיב המלווה אותה, הוא הבלטת הדיאלוג האינטנ־סיבי הכפול שניהל שטרייכמן במישור המקומי עם יצירת זריצקי, ובמישור הבינלאומי – עם בונאר, ויאר, פיקאסו, ובאופן מיוחד עם בראק, לעתים אף עם רבי־אמנים מן העבר, דוגמת פוסין, כשהוא יוצא מחוזק מכל המאבקים הללו ומפיק צליל אישי ברור בעל גוון לוקאלי מובהק.

דרכו של שמואל הוגו ברגמן לאלוהים

יומן ומכתבים (בגרמנית)
מאת שמואל הוגו ברגמן
הוצ' מכון ליאו בק, ליד הוצ' "אתנאום",
גרמניה, 1986, 1509 עמ' (2 כרכים)

מאת מיכאל שושר

פרשת חיים ארוכה ומרתקת, של אדם שלא ידע מנוח רוחני כל ימי חייו (ברגמן זכה והאריך ימים עד לגיל של 93 שנים), עולה למקרא שני הכרכים "בכל דרכי" – כל אחד בן יותר מ־700 עמוד – של אחד מאנשי הרוח האמיתיים – ושמא אף הבודדים – שהיו עמנו ושכיהן כפרופסור לפילוסופיה באוניברסיטה העברית בירושלים כיובל שנים. לפנינו היומנים והתכ־תובת של ברגמן, שהיה תאב כתיבה עד כדי התמכרות, החל בשנת 1901 (הוא נולד ב־1883) וכלה בשנת 1975, זמן קצר לפני פטירתו. מרובה, איפוא, בשלושה רבעים של המאה ה־20, שהטביעה את חותמה העמוק על תולדות ישראל, אבל גם על חייו האישיים של ברגמן, כשהוא מלווה את האירועים מתוך קירבה גדולה; לעתים תוך הזדהות ולעתים תוך ביקורת נוקבת.

הוגו ברגמן נולד בפראג ולמד יחד עם פרנץ קאפקא במשך 12 שנים. הוא נעשה ציוני כבר ב־1898, אף שבא ממשפחה מתבוללת. כבר ב־1902 – בהיותו בן 19 – הוא כותב מכתב מרגש מאד לקאפקא ובו הוא מסביר מדוע נעשה ציוני, לתמהונו של קאפקא. "הציונות שלי היא עבורך "רעיון נעול", אבל עבורי היא עצם מעצמי... אני רואה את היוכר... אתה הרי תרת באו ילדותך אחר משמעות וכן גם אני. אתה טווית את חלומותיך עד לשמיים וכך אורות עוז להיות עם עצמך בלבד, ואילו אני מעולם לא הרביתי לחלום, ואם חלמתי – לא הרקיעו חלומותי לשחקים. נולדתי כמי שכמה לאחרים. הציונות עבורי אין פירושה רחמים, אלא אנוכיות. היא עבורי ביטוי לכמיהתי לאהבה, כי ברור לי שאלפים סובלים כמותי ורצוני ללכת ולעבוד עמהם... רצוני לעמוד על אימתנו ולא להיות חסר שרשים ואז אולי גם יוחזר אלי כוחותי".

ב־1903 הופיע מאמרו הראשון "שאלת היהודים ופתרונה". ומאז ועד יום מותו תר ברגמן אחר יהדותו כשהוא שואל לדרכי התחייה הלאומית, לפשר השואה, מבקש את אלוהיו ואינו חושש מן המפגש עם דתות אחרות, וכמובן – כאדם רגיש מאד מבחינה אנושית ומוסרית – בוחן את דרכה של מדינת ישראל, בעיקר מן הבחינות האלו.

שני הכרכים מלאים וגדושים אירועים גדולים וקטנים, תזכורת בהם גלריה ארוכה ומוכרת של אישים – יהודים ולא־יהודים – שרבים מהם חיים עדיין אתנו: החל בגאולה כהן, עבור לרב עדין שטיינזלץ, לישעיהו ונחמה ליבוביץ וכלה ביהושפט הרכבי, שלא לדבר על בני דורו – מרטין בובר, גרשם שלום, רודולף ולטש ז"ל ויבל"א ארנסט סימון ורבים אחרים. אבל עניין רב יותר ניתן למצוא בכרך הראשון, המעלה תמונה חיה ורוטטת של עולם יהודי שהיה ואיננו עוד.

ב־1905 נסע ברגמן לגליציה, כדי "לראות יהודים לובשי קפטן ומגודלי תלתלי פאה (פאות) שבעורקיהם זורם דם יהודי אמיתי". המרחק הגיאוגראפי בין פראג עיר לעיירות גליציה היה קצר ולא עלה על עשרות ק"מ, אבל המרחק התרבותי־רוחני בין ברגמן לבין יה־דות גליציה – הריהו כשנות אור ממש, והוא מתרשם עמוקות. לראשונה בחייו ראה "חדר" ושאל אחד הילדים אם חשב איפעם ללמוד גם בגימנסיון, והלה ענה לו. לשבת בבילוי ראשון גם השבת בעיירה כאלה בה שהה, נחרתת עמוק בליבו: הנרות המסורות והמוני היהודים השוטפים לבית־הכנסת על לבושם החגיגי, נרות השבת והשולחן הערוך, וביחוד דרשת המגיד בבית־הכנסת, והכל בניגוד בולט כליבך לנעשה בפראג, בה כבר הולכים היהודים בדרכי הגויים. הוא מוקסם מ"שלוש סעודות" בשטיבל של חסידי קוצק ומתפעל מן העוצמה היהודית של הזמירות – מקול ההיסטוריה בת שנות אלפים, הבוקע מדברי כל אחד ואחד מהם. לרגע נדמה שזהו תאור רומאנטי של מי שאינו רואה אלא את האורות, אבל מיד ממשיך ברגמן ורושם גם את הצד האפל שבחיי היהודים: רובע בתי הזונות בלבוב, שבו ייצוג יהודי "נכבד", מקווה מטונפת ועוני ופחד יהודיים.

בשובו לפראג, הוא נושא עמו רושם עמוק מיהדות מזרח־אירופה, שלא יימחה מעמו עד יום מותו. הוא מתחיל ללמוד באוניברסיטה – יחד עם קאפקא – כי־מיה, משום שלא רצה ללמוד "מקצוע יהודי כמו עריכת־דין". מכימיה עבר לפיזיקה ומתמטיקה, אבל לבסוף בחר בפילוסופיה. מאמרו המדעי הראשון הופיע ב־1906 והוא דן ביחסי הפיזיקה והפילוסופיה המודר־נית. לכאורה, נכונה לו קריירה אקדמית מזהירה, אבל – לא, מוצאו היהודי עמד לו לרועץ ושערי אוניבר־סיטת פראג וגם שערי אוניברסיטאות רבות בגרמניה היו נעולים בפניו. מורה, הפילוסוף פרנץ ברנטאנו, מפציר בו להתנצר, כדי לזכות בקריירה אקדמית והוא מנמק זאת בגישה הבלתי מוסרית ואף הברברית של הברית־הישנה לעומת הברית החדשה. אבל ברגמן עומד בפיתוי, מסרב ומשיב למורה: "האמונה הדתית והד־חיים הדתיים הם לדעתי הקניין היקר ביותר שיש לו לאדם... מדינה הופכת את האמונה הדתית למכשר שניתן לקנותו מעודדת את הרעלת הבארות האיומה ביותר, משום שעל־ידי כך היא מונעת מבני אדם את המקור ממנו עליהם לשתות שוב ושוב, אם אינם רוצים לשכוח את עברם".

ב־1910 מבקר ברגמן לראשונה בארץ־ישראל. לאחר התיאור הפיוטי של המפגש עם יהדות גליציה, מצפה הקורא לתיאור נרגש ופיוטי לא־פחות של הביקור ביר־ושלים, אבל דווקא כאן התיאורים מאכזבים. הם אינם חורגים ממסירת דו"ח יבש: נסיעה לירושלים, למלון קמניץ, ביקור ב"בצלאל", הליכה לכותל, עליה להר־הזיתים, ביקור אצל אליעזר בן־יהודה, נסיעה לבית־לחם, רכיבה על חמור. הנסיעה – הוא כותב – כמו מעולם האגדות, אבל גם מפחידה. נראה שהזרות שנתגלתה לנגד עיניו בביקורו זה, היתה גדולה אף מזו שבה נתקל כשביקר לראשונה בגליציה. חולפות לא־מעט שנים עד שהוא בוחן את המציאות בארץ בעיניים פקוחות. ב־1925 הוא כותב לידידו רוברט ולטש: "ד־בימין (המפאסי מדי מכדי להיות פוליטיקאי... הוא מקלס את המזרח. אני סקפטי בנוזן. בבריאות אני מעדיף את האנגלים על־פני הערבים, שכן יש לי דרך־ארץ רב כלפיהם". עם זאת הוא מוסיף: "אפשר להיות בפלשתינה רק על דרך היצירה".

מרים סמבורסקי, ששקדה על פרסום הספר במשך קרוב לעשר שנים, מספרת על תקופה זו: בשנים הראשונות לשהותו של ברגמן בארץ, כמעט ולא ניהל יומן. את מקומו מילאו מכתבים שכתב לרוברט ולטש "שהיה צעיר מבובר – שהיה או עורך היודישע רונ־דשאו" בברלין – ובהם שפך את לבו. הוא כתב מתוך הנחה שהמכתבים ישמשו חומר גלם למאמרי המערכת של העתון.

בעבודתה עמדו לנגד עיניה של גב' סמבורסקי שני יסודות מנחים: שמירה על אופי היומן, כלומר – העברת השנים האותנטית של הוגו ברגמן, כפי שהוא רשם אותם והבלטת הקווים המנחים בחייו, מבחינת חייו האישיים. (ברגמן אגב מפורש תשית. היה בעל כשרון גדול לשפות וידע צ'כית, רוסית, איטלקית, גרמנית, צרפתית, אנגלית, וכמובן עברית והוא למד גם ערבית). חייו המקצועיים (תחילה כמנהל בית־הספרים הלאומי ואחר־כך במחלקה לפילוסופיה, אליה נתקבל רק לאחר מאבקים קשים עם ליאון רוח, שהתנגד בחריפות למינויו) וחיפושי דרכו. בתחום זה חשובים מאד הנושא הדתי והנושא הפוליטי.

ברגמן חיפש כל חייו דרכים אל האל. בפעם הראשונה מתבטא הדבר בסוף היומן הראשון שלו. הוא יושב בהרים, בעודו ילד, וכותב: כאן אפשר היה להתפלל. והוא אכן חיפש את אלוהים בכל מקום, אף שלא היו לו, בילדותו, ידיעות על היהדות. הוא נולד ב־25 בדצמבר ואמו כתבה בספר הזכרונותיה "נולד ילד של חג המולד". אבל מאוחר יותר, בעיקר כשכבר היה בארץ, ביקש למלא את החסר. הוא ישב כתלמיד בחו־גים של רבקה שץ, ולמד קבלה, שלא לדבר על גרשם שלום. למד את ספר ה"תניא" של חסידות חב"ד עם הרב עדין שטיינזלץ והאזין ברדיו לשיחותיה של נחמה ליבוביץ על פרשת השבוע ואף שלח את הגליונות שפרסמה לידידים. יחס אישי קרוב גילה כלפי ארנסט סימון ואף ביקש ממנו שיראה לו כיצד מניחים תפילין. תקופתמה ביקר בשעורים לתנ"ך של מרטין בובר והיה קרוב גם אליו, אבל בהחלט גם ביקורתי כלפיו. הוא עסק הרבה בכתבי הרב קוק וביקר אצל ה"נזיר" (ר' דוד כהן) תלמידו. כמו כן קיים קשרים עם ד"ר יוסף שוחט כוחשה וכתב עליו ועל ספריו. בערבי שב־תות נהג להתפלל עם הסטודנטים בבית־הלל, משום שהתפילה היתה צורך נפשי חשוב עבורו, אבל ברגע שהוחלט להקים מחיצה לעזרת נשים, על־פי הנוהג האורתודוכסי, פרש והצטרף לקהילת "מבקשי דרך". כמו כן ניסה לעשות מדיטציה וקרא הרבה על הנצרות. כשביקר בהודו, התחיל להתעניין בבודהיזם ובדתות יפאן. הוא קיים קשרים עם קולט מוסקס, מגדת־עתי־דות, מדרום־אפריקה ועם התנועה היונגיאנית. אף שבילדותו, על־פי עדות עצמו במכתבו לקאפקא, לא הרבה לחלום חלומות, הרי שדווקא בתקופה זו – משנות ה־30 ואילך – חלם חלומות פנטאסטיים, ואחת מחברות החוג היונגיאני פתרה לו את חלומותיו. הוא מספר על אחד החלומות, בו רץ בלילה ביער ומישהו בא ושאל אותו: היכן בוכרה? – והוא ענה מעבר לנהר. כמו כן חלם חלומות רבים על כמרים ועל כנסיות, ול־דברי סמבורסקי: הוגו לא פסל שום שגעון שהוביל לדרך רוחית כלשהי.

אבל ברגמן היה מעורב גם בחיים הפוליטיים. בתקופה 1920 היה בין מכיני כנס היסוד של ההסתדרות וקיים, באופן קבוע, קשרים עם אנשי ההתיישבות העובדת, ועם אישים שונים במפא"י, כולל – כמובן – דוד בן־גוריון, שהתייחס אליו בהערכה רבה. הוא היה בין הראשונים שהצטרפו לתנועת "ברית־שלום" שדגלה ברעיון המדינה הדו־לאומית, וכשייסד ארתור רופין את החוג ללימוד הבעיה היהודית־ערבית, נטל חלק בחוג. כמו כן קיים קשרים עם ערבים, כמו בני משפחת טוקאן בשכם, שבביתם התארח.

כל זה לא מנע ממנו לקיים קשרים קרובים עם גאולה כהן, שהיתה תלמידתו. היא מוזכרת ביומנים לא־פחות מ־32 פעם, בפעם האחרונה כאשר היה כבר בן למעלה מ־90 שנה, כאשר ביקרה בביתו והשתתפה בויכוח על הגאולה. גאולה – כותב ברגמן – ענתה לבת־פלוגתתא שלה שטענה שהיהודים אינם רוצים לעזוב את הגולה: את שוכחת שיש אלוהים ושהגיעה שעת הגאולה.

מן היומנים עולה שברגמן רכש ידידים רבים ושונים ממש עד סוף ימיו. אך דבר זה לא מנע ממנו לגעור בהם כשחשב זאת לנכון. כך הוא נוזף במשוררת נלי זקס ב־1948, על שאינה יודעת לא יידיש ולא עברית. וכותב לה "כלום אין לנו הזכות לדרוש זאת ממשורר־ינו" – והוא מוסיף: "בסופו־של־דבר יישמרו שיריך רק אם יתורגמו לעברית".

ידידו הצבר נתן רוטנשטרייך כתב בדברי הקדמתו לספר, כי ברגמן הצטיין ב"פלוראליזם של עמדות" שנבע בוודאי מחיפושים אין קץ, שלעולם לא יגיעו אל הסוף הנכסף, אבל גם מענוותנותו האמיתית של ברגמן, שהיה שפל רוח באמת, הוא לא חס על עצמו וכתב: "אני מיסטיקן מכדי להיות פילוסוף ופילוסוף מכדי להיות מיסטיקן", כנראה שהכיר בכך שלא היה פילוסוף גדול, אבל ידע גם שלא הגיע למצב של מיס־טיקן אמיתי.

סוד ההומור של המשורר

רחוב הרצל, שירים,
מאת אהרון אלמוג
הוצאת עם־עובד, ת"א תשמ"ז

מאת אריה זקס

אהרון אלמוג: שיבה לרחוב הרצל

אהרון אלמוג צודק כשהוא כותב "אני חושב שכל תרבות אמיתית מבוססת קודם כל על הומור" (עמ' 89). שיריו במיטבם מצטיינים בהומור המאפשר לו סי־פול קל במצוקות כבדות: "בא אבי לארץ ישראל/ ראה גמל ירד בגמל ויצא במחול סחב חול/ הניש לבנים/ פעל תפרן הומין מרק/ לא עישן לא ירק/ ומה בשאר מכל הזה/ הירק" (עמ' 9).

דימוי המשורר המשתקף מספרו החדש הוא של בן אריסטוקרטיה תימנית ("גזעית" כמו שאומרים היום) המשקיף סביבו על הפלבאיות המבהילה של החברה הישראלית בשנות השמונים. נותרים רק הזכרונות של משהו שהיה פעם, בנעורינו, ואבוי: אצילות שאיבדה את מקומה.

הקו של השירים נובע כאמור מן ההומור שבו מתעטר האבוך הזה. יש להבחין בין ההומור המקטרג של עתונאים מקצועיים – מוזמנים ככל שיהיו – לבין ההומור המשוררי. הומור השירה הוא הרבה יותר אישי, ומטבע הדברים מקופל בו לא רק קיטרוג אלא גם שבח. הוא נע בטווח הרחב שבין ההשתחררויות ממועקה באמצעות פנטזיה מילולית־נונסנסית, לבין בי־טוי מרירות קשה באמצעות חרוזים מלעיגים החושפים את הקרביים המכוערים של המציאות. ההומור המשוררי הוא משחק־לשון שאינו תלוי באילוצי השיווק ה"תקשורתי". הוא מגלם אפשרות של חירות מול־באירויות התיקשורת, מאחר שצירופי המלים שלך מקורם בעולם הרוחני, האינטימי והאוטונומי, של המשורר: הומייה הם האוקיאנוס הגדול של זכרונות, התרשמויות, שמחות ומצוקות שכל אדם קולט ובוחר בהן. אך רק המשורר מעז להשתעשע ולתת להן ביטוי הומוריסטי אמיתי.

עיקרם של רוב השירים בספר הוא חיפוש פרוסטיאני אחר הזמן האבוד של "רחוב הרצל". אלמוג בודא מתוך משחקי זכרון עולם־עבר שלם, על ניחוחיו, מראותיו, מנהגיו ודמויותיו הציוריות. הביא עלי במיוחד השיר "פאימה מטלוף", שתחילתו כנראה באמת כאותו ארון מטלוף שביקש להיות מנצח בשיר:

"בא מטלוף זכור לטוב וביקש מאבי שנכביס גם אותו לפראמה רחוב הרצל/ חשב שזה עסק משמחותו/ בא אבי וביקש אותי שאכביס אותו/ לא נעים, אמרי/ זה עם אי העצבאיות שלו סיבך אותי תמיד/ מצטער, אמרתי, אין מקום אף הוא בשלו, לא נעים/ איזה בשמה נעימה/, אתם לא שמעתם אותו אומר תיקון הגשם/ אפילו המישות כבר/ לאיפה אכבים אותו/ עם מה אותו מטלוף/ רק עם מטלוף/ זכר לבגדים/ שחילקה אגודת הלל חיטרה ליתומים/ ערב פסח/בילדותי היבהתי כמה מהם מודרוך מוסתיאל שאלתיאל רקטי/ הקימו בית כנסת יוסף ובנימין שושנה/ על הפרוכת היה כתוב באותיות זהב/ לעילוי נשמת הנערה בוליסה בת פלד־מה/ רוח השם תניחה בגן עדן/ ואני בימי נעורי ראי־תיה/ מביטה אלי מגן עדנה/ בוליסה בת פלומבה/ כותב הייתי עליך פואמה נפרדת לו יכולתי/ כול כך הרבה שמות קבועים על לוח לבי הקר..."

"פאימה מטלוף", כמו שאר השירים, מתעורר על דרך היפוך לב מאד לא קר. בניגוד לתיאורם הנגזל של האווירה השלטת בשירה העכשווית, שופעים שיריו של אלמוג הווה אנושי רב. כולם קריאים מאד. ומה שעושה אותם לכאלה הוא להט הדרשו הלשוני. האסוציאציות הקשורות בתורתו ובעטו של המשורר נובעות בארח ישיר מהקשרי־זיכרון או מהקשרים של

(הסוף בעמוד ב 7)

העולם היהודי של אתמול

משה ברנשטיין: אלבום
"אור הסימטאות האבודות"
הוצ' יובל, הפקות מודפסות,
מכמנו: ד"ר ת.מ. בסוק 1986

מאת נסים מבורך

העיירה היהודית המזרח־אירופית, על בתיה העקומים וסימטאותיה המפותלות, היתה למקור השראה לאמנים בתחומי ביטוי שונים ולציירים בכלל זה. תיאורה גבל אפלים, לעיתים קרובות, באידיאליזציה, תוך הדגשת ערכים מיסטיים פולקלוריסטיים האופיים, אמיתיים או מדומים. כך נהג, למשל, שאגאל, בדרכו שלו, או מאנה כץ, וגם משה ברנשטיין ורבים אחרים. ייחודו של ברנשטיין בעיקר בכך שהוא ממשיך לעסוק באותם נושאים, זה לאחר שאותו עולם, אשר לו הוא מקדיש את יצירתו נכחד בשואה, ואשר מן הסתם, היה הולך ודועך גם מעצמו, תוך כניסה הדרגתית, לטוב ולרע, לתוך רוחה של המאה הנוכחית. את דרך עבודתו זאת ונושאיו של ברנשטיין ניתן להבין, כשם שניתן שלא להבינם. עם זאת יכולתו הביצועית הגבוהה כצייר, ועוצמת הדימויים הנמשיים שמגיעים אתנו, הם בבחינת ערכים קיימים ועומדים, וזה הן כשהוא עובר ברכים ציוריות, תוך הפגנת מלאכת־מכחול חופשית וטובה, והן כשהוא גולש לתחומי הגראפיקה, לעיתים בתוספת נופך דקוראטיבי, מעין־קוביסטי.

המכתבים של ד"ר בסוק נותנים ביטוי נאות לזיקה החזקה הקיימת בין עבודתו של ברנשטיין, לבין יצירות סיפרותיות, הנזקקות לאותם נושאים, ולבין המקור עצמו, כלומר לאותה יהדות, לכאורה מרופשת, אשר ציר של מליחים כאילו ניגר בתוך ביביה הפתוחים, אשר בתוך בניה וצריפי בתי־כנסיותיה צמחה אותה תרבות יהודית ומפוארת, שהיא אחת מאבני הבניין של המציאות היהודית העכשווית.

משה ברנשטיין: ניגונו של הכליזמר

העורך: אברהם רצון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

שירה

שירים נבחרים / ויקטור הוגו
תרגום ומבוא: ד"ר שלמה לוי
הוצאת סער, 1987. 119 ע'

ויקטור הוגו (1802–1885), שמלש על התרבות הצרפתית של המאה ה־19 בדורות נאפוליונית אמ־תית, נקרא היום בעיקר כסופר לבני הנעורים ושירין הם מעיין לא גדלה של נושאים לפאודויות של סאבאריסים, שבת המאה למותו, שנחגגה בצרפת לפני שנתיים, גילתה כי הנעודה בצרפתים אינו אמפאטיה כלפי האיש הגדול והמתיטי הזה, נסיך הרומנטיקה, שהיה בעיקר אדם שכתב הרבה. בכמויות האדרות, הבלאדות, האטופיאות, הרומאנים, המזות והמסות שלו יצקי את מיתם של אחרי המאה שעברה. באופן שהוכר מות המלה צרפת והוזנה עם שמו שלו. צריך היה שי־מות, כדי שיתגלו המשוררים שחיו בצלו, המינוריים של זמנו, שהיום הם ולא הוא מציינים את גדולתה של השירה הצרפתית: בודלר, לוטריאמון, רימבו, הם כמה סמות מתוך שלל של גדולים שנאלמו מומם, בדור מנוחו של האב־הגדול.

הוגו כיום הוא משורר של מקראות־לבית־הספר העממי, ולהילופין — כתיאורטיקן של הרומנטיקה, בפולמוס הנודע המופיע במבוא למחזה "ארנני". הגוף הגדול של שירתו הוא אות מתה, שאולי עוד תקום לתחייה, כשתשתנה אופנת הביוזה הציניות שנהגים אוטומאטית כלפי כל מה שריח של סומבאסטיות נודף ממנו בשירה. בינתיים, יש לקט מצומצם של הילה־טים שלו המוזרים והופיעים באנתולוגיות לשירה וב־חומר הלימוד של בתי ספר בעולם הדובר צרפתית. ד"ר שלמה לוי בחר ללכת בתלם המוכר והחביב הזה, וליקט מחדש את המלוקט זה כבר: השיר על הילד היווני, לאחר הטבח שעשו הטורקים בכיוס, הרוזה את כל מתנותיו ופיתוייו של המשורר, הדורש אבק שריפה וכדורים כדי לנקום; השיר על "אבי הגיבור בעל החיוך המתוק", המגיש באצילות מימייה עם רום לפיו של חייל פצוע בצבא האויב, אף על פי שהוא ניסה להתנקש בחייו; והשיר המכביב על דאן, הנכדה, שנעי נשה בידי הדירה והסבא ויקטור הוגו בא ומפר את כללי הספר והעונש.

שירי הוגו, כשהם מוקלטים כהלכה (ואולי לכ־נורע, כרוכם) יש בהם יופי מרגש לפעמים. הם מכל מקום, תרגילים מצוינים ברטוריקה, שהשפיעו בהכרח על דרך הביטוי של העם הצרפתי עד ימינו. לעברית, אולי בגלל שהיא שפה שאינה סובלת גודש של רטור־יקה, לא היתרגם הוגו כהלכה אף פעם, לבד מכמה ניצוצות של "כימיה" בין הוגו לעברית, פה ושם. האם זה בגלל שתעבר התרבנו לתרגם את הוגו פראנקופילים וחובבים נטולי יכולת של ממש את הנסיון הקודם, הכושל ברובו, עשה דוד גלעדי בלקט מהשירה הרומנ־טית הצרפתית ("עקד", 1984). שלמה לוי הולך בדרכו: הוגו שלו נוולי ולא מדויק, ונכר במתרגם שנכסף בר־טוריקה של עצמו עד ש"שכח" לפעמים את המקור.

הגות

השלום — דור דור דורשיו ודורסיו
כינס, העיר והקדים מבוא: אברהם יסעור
ספריית פועלים בשיתוף המועצה היהודית־ערבית לחינוך לשלום, 1986. 252 ע'

השלום הוא מן המושג המושג המיטאפיסי־ביותר, הפרטיקלאי ביותר, בתחום מדעי המדינה, מתחום ההגות הפוסטמאיסטית, שרבן מבטיחות לאמיתין שלום אי־או כאחרית הימים, או בקריעה. בהתבונות השלום הדתי, המתולם המצטייר כמצב נבדי של אושר ולהרגיה, המובטח לאחר המוות, צייר לעצמם הוגות רבים את השלום העברי. כלי שזה לב עממי, הנשלח שבין האי־דיאל לבין מיעוט סיכוייו להתממש. שליטים ומדינות השתמשו בשלום כמסווה, מסיכה, כסות. האמת הוא־שבו "שלום" נועד בדרך כלל לתאר מצב של בריחה בפני צבא כובש. כך גם במקרא וגם בתרבויות יוון ורומא. ה"פאקס רומאנה", למשל, לא היה אידיאל של שלום עולמי, אלא אידיאל של שקט פנימי בתוך גבו־לות האימפריה שבשליטה רומא. האם הם לא היו בציאותיים יותר מאתנו, אנו, המאמינים בשלום כיישות על־מדינית המסוגלת לווסת את עצמה וליגבר הן על יצרו הרע של האדם ועל גבולות בין מדינותו כך או כך, המלחמות נמשכות. המין האנושי ממשיך לייצר תיאוריות של שלום, מן הסתם כדי להשביע את כנת הגאיוריות הטבועה בכל אחד מאתנו.

השלום, מלמדת ההיסטוריה, אין לו סיכוי לקום מכוחן של מלים בלבד, וצריך בראש וראשונה כוח שיכפה אותו. אבל מלים זה מה שיש לאברהם יסעור, עורך האסופה שלפנינו, להציע. יסעור "חרש" את הספרות העולמית הנוגעת בשלום לסוגיה, למן המקרא ועד ימינו, והביא מבחר מדויקם לקורא, בסדר כרונו־לוגי שסמון בו גם מסר כאילו אמנם יש התקדמות מסוימת של המין האנושי לקראת ראייה מפוקחת־יותר של השלום. תכימותם של תוכניות השלום של תומס מורוס, ארזמוס, שפינוזה, ז'אן ז'אק רוסו וקאנט, מתחלפת בתמימות מסוג חדש כשעולה המארכסיזם על בימת ההיסטוריה, המדבר גם הוא על השלום במונחים מופשטים.

חלקה המעניין השוגרתי־פחות של האסופה מצוי לקראת סופה. מרטין בובר, זיגמונד פרויד, אלברט איינשטיין, כותבים על השלום לא כמשנה סדורה ולא כסודות "עצות" לאנושות, אלא כמתווכחים עם עצמם, ולבסוף: נאומים של מדינאים גדולים בני זמננו. שה־אמינו בשלום ומהם שילמו בחייהם עליה: ג'ון קנדי, קרושצ'וב, וילי בראנדט. יסעור שואל במבואו את השאלה המקראית "הלנצח תאכל חרב", ומנסה להשיב באופטימיות. ההיסטוריה מלמדת אחרת.

אמנות

עץ, אבן, אדמה — דליה מאירי/פסלים
מבוא: ד"ר גדעון עפרת
עריכה ועיצוב: אריה ולמן
הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1986 (אין מיספור עמודים)

גדעון עפרת קורא לדליה מאירי "ראש גשר" בפי־סול. בין האסכולה של פיסול־הנוף מבית מדרשו של יצחק דנציגר, לבין הדורשים שבפסלי־הנוף הישראלים, המתנגשים בחומרי הנוף למיצג־הנוף שלהם, לפעמים בצורה שערורייתית לשם השערורייה שבדבר. דליה מאירי, לדעת עפרת, עומדת ליד עריסת האתגרד הפי־סולי הזה, גם אם שלא במודע. חומר הפיסול העיקרי שלה הוא זה הנמצא בשפע במקום מגוריה במושב מולדת שברמת יששכר — הבזלת, מהבזלת, שמסתבעה היא אבן מונומנטלית וקודרת בנה המאירי אנדרטות דמויות דולמנים ארכאיים, ופסלים המקרינים ברובם איזוכורים של מוות ואורוטיקה, במשמעותם של המוט־מים בחברות קדומות.

באלבום־פסלי־הנוף של מאירי יש תצלומים מול מקסם שכתבה בעצמה, שיותר משהוא מסביר ישירות את הפסלים, הוא רצף של מחשבות על עצמה כפסלת, שאינו נעדר שירייה ועמקות. בניגוד לאמנות הפיסול המערבית־הקלאסית, שהאמינה בצורך של האמן להילחם עם החומר הטבעי ולשחרר מגוש האבן הגולמי את יצירת התרבות החבויה בתוכה כביכול, יש באמי־מאמין של מאירי גישה המקבלת את הטבע כמעט כמו שהוא: היא נוקטת התערבות מינימאלית ככל האפשר בתצורות של החומרים הטבעיים. את תפקידה היא רואה בהצבה של חומרים טבעיים זה ליד זה בניגודיות שתשאיר אחידה של הרמוניות, או של קרזות, בבודש.

לצד פסלים דמויי פאלוס (הבנוי מבסיס אבני בזלת, שמתוכם פורץ באלכסון גזע עץ) יצרה מאירי פסלים דינמיים, הנעורים לשימוש בשעת ריקוד, כגון ענפי עצים שנעצו בזיתולית, הנישאים בידי רקדניות כתנועות שונות. פסלים אחרים דמויי כלי־עבודה עתיקים, שלתוך משמעם השימושי יצקה מאירי תבנים

כתב עת

שופרא, עיתון ישראלי לספרות ולהגות, מס' 8
עורך: אילן שיינפלד
ינואר 1987. 24 ע'

במדור המאטירה של כתב "עכשיו" האחרון מצאתי בתקפה ארסית למדי על עיתון היפר־אוונגרד "שופרא", שתוכנו מבטא בין השאר "מרמלדה ילדו־תית". אי אפשר לא להסכים לרוב הביקורת על המגדרה, גם אם אפשר לחשוד בטוהר כוונותיה. זה אכן בשאון מבולבל ומלא יומרות, אם כי בגיליונו הנוכחי מתחולל בו שינוי מסוים אל מתינות ונורמ־אליות. משה צימרמן, במאמר על שירות נתן זך, כותב על פרשת הדרכים שהשירה הצעירה ניצבת בפניה. עליה לבחור בין האיפוק, שהיה התרומה המרכזית שלה בשנות החמישים־שישים, לבין הרשאה לבאורקיות מגוונות. במדור הלשנאות, מחייק דויד גיל בגירסה האורתודוכסית ביותר של "לְסוֹרֵף" לשתי: מותר להוליך מינים במספרים, מותר לומר מבכסת, וכן הלאה — לזרגום של סוחרי־העברית.

הספר לספר עפרוני ז"ל, צייר צעיר, שנפטה עם מייסדי שופרא, מובא לצד ציוריו וקטעים מכתביו. מסה ארוכה של תנאן עוזאר, מבקרת ספרות פלשתינית צעירה, מוקדשת ליצירתה של הסופרת הפלשתינית סמירה עזאם. ויש המון שירה (ובה לא רק זוטר־ות). אלא בעלי שיעור קומה כגבריאלה אלישע, מיצגים וביקורת ספרים, ובעמוד האחרון — בעיסה נוספת בישבנה של האקדמיה ללשון בצורת שיר סאטירי המתחיל בשורות הבאות: "הוּ, מַלְמַלִית, נָסִי סְרַבֶּת. / מִנֵּן נָסִיָּה וּתְרוּחִי..."

שואה

חסר השטן, קורות משפחת הנמורים בנר־סויי ד"ר מנגלה באושוויץ
מאת אליזבת מושקוביץ
תרגום: יהודית פטרפרינד
עריכה: יהודית רותם
הוצאת עירנים, ספרי ידיעות אחרונות.
148 ע'

מנגלה חי או מת הוא אחד המיתוסים שאינם חדלים להטריד את הדמיון העממי, ברומה — להבדיל — לאגדות שרווחו על בנות הצאר הרוסי האחרון שלא נורצו כביכול, ולפני כן — על לואי השבעה־עשר. הוא היהודי בגלגיה השטנית של סכנה המתרון הנאצי, שקורבנותיו שניצלו אינם יכולים שלא לציין את אויבותו ואת הנצלנותיות שלו, שגם אם נועדה להטעות. היה בה משום קו־דאוף באפלת הימים הם. בקטנותו לדבר־אחד היה מוכן לעשות הכל למען מי שמחן ביקרה, וכך יש היום מי שחבים לו, כאותן פרזכסאלי, את חייהם. ביניהם נמניה משפחת אוביץ, משפחת גמדים־יהודים מטרנסילבניה, שגורשה לאוש־וויץ ומנגלה ראה למסורה כמתנה מתוך כוונה להשתמש בגופם להקרי־דיו הגנטיים הגזעניים.

משפחת אוביץ, שנהגה להופיע בהחזי הוטריה לפני המלחמה באמני־מיס, נמשלה מיסיית בוכוות המלחמה של מנגלה כמזהה נגד לשלישה נמרים נמשכה. סי־פורה של המשפחה, הכתוב בידי אליזבת, הוה הזויה, שהיתה גם הדוברת של המשפחה לפני מנגלה, נקרא לפרות התרשמותו באושוויץ, כשיפור אגדה: חייהם תלויים על חוט השערה, אך תמיד, ברגע האחרון, מגיע מנגלה ומצילם אם מתאי הגזים ואם מרעב ומהתע־ללויות.

ניסויי הלאראנושים מביאים אותם גם הם אל סף גוויעה, אך תמיד נמצאת הדרך "להמתוק", ולהלך על החבל הדק שבין החיים והמוות, עד לשחרור.

סוד ההומור של המשורר

(סוף מעמוד ב 6)

הרזים (פנימיים, בדרך כלל) ומשחקי לשון. השפה קלוקת, לפעמים נוקל הקורא ביצוי הנשמע קצת אבות־ישורון — "אייך צו אייך ביטה, אמרתי באידיש. לא שמעו. האבות. אמרתי בספניולית. לא ענו./ אידיום באסטארדה, קיללתי בלדינו. לא הבינו./קיבוץ גלויות/ מוחליין לאשתאול. מפוליין קטן לפוליין בדול/ כלו כל הקצים..." אך בהמשך השיר ("אחבדה לילי"ב") חוזר אלמוג ללשון־שלו, שאין לטעות בה. ויותר סבגוני זה הוא גדיה, שהרי משוררים רבים בני־מינו תקועים במעין מתכונ־שירה "תקנית" המקשה על זיהויים האישי. אלמוג אינו נמנה עם אותם כותבים שאלמלא התנוו את שמם על השיר היה ניתן להחליפם באחר הכותב פחות או יותר על פי אותה מתכונת בדוקה. ובסגנונו היחודי הוא נאמנת מצליח להולל את פלא השירה: בורא עולם משלו.

עד כאן שבחי הספר היפה והמענג הזה, אך יש לי גם שתי הסתייגויות. כמה מן השירים הארוכים־יותר היו יוצאים נשכרים אילו קצרו. כאמור, יש הרבה חן והומור בשיטה המקנה כרטיס כניסה חינם לכל חומר־תודעתי־אסוציאטיבי המתרפק על דלתות השיר. אך דומני שבטיפוסה שניה או שלישית היה רצוי להפעיל ביקורת סלקטיבית חמורה יותר. גנן מעולה יודע לא רק לגדל, לעדור, לשתול, להשקות ולהצמיח אלא גם לגזום, ואף לקצץ, לנכר ולעקור מה שאינו עולה בקנה אחד עם יופיו המתוכנן של הגן בכללותו. או, אם להוליך את המשל, שיר בגרי־היטב נובע לא רק מסי־לוק העכבות המפריעות למירוץ חופשי ופרוע של דד־מיים, אלא הוא גם מעשה־עיצוב קפדני ומכוון, באמצעות מינון מדויק של מלים לכל שורה, לכל בית, ובעיקר לכול שיר שלם.

הסתייגותי השניה נוגעת לאיזכור הרב של משוררים מבני דורנו. אלמוג צודק כמובן כשהוא מצ־היר באחד הביניפסטים החותמים את הקובץ ש"צריך להאמין למשוררים, לא לפוליטיקאים, לא לרופאים, לא לכלכלנים, למשוררים בלבד" (עמ' 94). אין ספק שלמשוררים כאמנים, ובעיקר כבני אדם, יש שפה משותפת שהיא רק היא ראויה לתשומת לבם האמיתי. סלידתיות של משוררים הערכה הדדית של כשרונות הן תופעה מעודדת אחת. אך אלמוג לוקה בהתבטלות עצמית כאשר הוא כותב על אחד מחבריו, הידוע כמקצוען בתחום התרגילים המסובכים של ההתעוררות הרטוריות־עמודיות־תקשורתיות על בכורת השירה המקומית, ש"הנמלה הראשנה... מבריקה בבישנת/ כספו ילי לראשון במשורריה" (עמ' 32). ההמולה הזו הוצרשית ובוישנית מידי. הדיוג בסדר־זמנו צורם. ההגבעה ההיראכית היא מעין הגעויד של קצין־זוטר אשר הינצע לו במפתיע הכבוד להלוף על פניו של רמטכ"ל השירה. דומני שאלמוג היה נאמן יותר לעצמו אילו הניח את הכתר, או ליתר דיוק את זר הדפנה של "הראשון במשוררים", לא על ראשו של הבוד לעם, אלא (כאמור שכבריין "ביאליק לא היה הנ־הבוד לשם) על ראשו של מי שכתב את השורות הבאות: "דיְפַרְנֵה עֲנִי הוּש/גוֹלָה הַרְנָהּ נוּלוּש/ צְבֵי לְבֵן אִישׁ תָּם הוּש./ מִי סְבַב עָלָיו כְּלָבִים, מִכָּל עֲבָרִים (קוֹלָה/ פֶּרֶא הָאַרְיֵה עִם זְאֵבִים, לְמוּ תִּפְשׂוּ הַבְּהָמָה."

השורות האלה לקוחות מתוך "המשכיל שיר ידי־דות", בקובץ "חפץ חיים, שירי רבינו שלם שבזי זצ"ל, המכונה אבא שלם, ומשוררי תימן" עמודים רכ', רג'.

מעולם הספרות והאמנות

סוקרטס: חידה שטרם פוענחה

"כולנו הננו יוונים בגלות" הוא שמו ומשפט הפתיחה של מאמר פר־עשו של הסופר הצרפתי הקטור כאנטוסי, המתפרסם ב"לא מונד" לרגל הופעתם בצרפת של מספר ספרים חשובים על תרבות יוון ומור־שתה. לפי כאנטוסי כל אדם המתבונן בנהר הוא הרקליטוס, כמותו הוא חש במהלך הזמן, ובדרך זו הוא משיב לתחייה במאפורה נשגבה, חדשה תמיד.

ברוח דומה כותב מבקר אחר, המשקף את שתי הביוגראפיות החד־שות של סוקרטס, הוצאת מהדורה חדשה של כתבי אפלטון ושני קבצים אודות הסופיסטים, הוא כותב: יוון היא החידה אשר אל תוכה נולדנו. בתוך פחות מכמה שנים המציאו קומץ אנשים את הדמוקרטיה, הטרגדיה, המחקר ה־מדעי, הגיאומטריה והחשיבה ה־פילוסופית.

סוקרטס מצייון בתקופה זו רגע מכריע, הבדרך כלל היא נחלקת לקדם־סוקרטית, ובתר־סוקרטית בשהאחרונה כוללת את אפלטון, אריסטו, הפילוסופים הציניים וכו' וכ"ב. חלוקה נוחה זו משאירה בטוגריים את הרמות הבלתי נתפסת של אישיות רב־פנית חידתית. סוקרטס הוא בעייה קודם שהוא קודם עוד וגידים כאדם. הוא לא כתב מאומה ולא הורה מאומה וזה בתקופה שהרשה דוקטרינות. הדי תורתו מגיעים אלינו תמיד במתווך, מעוותים על ידי אהבתם, שנאתם או טפשותם של העדים. קסנופון, ההיסטוריון, מתארו, למשל, כאדם חביב ותמים. קשה להבין כיצד איש כזה מסוגל לשנות את מהלכה של ההגות ולבלבל את עולמו של גאון כאפלטון. אריסטופנס במחזהו "ענ־נים" מציג סוקרטס קמצן, ערמומי מפוזר, מין נבל מעורר מהומות. אריסטוקסנס בספרו "חיי סוקרטס" מציגו כבן־בליעל ומושחת. נותר, איפוא, אפלטון שהוא בוודאי המקור העיקרי. אלא שהוא מסתיר את סוקרטס בה במידה שהוא חושפו — מתוך אהבה והערצה.

סוקראטס: ממאפורה חדשה־נושנה

דאק מאול יצא בספרו עב־הכרס "סוקרטס" (הוצאת "פאיירד") בחי־פוש אחרי האיש. יש צורך, אומר מאול, להפסיק לחשוב שלסוקרטס לא היתה ילדות, שהוא נולד זקן. בין סתת האבן הצעיר שעבד בבית המלאכה של אביו לבין החכם הבוגר, ישנם האיש שעבד על עצמו במשך כל חייו והמהלך האיטי של משבר פנימי שאחריהם מנסה מאול לעקוב.

סוקרטס הוא חלק בלתי נפרד מאתונה. הוא היה חייל בקרב פוטי־דיאה, אחר כך בטלגות הפלופונ־סיות. הוא היה עד להתפשטות הדמוקרטיה ולגגע הדמגוגיה. ה־אמנם העדיף משטר אחר על פניה? שליחותו התמצתה באוזהרה הבגילוי של פוליטיקה־של־המצפון במקום מצפון פוליטי. מאול מראה כיצד פעל סוקרטס באמצעות ההימנעות והיה מרדן ותורן. מבחינת הגותו מציגו מאול כבמעט מיסטיקן שהד בותו הראציונאלית התרוממה לקראת משהו אלוהי, משהו שמעבר ל־תבוניות.

ספרו הקטן של קלוד מוסה "משפטו של סוקרטס" (הוצאת "קומפלקס") הוא עובדתי יותר ומתרכז בעניין המשפט והגזר־הדין. הוא מותח ביקורת על המיתוס בדבר סוקרטס סמלי וקדוש מעונה, מיתוס שנוצר על ידי תלמידיו ואשר אינו תואם כלל את העובדות ה־היסטוריות.

בשני ספרים אלה צצה בהכרח השאלה בדבר הקשר בין סוקרטס לסופיסטים. אנשי השיחה הללו ניצלו את כוחה של הרטוריקה במ־רינה שנשלטה לגמרי על ידי המלה. סוקרטס הכיר את שיטותיהם והתבד־לותיהם ועשה בהן שימוש. יחד עם זה גם נלחם בהם, כידוע, מאחר שתכליתו, בשונה מהם, לא היתה הכות, כי אם המוסר.

אם יש קושי להכיר את סוקרטס כפי שהיה באמת, הנה אחיו־אויביו, הסופיסטים, שרדים בצל גדול מזה שבו הוא שרוי, מאחר שניתן ללמוד עליהם רק מפי מתנגדיהם. נסיון להציג את משנתם, מובא בקובץ "תענוג הדיבור" בעריכת ברברה קאסין שיצא בהוצאת "מינוי" וקובץ נוסף בעריכתה "עמדות הסופיסטים", שראה אור בהוצאת "וירן". כאן ניתן למצוא את המודר־ניים שבהוגים העתיקים המתמודדים עם פרדוכסים של התושים ועם משחקי לשון. אפשר ששם, אצל הסופיסטים דווקא, נעוץ פתרון החידה היוונית. בגילוי העליה, המפחיד והרציני, של הכוחות ה־מסתורים של הלשון. (לא מתרג).

Socrate de Jacques Mazel, Fayard, 570p. 160F.
Le proces de Socrate de Claude Mosse' Edition Complexe, 160P. 34F.
Le Plaisir de Parler, ed. de Minuit.
Positions de la Sophistique, Vrin, 340P. 216F.

הבלה"ד: רות אלמוג

ערב זכרון לעגנון

בבית עגנון בירושלים יתקיים ביום ג' (10.3) ב־8 בערב ערב זכרון לשמואל יוסף עגנון במלאת י"ז שנים לפטירתו. בערב ישא פרופ' א.א. אורבך הרצאה בנושא "יעקב ישראל — עקוב למישור".

מר חמדת עגנון ישמיע פרקי קריאה והערב ילווה בנגינת נבל תלו על ידי תלמידי האקדמיה למוסיקה בירושלים.

*

ביום א' (8.3) בשעה 9.30 בערב יתקיים בבית הסופר בתל־אביב קברט ספרותי שיקרש ל"עיתון 77", במלאת לו 10 שנים. ישתתפו: יעקב בסר, ענת לויט, תמר משמר ועמלה עינת. עורך ומנחה: משה בן־שאול.

*

במסגרת סדרת המפגשים "ספרות כאן ועכשיו — פגישות עם ספרים וסופרים", יתקיים ביום חמישי ה־12.3 בשעה 7 בערב מפגש לרגל צאת ספר שירה החדש של דליה רביקוביץ. משתתפים: דליה רביקו־ביץ, ד"ר יהודית בר־אל ופרופ' דן מרון. מנחה: פרופ' רות קרטון־בלום. המפגש יתקיים בחדר 502 בבית מאירסדורף, בקרית האוניברסיטה שבהר הצופים.

פרס ישראל אפרת

סופרים המעוניינים לשלוח את יצירותיהם לפרס ע"ש ישראל אפרת ז"ל, מתבקשים לשלוח ארבעה עות־קים מספר מסות (לא פחות מארבעה גליונות דפוס) שיצא לאור בחמש השנים האחרונות ואשר לא זכה בפרס אחר. סופר שכבר זכה בפרס רשאי לזכות בו בפעם שניה רק לאחר חמש שנים.

המען למשלוח ספרים: פרס ע"ש ישראל אפרת, אגודת הסופרים העבריים בישראל, ת.ד. 7111 ת"א, 61070. המועד האחרון למשלוח — 25.3.

תיקון טעות

מבאמר הביקורת על ספרו של א.ב. יהושע "מולכי", מאת דן לאור, ב"תרבות וספרות" (27.2.87) נשמט ציון שם ההוצאה, וצ"ל: "סתו, הקיבוץ המאוחד והסימן קריאה".

תערוכות

היקוי־תוך־התבטלות

שרגא וייל, גלריה סמראי, גורדון 23, תל־אביב.

מאת נסים מבורך

שרגא וייל: מערכת נושאים סמלית־מיסטית

זיקה מהוססת בין צורניות משר־בשת לבין איבהוזות רעיונית קיימת באמנות התוזות, הדומה כי התערוכה העיסקית מיטיבה להמ־חיש זאת, בשר בן הדמיון המופלג בין העבודות המוצגות לאלה של מרדכי ארדון, אשר ספק אם מסכת־עבודתו ראויה לשמש כדוגמא לרבים, לפחות מצד האותאנטיות של התיאמאטיקה שלה, מעוררת אי־נוחות קשה.

בתמונות־השמן המוצגות מצוי איזה בליל מוזר, שבו משמשים בעירבוביה דיקוראטיביות יונגב־שליות, עם מתקצעות מעין־באר האוזית, וכל זה מורכב על מערכות נושאיות סימבוליסטיות־מיסטיות, שספק אם יש בהן טעם, ליצור־לקול־צופי כאלה, ספק בזול עד יותר מעוררת־עצם כזיות המאוריים החוטי לתבעת הערוכות המבטים להיות מובעים בעצרת המוצגים האלה, שנראים כמעין הקטנות של אותם הוראולים של ארדון, הקבועים בכותלי "הספריה הלאומית" בירוש־לים, ושאינם עושים עימה חסד רב.

מכל מקום, הדיוניות נטולת־פני־מיות זו, שהיא ליחאבטינית במובן שיש בה יותר משמץ של חיקוי־תוך־התבטלות, מתאפיין לבגמות הצריכה הקרתנית, הטובה־דישית, המאפיינות את האמודה הכללית כאן. על כן, אם אמנם נבונות הקביעות דלעיל, הרי שלהומר המהודר הזה יש, לכל היותר, ערך קישוטי, בשה לעיתים, וזה בזכות המיומנות הביצועית הניכרת ש־הושקעה בו.

זאב בן־צבי מחכה לגאולה

תערוכה, הקומה הראשונה, בית האמנים, ירושלים

מאת ניצה מלינאק

"אמנות היא — חיק התמימים שבנו מסרבים להכיר בה — שכל מה שפעלנו עד עכשיו בשדה האמנות, היה רק פעולה מקרית, מתוך רצון לסמיעה. חיקוי לאמנות כל ה־גויים... אנו הננו "מתחילים" בשטח האמנות, כי אין לנו קודמים. כל מה שעשינו בתחום זה לא היה אלא מעשה אסימילציה, שכן האמנות הי־הודית הקיימת היא פועל יוצא של מאתיים שנות התבוללות. אמנות היא חלק בלתי נפרד מתרבותו של עם והיא נובעת מאופיו. צד מתצב־תנו, כעם וכתרבות הוא המורה ודבר זה צריך להשתקף ביסודות האמנות שלנו. וכיוון שאנו עושים את צעד־דינו הראשונים, חייבים אנו להיות זהירים מאד, ואין לנו להיזמן ולהכריז על בגרות בטרם עת, ואם נוסיף לכך, כי צעדים אלה, נעשים בתקופה שדרכי האמנות בעולם משובשות, כשאין איש יודע לאן פניה מועדות, כאשר המבוכה ה־שוררת בקרב אמני העולם רבה — נבין מה רבה הסכנה שבהליכה בעיניים עצומות בדרכים ניפתלות אלה, בלי ביחוד יסודי קודם. ועל כן, בשלב זה של התפתחות האמנות בארץ, יותר משיש ליצור אמנות, יש לברר ולחפש. יותר מחושב כאן היש־וג, חשובה הדרך וצידוקה האובייקטיווי: כי אמנות ישראלית עוד, אינה אלא חיפוש אבני יסוד לבנינה".

הדברים אלה שכתב, הפסל המנוח והתן פרס ישראל זאב בן־צבי, לפני למעלה מארבעים שנים, יפים גם היום למצבה השו־בלמאטי של אמנותנו, ויש בהם להצביע על התלבטויותיו ושאיפותיו של אמן שיצירותיו הן בגדר הישנים והאיים הנכסי צאן ברזל של האמנות הישראלית.

שפע הדיוקנאות המוצגים בתער־וכה זו, משקף את דרכי הטבעה המאפיינות את בן־צבי, היינו היחוד ושימוש בקצבים מעין קוביסטיים של תווי הפנים, תוך אפשרות למשחקי ניגודים ולהילופי אור וצל.

על אף שפע הראשים המפוסלים, אין התערוכה שכוונתיה ללא ספק רצויות, יכולה לשמש מענה לצי־פיות הגבוהות הדרוה, לכל היותר, בבחינת הפניית אלומת אור קטנה לעזובתו השכוח של בן־צבי.

דומה שלהיטותו של ד"ר גדעון עופרת לחשוף את הפסלים הללו ממקום איחוסם במשכן לאמנות בעין־הרוד, לעין הציבור, היתה בעוכרי התערוכה הנוכחית. שכן עקרונות תצוגה אלמנטריים — כמו העמדת הראשים המפוסלים על כנים בגובה מתאים ועבודות מוקד — לא קשה ביותר — לזיהוי המפוס־לים, רובם ככולם דמויות ידועות (לדוגמא, מסקין וטשרניחובסקי) לא נתקיימו כאן.

תערוכה מקפת של בן־צבי — כולל תצלום האנדרטאות שהקים וספר מקיף במתכונת אלבומית על יצירתו, עדיין מחכים לגואל.

זאב בן־צבי: דיוקנו של שאול טשרניחובסקי

ספרים טובים

רפואה חולה
שביתת הרופאים / דם ישי

ד"ר רם ישי, יו"ר ההסתדרות הרפואית, בודק את קרביה של הרפואה הציבורית בישראל בניתוח אמיץ וחסר־פשרות. באמצעות תאור השתלשלותה של שביתת הרופאים הגדולה, שהיתה פרשת דרכים במאבק על דמותה ויעודה של הרפואה הציבורית, חושף ד"ר ישי את הבעיות העמוקות והאמיתיות של מערכת הרפואה, מצביע על הקלקלות, ומסביר מדוע יוסיף נושא "חולה" זה לעלות על סדר־היום האקטואלי של המדינה — אלא אם כן יינקטו הפתרונות שיביאו לאחלמתו

פני הדמוקרטיה
פוליטיקה ומשטר בישראל / אשר אריאן

מי את, הדמוקרטיה הישראלית? שאלה זו היא הציר המרכזי שעליו סובב ספרו של פרופסור אשר אריאן על המערכת הפוליטית בישראל. בניתות נוקב ומאיר עיניים, פרי מחקר מקיף, מציג איש מדע־המדינה תמונה רבת־פנים של המשטר בישראל, מאז התגבשות המסגרות והתוכן בראשית ימי היישוב ועד אמצע שנות השמונים.

שטחים ומימשל
המקל והגזר / שלמה גזית

איזור יהודה ושומרון נתון בשליטה ישראלית מאז 1967. אלוף (מיל.) שלמה גזית, שהיה המתאם הראשון של הפעולות בשטחים ושימש בתפקיד זה כשבע שנים, מתאר בפירוט את ימי ראשיתו של המימשל הישראלי, חושף את דרך גיבושן של מסגרותיו הארגוניות ובמקביל — את התפתחותה של המדיניות המימשלית. האם השיג המימשל הצבאי את יעדיו? האם גיבש לעצמו מסגרות המסוגלות להתמודד עם המשימות העומדות לפניו — הן המדיניות והן בשטח? האם הוכיחה את עצמה מדיניות "המקל והגזר" כלפי התושבים הערבים מצד אחד וכלפי המתנחלים היהודים מן הצד השני? אלה הן אחדות מן השאלות שהמחבר מבקש להן תשובה בניתוחיו.

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

יהושע אורנשטין, הוצאת ספרים "יבנה" בע"מ
תל־אביב, רח' מזא"ה 4, טלפון 297856
הוציא לאור הספר:

בשירות חינוכי
פרשת שירות של מחנך־מנהל
במוסד חינוך על־יסודי עצמאי
מאת יצחק שפירא
מנהל לשעבר ונשיא כיום של בית ספר הריאלי בחיפה
להשיג בהוצאה ובכל חנויות הספרים.

המגבית המאוחדת לישראל — קרן היסוד

מודיעה על
פתיחת מועד קבלת יצירות
לתחרות הספרותית והשנתית תשמ"ז של

פרס יפה
ע"ש לייב יפה ז"ל

הפרס יוענק, כמדי שנה, ליצירה בלשון העברית, אם בצורת שירה, מסה, מחקר או ביוגרפיה, באחד מהנושאים: עם ישראל, ארץ ישראל, גלות וגאולה, שיבת ציון בהווה ובעבר, הארץ והתפתחותה מתחילת שיבת ציון ועד היום, הקשר שבין הגולה לארץ מבחינה היסטורית, סוציולוגית, כלכלית או תרבותית.
יבואו בחשבון חיבורים בהיקף של ארבעה גליונות דפוס לפחות שפורסמו בה־קופת השנתיים האחרונות.
יש להגיש 4 עותקים מן היצירה.
המועד האחרון להגשת היצירה: א' אייר תשמ"ז, 30.4.87.
בדבר פרטים: נא לפנות, מח' ההסברה, המגבית המאוחדת לישראל — קרן היסוד, ת.ד. 583, ירושלים, טל. 233184.

למוסד ממלכתי
דרושים בשכירות
באזור ת"א והסביבה
דירה בת 3 חדרים, מרוהטת + טלפון.
ללא דמי תווך
בהצעות נא לפנות: 03–205344, 03–205504

בית המדרש ללימודי היהדות

בית המדרש ללימודי היהדות

הקרן ע"ש גולדי רוטמן של בית המדרש לרבנים
מתכבדים להזמינך:

סדרת שעורים:
בתאריכים 10.3.87 – 12.5.87
יום ג': 18.00 – 19.00 – סיפורי עגנון – ד"ר עדנה אפק
19.00 – 20.00 – שיר השירים – הרב בנימין סגל

סדרת הרצאות:
יום ג': 20.00 – 21.00 – מסורות לימינו – בגה פתוחה של בית המדרש ללימודי היהדות
10.3.87 – לפורים: מדרש חדש לפורים – יהוידע עמיר (נא להביא ספר תנ"ך)
24.3.87 – כלים חדשים להבנת ההלכה בימינו – חיים ויגר ויעקב קצין
7.4.87 – לפסח: יציאת מצרים, הסיפור והאגדה – פרופ' אלי שביד
21.4.87 – ליום השואה: חיפוש אחר לשון דתית לשואה – פרופ' פנחס פלאי
5.5.87 – ליום העצמאות: חיפוש אחר לשון דתית לתקומה – פרופ' פנחס פלאי
21.5.87 (או 26.5) – לשבועות: מתן תורה וקבלת המצווה – פרופ' יהושע עמיר

השעורים יתקיימו בבית המדרש ללימודי היהדות מכון שוקן, רח' בלפור 6, ירושלים
התשלום עבור כל קורס או סדרת הרצאות – 10 ש"ח
(לסטודנט – 5 ש"ח; לחייל – חינם; תשלום עבור הרצאה בודדת – 2 ש"ח)
דמי חברות: יחיד – 25 ש"ח; זוג – 40 ש"ח; עמית – 75 ש"ח (או יותר)
חברים – פטורים מכל תשלום נוסף
הרשמה – במקום (כמחצית השעה לפני מועד השעור או ההרצאה)

صكنا من الاهل

صكرا من الاهل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

"יהודים אל תשכחו אותנו!"

קריאתם הנואשת של היהודים הנותתים ממחנה טרבלינקה, הידהדה באולם בית המשפט הירושלמי, ובאוזני של כל מי שהאזין בראיון לעדותו של יוסף צרפתי, הגשה בו, לאחר מכן, בטלוויזיה. "האם היסטוריון יכול בכלל להבין את זה?" שאל ועונה בקול בוכים, העד משה, יוסף צרפתי. "אישוא האא".

אין מי שיבין מה אירע במושגים אנושיים בנוגע הנקראת טרבלינקה. ישנן רק העדויות, והן נשארות ללא־מענה. וכמו האלוף יוסי פלד, שבכה באולם המשפט והזאיין לאחר מכן, אנו חשים, מיום ליום ביותר שאת, "שיש לחזור ולשמוע את העדויות", עד שהן ייספגו בנו, יהפכו לחלק ממחזור הדם והחיים שלנו — הנרסים הלאומיים. אם ניצר לנו כמו ולא היינו שם, תובענו כיהודים לראות ולשמוע ולא להאמין — אף לא מלה אחת.

השבוע עמד במרכזו של משפט דמיאניוק. העדויות היסודיים ברשת א' בראדיו, לצד "יומן הרש". שבו מביאים מדי יום ביומו דיווח מבית המשפט, ו"מבט" שהרחיב את הדיווחים שלו וניסה לתקן את המעוות. סורוסוף גוכזו האחראים בטלוויזיה בטעותם, בחוסר הבנתם ובאטימותם: יש להם זמן ותקציב למשחקי כדורגל וכדורסל, אבל לא למשפט אשר כזה. אמנם ברגע אחרון הקרינה תבנית מסכמת במוצאי שבת — אך ידה של הטלוויזיה הכללית על התחתונה. פורת, שטרן ויבין לא ראו את הנולד.

הרי היה אפשר לחזות זאת, ולוא מן הקהל הרב שנהר לסרטו של קלוד לנצמן "שואה" ומן התגובות לסרט. היה אפשר לשער שמשפט דמאניוק גם הוא יהיה עדות. אולי דווקא לאחר ארבעים שנה אנו מוכנים יותר מבחינה נפשית, לעדויות משם.

וכך אני מוצאת את עצמי, יום־יום, בכל רגע פנוי, רתוקה לראדיו. אף כשאני מוותרת על חדשות ויומני חדשות. אני לומדת להכיר את העדים, אנשים שונים זה מזה בתכלית, המעידים על התופת, איש בדרכו ובסגנונו.

מבין השלושה — פנחס אפשטיין, אליהו רוזנברג, ויוסף צרפתי — רוזנברג הוא ה"פייטר". הוא מלא אנרגיה עצורה וזעם אין אונים. את רוזנברג אי־אפשר לכופף. לעתים דומה שהוא שש אלי קרב. את רוזנברג לא שברו הגרמנים ולא האוקראינים, והר אי שלא אוקונור ישבור אותו. קרב פנים־אל־פנים בין השניים נושא לעתים אופי של קרב לחיים ולמוות.

לצדו, פנחס אפשטיין. גם הוא "פייטר" ושורד, אבל בסגנון שונה. הוא מאופק ומדוקדק יותר, אם כי בסגנון דרמטי מאד. לעומתם, יוסף צרפתי, הילד יוסל'ה, שניצל מן הכבשנים היערות, הוא איש רך ושביר. מי שרצה לחיות בכל מחיר, ועכשיו הוא מודה, כשדמעות חונקות אותו: "אני רציתי לחיות. כל־כך רציתי לחיות — לא רציתי למות". הוא כמו אינו מבין עדיין למה וכיצד רצה לחיות שם.

אלה אנשים שנגזלה מהם הבושה. לקחו מהם כל מה שאנו משייכים לצלם אנוש. והנה הם מתביישים כאילו בחייהם. הם מתביישים בפני בני־משפחותיהם היושבים באולם, מתביישים בפני השופטים. מספרים את סיפורם הנורא מכל, ולנו קשה להאמין שאנשים אלה, הנראים ככל אחד מאתנו, אכן עברו את כל מדורי הגיהנום ושרדו בחיים.

לעומתם הפרקליט אוקונור מגוחכה ומגוהץ, מפגין אדיבות מגוחכת, שקשה לעתים לעכלה, חלק מתנגנות מתנשקת (אולי זה נוהג מקובל בבית־משפט אמריקאי), הוא בקי בחומר, אבל אינו שייך לקהל הקרבנות. אוקונור מנסה בכל דרך אפשרית להתעתע בזיכרון העדים, לערער את אמינותם, כאילו בעולם שלא היו בו יום ולא לילה — יש בתאריך מדויק או במספר מטרים כדי להעיד על מהימנות העד. השופטים דב לוין, דליה דורנר וצבי טל שומרים על הבעת פנים חתומה. קשה לשפוט על תחושתם, הם נוהגים איפוק מרבי וסבלנות רבה — לפרקים רבה מדי. ואולם השופט לוין מוצא בכל זאת לנכון להעיר לאוקונור, כי במנוסה המונית מטרבלינקה לא ספרו את מספר המטרים בין גדרות המוות, ובין צריף השומרים לבור.

אני חשה משיכה מורבידית נוראה לדעת טרבלינקה. אולי מפני שכולנו חשים את הרצון להבין ולדעת. כמו שיוסף צרפתי שואל בדמעות את השופטים, המצטיירים כמקור בינה וסמכות: "למה למה הם עשו את זה?"

אבל גם לשופטים אין תשובה על שאלה זו. הרי גם הם, כששת המיליונים, אילו היו שם, היו מובלים למותם. גם הם בני אותו עם יהודי שהובל למשרפות. אולי מר אוקונור מבין למה הם עשו את זה. אבל את השאלה יש להפנות אל איוואן דמיאניוק.

יוסף צרפתי: האם היסטוריון יכול בכלל להבין את זה

המתת־חסד

בויכוח המתמשך על המתת חסד, נסיתי לטעון מאז ומתמיד, שאני לפחות בעד המתת חסד, ולא הייתי רוצה לראות, לא את עצמי, ולא אנשים קרובים ויקרים לי, סובלים ומתייסרים, ומאבדים צלם־אנוש — כאשר ברור שהרפואה אינה יכולה עוד להציל אותם. אבל מתברר שכל עוד העניין הוא בגדר עיקרון, הוא תופס, אבל במציאות פני הדברים שונים בתכלית. אנשים שהביעו דעה נחושה באין־ספור הזדמנויות — כאשר חלו במחלה מסוכנת, וסופם היה קרוב ובטוח, התעלמו מן המחלה, נאחזו בחיים, ולא רצו בשום פנים ואופן למות. וראיתי אנשים קרובים ויקרים לי, שאכן איבדו צלם אנוש, בתהליך ממושך של יסורים גדולים וקשים מנשוא, והם עדיין סירבו למות, ונאחזו בחיים בשארית כוחותיהם. מדובר באנשים אינטליגנטים ומשכילים, שאילו היו נשאלים על כך בהיותם עדיין בריאים, ודאי היו דוגלים בכל לב בהמתת חסד. הדילמה, כפי שאומר רם עברון ב"זה הזמן", היא אנושית־מוסרית־דתית. אני רק יכולה להעריך אנשים כפרנסיס הופמן, שכמו ידיד סייע לאביו החולה בפרקינסון למות כאשר זה הגיע לשלב של התפרקות גופנית ונפשית ולאיבוד כבוד. בפיו של פרנסיס הופמן אין מסר למין האנושי, ורם עברון מרגיש זאת. הוא מספר סיפור אנושי, בעל משמעויות לכל אחד מאתנו, ואין אנו יכולים אלא לכבד אותו על אומץ ליבו והחלטתו. השאלה היא האם פתרון זה תופס בכל מקרה ומקרה, והאם באמת מותר לנו, על דעתנו שלנו, לעזור לאנשים קרובים לנו בהמתת חסד?

הנגיף אל מול המתירנות

האפידמיה ההיסטורית הגיעה גם אלינו. "מבט שני" מקדיש תבנית שלמה — ארוכה מן הרגיל — לאיידס. המגיפה של המאה, העתידה לפי התחזיות להפיל חללים רבים פי־כמה מן המוות השחור במאה ה־14 ומשיתוק הילדים של שנות החמישים.

אל המגיפה הזאת מתלווה סיפור מוזר ומסתורי. נגיף קטלני, שאין מידע מוסמך מנין וכיצד הגיע לכאן. נגיף שאינו ניתן לשליטה. הוא מכה את הישגי הרפואה המודרנית, שאינה יכולה לו, ואת אמונת האדם בן ימינו, שהאמין כי הוא קונה לו שליטה על איתני הטבע. והנה, האנשים שהגיעו לירח ושטו בחלל — אינם יכולים לו לנגיף המסתורי.

אין איפוא פלא שסביב למחלה זו נוצרים מיתוסים ודיעות קדומות. אנו שבים לעולם אפל ומסתורי, שנגיף משנה בו לא רק את חיי המין שלנו, אלא גם את התרבות האנושית. האיידס הוא קללה, ובשורתו בלשון הכתובה: "מין יכול להרוג". אם אלה פני הדברים, הרי זה סוף המתירנות, שנעשתה לסימן ההיכר של המאה. במלחמה בין הנגיף המסתורי למתירנות — ניצח הנגיף. מגיפת האיידס משנה את ההרגלים המיניים של האנושות ששושה אל המתירנות. היא האמינה כי השתחררה מכל איסור וטאבו, שעמדו בדרכה אל החופש המיני המוחלט. והנה היא מגלה שחופש זה מסוכן וחלאה. המתירנות נעשית שם נרדף לאורח חיים העלול להביא עמו קללתו של מוות נורא.

מה הפלא שאנו מאבדים את שפיותנו, ונוטים לבנות מיתוסים סביב האיידס?

מיכאל קרפין משווה אפוא דרמטי מאד לכתבה על האיידס, "מין בטוח". כך נוהג באלה הימים בעולם כולו. הוא בוחר את הקטעים הנבונים מתבנית "מבר רמה" של הב־בי־סי, ומזמן לאולפן מומחה מכובד, כרמתו הדוידלונג הד"ר אברהם מורג, שאינו נוסך תקוות מופרזות בלב הצופים. מתברר שהאיידס אינו רק מחלתם של ההומוסקסואלים, אלא היא פושה גם בקרב מזריקי סמים וגם הטרוסקסואלים. יש חשש להידבק במחלה מעירוי דם, השתלות אברים ועוד. אבל הד"ר מורג קבע שבתחום זה נעשו צעדי־הזהירות הדרושים.

מוסבר שהמחלה פוגעת במערכת החיסונית של הגוף, ועדיין לא נמצאה הדרך להתגבר על הנגיף או לחסן יצורי אנוש מפניו. ובינתיים, המוטו השמרני שמדינות רבות אימצו לעצמן, אומר: "אל תמותו בגלל בורות". בתחום המין, הבורות שלטת תמיד — גם ללא איידס. אנו צופים בתשדירי־שירות בריטי, בעל אופי עקיף, ובתשדיר שירות נורבגי ישיר, מלא חן והומור, ואף שהוא מגסטיוני מאד, הוא שומר על סטריליות — ומלת המפתח היא קונדום.

וכך, לאחר הגלולה שהוגדרה כתגלית של המאה — הגלולה ששחררה נשים וגברים מפחדים, ושינתה כליל את אורח חייהם — אנו חוזרים בבושת פנים אל הקונדום, שאיש כבר לא התייחס אליו ברצינות, והוא שרד רק בהלצות ובבדיחות. רבים כבר לא הכירו אותו. והנה הוא חוזר לימי תפארתו, ועטרת מציל על ראשו.

קרפין: "מין בטוח"

תכנית למתי מעט

התייחסות לצילום, על רקע המהפכים שחלו בציור המודרני, היא כיום שונה ואחרת. הנטייה היא לאינטלקטואליזציה של אמנות הצילום. נטייה זו מוצאת את ביטויה ב"סוף ציטוט". תבנית שאמנם לא התייחסה לספרה המפורסם של סוזאן זונטאג בנושא זה, אבל שלושת הצלמים שלקחו בה חלק — דגנית ברסט, אבי גנור ושמחה שירמן — היה להם מה לומר משל עצמם. למשמע הדברים שנאמרו במינוח אזוטרי ובתחומן של תחום מסוים, כאשר כל אחד מן השלושה מנסה לראות ולהסביר מעבר לתצלומים, התעוררה השאלה למי, בעצם, מיועדת תכנית זו? האם היא מיועדת למספר מצומצם עד מאוד של צופים המעוניינים ספציפית בתחום הצילום, ומתעלמת מקהל צופים רחב יותר? אולם הרי הטלוויזיה, וגם "סוף ציטוט", אינם מיועדים לכמה עשרות צופים, ומשום כך ראוי היה לפשט פה ושם את הדברים, בלי לרדת ברמה, והיה ראוי לקחת בחשבון שהצופים אינם בקיאים דווקא בהגדרות אמנותיות, הם נזקקים מדי פעם להסברים.

הצופים המעוניינים בנושא יכלו לגלות דרכי התפתחות מאלפים בצילום. דגנית ברסט, המשלבת ציור וצילום, טוענת שאמנות בכלל היא עניין של הסכמה. וכך גם צילום אמנותי הוא צילום של אותם שרצו לעשות אמנות עם הכלי (המצלמה). שלושת המשתתפים מסכימים שבצילום יש הרבה מן המקריות, ויש לבחור את הזמן, המקום והאובייקט הנכון. הצילום גם מכתיב מראש השקפת עולם. אם הציור המודרניסטי ויתר במודע על תימאטיקה, הרי בצילום המרכיב התיאורי הוא חלק מהותי של המדיום, ויש לבחון את הישגיהם של צלמים, לא לפי עבודה אחת, אלא לפי סידרת תצלומים. אבי גנור רואה צילום כאמצעי תקשורת, כאשר התהליך בו הוא דינמי, והמסר אינו חד־משמעי. ידוע לנו, מבקש את כל אחד מן השלושה לחזות את "כתב־היד" הצילומי של האחר, האם כי הדברים חסרים מגר ביקורתי, הליכי ההסתכלות והביטוי מעניינים, ומוסיפים את אישיותו של כל אחד מן השלושה. הם נחשפים גם בדיבוריהם, כמו, למשל, דגנית ברסט הנוטה לאינטלקטואליזציה.

ועדיין יש לי טענה בסיסית עקרונית. צילום הוא הרי מדיום ויזואלי, והפעם ניתנה הזדמנות ל"סוף ציטוט", המוגבלת בדרך כלל על ידי מילים,— לחגוג. אולם ההמחשות הויזואליות היו דלות ומעטות, והמצלמות בקושי התעכבו על צילום זה או אחר, מיצירתם של צלמים נודעים לשם, אך אינם מוכרים לצופים. וגם כאשר הנושא היה תצלומים מפרי מצלמתם של המשתתפים, כמעט לא זכינו לראותם. הרי מן הנבון היה לצרף תצלומים כאשר ההסברים נשמעים ברקע, ולהתעכב על קטעים וקטעי־קטעים משמעותיים של תצלומים. אבל מילים הרבה שום כמכסות בטלוויזיה כל חלקה טובה, גם חלקה ויזואלית.

טיפת הומור

אני מודה למי שיש להודות על שגדעון רייכר, הצליח, להעלות חיוך על שפתותי לאחר יום קשה. ואכן, אין כמותו לראיין מלכות יופי, וטוב שיש מראיין בעל חוש הומור כשלו.

השואל מלכת יופי מה דעתה על ועידה בין־לאומית, והיא עונה ברצינות גמורה, עד שרייכר נזעק, ואומר לה שאם כל הפוליטיקאים היו נראים כמותה... וגומר.

מכתבים למערכת הארץ

אלונה פרנקל: גלותיות בנשמה

הבריה של סופרת הילדים אלונה פרנקל (מוסף "הארץ" 20.2) על ילדותה המאושרת בפולין של ימי השואה, ולעומתה — על הסבל שעברה לאחר עלייתה לארץ, מעוררים מחשבות מדאיגות. הרי היא עצמה מספרת על האיכרים הפולניים ה"טובים" שהחזירו אותה לגטו, לאחר שהוריה שוב לא יכלו לשלם להם כדי להחביאה. כלום לא ידעו, שהחזרת ילד לגטו פירושה שליחתו למוות בטוח? אין הדברים עומדים בשום יחס ליחס המעליב שנהגו בה חבריה לכיתה בארץ, איום ככל שיהיה.

מעבר לבעיה הפרטית של פרנקל יש כאן סימנים של גלותיות שנשארה בנפש רבים מאתנו. אנו מוכנים לקבל עינויים, התעללות ואפילו מוות מגויים ולא לחוש זעם ושנאה כלפי אלו שגרמו אותם, ולהעביר את השנאה לבני עמנו.

שנאה עצמית זו היא סימפטום ברור של גלותיות בנשמה.

רבקה פנה
ירושלים

ד"ר חזני פורש מרצון

בשתי כתבות על מצב מערכת הבריאות ("הארץ" 13.2, 20.2) נאמר כי משרד הבריאות הודיע להשעות מתפקידו את ד"ר אליעזר חזני, מנהל בית־החולים הממשלתי בנהריה, בשל בעיות ניהול. ולא היא. ד"ר חזני הוא אשר הביע את רצונו לשוב לניהול המחלקה הפנימית בבית־החולים כמתוכנן מראש על־ידו ובתיאום עם הנהלת המשרד.

אין כל קשר בין הועדה המקצועית שמונתה על־ידי משרד הבריאות לפני כחמישה חודשים, שתפקידה היה לבדוק את תקציב בית־החולים ומימושו, לבין חזרתו של ד"ר חזני לניהול המחלקה הפנימית בנהריה. הוועדה הגיעה למסקנה כי תקציב בית־החולים היה קטן ביחס להיקף הפעילות בו, ובעקבותיה החליטה הנהלת משרד הבריאות לתקן את בסיס התקציב של בית־החולים עוד בשנה זו.

שמואל אלגרבלי
דובר משרד הבריאות
ירושלים

סיגל עשתה את שלה, סיגל יכולה ללכת

בתי סיגל השתחררה מצה"ל לאחר שתי שנות שירות בבסיס סגור בצפון הארץ.

לקראת השחרור קיבלה במשרד הבסיס את מסמכי השחרור ובהם נסתיימה תקופת שירותה. אף לא מלת פרידה ממפקד הבסיס או מקצינת השלישות או מקצינת הח"ן. האמנם לא היה מה לומר לה ולחברותיה לאחר שתי שנות שירותן?

מה קרה לצה"ל במשך השנים? למה אין נפרדים מהחיילות בצורה מסודרת? בצה"ל היום מתלוננים על "ראש קטן" ומה הפלא — אם זאת התנהגות המפקדים, אין לצפות שלחיילים תהיה מוטיבציה לשרת ב"ראש גדול".

סא"ל (מיל')
צבי (איצ'ה) מאיר
תל אביב

תיאבון חרדי

נראה, שהתביעות מצד הציבור החרדי אינן מוגבלות לחברה היהודית בלבד, ותיאבונם גדול גם לגבי אלו שאינם יהודים.

העיתון החרדי "המודיע החרדי" (27.2) תובע בשם תושבי הרובע היהודי בירושלים "לסגור מאפיות ערביות המוכרות חמץ ליהודים בפסח".

זה שאנו בולעים תקנות כשרות, שבת והזיר המוטלות עלינו — לכך כבר התרגלנו, לצערי. זה שבתי מלון יהודיים בירושלים מנועים מלערוך מסיבות ראש השנה הנוצרית למעוניינים בדבר — על כך עוד נאבקים המלונאים. אבל הטלת מגבלות על שאינם יהודים? לחוצפה שכזאת טרם התוודענו.

יהודית קרם
תל אביב

מכפייה לכפייה

ההצעה להבריח את יהודי ברית־המועצות לעלות לישראל מעוררת שאט נפש.

הלזה קוראים דמוקרטיה? הסובייטים אינם נותנים ליהודים להגר כראות עיניהם, ואנחנו "נעלה" אותם לציון בכפייה? מה נותן לנו את הזכות לנהוג כך?

בסיס לדמוקרטיה הוא חופש הבחירה. אין מה לעשות, אך הארץ המובטחת מוכת הכפייה הדתית והאמונות הטפלות אינה מושכת את יהודי רוסיה. הם לא רוצים ליפול מן הפח אל הפחת.

ברכה ממגר
תל אביב

זכותו של עו"ד

ברשימתו של גדעון לוי "קולות מהמשפט" ("הארץ" 25.2) ניכרת מידה רבה של עוינות ויהירות כלפי עו"ד יורם שפטל. שפטל אינו עומד למשפט וזכותו כעו"ד ליטול כל תיק ונראה לו. בחברה מתוקנת בדרך־כלל מכבדים זכות זו, ואת שיקול דעתו של הפרט.

זהותו של דמיאניוק, שהיא הלגיטימציה לרצח האופי של עו"ד שפטל, עומדת להתברר במשפט. המטען הרגשי במשפט זה הוא עצום ודווקא משום כך על אמצעי התקשורת לנהוג יתר זהירות בתיאורים ובדרך טיפולם בנושא.

אורי שמיר
תל אביב

"אם סולן-פון לא מקטין לך את חשבון הטלפון אני - יעקב סולן אוכל את הכובע!"

סולן-פון לניהול ורישום שיחות טלפון

סולן-פון מתחבר אל מכשיר הטלפון וחושם את פרטי כל שיחות הטלפון: תאריך, שעה, מספר שחוייג, משך השיחה ומחירה.

סולן- פון מעבד את נתוני שיחות הטלפון ומקטין בדרך זו את חשבונות הטלפון עד 50%.

סולן-פון מחזיר את ההשקעה בו כבר מהחודש הראשון וניתן אף לרכוש אותו "מבלי לשלם"!

מדריך סולן לחסכון בהוצאות הטלפון ישלח חינם לכל פונה.

סולן-פון מתאים לכל סוגי מרכזיות הטלפון, לקוי טלפון ישירים וגם לקוי טלפון בודדים.

סולן-פון כבר חוסך בהצלחה בחשבונות הטלפון של מאות חברות, אירגונים ובתים פרטיים.

התקן סולן-פון. כשתראה את החסכון בחשבון הטלפון שלך... אתה תוריד את הכובע!

סולן חוסך לי טלפונים!

סולן תקשורת ומחשבים בע"מ

סולן תקשורת ומחשבים בע"מ

תל-אביב: רח' הרכבת 36 ● מיקוד: 67770 ● טלפון: 9-8-7-(03)372346 ● פקסימיליה: (03)372354 ● טלקס: SOLAN 371361
ירושלים: מרכז כלל רח' יפו 97 ● מיקוד: 94340 ● טלפון: 8-7-6-(02)234115 ● פקסימיליה: (02)221643 ● טלקס: SOLAN 26259
חיפה: מרכז מסחרי קרית אליעזר ● מיקוד: 35153 ● טלפון: 6-5-4-3-(04)520202 ● פקסימיליה: (04)528868 ● טלקס: SOLAN 471164
באר-שבע: רח' סמילנסקי 45 ● מיקוד: 84212 ● טלפון: 9-(057)77218 ● פקסימיליה: (057)71117 ● טלקס: SOLAN 5478

רישונים/צולים במלון שרתון - מלקוחות "סולן-פון"